Povești nemuritoare

EDITURA ION CREANGĂ

POVEȘTI NEMURITOARE 24

Ilustrația copertei : CRINA IONESCU

tYGRI book

Povești nemuritoare

EDITURA ION CREANGĂ • BUCUREȘTI
1982

Spaima zmeilor

A FOST ODATĂ un împărat tare şi mare.

După ce bătu pe toţi împăraţii pămîntului şi le luă împărăţiile, se însură şi făcu trei fete : una cu soarele în frunte, alta cu luna în spate, iar cea mai mică cu luceafărul de dimineaţă iarăşi în frunte. Şi toate erau mai frumoase decît zînele munţilor şi ale pădurilor.

Ele se duseră într-o zi la scăldat şi intrară într-o baie cu totul şi cu totul de marmoră. Dar pe cînd ele se scăldau, se ridică o furtună pe cer şi le răpi pe cîteşitrele.

Ajungînd la urechile împăratului această întîmplare, i se tăie inima şi muri pe loc, lăsînd împărătească pe femeia sa.

Într-o zi împărăteasa se apucă să mături prin casă, dar, pe cînd mătura, îi sări un bob de piper în poală. Ea luă bobul şi-l puse pe sobă, dar el sări iar de acolo în poala împărătesei. Văzînd împărăteasa că nu poate scăpa de dînsul, îl înghiţi. Şi aşa rămase grea şi născu un copil cu părul de aur.

Acest copil creştea în trei zile cît cresc alţi copii în treisprezece ani, şi se făcu voinic ca brazii munţilor, ca stejarii cîmpiilor. Împărăteasa îl dete la dascăl de învăţă toate măiestriile lumeşti şi, temîndu-se ca să nu-l piarză, îi făcu o colivie de aur şi-l închise într-însa, dîndu-i jucăriii copilăreşti ca să-i treacă de urît.

Într-o zi trecu pe-acolo o babă cu două tigve cu apă. Feciorul de împărat o văzu şi, trăgînd cu arcul, îi sparse amîndouă tigvele. Baba se uită în sus şi, văzîndu-l, îi zise :

— Lua-te-ar mama vîntului turbat, care a luat și pe surorile tale !

Feciorul de împărat, cum auzi blestemul babei, se duse la mumă-sa și-i zise :

— Ia spune-mi, mamă, am avut eu surori ori nu ?

— N-ai avut, dragul mamei, nici o soră, răspunse împărăteasa.

— Spune-mi drept, mamă, că dacă nu, mă vei pierde.

Văzînd însă că mumă-sa nu voia să-i spună adevărul, se făcu bolnav și-i zise că, dacă nu-i va da țița pe subt talpa casei, el va muri. Împărăteasa îi făgădui că-i va împlini această cerere. Atunci el se sculă din pat și ridică talpa casei. Mumă-sa puse țița subt talpă, dar el lăsă talpa cam greu peste țiță, zicînd iarăși mamei sale :

— Spune-mi, mamă, am avut eu alți frați și surori ?

Deocamdată mumă-sa nu voi să-i spună, dar el lăsă talpa și mai mult și ea, nemaiputînd să rabde, zise :

— Să știi, fătul meu, că ai avut trei surori, mai frumoase decît zînele munților și ale pădurilor. Dar le-au răpit trei zmei care locuiesc pe tărîmul celălalt.

— Spune-mi acum, zise băiatul. Ce fel de om a fost tatăl meu, care sînt armele ce purta și pe ce cal încăleca ?

— Tatăl tău a fost un mare viteaz și s-a bătut nouă ani cu zmeul Pîrjol, cel mai viteaz dintre zmei, ca să ia pe soră-sa de nevastă. Armele lui sînt îngropate la rădăcina unui plop în grădină, iar calul său paște iarbă prin livede.

Atunci băiatul, încredințîndu-se despre toate, a dat drumul mamei sale de sub talpă și, ducîndu-se la un vrăjitor, i-a spus tot ce aflase de la mumă-sa.

Vrăjitorul i-a zis să se ducă să ia frîul calului și să-l sune de trei ori în livadă. El se duse, luă frîul, sună de trei ori la cele trei părți ale livezii și îndată veni la dînsul o mîrțoagă de cal chior, olog și plin de bube. Făt-Frumos îi dete un picior în piept și calul se duse de-a berbeleacul, cale de nouă zile și nouă nopți.

Sună frîul de al doilea și de al treilea, dar tot acel cal veni. Văzînd aceasta, scoase paloșul să-l înfigă în pieptul calului, dar calul îi zise :

— Făt-Frumos ! Făt-Frumos ! Nu mă omorî, ci du-te de taie trei sute de viței de la trei sute de vaci și dă-mi mie laptele să-l beau.

Făt-Frumos făcu precum îi zise calul și peste trei zile sună iarăși frîul. Dar astă dată veni un cal ca un zmeu și-i zise :

— Ia încalecă acum pe mine și atinge-mă de trei ori cu scările.

Făt-Frumos făcu așa și, după ce se plimbă puțin cu dînsul, îl atinse de trei ori cu scările. Atunci calul deschise douăsprezece aripi și zbură cu dînsul pînă la vîntul turbat. Apoi, coborîndu-se tot pe locul de unde plecase, zise :

— Făt-Frumos, dacă vrei să te slujesc cum se cade, să mai tai șase sute de viței de la șase sute de vaci și să-mi dai mie laptele să-l beau.

Făt-Frumos împlini și această poruncă a calului. Iar peste trei zile veni îmbrăcat în fier și încoifat și sună frîul. Calul veni și el numaidecît înșeuat și înfrîuat. Apoi zise :

— Iată-mă, stăpîne, gata la poruncile tale.

Făt-Frumos încălecă pe cal și se duse, și iar se duse

Zi de vară
Pînă seară,
Cale lungă
Să-i ajungă.

Iar cînd soarele ajunse pe la chindie, intrară într-o pădure neagră și întunecoasă. După ce călătoriră cîtăva vreme prin acea pădure, calul se opri și zise :

— Stăpîne, uită-te bine înainte și-mi spune ce vezi.

Făt-Frumos se uită, dar nu văzu nimic. Calul iar îi zise să se uite. Atunci el se uită cumsecade și văzu o mulțime

de șerpi cu capetele ridicate pînă la cer și vărsînd flăcări de foc din gură. El spuse calului ce vede și calul îi zise :

— Stăpîne, noi trebuie să trecem prin mijlocul acelor balauri ! Bagă dar mîna în urechea mea cea dreaptă și scoate un arc cu săgeți. Cînd vom fi aproape de dînșii, să slobozi o săgeată și ei ne vor face loc să trecem.

Făt-Frumos făcu cum îi zise calul. Iar cînd ajunse aproape de balauri, trase o săgeată și șerpii, de frică, plecară capetele la pămînt și-l lăsară să treacă.

De aci iar plecară înainte și deteră peste o cîmpie cu păduri frumoase de chiparos, cu iarbă verde ca mătasea și cu mulțime de fîntîni cu apă limpede ca vioreaua și rece ca gheața. Iar la căpătîiul acelei cîmpii era un palat cu totul de argint.

Cum ajunse la palat, bătu în poartă și ieși înainte o fată frumoasă. El îi arătă un ineluș de aur pe care, cum îl văzu, fata cunoscu că Făt-Frumos îi este frate și, strîngîndu-l în brațe, îi zise :

— Fugi, frate, că de te va găsi zmeul aci, te va omorî.

— Ia spune-mi, zise Făt-Frumos. Ce semne are zmeul cînd vine ?

— El își trimite buzduganul înainte, zise fata.

Nu trecu mult și buzduganul veni și, după ce bătu de trei ori în poartă, se puse în cui.

Făt-Frumos luă buzduganul și, învîrtindu-l de trei ori, îl azvîrli înapoi la zmeu. Apoi, încălecînd pe cal, se duse de se ascunse sub podul de argint.

Zmeul veni numaidecît. Dar cum ajunse la capătul podului, calul începu a sforăi și a se trage înapoi. Zmeul îi dete cu scările și-i zise :

— Hi, cal de zmeu, de paraleu ! Mergi înainte, că n-am frică de nimeni, decît de Făt-Frumos ! Dar el este pe tărîmul celălalt și nu cred să-i fi adus corbul osciorul și vîntul perișorul !

— Ba poate l-o fi adus, zise Făt-Frumos, ieșind de sub pod.

Zmeul se repezi la el și-i zise :

— Cum vrei să ne batem ? În săbii să ne tăiem, sau în luptă să ne luptăm ?

— Ba în luptă, că-i mai dreaptă, zise Făt-Frumos.

Apoi amîndoi voinicii se luară la luptă. Zmeul aduse pe Făt-Frumos și îl băgă în pămînt pînă la genunchi. Făt-Frumos învîrti pe zmeu și, băgîndu-l în pămînt pînă la gît, îi tăie capul, pe cînd calul său omorî pe al zmeului.

Făt-Frumos scoase un bici și, plesnind de trei ori, făcu palatul zmeului o nucă, o băgă în sîn și plecă.

II

După ce călători cîtva timp, dete peste un palat cu totul și cu totul de aur. Bătu în poartă, și ieși înainte-i o fată frumoasă. Îi arătă și ei inelul cel de aur după care, cum îl văzu, cunoscu pe Făt-Frumos de frate și, strîngîndu-l în brațe, îi zise :

— Fugi, frățiorul meu, căci de va veni zmeul, te va face mii fărîme.

— Ia spune-mi, întrebă Făt-Frumos, ce semne face zmeul cînd vine acasă ?

— El își trimite buzduganul înainte, răspunse fata.

Nu trecu mult timp și buzduganul veni. Apoi, după ce bătu de trei ori în poartă, se puse în cui. Făt-Frumos îl luă din cui, și-l azvîrli înapoi la zmeu, iar după aceea încălecă și se ascunse sub podul de aur al palatului.

Zmeul veni c-o falcă-n cer și cu alta-n pămînt, dar cînd ajunse la capătul podului, calul său începu să se tragă înapoi. Însă el îi dete cu scările și-i zise :

— Hi, cal de zmeu și de paraleu ! mișcă înainte că nu mi-e frică de nimeni, decît de Făt-Frumos ; el este pe tărîmul celălalt și nu cred să-i fi adus corbul osciorul și vîntul, perișorul !

— Ba poate i l-o fi adus, zise Făt-Frumos ieșind de sub pod.

Atunci zmeul îi zise :

— Cum vrei ? în luptă să ne luptăm sau în săbii să ne tăiem ?

— Ba în luptă, că-i mai dreaptă, răspunse Făt-Frumos.

Apoi se luară la luptă și se luptară :

Zi de vară
Pînă seară.

Iar cînd ajunse soarele la chindie, Făt-Frumos trînti pe zmeu și-i tăie capul. Și pe cînd el omora pe zmeu, calul său omora pe al zmeului.

După aceea plesni cu biciul de trei ori și tot palatul se făcu o nucă, pe care o băgă în sîn și porni înainte.

Se duse și se mai duse, pînă ce dete peste un palat de topaz, care strălucea atît de mult încît la soare te puteai uita, dar la dînsul ba. Aci ședea soru-sa cea mai mică. După ce se cunoscu cu ea, se ascunse iară sub pod și, venind zmeul, se luă și cu dînsul la luptă. Și se luptară toată ziua, dar nu putură să se trîntească unul pe altul. Văzînd aceasta zmeul, se făcu flacără galbenă, iar Făt-Frumos se făcu și el flacără roșie și iar se luptară, dar nu putură să se biruiască. Zmeul se uită în sus și, văzînd un corb, îi zise :

— Corbule, corbulețule ! Du-te la zahana și-ți moaie o aripă în seu și una în apă și cu seul să mă stropești pe mine, iar cu apa să stropești pe Făt-Frumos, că ți-l dau împreună cu calul său să-l mănînci.

Făt-Frumos ridică și el capul și zise :

— Corbule, corbuțule ! Du-te la zahana și moaie-ți o aripă în seu și alta în apă. Cu seul să mă stropești pe mine, iar cu apa să uzi pe zmeu, că-ți dau să mănînci trei zmei împreună cu caii lor.

Corbul plecă și, întorcîndu-se peste puțin, udă pe Făt-Frumos cu seu și pe zmeu cu apă. Fat-Frumos sări deasupra zmeului și-i tăie capul ; apoi plesni din bici și, făcînd și palatul acesta o nucă, o bagă în sîn și se duse înainte pînă ce ajunse la o grădină cu poame foarte frumoase. El întinse mîna să ia o pară, dar calul se opri și-i zise :

— Stăpîne, să nu mănînci din aceste poame, că vei muri ; căci este sora cea mai mare a zmeului prefăcută în grădină. Dar dacă ai poftă mare, dă mai întîi cu sabia în trei părți ale pomului și-apoi poți să mănînci cît vei voi.

Făt-Frumos tăie pomul în trei părți și începu a curge sînge. Apoi culese pere și mîncă.

Nu trecu mult și văzu o fîntînă cu apă rece, dar cînd voi el să bea, calul iarăși îi zise să facă ce făcuse la grădină. Făt-Frumos lovi fîntîna de trei ori cu sabia și, după ce curse sînge, bău apă și se răcori. Iar după aceea merse înainte pînă ce dete peste o vie cu struguri, dulci ca zahărul și mirositori ca chihlimbarul. El voi să rupă un strugure, dar calul zise :

— Stăpîne, nu rupe strugurii, căci via aceasta este sora cea mai mică a zmeilor, și, de vei mînca numai o broboană, vei muri. Dar dacă ai poftă de struguri, taie o viță cu sabia și apoi poți să mănînci cîți struguri îți place.

Făt-Frumos tăie o viță și, după ce curse un pîriu de sînge, luă struguri și mîncă. Plecă și se duse, mînă, cale lungă să ne-ajungă, căci cuvîntul din poveste mai înainte mai lung și mai frumos este. Dar cînd rămase soarele de o suliță, calul zise lui Făt-Frumos :

— Stăpîne, ia uită-te îndărăt și spune-mi dacă vezi ceva ?

Făt-Frumos se uită, dar nu văzu nimic.

— Uită-te mai bine, îi zise calul.

Atunci Fat-Frumos se uită mai bine și văzu o flăcără cît gămălia acului de mică.

— Să știi, stăpîne, că această flacără este mama zmeilor și a zmeoaicelor și nu știu cum vom scăpa de dînsa.

Ține-te bine de coamă, că am să ocolesc lumea cît te ștergi la ochi ca să ajungem la cetatea Omului-de-flori-cu-barba-de-mătase, căci numai acolo e scăpare pentru noi.

Făt-Frumos ascultă povața calului, care deschise toate aripele și începu să zboare mai iute decît vîntul și mai încet decît gîndul. Dar flacăra din ce în ce se mărea și începu să ardă pe Făt-Frumos în spate. Calul, văzînd că nu-i nădejde de scăpare, se înălță pînă la vîntul turbat și intră în cetatea Omului-de-flori. Atunci zmeoaica, rămînînd afară din cetate, zise cu amărăciune :

— Făt-Frumos, Făt-Frumos ! fă-mi o gaură în zid să văd cine ești tu care mi-ai omorît trei feciori și trei fete.

Făt-Frumos porunci să facă gaură, dar zmeoaica bägă capul și voi să-l soarbă, el îi aruncă în gură un buzdugan de fier ars în foc, iar ea, sorbindu-l, se umflă și plesni.

Omul-de-flori-cu-barba-de-mătase, auzind că Făt-Frumos se află în împărăția lui, trimise ciondari și idelcii de îl chemă la împărăție și îl puse în fruntea mesei, dar el, văzînd pe fata Omului-de-flori, rămase încremenit de frumusețea ei, și o ceru de la tată-său de soție. Omul îi zise că i-o dă, dacă îi va aduce apă vie și apă moartă de unde se bat munții în capete. Făt-Frumos încălecă calul și se duse spre soare apune și dete peste un om care bea apă de la nouă scocuri de mori și se văita că n-are ce bea.

Făt-Frumos stătu în loc și se miră de dînsul, iar el îi zise :

— Nu te mira de mine, ci te miră mai bine de Făt-Frumos, care a omorît trei zmei, trei zmeoaice și pe muma zmeilor.

— Eu sînt acela, răspunse Făt-Frumos.

— Dacă ești tu, ia-mă cu tine, că mult bine îți voi prinde.

III

Făt-Frumos luă pe omul ce nu se sătura de apă și plecă înainte. Pe drum întîlni un alt om care mînca

pîinea de la nouă cuptoare și se văita că moare de foame. Făt-Frumos se uită la dînsul și începu să se mire, dar el îi zise :

— Nu te mira de mine, ci te miră de Făt-Frumos, care a omorît trei zmei, trei zmeoaice și pe muma zmeilor.

— Eu sînt acela, zise Făt-Frumos.

— Dacă ești tu, apoi ia-mă cu tine, că mult bine îți voi prinde.

Făt-Frumos îl luă și pe acesta și plecă înainte. Merse cît merse și dete peste un om care sărea din munte în munte cu nouă pietre de moară legate de un picior și se plîngea că n-are ce sări.

După ce îl luă și pe acesta cu dînsul, merse înainte, căci cuvîntul din poveste înainte mult mai este, și ajunse într-o cîmpie de unde se auzea un zgomot mare. Atunci calul îi zise lui Făt-Frumos :

— Stăpîne, cată spre soare apune și spune-mi dacă vezi ceva ?

Făt-Frumos se uită, și văzu doi munți bătîndu-se în capete.

— Printre acești doi munți avem să trecem ca să luăm apă vie și apă moartă, zise calul. Să mergem încetișor și, cînd vom fi aproape de munți, să-mi dai de trei ori cu pintenii și să te ții bine de coamă cu o mînă și cu cealaltă să iei apă.

Cum ajunse Făt-Frumos dinaintea munților, dete pinteni calului, care zbură mai iute decît gîndul, trecu pe lîngă fîntînă, luă apă și ieși dintre munți mai înainte de a se lovi în capete.

Făt-Frumos aduse apă la Omul-de-flori-cu-barba-de-mătase și ceru să-i dea pe fii-sa de nevastă. Dar Omul-de-flori îi zise :

— Eu ți-oi da-o, dacă-mi vei găsi un om care să mănînce pîinea de la nouă cuptoare și altul să bea apa de la nouă scocuri de mori.

Făt-Frumos zise împăratului :

— Gătește cele nouă cuptoare și arată-mi și cele nouă scoceuri de mori, că am oameni să-ți mănînce piinea și să-ți bea apa.

Omul-de-flori porunci vizirului să gătească piinea și să arate scoceurile și, după ce vizirul le găti, veni împăratul să privească. Atunci Făt-Frumos făcu semn oamenilor săi și, cît te ștergi la ochi, mîncară piinea și băură apa. Dar Omul-de-flori nu voi să-i dea fata nici după aceasta, ci îi zise :

— Dacă voiești să aibi pe fii-mea de soție, să-mi aduci garoafa care miroase cale de noua ani și apoi îți voi da negreșit pe fii-mea.

Făt-Frumos plecă să caute garoafa și se duse cale lungă să-i ajungă, pînă ce simți mirosul garoafei. Atunci calul îi zise :

— Stăpîne, bagă mina în urechea mea cea dreaptă și scoate din ea o bucata de săpun, o perie și o gresie și mergi înainte fără frică.

De ce mergea el și mergea, mirosul mai mare se făcea, pînă ce ajunse la palatul de sticlă, trase la poartă, bătu în ea și nimeni nu-i răspunse. Atunci el intră înlăuntru, văzu garoafa și o luă. Apoi încălecă pe cal și plecă spre Omul-de-flori. Nu făcu multă cale și simți că vine după el zmeul palatului de sticlă, cu o falcă-n cer și cu alta-n pămînt. Dar, tocmai cînd era să-l ajungă, calul îi zise :

— Stăpîne, aruncă săpunul.

El îl aruncă, și numaidecît se făcu un alunecuș care împiedică pe zmeu de a-l ajunge. Zmeul însă făcu ce făcu și trecu cum putu alunecușul. Calul zise să arunce peria. Cum o aruncă, se făcu o pădure deasă, de nu putea nimeni să răzbată printr-însa. Dar zmeul făcu ce făcu și-o trecu. Apoi luă pe Făt-Frumos iarăși în goană și, cînd era să-l prindă zmeul, aruncă gresia, care se făcu un munte mare și înalt pînă la cer. Zmeul roase piatra cu dinții și trecu prin ea. Atunci calul zise :

— Stăpîne, nu e bine de noi, o să pierim. Dar mai avem o scăpare. Să-ți tragi sufletul de nouă ori, ca aro să mă ridic și să trec de nori, ș-apoi d-acolo o să cad peste zmeu și să-l strivesc.

Făt-Frumos se luă după povața calului. Calul se ridică pînă la nori, apoi se lăsă peste zmeu și-l strivi, iar după aceea se duse și dete garoafa Omului-de-flori, care, nemaiavînd ce-i cere, îi dete pe fii-sa. Dar cînd veni vremea să se cunune, veni omul cel cu nouă pietre de picioare și ceru să se culce și el în cameră cu dînșii. Făt-Frumos îl lăsă, căci făcuse jurămînt să nu-i calce niciodată vorba. Peste noapte, tocmai cînd Făt-Frumos dormea mai bine, ieși un balaur din gura fetei și cînd se întinse să muște pe Făt-Frumos, omul cu pietrele de picioare scoase paloșul și-l tăie în mici fărămături. Mai ieși unul. Îl tăie și p-acela. Și cînd ieși și cel de al treilea, îl zdrobi cu o piatră de moară. Apoi după ce-i puse la o parte pe tustrei balaurii ce-i omorî, se culcă și dormi.

A doua zi de dimineață palatul împărătesei era plin de vlădici și de popi ce veniseră să îngroape pe Făt-Frumos, crezîndu-l mort, ca și pe ceilalți gineri ai împăratului. Dar cînd îl văzură viu se mirară și i se închinară. Omul-de-flori veni și el ca să se încredințeze de este viu sau mort Făt-Frumos, dar cînd văzu pe balaurii cei morți, se sperie și întrebă ce s-a întîmplat.

Omul cu pietrele de moară îi spuse că ei au ieșit din fii-sa și cînd era să muște pe Făt-Frumos și să-l omoare ca pe ceilalți gineri, el i-a ucis. Atunci Omul-de-flori începu nunta și o ținu trei zile și trei nopți. Iar după aceea Făt-Frumos își luă ziua bună și plecă cu nevastă-sa acasă la împărăția lui și făcu toate avuțiile zmeilor în trei părți și le dete celor trei oameni care-l ajutaseră. Omul cu pietrele de moară nu se mulțumi și ceru să împartă și nevasta cu dînsul. Făt-Frumos se împotrivi: dar el scoase paloșul și, cînd era gata să taie pe împărăteasa,

atunci ieși din gura ei încă un balaur, pe care omul cu pietrele de moară îl făcu fărîme și zise :

— Făt-Frumos, Făt-Frumos ! Ia-ți avuțiile, ia-ți și nevasta și trăiți sănătoși, că am scos pînă acum dintr-însa patru balauri și i-am mai lăsat numai unul, că nu e bine să rămîie femeia fără nici un drac.

Făt-Frumos se prinse frate de cruce cu Omul cu pietrele de moară și-l rugă să nu se prea depărteze de locurile acelea, ca nu cumva dracul ce a rămas în femeie să-i răpuie zilele. Apoi a ajuns acasă. Și după ce a văzut pe mumă-sa, a plesnit de trei ori cu biciul și cele trei nuci s-au desfăcut în trei palate frumoase și cu cele trei surori ale lui într-însele, pe care, după ce le-a dat înapoi, le-a măritat ; și s-a făcut mare bucurie și veselie în toată împărăția. Și eu încălecai pe o șa și vă spusei dumneavoastră așa.

Jumătate de Om

POVESTEA ACEASTA s-a întîmplat pe vremea cînd purecii se potcoveau cu cîte două ocale de oțel și cînd, sărind în sus, se văitau că sînt prea ușori...

Povestea spune că undeva, într-o țară foarte îndepărtată, unde nu se poate ajunge decît trecînd peste nouă mări și peste nouă țări și unde soarele răsare dintr-un lac fără fund, iar luna stă atîrnată în vîrful unui copac ivit acolo chiar de la începuturile lumii, trăia un împărat, al cărui nume l-am uitat. Era vestit împăratul în toată lumea, căci împărăția lui era cea mai frumoasă și mai bogată, dar mai presus de toate avea el o podoabă de fată cuminte-cuminte, că întrecea închipuirea omenească.

Și a fost liniștit împăratul și împărăția lui atîta vreme cît fiica lui era copilă. Cu cît însă treceau anii și fata creștea, vestea despre o așa frumusețe s-a răspîndit în toată împărăția, și chiar departe, dincolo de hotarele ei.

Mulți prinți visau fericirea de a o lua de nevastă.

La așa frumusețe de fată, împăratul nici că se gîndea să afle un ginere oarecare. Cînd veni sorocul să-și mărite odorul, dădu știre în cele patru zări de lume că, în ziua cînd fecioara va împlini șaisprezece ani, se va ține o mare sărbătoare, la care sînt invitați tineri împărați sau fii de împărați. Astfel fecioara urma să-și aleagă dintre ei un mire.

Vestea se duse ca fulgerul de iute, iar în ziua sortită veniră sumedenie de calești pline cu tineri, mai mult sau

mai puțin bogați, mai mult sau mai puțin frumoși, isteți, dar toți dornici de a fi aleși.

Fata împăratului urma să-și aleagă mirele, aruncînd cu un măr în dînșii.

Și după atîtea zile de strălucire, dar și de oboseală, a venit și ziua alegerii.

Prin fața fetei și a tatălui său, împăratul, tocmai trecea un tînăr chipeș și voinic care, și după straie, se vedea bine că era fiu de crai sau de împărat. Cum l-a văzut fecioara, cum a simțit că o fulgerare îi străpunge inima de drag ce-i era de el. Atunci, a luat mărul de pe tipsia pe care o ținea un paj în mînă, lîngă dînsa, și l-a aruncat spre fecior.

Toată lumea dorea să-l vadă cît mai aproape pe alesul fetei de împărat și se buluceau cu toții cînd, ca din senin, s-a iscat un nor negru și spăimos, din care puzderie de fulgere țîșneau ca niște balauri cu limbi de foc, iar tunetele bubuiau, de să-ți spargă urechile.

În acest vaier, oamenii fugeau îngroziți, se loveau unii de alții, iar cînd furtuna s-a potolit și lumea s-a împrăștiat, împăratul și-a dat seama că fiica lui lipsește.

Nemîngîiatul crai a poruncit să fie căutată fata, dar de urma ei nu s-a putut da, de parcă ar fi intrat în pămînt.

O mare mîhnire l-a cuprins atunci pe împărat și la grea suferință a căzut.

Falnicul fecior ales, pe care îl chema Călin, și-a luat rămas bun de la împărat și a plecat să-și caute aleasa inimii, care se numea Voichița.

S-a întors la ascunzătoarea unde-și lăsase năzdrăvanul de cal, înainte de a intra în împărăția Voichiței. Călin Viteazul, pentru că așa era cunoscut în toate împărățiile fr. Calul, hotărî să-și găsească, cu orice preț, iubita.

Calul nu era un cal oarecare : avea darul de a vorbi iar Călin Viteazul avea mare nevoie de un sfătuitor înainte de a porni la acest drum.

Ascunzătoarea nu era departe de împărăție, dar tare greu s-o afle careva ; calul sta ascuns în scorbura unui copac bătrîn și desfrunzit.

Cîndva, acest copac fusese un stejar falnic, la umbra căruia mulți trecători se răcoriseră și multe povești a avut el de ascultat. Dar o furtună înfiorătoare îi rupse crengile, iar săgeţile de foc ale trăsnetelor l-au sfîșiat în două, lăsînd cale deschisă vîntului, ploilor, soarelui și frigului, măcinîndu-i măruntaiele, făcîndu-l apoi să ajungă scorburos și neputincios.

În scorbura bătrînului stejar își ascunsese Călin Viteazul calul său, încredințat fiind că nici un trecător nu se va apropia de el. Și mare i-a fost mirarea flăcăului cînd, venind să-și ia calul, l-a auzit tăinuind cu stejarul.

Povestea copacul cum că, undeva, la capătul lumii, acolo unde ziua și noaptea se luptă întruna, pentru ca numai una să stăpînească asupra celeilalte, și unde picior de om n-a putut să calce acele locuri fără să fi fost lovit de moarte, în acel haos, era stăpîn un monstru, care numai pe jumătate avea înfățișare omenească. De fapt, dacă-l priveai bine dintr-o parte, parcă-parcă semăna a om întreg, dar dacă-l priveai din față numai jumătate din chipul lui aducea a chip de om, cealaltă jumătate trăind ascunsă undeva...

— Dar, povestea copacul, jumătate de Om, care stăpînește haosul, nu poate fi doborît de nimeni, căci toată ființa lui este strîns legată de cealaltă jumătate, nevăzută vreodată de cineva. Numai atunci cînd cealaltă jumătate din el, cea ascunsă cine știe unde, va fi învinsă cu adevărat, numai atunci va dispărea și stăpînul cel rău al haosului.

De numele acestei făpturi monstruoase sînt legate fel și fel de întîmplări, spunea copacul, scîrțîind și foșnind în tăierea vîntului. De-a lungul multor veacuri, căutătorii neobosiți, căutători de comori, de neveste răpite sau de fecioare luate în robie, numai la dus au poposit la

umbra mea, că de întors, nu s-a mai întors nici unul. Se vede treaba că le putrezesc ciolanele pe acolo, dacă nu cumva pulbere s-au făcut...

Călin Viteazul, auzind cele spuse de încercatul copac scorburos, nici că a mai pus la îndoială bănuiala că Voichița a fost răpită de monstrul Jumătate de Om.

— Hai, spuse el calului, ieși afară din scorbură ; acum știu ce-i de făcut !

— He-hei, zise atunci scorburosul, mulți viteji ca tine au plecat pe acest drum, dar nici că s-au mai întors. Ascultă de sfatul meu, că anii care mi-au mîngîiat fruntea, mi-au luminat și mintea. Ca să poți ajunge la împărăția monstrului Jumătate de Om, nu-ți sînt destul de trainice straiele și încălțările pe care le porți ; cu ele nu vei face nici jumătatea drumului, iar calul, oricît de năzdrăvan ți-ar fi, nu te va putea duce nici măcar pînă la hotarul haosului. Ascultă și fă așa cum ți-oi spune eu :

Caută bine în scorbura în care ți-ai ascuns calul, și vei găsi pe fundul ei o lădiță de plumb. Toate cele trebuitoare ție și calului acolo vor fi. Să știi însă că lădița are două lacăte, dar numai unul este încuiat. Dacă tu nu-l ghicești pe cel cu adevărat încuiat, atunci tot ce-ți este de folos în cutie se preface în cenușă. Caută și află cît mai degrabă care e lacătul cel adevărat și tot ce este în ea al tău va fi și de mare folosință.

Zis și făcut. Călin Viteazul ridică lădița de plumb de pe fundul scorburii și nu mică-i fu mirarea cînd sub ea văzu un șarpe atît de bătrîn că nici măcar nu putea să-și descleștеze gura de atîta vreme. Lui Călin i se făcu milă și-l scoase și pe el la lumină și cu sabia umblă așa ușor desfăcîndu-i maxilarele care trosneau mai tare ca șalele scorburosului. Se-ntoarse de trei ori, încolăcind piciorul viteazului. Îl strîngea de picior, ridicîndu-și capul tot mai sus, iar Călin nu știa ce să facă : să chibzuiască mai departe care-i lacătul bun sau să-și descolăcească șarpele ; de omorît nu se îndura, era și el o ființă trăitoare. Cu gîndul

la ladă, se apucă să tragă de coada șarpelui, care atîta putere avu că împinse brațele lacătului din dreapta. Ca prin minune lacătul căzu și capacul sări, lăsînd să se vadă strălucind un diamant ce juca pe un inel în toate culorile pămîntului.

— Ehei, spuse scorburosul, acest inel a căzut din degetul monstrului Jumătate de Om, odată demult, cînd pe meleagurile noastre se lupta, pe viață și pe moarte, cu zmeul căpcăun. La drum de noapte îl tot rotești pînă s-a ivi culoarea ce străbate în lung și-n lat tot pămîntul, pîn' ce dai de tărîmul lui Jumătate de Om, dar numai atunci cînd vei auzi cîntînd cocoșul de trei ori.

Șarpele îi ascuți cu limba lui sabia ruginită, de puteai să tai firul în patru cu ea.

Îi mulțumi scorburosului și șarpelui pentru ajutor și făgădui că va mai trece pe la ei cînd s-o întoarce.

— Bine, bine, zise scorburosul, vezi că pe fundul lăzii se găsesc două potcoave groase, bune la drum greu.

Călin Viteazul se așeză pe iarba moale și deasă și se odihni pînă în zori. Vara noaptea-i scurtă, că numai ce se culcă și auzi cîntatul cocoșului. Cînd cocoșul cîntă a treia oară, vestind revărsatul zorilor, Călin Viteazul luă inelul și-l roti pînă prinse o culoare roșiatică, de lumină toată calea pînă la Jumătate de Om și haosul ce-l înconjura. Hidoșenia de Jumătate de Om stătea la o masă pe prispa unei case hodorogite, pe care numai dacă ai fi atins-o cu un deget s-ar fi prăbușit, așa de veche și neîngrijită era.

La masă cu Jumătate de Om stătea Voichița, care părea mai frumoasă de cum o văzuse Călin la curtea tatălui ei cu o zi mai înainte.

Voichița hrănea un motan mare și negru, în vreme ce Jumătate de Om mînca dintr-un berbec copt, cu atîta poftă, de ai fi zis că de cînd s-a născut nu mai pusese nimic în gură pînă atunci. Pe masă era așezată o tipsie cu inimi. Un pocal plin cu sînge potolea setea aprinsă a monstrului.

Casa era împrejmuită cu oasele pămîntenilor care cutezaseră să calce pe acele meleaguri. De jur-împrejurul sălaşului acela numai pîrjol şi arşiţă. Nici pic de iarbă nu aflai, să fi dat mult cu multul, doar din loc în loc vedeai ieşind din pămînt, ca nişte cîrlige înţepenite, şerpi, o mulţime.

Pomii fuseseră împietriţi şi ei, iar frunzele dispăruseră cu desăvîrşire, numai păianjenii mai aveau nevoie de ramurile lor ca să-şi ţeasă case trainice. Singurele vieţuitoare din această împărăţie a deznădejdii erau nişte bătrîne cucuvele, arbite şi ele de tot.

Văzînd Călin Viteazul blestematul tablou al locului unde se afla Voichiţa, hotărî să nu mai aştepte nici o clipă şi să plece îndată.

Îmbrăca repede armura, scutul şi paloşul dăruit de scorburos, se încălţă cu ghetele tălpuite cu oţel şi încălecă pe năzdrăvanul lui de cal, pe care-l potcovise cu potcoavele acelea groase, groase, apoi, cu mare grijă, o porni spre Soare apune.

Aşadar, zi de vară, pînă-n seară, a tot mers Călin Viteazul şi nu simţi nici foame, nici sete, nici pic de oboseală. Doar dorul nespus de Voichiţa îi seca inima.

Cu cît se gîndea mai mult la ea, cu atît prindea aripi la picioare. Şi tot mergînd aşa, deodată calul începu a strănuta, de-ţi era mai mare mila să-l vezi cum trăgea aer în piept, iar apoi se cutremura pămîntul cînd îl dădea afară. Călin Viteazul opri calul, sări jos şi se apucă să caute în nasul acestuia pricina strănutului. Dar ce să vezi ? O gîzuliţă cît un bob de grîu se nimerise într-o nară a calului şi vezi de mai poţi ieşi ! Cînd calul trăgea aer în piept, gîzuliţa aluneca cu aer cu tot pînă în plămîn, unde bezna şi fierbinţeala de acolo o făcea pe mica vietate să moară de frică. Iar cînd calul dădea aerul afară, pentru a strănuta, gîzuliţa ieşea buimăcită din plămîn şi se oprea în perii din nasul calului. Şi uite aşa, cal şi gîză se chinuiau de moarte şi nimic nu puteau face. Chibzuind la necazul ce

se ivise, pîndi pînă cînd gîza ajunse cu strănutul în nas, şi o prinse repede, scoţînd-o afară. Mare bucurie a cuprins atunci şi pe cal şi pe gîză că au scăpat unul de celălalt teferi.

Gîza mai cu seamă, era cea bucuroasă, că nu sfîrşise zilele în plămînii calului, dar ameţită şi sfîşiată de drumurile făcute de-a surda, din nară în plămîni, nu putea să zboare şi atunci l-a rugat pe Călin Viteazul să o ia cu el o bucată de drum, pînă îşi va veni în fire. Bucuros, Călin Viteazul a luat mica povară şi a aşezat-o pe capul calului să se odihnească, iar el şi-a urmat drumul mai departe.

Şi pentru că noaptea vine, vrei, nu vrei, drumul se îngreuia, dar dorul de Voichiţa îl mîna să meargă mai departe. Şi a mers şi a tot mers, pînă drumul pe care apucase a intrat într-o pădure deasă şi care datorită nopţii părea de nepătruns. Dar pe Călin Viteazul nu-l speria întunericul pădurii.

Mersul prin padure era tot mai anevoios, mai ales că pe cer nu licărea nici o stea. În orice parte apucau, se loveau la tot pasul de copacii căzuţi pe jos. Pe măsură ce înainta, drumul se arăta a fi mai greu.

Călin scoase din nou inelul şi-l învîrti pînă văzu pădurea atît de deasă, încît puteai să faci perie din ea. Apoi bezna neagră se înstăpîni, încît cal şi om se opriră. Deodată numai ce se aprinde o luminiţă pe capul calului. Luminiţa nu era alta decît gîzuliţa pe care o salvase Călin Viteazul din nasul calului şi care era, de fapt, un licurici. Micuţa făptură ghicise necazul viteazului Călin şi se hotărîse să-l răsplătească pentru binele pe care i-l făcuse, chemîndu-şi toate suratele. Şi cît ai clipi din ochi, s-a făcut lumină de jur-împrejur, ca ziua. Licuricii jucau în toate părţile şi luminau drumul celui ce-l ducea pe voinic, care mulţumi pentru ajutor şi plecă mai departe, iară zi de vară pînă seară, pentru că am uitat să vă spun că pînă a ieşit din pădure numai bine s-au ivit zorile.

Și ziua a doua de drum spre împărăția lui Jumătate de Om păru mai călduroasă și mai plină de peripeții decît prima.

Era tocmai miezul verii și soarele dogorea aproape toată ziua. Călin și calul său au mers ce au mers, dar parcă plumbi aveau la picioare și un pic de odihnă ar fi fost binevenită. Tot uitîndu-se ei unde să-și afle un loc potrivit pentru odihnă, la o aruncătură de băț de ei văd doi balauri care se luptau într-un fel cu totul nemaivăzut. Amîndoi balaurii erau uriași și se încolăciseră unul în jurul altuia și se înnodaseră, de nu era chip să se mai desfacă. Și se luptau, și se luptau, de nici ei nu mai știau de cînd.

Cînd Călin Viteazul se apropie de cei doi balauri înfuriați, amîndoi începură a-l îmbia pe Călin să-i ajute în luptă. Un balaur îi promise lui Călin Viteazul o jumătate din tărîmul lui și pe deasupra tot felul de daruri drept mulțumire. Al doilea îi promise a-l ospăta, un loc de odihnă și cîteva sfaturi bune. Iaca, se hotărăște să-l ajute pe cel din urmă, parcă mai de folos pentru drumul la care pornise. Și unde nu-și scoate paloșul și retează, cît ai clipi, capul primului balaur și-l desfăcu pe celălalt din nodurile și răsucirile în care era prins. Drept mulțumire, balaurul uriaș și puternic îl luă pe Călin Viteazul și coborîră într-o gaură mare și rotundă care se sfîrșea tocmai pe tărîmul celălalt, unde își avea balaurul casa.

— Ei, îl întrebă deodată balaurul pe Călin, dar încotro ai pornit-o de ai ajuns pe locurile astea ? Spune-mi, că poate te-oi ajuta și eu cu ceva.

Și începu Călin Viteazul să-i povestească de dragostea lui pentru Voichița, pe care i-a furat-o Jumătate de Om...

— Ehei ! zise atunci balaurul. Ascultă ce-ți spun : degeaba te grăbești să ajungi la Jumătate de Om, pentru că fără să-i învingi cealaltă jumătate geamănă nu poți face nimic. Stai la mine de te ospătează cu mîncărurile pe care ți le va pregăti fiica mea și odihnește-te bine. Cine stă și

ospătează pe tărîmul meu, prinde puteri înzecite. Mîine, dis-de-dimineață, te voi conduce înapoi pe tărîmul pămîntean de unde să pornești tot cu umbra în spate și te uiți mereu la inel și cînd vezi că nu mai are nici o strălucire, să știi că ai ajuns la Jumătate de Om cel nevăzut și pe care tu trebuie să-l omori. Partea asta din el înghițise toate culorile pămîntului și strălucirea lor. Dar să fii atent, că inima lui nu este așezată în corp, ca la toți oamenii, ci stă ascunsă într-o cutiuță, cutiuța este ascunsă într-un ou de porumbel pe care acesta nu l-a ouat niciodată. Vezi de află care este porumbelul care nu și-a ouat niciodată oul, lucru anevoie de înfăptuit, pentru că acolo arătarea cea rea ține o sumedenie de porumbei și toți seamănă unul cu altul ca picăturile de ploaie.

În timp ce balaurul îl povățuia pe Călin Viteazul cum să facă mai bine, fata balaurului așeză masa și a adus felurite mîncăruri pregătite numai din ierburi, fructe proaspete, ouă de broască țestoasă, iar ca băutură, apă rece de izvor.

După ce au ospătat, om și cal, o bubuitură a zguduit văzduhul și pămîntul, calul începu a necheza, de parcă își pierduse mințile. Năzdrăvanul era acum, din nou, un cal voinic și tînăr care scotea trîmbe de foc pe nări...

Cît ai clipi, calul dispăru și reapăru iar, spunîndu-i stăpînului că a fost pînă pe tărîmul pămîntean, de unde tocmai s-a întors. Acum calul nu mai știa ce înseamnă timpul sau întinderea, nimic parcă nu-l mai ostenea.

Călin Viteazul mulțumi din inimă balaurului pentru sfaturi și ajutor și, după ce mîncă și se odihni toată noaptea, plecă spre tărîmul pămîntean, spre locurile unde trebuia să-l găsească pe Jumătate de Om, geamăn celui ce o răpise pe Voichița. Și a tot mers el, cînd ca fulgerul, cînd ca gîndul, cînd, deodată, le apare în față un biet om, care purta la gît o piatră de moară ; se tot văita întruna că nu o mai poate duce.

— Dar bine, omule, îl întrebă Călin Viteazul, cum ai putut să porți pietroiul ăsta legat de gît ?

— Iaca, zise bietul om, eu am fost morar și se dusese vestea de moara mea în toată lumea. Dar Jumătate de Om, aflînd de ea, a venit, mi-a luat-o, iar mie mi-a pus acest pietroi de gît, pentru că nu i-am dat-o de bunăvoie. De-atunci așa îmi petrec zilele, dar acum cred că mi le sfîrșesc, pentru că simt că nu mai pot.

— Ba, vino-ți în fire, a zis Călin Viteazul cu și calul meu te vom ajuta să scapi de pietroi.

Și unde nu prinde flăcăul a lovi cu paloșul o dată numai și pietroiul s-a rupt în două, iar omul a scăpat de casnă. Mare bucurie îl cuprinse pe bietul scăpat de năpastă.

— Viteazule Călin, ia-ma și pe mine în drumul tău, că ți-oi fi și eu de folos vreodată, că minte am de-ajuns, numai puterile nu mă mai țin.

— Bine, dar noi mergem la Jumătate de Om cel care sălășluiește pe meleagurile astea.

— Apoi dacă acolo mergi, să știi că toată puterea lui este ascunsă într-un porumbel, pe care nu-l poți deosebi de ceilalți. Jumătate de Om mi-a luat moara, ca grînele să nu mai fie măcinate, să rămînă numai boabe, cu care să-și hrănească puzderia de porumbei. Cel care poartă numa Jumătății de Om se hrănește numai cu trei boabe de grîu pe zi. Însă pentru ca toți mănînce odată și tot timpul cît mănîncă se bat, aleargă de colo pînă colo, îi greu să vezi care a mîncat numai trei boabe. Nimeni nu a reușit vreodată să afle porumbelul cu puterea.

Călin Viteazul tare se mai bucură, auzind cele spuse de morar.

Înainte de a se despărți, morarul îi dădu viteazului său un văculeț cît pumnul de mare, plin cu boabe mici, ca nisipul.

— Uite, zise morarul, ia boabele astea ! Cu ele vei putea afla porumbelul cu puterea...

Mulțumind de dar, Călin Viteazul plecă în grabă mare și nici la o poștă depărtare se vedea o colibă darăpănată, sprijinită în pari să nu se darime, dar cît vedeai cu ochii în jur numai adăposturi pentru porumbei. Toți porumbeii semănau unii cu alții, întocmai ca picăturile de ploaie. În fața casei, pe prispă, stătea Jumătate de Om. Tocmai se pregătea să dea de mîncare porumbeilor.

Călin Viteazul și calul s-au sfătuit și-au hotărît să aștepte pînă cînd termină porumbeii de mîncat, ceea ce s-a întîmplat destul de repede, fiindcă Jumătate de Om nu le dădea prea mult de mîncare. Așa că, flămînzi fiind, cînd li se aruncau boabele, porumbeii se și repezeau în stol și făceau zarvă mare, se băteau, se alergau, ca să apuce boabe mai multe.

Flăcăul își spuse atunci : „Mîine dimineață o să le dau eu de mîncare, înaintea lui Jumătate de Om".

Zis și făcut.

A doua zi de dimineață, flăcăul se duse în grădina lui Jumătate de Om și împrăștie boabele din săculeț. Porumbeii hămesiți se îmbulziră să mănînce repede și cît mai mult. Și mîncară ei pe săturate, ca niciodată, pînă aproape să le plesnească gușile și plecară fiecare în culcușul lui.

Nu după multă vreme, se sculă și Jumătate de Om, aducînd de mîncare pentru porumbei, dar nici unul nu se mai atinse de ea. Ba, mai mult, începură cu toții să se umfle și să le plesnească gușile ca niște baloane lovite de praștie — că nu mai știa Jumătate de Om ce să facă. Se vede treaba că boabele din săculețul morarului aveau darul de a se umfla în gușă, așa de mult încît acestea pocneau. Numai un singur porumbel nu păți nimic.

Călin Viteazul își dădu seama că acesta este porumbelul cu puterea. L-au prins și i-au scos oul, pe care Călin îl călcă cu tocul cizmei. Și s-a auzit atunci o pocnitură puternică, iar Jumătate de Om a rămas pe loc mort.

Inelul căpătă iar strălucire. Călin îl roti pînă cînd văru iar pe Voichița disperată — nu știa ce s-a întîmplat,

în ce parte s-o apuce. Jumătate de Om, celălalt, care o ținea închisă, murise și el. Dar nu trecu mult, că viteazul de Călin, cît ai clipi, fu alături de ea.

Părul lung și răsfirat al Voichiței zbura acum în puterea vîntului. Calul îi ducea cu drag spre împărăția flăcăului. Și toate luminile și toate culorile străluciră la nunta lor tinerească, și se mai spune că, de bucurie, au sădit un stejar lîngă scorburosul nostru cel înțelept și bătrîn, să-i țină de urît în nopțile lungi de iarnă și să-l bucure cu răcoarea, vara. Și toate luminile și toate culorile să strălucească și la noi în casă, iar a lor bucurie și la noi să fie.

Fală goală, traistă ușoară

A FOST ODATĂ un împărat vestit în toată lumea, de mare și de bogat ce era. Dar ce folos că era cine era și avea ce avea dacă un mugur de copil n-avea. Și-apoi, după ce-i mai dorit omul ca după ce nu are ? Așa că mare jale era și pe împărat și pe împărăteasă din pricina asta. Ba și pe întreaga țară.

C-a dat împăratul carte,
De la Dorna mai departe,
La feciorii de pe sate,
Să nu poarte pană-n clop,
Cît la el jalea-i potop ;
Fetele, bumbi și mărgele,
Cît la el îi numai jele !

Vedeți dumneavoastră c-așa-s unii oameni, dacă n-au necaz îl caută ziua cu lumina, nu ca noi ăștilalți, care avem cîte nouă-zece bucurii de astea, încît ni-i acru sufletul nu alta, vorba aia :

Ai copii,
Ai grijuri mii.
Cel ce n-are,
De dorul lor moare !

Pe de altă parte, și aceea-i drept, că ce vrea unul e una și ce vrea altul e alta și că lui Fală împărat ăsta, că

așa îi zicea din pricină că era din cale-afară de fălos, uitai să vă spun, copil îi trebuia și pace ! Și ce n-au făcut împăratul și împărăteasa, dragii mei, numai și numai să aibă un copil.

— Unul cît de mic ! își ziceau ei. Apoi, lasă că a crește și-al nostru cum cresc atîția alții ! se mai mîngîiau ei unul pe celălalt.

Luat-a împărăteasa leacuri peste leacuri, fost-a la fel de fel de babe ca să-i descînte, cercetat-a pe toți căutătorii de stele, doar-doar i s-a arăta și ei pe cer vreun semn, dar nu se alese decît cu alergătura.

Pierduseră ei orice nădejde de a mai avea copii cînd, într-o dimineață, pe cînd împăratul nici cu gîndul nu gîndea, cuprins de-atîtea treburi ale cîrmuirii, intră împărăteasa, tot într-un suflet la el și, fără a mai aștepta să fie poftită după cum îi rîndul la curțile cele împărătești, îi zise :

— Bucură-te, împărate hăi, c-o s-avem și noi de-acu mlădiță care să ne ridice neamul !

— Ce spui, mărită împărăteasă ! se miră el și lăsînd totul baltă, sări ca fript de pe tron. Apoi după ce-și întoarse nevasta și pe față și pe dos cu întrebările, căzu pe gînduri, vezi că alte griji veneau acu' să se adauge la cele ale împărăției. Și, fălos cum era, nu-l apăsa nimic mai greu, nici că de-o fi fată, nici că de-o fi băiat, nici de multe alte cele ce se cer la un copil, fără numai că cine i-a fi nănaș.

— Apoi să-l chemăm pe Păsat vodă, Măria Ta, că-i așa-și-așa, și-așa-și-așa de bun, după cîte-am auzit, și-ar fi numai bucuros de nănășit ! îi zise împărăteasa, cînd veni vorba despre asta.

— Da' cum ți-a și trecut prin cap, luminăția ta ? se răsti împăratul la ea auzind-o ce grăiește. El nănaș la fata mea sau la fecior, mă rog, la ce-o fi numai sănătos să fie și viața să ni-l ție, și-apoi hai că ne-am făcut cu dînsul rudă după mămăligă crudă ? D-apoi ce-s eu mort

sau ce, ca să mă iau acu' cu alde Păsat ăștia ? Cît o fi cu și-oi trai pe el nănaș la fata mea sau la fecior sau la ce-o fi nu l-oi pofti ! Nouă ne trebuie nănaș pe cinste, nu mămăligari ca Păsat voda ! adăugă el apăsat și cu nasul ridicat.

— Să-l chemăm atunci pe Scai împărat, că și de el am auzit numai de bine ! îndrăzni împărăteasa să spună cînd veni iarăși vorba odată despre asta.

— Iaca na ! La măria ta cîți români, toți îs buni ! Acu' de pe unde l-ai mai scos și pe Scai ăsta c-ar fi bun de nănaș ! se napusti iară împăratul la nevastă-sa, auzind-o ce zice. El nănaș la fata mea sau la fecior, sau la ce-o fi numai sănătos să fie și viața să ni-l ție, și-apoi hai să se lege de noi cu toate neamurile lui ca scaieții de floarea cunelui ? Da' nici vorbă nu poate fi, măria ta ! adăugă el iarăși răspicat și cu nasul ridicat.

Tot așa se frămîntară ei mai nouă luni de zile fără să găsească nănaș copilului craiesc pe măsura și gîndurile lor cele mari.

— Mărită doamnă, îi zise într-o zi împăratul nevestei-și, după ce clubzul îndelung la treaba asta, ce-ar zice dumneata de împăratul împăraților, n-ar fi el oare bun de nănaș ?

— D-apoi n-ar fi rău, îi răspunse împărăteasa, numai ce-o vrea, că, vezi mata, domnii ăștia, mai ales de-s și bătrîni, multe chichițe au, nu se dau ei așa cu una-cu două și la fitecine !

— Da' noi sîntem fitecine, mărită împărăteasă ? sări bărbatu-său din țîțîni, supărat și cu nasul ridicat. Și-apoi, între noi fie vorba, zise el încruntat, de ce să nu vrele, că doar nu-i nici el decît ceea ce îi și iac-așa domn mare cum se ține pînă nu ne-am gîndit noi, nimeni nu l-a chemat de nănaș.

— Ca bine zici, împărate hai ! îi ținu nevasta-sa isonul, vedeți că nu era doar hreanul mai dulce ca ridichea

— Ba încă să-mi și mulțumească de cinstea care i-o fac ! grăi el tare și răspicat săltîndu-se din scaunul domnesc drept ca o lumînare de îngîmfat ce era. Doar unu-i Fală împărat în lume ! mai bubui el cu toiagul ridicat și cu nasu-n sus săltat.

Împăratul împăraților nu dormea însă la vremea aceea așa că, auzind drăguțul de el înțelesul celor doi se supără foc. Dar, de aceea, nu se arătă, ci cum îl chemă Fală împărat de nănaș la fie-sa, că fată îi făcuse împărăteasa, se și'duse și se purtă cum nu se poate mai omenește, dar își știa el bine gîndul lui.

Mult se mai făli împăratul cu botezul fetei sale. Povestea peste tot cîți împărați încoronați, putrezi de bogați, i-au cinstit casa și masa, care de pe unde au venit cînd au auzit, care ce i-a adus și care ce i-a zis văzîndu-i odorul, boțul lui cel bălăiuț și cu nasul cam cîrnuț. Se lăuda rupt-neajuns. Lăuda și alaiul cu care și-a trimis fata la botez, ospățul de cumetrie, vinul, cîntecele și horele cu care și-au petrecut, lăuda și mesenii, nănașul, darurile date și căpătate, nevasta și toate cele dar mai ales și mai ales își lăuda copila, bucată ruptă din împărat și cu nasul ridicat.

Apoi, cum a fost, cum n-a fost botezul acela, fata creștea acum văzînd cu ochii și se făcea din zi în zi tot mai frumoasă, dar și din ce în ce mai făloasă. Nimeni nu-i ajungea cu prăjina la nas, de nentrecută ce era și nu scotea o vorbuliță din gura ei cea roșie ca fraga, fără să se laude cine este și cum este ea fina cui este.

Că semăna cu tătîne-său și că tot ca el grăia, răspicat și cu nasul ridicat, auzi și împăratul împăraților de pe la oamenii care venind prin părțile-acelea treceau și pe la poarta lui, strigîndu-i :

— Să trăiești, nănașule !

— Să trăiești ca frunza-n șes ! Fainã fină ți-ai ales !

— Fainã fină ți-ai cătat, da-i cu nasu' ridicat !

— Faină fină ți-ai adus, da-i cu nasu' cam pe sus!

Împăratul împăraților, răbdător cum era, asculta, drăguțul de el, înghițea găluștele, dar nu se arăta, căci își știa el bine gîndul lui.

Cînd veni vremea măritatului, începură feciorii cei mîndri de crai a roi în jurul fetei de împărat ca albinele pe lîngă stup, vezi că era frumoasă, bat-o norocul s-o bată, ca o floare de rozmarin. Dar ei, făloasă cum era, nu i se părea nici un flăcău pe măsură și la toți le găsea cîte un cusur, măcar că erau care mai de care mai de neam, mai arătoși, mai țanțoși și mai frumoși.

— Hîfî, tătucă, ăstuia i-a mîncat cioara colacu', nu vezi? punea fata repede pricină unui fecioraș mlădiu, ca o nuielușe verde de alun ce atîta de frumos îi grăise, pețind-o:

La fereastra cu oiagă,
Vine dorul și mă-ntreabă,
Care floare mi-i mai dragă?
Eu îi spusei dorului:
Fata împăratului!

— E-mbrăcat ca un nap, din picioare pînă-n cap, dă-l încornorați-or, mămucă! băga fata de-împărat vină flăcăiandrului care-o pețea, zicîndu-i doios, ca o ceterucă cu trei strune:

Crăiasă ca o lumină!
Răsădi-te-aș în grădină
Neautea cînd îl le-aș plătă.
Dimineața te-aș uda,
Seara-n brață te-aș lua,
Cu doru te-aș legăna!

— Înalt ca fagul și-apoi prost cum îi gardu', nu vezi ce zicea, tătucă? ponosea fata lui Fală împărat un fecio-

raș mîndru ca o cetină de brad, încă în ente de a și isprăvi el spusele :

Vai de mine sus îi dealu',
Pe unde-am venit cu calu' !
Dealu-n jos, pe cale lină,
Duce la noi în grădină
Dealu-n jos cu trece-l-oi,
Acolo petrece-te-oi !

— Bagă-ți minţile-n cap, fată hăi ! îi zise mă-sa într-o zi, sătulă de cîtă batjocură punea fie-sa pe copilandrii ceia veniţi de peste nouă ţări și mări în peţit la curtea lor. Hotărăște-te pînă ţi-i vremea, c-ai s-ajungi fată bătrînă bună de cătea la stînă !

— Vorbiși ca surda la clacă, mărită împărăteasă ! se răsti atunci împăratul la ea auzind-o ce grăiește.

— Ia vezi, împărate hăi ! sări crăiasa de colo, înțepată de-așa vorbe.

— Ce să văd, mărită doamnă, ce să văd ? îi răspunse împăratul, încruntat și mîniat.

— Ai să vezi ce n-ai văzut, împărate hăi, numai de-o mai ţii așa ! se iuţi împărăteasa la el, cătrănită cum era.

— Și-apoi ce-ai vrea, dragă doamnă ? S-o gonim ? S-o omorîm ? o mai surchidi-mpăratul.

— Haida-hai, mărite doamne, că ţi-a pune fata coarne ! îl însurcăi și ea. Îl cusu cu tîlc, că doar era mai meșteră ca el cînd era vorba de-mpuns.

Tot așa se clănţăniră-n gură împăratul și împărăteasa, din pricina odraslei lor, pînă într-o zi, cînd îi opri fata din meliţat.

— Hăi ! Hăi ! hărhăti ea odată, sărind din scaunul domnesc drept ca o lumînare, de-și mușcară ceia limba-n gură de spaimă. Mamă, hăi ! și tată, hăi ! tună ea răspicat și cu nasul ridicat, să știţi că eu numai pe acela fecior

l-ci lua de bărbat care mi a aduce un dar nemaipomenit, nemaiîntîlnit și nemaiauzit.

— Poftim, tu ce cînți, ea ce-ți descîntă ! se iți mă-sa de colo dezmeticindu-se. Ia auzi, mărite doamne, ce grăiește fata noastră de bine ce-am dăscălit-o ! Bagă-ți mințile în cap, fată hăi, îi porunci ea încă o dată, c-ai s-ajungi să-mpleteșți coadă albă de-i fi de poveste-n lume.

— Da' mai puneți gura-n chirgi, mărie ta ! se zbîrli iară împăratul la nevastă auzind-o ce menește. Toată ziua taca-taca, taca-taca, taca-taca, taca-taca ! pe biata fătuca tatii. Și dădu poruncă în țară să se facă voia fetei lui celei dragi, bucată ruptă din el și cu nacu' pîn' la cer.

Și din ziua aceea începură crăișorii cei mîndri a-i aduce fetei daruri, care mai de care mai nemaipomenite, mai neauzite și mai neîntîlnite. Dar fata lor fală în parat la fiece strîmba din nas și băga de vină.

— Asta-i mai mult ață decît față, mamă hăi ! zicea ea azvîrlind darul cît colo, în grămadă.

— Zece feluri de bucate, tot fasole amestecate, nu vezi, tătucă ? mofturea ea înfumdat și cu nasul ridicat, aruncînd darurile peste celelalte la grămadă.

Tot așa cîrti și circoti ea la toate darurile cele nemaiîntîlnite, nemaiauzite și nemaipomenite pe care i le aduseră crăișorii de prin întreaga lume : c-asta-i pîrnă, nu-i fuior, c-ăsta-i tei și nu curmei, că-i bucată-ntreagă și nu două jumătăți și cîte și mai cîte alte vorbe de clacă, ce nici nu-ți mai trec prin minte.

— Prea puternice împărate, zise într-o zi sfetnicul de taină al Împăratului împăraților, fina de mai tale și-a luat-o rău la cap ! Ce-ar fi să-i mai scurtezi din pene !

Împăratul împăraților ascultă sfatul, oftă din cap supărat, oftă din adînc, drăgușul de el, apoi știndu-și bine gîndul lui, făcu semn unui feciorog ce-l avea la îndemînă pentru fel de fel de treburi și ce-i spuse, ce nu-i spuse, încet și molcom după cum îi era felul, destul

că-şi luă feciorașul iute căciula-n cap, opincile-n picioare şi sumanul în spinare şi se duse, drept şi-ntins, la curtea lui Fală împărat. Şi, cum ajunse acolo, se înfăţişă înaintea curţii împărăteşti, o ceru pe fata împăratului de nevastă şi-i dădu în dar căciula lui de miel muced. Fală împărat se făcu roşu-verde de mînie cînd văzu darul cu care avu feciorașul acela îndrăzneala să se înfăţişeze înaintea lui şi-a fetei sale, aşa că porunci, rar şi răspicat, negru de turbat şi cu nasul răsridicat :

— Să fie dat afară din palatul meu şi din întreaga împărăţie !

— Ba să fie spînzurat ! porunci fata tot răspicat şi cu nasu' răsridicat.

Numai că, văzînd reaua, feciorașul îşi puse, degrabă, căciula pe-o sprînceană şi cum o puse îndată se făcu nevăzut.

Rămaseră fata lui Fală împărat şi toată curtea lui tătîne-său, în frunte cu el şi cu împărăteasa lui, ca viţeii la poarta nouă, de mirare, cînd văzură ce văzură.

Şi, de cum se lumină fata la minte, se porni drăcoaica a plînge şi a se bate cu capul de pereţi şi cu fundul de pămînt, că numai ăsta-i darul care-i place : căciulă şi iar căciulă, căciulă şi iar căciulă, drîmboia fata din gură.

— Trimite degrabă, împărate hăi, oameni să caute feciorul şi de unde-or şti, din pămînt, din piatră seacă, să-l întoarcă înapoi ! porunci împărăteasa.

— Nu mai sta, tătucă hăi ! se zvîrli şi fată-sa cu gura. Nu mai sta ! îl împingea ea de la spate.

Mare poznă, vă spun drept, aşa că, văzînd-o, pe loc dădu împăratul poruncă, în stînga şi-n dreapta, pe potriva vrutei lor.

Cum stătea tot acolo, rezemat de speteaza scaunului domnesc, feciorașul auzi poruncile împărăteşti, văzu vînzoleala ce se stîrni în urma lor şi, înţelegînd întorsătura, păşi trei călcături mai către faţa tronului, îşi scoase frumos căciula din cap şi îndată li se arătă feţelor împără-

neşti şi tuturor boierilor rînduiţi în jurul împăratului, a împărătesei şi a fetei lor, cu căciula-n mînă, opincile-n picioare şi sumanul pe spinare.

— Hîîî ! suci faţa din nas văzîndu-l.

— Hîîî ! suci şi tătîne-său. Şi după el suci întreaga adunare, vezi c-aşa-i lumea din bucăţi, face unul, fac cu tăţi !

Feciorașul se făcu însă a nu-i băga în seamă şi după ce dădu bineţe tuturor, aşa cum se cuvine, se plecă cu toată sfioşenia în faţa fetei de-mpărat şi-i zise :

— Din dar, dar se face, aleasă crăiasă, că mi-i şi mie vremea să mă-nsor ! Şi-i îmbie căciula lui de miel muced. Dar în loc de mulţămită, faţa strîmbă iară din nas :

— Hîîî ! se sumuţă ca măsurîndu-l pe fecior din cap pînă-n picioare şi din picioare pînă-n cap.

— Hîîî ! se sumuţă şi împăratul, măsurîndu-l şi el de sus în jos şi de jos în sus, îngîmfat şi cu nasul ridicat.

— Amu' dar alege, fată hăi, una din două, o îndemnă împărăteasa văzînd-o cum se mai izmeneşte : ori în car, ori în căruţă.

Dar în loc de ales, zmeoaica apucă iute căciula din mîna flăcăului, căruia nu ştiu unde-i stătea capul atunci, poruncind apoi slujitorilor, răspicat şi cu nasul răsînălţat :

— Să fie dat afară din ograda noastră şi din întreaga împărăţie !

— Ba să fie spînzurat ! porunci împăratul mîniat şi cu nasul răscocoţat.

Numai că feciorul nu stătu nici acuma pe tînjală, ci, văzînd scurta, îşi bătu degrabă opincile în pînten şi-odată se mîntui, ca vîntul, de pe-acolo.

Rămaseră faţa lui Fală împărat, tătîne-său, împărăteasa şi toţi curtenii lor cu gurile căscate de mirare, cînd văzură ce văzură. Şi cum se dezmeticî, zgîtia de faţă începu iar a boci şi a se da cu capul de toate căpătîiele

ca oprelile feciorului îi plac și ca mama asteia trebuie
și numai astora-i trebuie și place.

Ai mai mai obrăznește-o dacă poate!

— Ferește dăgraba, mămăriște boc, omeni, să caute
feciorii, și de unde-or ști dacă pământ de sub pământ sa-i
[illegible] [illegible] porumbi, ară [illegible] [illegible] [illegible]

Hilbuilă, de-o viță cu Hălpăilă și văr bun cu Horpăilă. „Așa neam mai zic și eu, vorba aia, neam de neam trage la ham ! ! !" Și, ca tot neamul lor, erau frumoși ! ! ! Care mai de care un hîrdau mai mare, care mai tare cu burduhanul mătăhălit peste brăcinar, unul ca altul de slinos și de unsuros, din bărbie pînă jos.

Văzîndu-i atîta de dîrvăliți, îi lăsă feciorașul în plata domnului, să-și mîne rîndul înainte, iar el își văzu de treabă. Merse el o bună bucată de drum cînd, deodată, se auzi strigat pe nume. Și numai ce întoarse capul, că se și pomeni cu hîrbăreții ceia hara-para peste el.

— Mulțam ! zise primul care îl ajunse, înghițindu-și îmbucătura ce o mai avea.

— Mulțam ! zise și-al doilea, din urma ăstuia.

— Mulțam ! zise și-al treilea sosind, tot într-un suflet, după ei.

— Mulțam ! Mulțam ! Mulțam ! Mulțam ! mulțămiră toți, care cum îl ajunseră din urmă, cînd li se isprăvi din lingură, li se goli gușa și li se dezlegă limba.

Apoi careva din ei, ștergîndu-se la gură, întrebă :

— Încotro pe-aici, voinice ?

— Încotro m-or duce ochii și drumul ! răspunse feciorul, numai să scap de-o supărare, nu știu dacă nu de alta ca ca dau că de-o vreme cam așa mi se arată !

— Nu te lăsa moale, flăcău ! îl îmbărbătă atunci un altul dintre hrănacii ceia. Iar de-o fi și-o fi sîntem și noi pe-aci. Nu te uita, mai zise el ațînîndu-și nădragii gata să i se lase-n vine, că mîncăm noi păsat, da' de aia nu sîntem de mămăligă.

— Cred ! îi întoarse vorba feciorul, dar mai în cumpănă, că nu-i prea vedea tăria de pîntece.

— Și ce supărare zici că te paște ? întrebă un alt mîncău de cela.

— Iaca și iaca... ! le spuse feciorul cu de-a-n firu-n păr pățania. Amu, întrebă el încheindu-și povestea, spuneți dumneavoastră, oameni buni, ce să fac, încotro să

mă duc, că la stăpînul meu n-am cap a mă înfăţişa cu isprava neisprăvită, ba mai tare încîlcită.

— Nici vorbă ! îi întăriră spusele mămăligarii ceia. Hai, îl îndemnară ei, după ce-şi mai topiră osînzele la sfat, să te ducem la stăpînul nostru şi-apoi te-a deslui el într-un fel, că-i ştiut pînă mai sus de genunchele broaştei şi bun de-i ouă şi mîţele-n poală. Hai cu noi că şi noi într-acolo ne ducem !

— Hai ! se învoi feciorul bucuros c-a dat peste oameni de treabă, aşa că se porniră cu toţii la drum. Le mergeau picioarele, dar mai ales le mergeu gura : hara-hara de asta, hara-hara de ceea, hara-hara de cealaltă. Pe cînd flecăreau mai bine, îi opri Flămînzilă din mers şi, zicîndu-le :

— Ia ghiciţi voi asta ce-i !

Ciugurele
Mugurele
Merg pe drum înşiruţele,
Ciugur
Mugur
După ele ;
Ciugur
Mugur
Mugureşte
Şade jos şi le păzeşte !
Halea
Palea
Ţine calea !

— Asta-i vorba aia : tăceţi voi ca să zic eu ! răspunse Hîlbuilă, prăpădindu-se de rîs.

— Ba-i : vorbă să fie, că tîrg se face ! adăugă Hălpăilă, stricîndu-se şi el de rîs.

— Ba mai bine : vorbi şi badea Ion, că şi el îi doară om ! zise Hrănilă.

Văzîndu-i așa-ncîlciți, se băgă flăcăul în horă, desluşindu-i :

— Ciobanul, oile şi cîinele ! zise el. Apoi îi întrebă : Dar cine-i stăpînul vostru ?

— Păsat vodă ! răspunseră cela. N-ai auzit de el ?

— Ba am auzit ! zise flăcăul. Vrednic om trebuie să fie, dacă lanurile astea de păpuşoi, mîndru de nu cred să se vadă un călăreț din el, sînt de-ale lui.

— De-ale lui şi de-ale noastre ! răspunseră burtoşii bucuroşi că le prețuia feciorul avutul şi truda.

— Dar cu sărăturile astea ce-i ? întrebă el uitîndu-se pe cealaltă parte de drum.

— Eh, sînt de-ale zbrăhoieților ăştia de scăieți vineți, vecinii noştri ! ziseră oamenii arătîndu-i flăcăului mii de scaieți rostogolindu-se pe drum, de-a valma-n urma lor.

— Pe ei ! se aruncă atunci feciorul speriat, crezînd că îi lua oastea scăieților din spate pe nepregătite.

— Stai binişor, băiete ! îl potoli Halilă, văzîndu-l apucat şi gata să dea piept duşmanului. Nu-ți spuserăm amu că sînt vecinii noştri ?

— Vecini-nevecini, dar prea stau în coasta noastră !

— Aşa sînt ei, se țin de om ca scaiul de coada oii ! mai zise Halilă, dar altminteri sînt tare de treabă. Iaca eu, mai anțărț, numai cu fiertură de scaiete vînăt m-am scăpat de nişte gîlci umflate şi puroiete ca prunele răscoapte.

— Şi eu la fel ! întări Horpăilă. Lasă boii în voia lor, dacă vrei să mergi departe, îi mai zise el şi hai mai bine să ne vedem de drum, că drum avem de mers nu glumă.

Porniră dar de-ador cu toții. Şi-apoi iară hara-hara de una, hara-hara de alta, ciupiră o bună bucată de drum. Iar de acolo chiar că nu mai avură mult pînă ajunseră la poarta cetății lui Păsat vodă. Dar aici li se închise drumul şi se pomeniră, nici mai mult nici mai puțin, decît

pironiți pe loc de-un zdrahon de străjer înarmat pînă-n dinți.

— Stai ! strigă ăsta proptind sulița în pieptul lor, mai să le scoată mațele cu ascuțișul ei din spic de păpușoi.

— Hooo ! strigă Hrănilă, oprind toată trupa-n loc, speriat.

— Încotro ? întrebă straja ațintindu-se, în apărare, pe după scutul lui din cotoare lungi de păpușoi legate între ele cu nuiele.

— La stăpînul nostru, Păsat vodă ! îndrăzni Hărtănilă, de colo, mai tăios din fire cum era.

— Parola ! se răsti oșteanul.

— Meșnițele aurele ! îngăimară ei, mai pieriți. la urechea lui.

— Treceți ! porunci străjerul. Dar cu ăștia ce-i ? întrebă el văzînd puhoiul de scăieți de-a berbeleacul după ei.

— Nu-i nimic ! Se țin și ei scai de noi ! răspunse Hămesilă.

— Dacă se țin tot de voi, bine ! se lămuri straja.

— Bogdaproste, de o poartă am trecut ! zise atunci bucuros Hăsnăilă, făcînd semn ortacilor să se țină după el.

Dar abia făcură zece pași că se văzură iar împiedicați. Le stătea în cale un dijmar slab ca o scîndură, lung cît o prăjină și uscat ca iasca. Rînjea arătîndu-și dinții de cal, ca să i se vadă strungărceața.

— Dijma ! porunci, ca să știe oamenii ce au a da.

— Amu musai să ne facem cămeșa izmene, că la cotarlăul ăsta nu-i de glumă ! hîlbuiră unii către alții ceia.

— Stați, sări atunci Hăpsînilă de colo, că ăsta-i fratemi-o Haram și-apoi de nu-i nasul îi obrazul și tot ne-o trece el cumva cu vederea. Dar abia apucă Hăpsînilă să-i grăiască pînă ce-i și răspunse frate-său scurt și răspicat :

— Frate frate dar brînza-i pe lumi, fîrtate !

— Oi-a-oi-oi, domnule dragă, se băgă între ei [illegible] din năsuare, de-am avea [illegible] după [illegible] mamăligă, bun prînz am mai prînzi !

— [illegible] se pu[illegible]

— [illegible] ei moale, după ce se sfătui cu ceilalţi.

— [illegible] vînt [illegible] ceia a se căuta şi a [illegible] de prin desagă, ma rog [illegible]

— [illegible] dar a zecea unde-i ? îi luă el la rost.

— [illegible] a se [illegible] îi descîlci feciorul.

— [illegible]

— [illegible] în cap ca [illegible] băgă Hălpuila mîna-n trăistioară [illegible] pe care o dădu [illegible] îşi putură [illegible] urma de [illegible] la stăpînul lor tîntită. Aici, [illegible] Păsat vodă, [illegible] jucă de mama [illegible] cu Seal [illegible]. Asta de trecut ce era nu [illegible] şi [illegible] plesuv ca un cartof, dar îl lăsase [illegible] auzul, aşa că vorbea tonfăit, basca cît îl zărhăiseră bătrîneţele.

— Eşti la patru, împărate ! striga cît putea mai tare Păsat vodă.

— Ham şi eu vachă cu lapte ! se lăuda împăratul, culegînd arşiţele încet, una cîte una.

— Asta mie mi-ai lăsat-o ? îl întrebă Păsat vodă, zorindu-l să-i treacă jocul.

— Schaii mi or vindecat-o ! îl lămuri împăratul.

— Dă-mi rîndul, ureche surdă ! răcni la el Păsat vodă.
— Ham mîhnat văcuța-n ciurdă ! îl domoli ăstălalt.
— Tune-n urechile tale ! îl drăcui Păsat vodă.
— Muhlțam fain și dumitale ! încheie Scai împărat, crezînd că s-a isprăvit jocul și-i mulțumește vodă de cîștig. Că, ce-i drept, avea și de ce-i mulțumi, căci îi luase surdului, cu arșițele, locurile din șes și-i lăsase numai dealurile.

Cînd auziră de isprava stăpînului lor, începură pîntecoșii a sări tot într-un picior de bucurie, că li s-au întins cîmpurile de păpușoi și a cînta pe toate glasurile :

Pe cel drum îndelungat, îndelungat, îndelungat,
Pe cel drum îndelungat, îndelungat, îndelungat,
Merge domnul păsat cald, păsat cald,
Merge domnul păsat cald !
Merge domnul păsat cald !
Și cu doamna mămăligă, mămăligă, mămăligă,
Și cu doamna mămăligă, mămăligă, mămăligă,
Amîndoi într-o tiligă, într-o tiligă,
Amîndoi într-o tiligă !
Amîndoi într-o tiligă !
Stai, păsate, nu te duce, nu te duce, nu te duce,
Stai, păsate, nu te duce, nu te duce, nu te duce,
Că te-oi scălda-n lapte dulce-n lapte dulce,
Că te-oi scălda-n lapte dulce !
Că te-oi scălda-n lapte dulce !
Te-oi tăvăli-n unt și-n brînză-n unt și-n brînză-n unt și brînză,
Te-oi tăvăli-n unt și-n brînză-n unt și-n brînză-n unt și brînză,
Să-mi pice bine la rînză, da, la rînză, da, la rînză,
Să-mi pice bine la rînză !
Să-mi pice bine la rînză !

Iar scaieții numai fețe-fețe negre de vinete făcură de rușinea și frica bejeniei. Auzindu-și slujbașii, făcînd atîta tărăboi în nasul scaieților, le-o tăie Păsat vodă scurt :

— Măi, dar ce aveți de gînd ?

— Biiihne, mai jucăm un rînd ! se învoi Scai împărat gîndind că-l poftise vodă.

— Taci-taci-taci, că mai bine faci ! îl repezi Păsat însă.

Auzind vocea stăpînului, pe loc se ațînură voinicoșii din cîntat și se înfățișară spășiți înaintea lui.

— Ați împlinit voia mea ? întrebă acesta învîrtoșat cum era după atîta frecătură cu surdul.

— Împlinit, măria ta ! îi răspunseră oamenii punînd repede pe masă un blid mare de lut, plin-plinuț cu meșnițele aurele.

— Și voinicul cine e ? întrebă vodă,

— Dă tuu-ntîi cu-arșițele ! se trezi, din nou, Scai împărat.

— Taci-taci-taci, că mai bine faci ! îi strigă iar Păsat vodă. Apoi isprăvind, se întoarse către flăcău, îndemnîndu-l să vorbească.

— Să trăiești, măria ta ! zise acesta, apropiindu-se de scaunul domnesc, înălțat din știuleți de păpușoi galben ca aurul, așternut cu împletituri din pănuși verzi, printre care spînzurau ciucuri lungi din mătase de porumb.

— Să fii sănătos ! îi răspunse vodă. Dar de unde vii și încotro te îndrepți ? întrebă el.

— Mărite doamne, sînt de-alde Împăratului împăraților, am cam încurcat o treabă pe la Fală împărat, dac-ai fi auzit luminăția ta de el și am venit aici după un sfat și-o vorbă bună, de-or mai fi rămas și pentru mine din cîte știu că-mparți, cu bunătate, la toată lumea.

— Dac-am auzit de Fală împărat ! E-he-he ! ! !

— Ceh... ? Ceh... ? Ceh... ? întrebă Scai împărat de mai multe ori și pe mai multe glasuri.

— AuzișI și tu o dată ! zise lehămetit vodă, de la Fală împărat !

— Ceh strigi ! ceh strigi ! Ahud bine ! fonfăi Scai împărat.

Apoi întorcindu-se Păsat vodă către fecior, îi zise cu bunăvoinţă :

— Ne-om strădui, fii pe pace ! Dar pînă să te străduieşti tu povestindu-ne, să ne străduim mai întîi toţi c-un prînz bun, că vorba aia :

Pe lîng-o mîncare bună,
Povestea mai bine sună !

Şi pe dată dădu Păsat vodă poruncă meşterilor lui de bucate să croiască ceva de-ale gurii. Apoi las' că ticluiră aştia un prînz, pe cinste şi pe omenie, ca viaţa să ne ţie, şi într-un moment aşternură o masă împărătească pe care o-ncărcară vîrf cu bucate, care mai de care mai bune şi mai gustoase. Dar, mai ales, au rupt gura mesenilor cu meşniţelele proaspăt aurite, în cuptorul cocător şi stîmpărate cu smîntînă dulce, după care au adus o oală mare de lut, numai atunci trasă din gura focului, în care forfoteau laolaltă sarmale cu păsat, o cogeamite şuncă de porc, chişcă şi sîngerete. Şi se puseră oamenii mei pe mîncate ! Hîlbuia Hîlbuilă, hărtănea Hărtănilă, hulpăvea Hulpăvilă...

Peste toate bunătăţile astea, umblau şi ulcelele cu vin ca-n ciur, nu alta. Şi-nainte şi-napoi, şi-nainte şi-napoi ! Se îndestula şi feciorul, bea, se veselea din inimă, cu toată lumea la un loc, dar mai înşira şi cîte o bucată din păţaniile lui.

— Şi zici că te-a dat gată fata lui Fală împărat ! rîse Păsat vodă de el, ascultîndu-l.

— M-a dat ! recunoscu flăcăul ruşinat.

— Te-a dat ! Te-a dat ! Te-a dat ! Te-a dat ! Te-a dat ! Te-a dat ! îl îngînă şi-l ciufuli Scai împărat.

— M-a dat ! recunoscu iară feciorul. Dar oi face ce-oi putea şi-oi da-o şi eu pe ea ! strigă el îndîrjit la urechea surdului.

— I dase mai [illegible] ! îl [illegible] Păsat vodă.

— Nu mi-ho vrut Fala [illegible] ! i se plînse Seu împărat.

— [illegible] Păsat vodă și pe ăsta [illegible] și îndesat. Împărat [illegible] de-o parte îl [illegible] a-i spune cu [illegible] primeră sfaturile de [illegible] ce-i grăise vodă [illegible] pentru facere [illegible] adunare, își [illegible] mai dute de pe-acolo. Și [illegible] curtea lui Fală împărat [illegible] sumanul pe dos, ca să [illegible] în chip de negustor, înaintea [illegible] îngăduința ca să-și arate marfa.

— [illegible] într-un glas acela, cînd [illegible] negustorul [illegible] de lut pe masă, dinaintea lor.

— Ne-am mai [illegible] meșnițele din tinerețele mele ! zise Fală împărat cu [illegible] Dar de aia tot își linse degetele cu [illegible] apoi nouă și-apoi nouăzeci și nouă de meșnițele aurele.

— Nici eu ! zise împărăteasa, dacă ce se îndestula și ea cu vreo una, două, trei și zece meșnicioare.

— Mamă hai și tată hai ! sări fata de-mparat, cu nasul răsridicat astea parcă-ar fi păsat ! ! ! !

— Că-s păsat, că nu-s păsat, fata tatii, tare-s bune de mîncat ! îi răspunse împăratul mai luînd încă una și-ncă două și-alte nouăzeci și nouă.

— Că-s păsat, că nu-s păsat, fată hăi, tare-s bune de mîncat ! grăi și împărăteasa mai luînd și ea una, două, trei și zece următoare.

— Hîîî ! strîmbă fata din nas. Dar văzîndu-i pe-ai ei cu ce poftă mestecă, ce-și zise : „Că-s păsat, că nu-s păsat, dacă-s bune de mîncat, ia să iau și eu vreo două !“ Așa că

dîndu-se mai către masă, începu și ea să ieie tot cîte două, cîte două, cîte două, pînă goli blidul. Atunci scoase neguștorașul din mîneca sumanului un ciucălău zdravăn de păpușoi, îl sfîrni în blid și-l umplu iar vîrf cu meșnițele pe care punîndu-le dinaintea fețelor împărătești le zise :

— Luați, măriile voastre, că fac eu cinste-n rîndul ăsta !

— Fac și eu unul ! pițigăi de pe undeva un scaiete carè, se vede treaba, se ținuse de coada feciorului, năpustindu-se acum în barba împăratului.

— Și eu ! țiui un altul care, bag samă, se ținuse și el scai de coada flăcăiandrului, aciuindu-se amu prin poalele împărătesei.

— Și eu ! chiui al treilea, care se ținuse, la fel cu ceilalți, scai de flăcău, zbenguindu-se acum prin cîrlionții fetei.

Dar cine să le aibă grija și baiul. că feciorul avea treaba lui, iar ceilalți o aveau pe-a lor. Flăcăul umplu de cîte nouăzeci și nouă de ori cîte nouăzeci și nouă de blide cu meșnițele aurele, iar ăilalți le goliră de tot atîtea ori, ba încă și pe-atîtea.

În vremea asta, scaieții își făcură și ei treaba lor. Tot de cîte nouăzeci și nouă de ori cîte nouăzeci și nouă de împletituri urziră din barba împăratului, pînă pe după scaunul domnesc și de pe sub poalele împărătesei pînă pe podea. Iar fetei îi împletiră o coadă, cît otgonul corăbiei lui tata Noe de groasă, pe care i-o atîrnară de tavan.

— Mamă hăi și tată hăi, asta ce-i ? ! ! începu turbata de fată a urla și a se bate cu fundul de pămînt cînd, isprăvind cu meșnițelele, se văzu prinsă în grindă și-și privi chipu-n oglindă,

Că din mîndră păunică,
Ajunsese o purcică ! !

— Văleu ! Văleu ! Vălcleu ! ! ! vălelea Fală împărat din scaunul domnesc, unde-l legaseră scăieții fedeleș, cînd își văzu și el chipu-n oglindă,

Că din împărat măreț,
Âjunsese-un porc mistreț !

— Fată hăăăi, împărate hăăăi ! începu și împărăteasa a hăui cînd îi văzu pe amîndoi arătoși cum se-arătau. Nu ți-am spus eu, dragul mamii, se-ndîrji ea către-odoru-și, c-ai s-ajungi fată bătrînă bună de cățea la stînă ! ! ! Ai văzut, mărite doamne, îi dădu și lui grăunțe, că ți-a pus fiică-ta coarne ?

— C-am văzut, că n-am văzut, dar pe tine te văd bine ! o însurcăi-împăratul.

— Ce vezi ? Ia vezi ! ! se ținu ea înțepată.

— Ce să văd ? Ce n-ai văzut ! îi răspunse împăratul.

Că din mîndră-mpărătească,
Ai ajuns o porcăreasă !

Cînd îi văzu așa bine puși la troacă, își întoarse voinicul frumos sumanul pe față, păși către ei apăsat, cu opincile-n picioare și sumanul pe spinare, și le spuse :

— Rămîneți sănătoși, măriile voastre și așa să știți că Împăratul împăraților v-a fost la toți nănaș ! !

Zicînd acestea, își luă căciula înapoi și dînd pinteni opincilor se întoarse înapoi la cel ce l-a trimis. Iar eu mă suii pe-o lingură scurtă, trînte-o-n nasul cui n-ascultă, tîlcul vorbei din zicală :

FALĂ GOALĂ, TRAISTĂ UȘOARĂ

Fiul nimănui, poreclit Haiducul

CICĂ TRĂIA ODATĂ un băiat și băiatul acela rămînînd fără părinți, de pe cînd era încă în fașă, a crescut pe unde s-a putut, iar după ce a mai zburătăcit oleacă, a intrat slugă la un bogătan și bogătanul l-a pus la păscut vitele.

Acu, cum stătea așa toată ziulica tolănit pe imaș, i se învîrteau prin minte fel și chip de gînduri, unele mai năstrușnice ca altele. Și fiindcă flămîndului i-i mereu gîndul la mîncare, și băiatul acesta se tot frămînta mereu și se tot întreba că ce să facă și cum să dreagă să scape de sărăcie și de slugărie, și tot întrebîndu-se așa, și azi și mîine, iaca aude într-o bună zi pe unul vorbind despre haiduci și spunea acela că haiducul te fură de față cu tine, fără ca tu să-ți dai seama și doar nu fură pentru el, ci ia de la cel bogat ca să potolească foamea celor nevoiași.

„Să știi că numai haiducia îi vine de hac sărăciei" și-a zis el în sinea lui — „și mai ales să nu te atingi de punga haiducului, ci a bogatului, care și-a burdușit-o din sudoarea nevoiașului" — și cu acest gînd clocea fel și chip de încercări, unele mai deocheate ca altele, pînă cînd într-o zi încercă să-și fure chiar și căciula sa. O ascundea între niște buruieni, apoi se retrăgea și porneа tiptil, tiptil, ca să nu simtă chipurile nimeni și, după ce o înșfăca, fugea o bucată de loc și iar o ascundea și iar o fura.

În vremea aceasta iacă tocmai se întîmplă să treacă prin apropiere un cogeamite boieran răsturnat în trăsură, picior peste picior și văzînd acest du-te-vino al băiatului se oprește și-i face semn cu mîna să poftească pînă la el. Vine băiatul, iar boierul, luîndu-l colo pe departe, îl întreabă că de unde-i, al cui este, cum îl cheamă și la urmă aduce vorbă și despre acea joacă pe care n-o mai văzuse la alți copii.

— Mă cheamă Ilieș al nimănui, răspunse scurt cel întrebat.

— Și de ce al nimănui ?

— Fiindcă eu pe părinții mei nu i-am cunoscut, c-au murit cînd eram încă în fașă, însă lumea mă poreclește Haiducul.

— Haiducul ?

— Da. Așa îmi spun, că vreau să mă fac haiduc.

— Adică cum ar veni trebușoara asta ?

— Ar veni așa ca să iau de la unul ca dumneavoastră și să dau și la cel ce n-are.

Boierul strîmbă din nas, că vezi dumneata, nu-i venea bine la socoteală vorba asta, dar socotind-o fumuri tinerești, care cred că tot ce zboară se mănîncă, trecu peste ea și-l întrebă cum se cheamă jocul de odinioară cu căciula ?

— Acela nu-i joc, cucoane !

— Da' ce-i, bre ?

— Pentru ceea ce am de gînd să fac, s-ar chema pregătire.

— Pentru haiducie ?

— Încep întîi cu căciula mea și pe urmă trec mai departe, ca să nu mă fac de rîs cînd a fi să pornesc la treabă și să mă arate lumea cu degetul, că-s un găinar de rînd.

Pe boier îl umflă rîsul de-a binelea, dar ca să nu se dea pe față, că adică l-ar lua peste picior, iace către el și-i zice :

— Și-ai deprins ceva ?

— De, cucoane, nu-i frumos să mă laud, dar pentru cîtă pregătire am făcut și ca pentru vîrsta mea cred că am deprins destul ca să pot trece la treabă.

Boierul, ca să nu tacă, mai zice :

— Mă rog, cu cît ai deprins te simți în stare să-mi furi și căciula mea, că pe a ta văd că ai furat-o și nu te-a zăpsit nimeni.

— Aș încerca eu, dar vorba-i că munca trebuiește plătită.

— Bine. Plătim, dar trebuie să știm cît pretinzi pentru osteneală.

— De... așa ca pentru saftea și ca pentru o față cinstită ca a dumneavoastră, m-aș gîndi la o pungă de gălbenași.

— Hm... ca pentru început, te-ai urcat cam sus, băiatule.

— Dacă era altcineva, lăsam mai ieftin, dar la o bogăție ca a dumneavoastră asta-i tot una cu o pișcătură de purice.

— Bine, fie și prețul care l-ai hotărît, însă dacă nu-ți izbutește încercarea, ce fac cu tine ?

— Rămîn păgubaș...

— Nu. Dacă nu izbutești, te muți la mine și mă slujești un an de zile fără simbrie, ci doar pe mîncare și un rînd de opincuțe din piele de porc nedubită, dar să știi că dacă n-ai grijă de ele și ți le mănîncă motanul, rămîi desculț și în vreme de iarnă, că altele nu mai vezi de la mine. Te prinzi așa ?

— Mă prind.

— Bun. Rămînem înțeleși așa cum am vorbit și boierul făcu semn vizitiului să dea bici cailor și-ntr-o clipită se făcu nevăzut, pierzîndu-și urma în colbăria drumului.

Băiatul, ispitit de punguța cu gălbănași pe care parcă-i și vedea strălucind înaintea ochilor, lăsă vitele în pripon și se luă pe urma trăsurii, știind că în capătul imașului la numai o zvîrlitură de băț este un han și fiindcă toți drumeții obișnuiau să se oprească acolo la popas, musai că și boierul se va opri. A intrat și dumnealui înăuntru,

s-a așezat la masă, a pus căciula pe scaunul din spate și s-a așternut la cinste. Ilieș a stat ce-a stat și după ce l-a văzut oleacă aliorit, s-a strecurat ușurel printre mese ca o pisică, a tras căciula în trăistuță și pe-aici ți-i drumul înapoi la vitișoare, căci se-apropia amiaza și ele trebuiau adăpate și mutate.

Cînd într-un tîrziu și-a adus conașul aminte de plecare, mai ia căciula dacă ai de unde ! Strigă el la hangiu, întreabă pe cei de la mese, cine a făcut șagă cu căciula lui, însă toți strîngeau din umeri.

Dumnealui, roșu la față și de băutură și de ciudă, mai întrebă o dată :

— Măi oameni buni, uite, dau de la mine un gălbănaș aceluia care îmi spune dacă nu cumva a văzut măcar pe cineva apropiindu-se de masa mea, în timp ce eu cinsteam aici ?

Unul din cei de față își face loc printre ceilalți, s-apropie de boier și spune că cică el a văzut un băiețelandru trecînd printre mese cu trăistuța la șold, însă numai cît a intrat și repede a și ieșit, dar ca să-l năpăstuiască cum că l-a văzut furînd căciula, asta n-o poate face fiindcă n-a văzut.

— Eu spun, cucoane, numai ce-am văzut.

— Da, nu cumva ai băgat sama dacă s-a apropiat de masa mea ?

— Ba da, parcă mi se pare că s-a apropiat...

— Bun. Mulțumesc și poftim gălbănașul, că de-acum am cam zăpsit eu cine-i pîrlacul și boierul, ieșind ca o furtună, porunci vizitiului să întoarcă înapoi trăsura, că doar n-avea să meargă cu capul gol, ca după mort. Cînd a ajuns prin dreptul băiatului, iaca îl vede jucîndu-se cu căciula, pe care o furase.

— Adă-mi căciula, împieliatule, strigă boierul roșu de mînie, că m-ai făcut de toată rușinea față de lumea care se afla la han. Or fi crezînd c-am băut de mi-am pierdut și mințile !

— Vă dau, dar nu uitați că noi am avut o vorbă, răspunse dîrz Ilies — și o față cinstită ca a domniilor voastre n-are voie să-și calce cuvîntul, că altminteri mă îndrăgeți, să merg mai departe și să vă fur și trăsura, ca să-mi scot pîrleala.

Boierul, auzind asemenea vorba spusă cu atîta hotărîre, îi trecu ciuda și pufnind în rîs îl întreabă în șagă, zîmbind pe sub mustață:

— Și chiar vorbești într-adins, măi, că te-ai bizui să-mi fur și trăsura, cu tot cu cai?

— As încerca, dacă mă plătiți.

— Iar plată?

— Iar, că doar eu trebuie să-mi pierd vremea cu umblatul, cu gînditul și cu chibzuitul. Nu e chiar așa de ușor, că doar nu mă duc la furat găini.

— Și cam cît ai pretinde tu pentru trebușoara asta?

— Două pungi cu galbeni.

— Enee, he, te-ai urcat de-acuma și mai sus cu prețul!

— Nu-i mult, fiindcă aveți de unde da...

— Și dacă nu izbutești? ce facem?

— Vă dau punga asta cu gălbănași înapoi și vă slujesc și doi ani, fără sîmbrie.

— Îți convine așa?

— Îmi convine.

— Bine, și boierul o luă din loc rîzînd în barbă de copilăria băițălandrului.

„Auzi dumneata, cugetă în sinea lui boierul, să te strici de rîs și alta nimic. Sărăntocului abia i-au ieșit tulcile în barbă și s-a învățat doar să-și fure căciula și acum se și crede haiduc, în stare să se avînte și la trăsuri, ca și cum aiestea ar fi un ac într-un car de fîn". Dar oleacă de pază nu strică și-i dădu de grijă vizitiului să fie cu ochii în patru, un timp de vreme, pînă i-or ieși din cap băiatului fumurile haiduciei.

— Lasă, cucoane, că dacă s-ar întîmpla, Doamne ferește, trebușoara asta ar însemna să mă iaie și pe mine, răspunse sluga scărpinîndu-se după ceafă cu virful codiriștil.

Amu, a trecut cît o fi trecut, băiatul a mai stat, s-a gîndit, s-a chibzuit, s-a socotit și în cele din urmă și-a zis că boierul în drumurile sale trebuie să se mai abată pe la hanul de unde-i furase căciula, întrucît hangiul era vestit în toată împrejurimea pentru vinurile sale alese și pentru pastrama sa gustoasă, care se topea în gură. Mulți tîrgoveți și drumeți trăgeau anume acolo, în dorul acelor bunătăți neîntrecute.

Cu acest gînd, băiatul dădea mereu tîrcoale hanului, stînd de multe ori la pîndă chiar zile întregi, că vezi Doamneata, de-acuma putea să mai și lipsească de la stăpîn, c-avea destui bănișori de cheltuială. Boierul lufindu-se cu alte griji a și uitat de prinsoare. Iliș însă nu.

Și uite așa, tot așteptînd cu răbdare și azi și mîine, iaca într-o bună zi îi sosi și peștele la nadă, căci se pomeni cu boierul la han. Hangiul îi ieși întru întîmpinare și-l conduse în odaia de oaspeți, pregătită anume pentru fețele simandicoase.

„Acu-i chita mea" și-a zis în sinea lui băiatul și alergînd bucuros în dosul hanului, îndatoră cu un gălbenaș pe unul care mătura în ogradă, că cică să-i spună viziriului de pe capră că-l poftește stăpînul înăuntru.

— Bine. Iaca mă duc tot acuma și slujitorul, mulțumit de plată, și-a făcut datoria, iar vizitiul, de bună credință, a și sărit bucuros de pe capră, cugetînd cu mirare la minunea că stăpînul și-a adus aminte de el, lucru nemaintîmplat, de cînd îl slujește.

„Te pomenești că se face o bortă în cer" ; și, cu vorba asta pe buze, intră și făcînd o plecăciune adîncă, zice :

— Poftim, cucoane, iaca am venit.

— Vrei să-mi spui ceva ? întreabă mirat boierul.

— Nu, dar am venit la porunca domniei tale.

— Ce poruncă ? Ha... că doar n-oi fi mîncat mătrăgună să stau la aceeași masă de cinste cu sluga mea ?

— Da' nici nu m-am gîndit la treaba asta, cucoane !

— Atunci cine ți-a spus să vii ?

— Unul care mătura în ogradă.

— Vezi-ți de treabă, cioflingarule și du-te de stai țeapăn pe capră, că acolo-i locul tău, nu aici alături de mine !

Înroșindu-se pînă în vîrful urechilor, vizitiul pleacă rușinat capul în jos și ieși. Cînd se uită mai bine, trăsura, nicăieri. Aleargă el în drum, se uită în dreapta, se uită în stînga, nimic. Nici urmă de trăsură, de parcă ar fi intrat în pămînt ! Se întoarce sărmanul tremurînd ca varga să-i spună boierului pățania, fiindcă știa dinainte papara care îl așteaptă după ce ajunge la curte.

— Ai văzut, nenorocitule, ce mi-ai făcut dacă te potrivești la toate gurile ? strigă el bătînd cu pumnul în masă, de se cutremură odaia. De-acu trăsură să mi te faci, că doar nu-i fi vrînd să merg pe jos pînă acasă ?

La strigătele boierului sări și hangiul să vadă ce s-a întîmplat și ca să-și îmbuneze mușteriul îi împrumută trăsura sa, însă cît a pătimit biata slugă de pe urmele acestei greșeli, nu-i doresc nici celui mai înverșunat dușman al meu ! Ce să ne mai ascundem după deget și să nu vă spun c-a fost bătut la tălpi cu vergi de alun uscat ; a fost pus și în butuc și ținut la soare fără apă și mîncare, și cîte și mai cîte, însă degeaba, că de urmele trăsurii tot n-au putut da.

În sfîrșit, a mai trecut cît o fi trecut și după ce băiatul, adică mai bine zis băietanul, s-a săturat de plimbare, a venit într-o bună zi la boier, că cică să-și primească plata după cum le-a fost învoiala.

Boierul, ba cîr, ba mîr, că vezi dumneata, nu-i venea tocmai ușor să scoată pe degeaba două pungi cu galbeni. Ilieș însă i-a spus-o verde în față, că dacă nu se ține de

cuvînt va fi nevoit să-și scoată pîrleala pe altă cale, dar tot din averea sa, nu de la altcineva.

Boierul a stat, s-a gîndit, s-a mai scărpinat înăcrit după ceafă și în vremea asta l-a și fulgerat prin minte o treabă, de aceea scoate cele două pungi cu galbăni, cu cît se învoise, i le dă și după asta îi zice așa :

— Măi flăcăule, dacă tu te ții așa de isteț, hai fură și inelul de logodnă de pe degetul alesei mele. Ce zici ? Te prinzi sau nu ?

— Mă prind.

— Bine, bine, te prinzi tu, dar trebuie să hotărîm dinainte prețul și sorocul.

— Pentru osteneală îmi dați cinci pungi cu galbeni, iar sorocul e la alegerea domniei voastre.

— Bun. Fie cinci pungi și sorocul îl punem două săptămîni, însă dacă în acest răstimp n-ai izbutit, mi-aduci înapoi toți bănișorii de pînă acum și mă mai și slujești cinci ani, fără simbrie, ci doar pe mîncare și un sumăiaș. Vrei așa ?

— Vreau, și cu vorba asta se despărțiră, băiatul plecînd într-ale sale, iar boierul se duse întins la cucoană și-i dădu de grijă să fie cu ochii în patru asupra inelului și o și lămuri tot atunci de ce și pentru ce :

— Vreau să-mi scot bănuții de la sărăntoc și de asta te rog să-mi dai sprijin și tu, ca să nu rîdă de noi unul venit de la coada vacii !

— Bine că mi-ai spus, zise cucoana, că de-acu, vorba ceea : ochii și inelul. Boierul zîmbi bucuros și plecă liniștit la treburile sale.

Băiatul, cum a ajuns acasă, s-a îmbrăcat colo frumușel, că doar avea gologani berechet și a început să tot dea tîrcoale curții boierului, ca să prindă cîte ceva din obiceiurile stăpînului și pîndindu-l și azi și mîine, bagă de seamă că dumnealui obișnuiește să meargă aproape seară de seară la pîndă de iepuri în pădurea din marginea satului.

„Taci că [illegible] zis în [illegible] lui Ilieș și pe loc l-a și fulgerat un gînd la ce anume are de făcut.

Și uite așa, într-o seară, cînd boierul s-a pregătit de plecare, Ilieș a și fost după șură în așteptarea clipei potrivite, ca să ajungă la ceea ce-și puse în gînd. Cucoana și-a petrecut soțul la braț, pînă în prag, boierul a sărutat-o și i-a mai dat înc-o dată de grijă să nu uite de ceea ce-au vorbit și a ieșit.

— Fii pe pace, dragul meu, i-a răspuns ea ș-a intrat în odaie. Abia închise însă ușa după dînsa că iacă numai ce se pomeni c-o strigă cineva de-afară, că chipurile să pofteasca oleacă pînă la geam că are a-i spune ceva.

Ei, părîndu-i-se a fi glasul soțului, deschide repede fereastra și întrebă speriată :

— Ce-i cu tine, barbate ? De ce te-ai întors din drum ? Ai uitat ceva ?

— N-am uitat nimic, răspunse el, însă m-am răzgîndit că-i mai bine să-mi dai mie în păstrare inelul, fiindcă nici nu știi cum se strecoară pîrlacul în odaie cînd dormi și ne face bucata.

Femeia, luată cele pe neprins de veste, scoate repede inelul din deget, îl învelește într-o băsmăluță și întinzîndu-i-l îi dă de grijă, de-acuma ca să fie cu băgare de seamă, ca nu cumva să-l piardă.

— Nu-l pierd, că-i dau drumul, tot acuma, în sîn — și umbra își pierdu urma, ca o nălucă în valul întunericului.

După ce domnița se băgă sub cergă și stinse lumînarea, începu s-o năpădească ciuda gîndindu-se la cele petrecute. De aceea cînd sosi cuconașul în zorii zilei, ea, în loc să-l întîmpine cu bucuria cu care l-a petrecut, îl luă la rost, furioasă nevoie mare.

— Frumos din partea dumitale, n-am ce zice, deși nu m-am așteptat s-ajungi chiar pînă acolo !

Boierul rămase uluit de cele ce auzea, fiindcă nu-și putea da seama de unde vine supărarea cucoanei, că doar

la plecare s-au despărțit [illegible] și [illegible] bună, de-aceea [illegible] întreabă [illegible]

— Da [illegible] te-a pălit, [illegible] dumneata [illegible] întîmpini [illegible] și [illegible] și [illegible] picior ?

— Te mai și faci că nu știi ? Ai uitat [illegible] de la mînă pînă la gură .

— Nu că mă fac, dar chiar nici nu [illegible]

— Hai, las-o moartă în popuș [illegible] și [illegible], iar dacă ai uitat, îți amintesc eu.

— Poftim.

— E vorba despre afurisitul de [illegible] să-l mănînce, că mi-ai scos [illegible] tot n-ai încredere în mine.

— Adică cum ?

— Da nu-ți amintești că te-ai [illegible] și mi l-ai cerut, că mai bine îl [illegible] la dumneata ?

— Poate ai visat, femeie ?

— Ce visat, că doar nici n-apucasem a mă băga în pat cînd m-ai chemat la geam și mi-ai cerut [illegible] în pază la dumneata în sîn.

— Și l-ai dat ?

— Te-am cunoscut după vorbă și ți l-am dat [illegible] ai vrut !

Boierul clătină amărît din cap și oftînd întristat [illegible] :

— Să știi, cucoană, că iar ne-a făcut bucata sărăntocul...

— Nu se poate ! Ia uită-te mai bine în chimir, în sîn, prin buzunări, prin tolbă, că nu se poate să nu dai de el

— Degeaba vorbă, cînd știu foarte bine că nu ți l-am cerut.

— Ba mi l-ai cerut și eu ți l-am dat, fiindcă te-am cunoscut după glas.

— Glasul mi l-ai auzit, dar de văzut m-ai văzut ?

— Cum era să te văd prin întuneric ?

— Vezi ? Aici-i buba. Nu uita, măi nevastă, că pehlivanul acesta e meșter în șolticării și-și poate schimba

glasul, să crezi că-i lup, nu om. Împieliţatul e în stare să te fure şi pe dumneata din ochi şi tu să crezi că-ţi pune în traistă şi să-i zici şi mulţumesc.

— Asta să i-o spui mutului, nu mie — zise cucoana bosumflată.

— Hai, hai, nu te pune cu prostul, că-ntr-o bună zi o să ajungi la vorba mea. Şi pornind la sfadă de la un lucru de nimic, s-au pontorit cît s-au pontorit, pînă ce au ajuns şi la rămăşag, după care s-au împăcat, fiind încredinţaţi c-au fost traşi pe sfoară.

Ilieş însă, după ce a pus mîna pe inel, s-a dus la treburile sale, lăsîndu-i pe boieri să se bată cap în cap, ca doi ţapi logodiţi. I-a mai lăsat aşa cît i-a lăsat, şi-n vremea asta ei iar se mai încăierau cînd şi-aduceau aminte de inel, pînă ce, într-o bună zi, iaca se pomeniră că le bate la uşă musafirul bănuit. Cum a intrat şi-a făcut cuvenita plecăciune, le-a şi spus-o verde la obraz c-a venit să-şi primească plata, după cum le-a fost prinsoarea :

— Poftim, şi le întinse inelul învelit în băsmăluţă, întocmai cum îl primise de la stăpînă. Luaţi-l, priviţi-l, cercetaţi-l ca să nu fiţi cu îndoială în suflet, c-aş umbla cu moşmoande şi după ce plec să-mi purtaţi duşmănie în suflet că v-am înşelat. Eu cu treburi de acestea nu umblu. La mine ce-i în guşă e şi-n căpuşă. Se uită boierul la cucoană, cucoana, la boier, strîng amîndoi din umeri că într-adevăr nu mai aveau ce zice în faţa faptului vădit. Totuşi, ca să scoţi dintr-odată atîta amar de bănăret, parcă era prea de tot şi de aceea, ca omul care a ajuns la înec, se prinde şi de un pai, şi boierul îndîrjindu-se se hotărăşte să meargă mai departe cu prinsoarea, mai ales că-l fulgeră în clipa aceea un gînd năstruşnic cu care era încredinţat că-l înfundă pe băiat fără putinţă de ieşire :

— Măi voinicule, acu, vorba ceea : unde merge mia merge şi suta şi dacă tu ai fost în stare să furi inelul cucoanei, ce-ar fi să furi şi stăpîna, decît că tot atunci să mi-o aduci înapoi. Însă, dacă vreme de două săptămîni

începînd de azi nu izbutești, îmi pui aici pe masă toți gălbenașii pe care ți i-am dat pînă acuma și mă slujești și zece ani fără simbrie. Ei, ce zici ? Te prinzi sau nu ? și boierul zîmbi a rîde privind cu înțeles spre cucoană și-i făcu semn din ochi că adică de data asta i-a venit sărăntocului de hac. Cucoana zîmbi și ea, bucuroasă de istețimea soțului care a găsit așa de repede asemenea căpcană, fără să-și bată prea mult capul.

— Mă prind, cucoane, dar să știi că dacă ți-o fur, înapoi n-o mai vezi niciodată. Pînă atunci însă plătește-mi te rog rămășagul, că eu mă cam grăbesc fiindcă am lăsat vitele în pripon și de-a trece, doamne ferește, stăpînul pe acolo și nu mă găsește la datorie, e vai și amar de pielea mea.

De voie, de nevoie, boierul a trebuit să scoată cele patru pungi, dar îi mai aminti din nou să nu uite de soroc pentru că vezi dumneata, acolo îi era toată nădejdea că-și scoate pîrleala.

— Bagă de seamă, flăcăule, nu uita de soroc și nu cheltui bănuții că poate vine vremea să dai socoteală de ei și-atunci se schimbă vorba, că doar știi că cine rîde la urmă, acela rîde mai bine.

— Lasă, cucoane, că doar oameni sîntem și ce-am vorbit e bun vorbit.

După plecarea băiatului, boierul s-a sfătuit cu soții-sa s-o ducă pe ascuns la vreme de noapte tocmai al patrulea hotar, la socri, și să stea acolo în răstimpul rămășagului. Pe urmă se poate întoarce cu pieptul deschis, că prinsoarea e ca și cîștigată.

De înțeles s-au înțeles ei în legea lor, dar nu uitați că Ilieș, cu ochii săi ageri ca de vultur, a prins mișcarea semnelor și-n loc să-și vadă de drum, și-a dat dos pe undeva prin apropiere ș-a vegheat toată noaptea ca să afle drept ciudă cam ce au de gînd boierii să facă și încotro s-o apuce. Bănuiala lui nu l-a înșelat, fiindcă îndată după cîntatul cocoșilor de miezul nopții, iaca numai

ce-i vede urcîndu-se în trăsură, numai ei doi, și fără să ceară de știre slugilor au și întins-o la sănătoasa. Ilieș atunci, nici una, nici două, se prinde din urma trăsurii și ține-te băiete la drum odată cu stăpînii. Cînd au ajuns cu trecerea printr-o pădure deasă și bătrînă și drumul fiind în urcuș, caii au mai încetinit pasul. Șolticul de Ilieș sare ușor ca o pisică și ieșindu-le înainte s-a prins cu mîinile de-o creangă și începu să se bălăbănească, să pară, chipurile, că-i un spînzurat. Boierii s-au uitat la el cît se putea, bine-nțeles, deslușì prin vălul nopții — și-au trecut mai departe. Abia se depărtară cale de o zvîrlitură bună de băț și el iar le-a ieșit înainte și din nou s-a prins de-o creangă, într-același chip.

— Ia, cucoană, ține oleacă hățurile și stai aici, că eu mă duc să văd ce-i cu spînzurații ăștia, unul după altul. Cînd vede abia se depărtă doar cîțiva pași că Ilieș, care se afla pe partea cealaltă, a și sărit pe capră și luînd hățurile din mîna cucoanei, a rupt-o din loc. Pînă să se dezmeticească dumneaei ce-i și cum, el a și cîrnit pe un drumeag hățuralnic, care ducea la curtea unor zmei așa de fioroși ca nici păsările cerului nu îndrăzneau să zboare pe deasupra acelei așezări. Pe aproape de curte iaca numai ce se pomenică că le taie calea un puican de zmeu și văzîndu-i, le făcu semn cu mîna să oprească. Ilieș, cu o înfățișare spășită, de om vinovat, se uită îndurător la zmeu și-i zice :

— Să am iertare, zmeule voinicule, însă eu am venit c-o treabă la dumneavoastră.

— Ce treabă ?

— Am de vîndut o cucoană și m-am gîndit că poate v-ar face trebuință domniilor voastre, întrucît e o foarte bună gospodină, cu stare, harnică și pricepută în toate.

Cucoana, cînd văzu cogeamite namilă în fața ochilor și cînd mai auzi și despre ce-i vorba, încremeni ca o stană de piatră și tremurînd ca varga îi înghețară cuvintele pe buze. La urma urmei chiar dacă ar fi încercat să se îm-

potrivească, tot degeaba, fiindcă Ilie, grăia și se tocmea el în locul ei.

— Flăcăule, răspunse zdrahonul ceva mai potolit — în treburi de acestea eu unul nu pot lua nici o hotărîre fără știrea lui tatăca, așa că așteptați oleacă aici, să văd ce spune dumneaei și pe urmă stăm la tocmeală.

— Bine. Te aștept, că doar pentru asta am și venit. Se duce zmeul la tatăsău, îi spune despre ce-i vorba și vine înapoi să afle prețul cucoanei.

— Zmeule-Faraleule, zise flăcăul, dacă ar fi să cer prețul adevărat — că eu îmi cunosc foarte bine marfa — ar însemna să n-o puteți cumpăra cu toate bogățiile voastre. Fiind însă strîns cu ușa de niște datornici v-o las mai ieftin.

— Cu cît ne-o lași ?

— Un sac de galbănași, pe măsura trupului ei.

— E cam mult, că văd că dînsa-i oleacă durdulie.

— Nu vă puneți de pricină, că dacă nu cadem la împăcăciune mă duc în alta parte și am să iau pe dînsa de trei ori mai mult față de cum v-am lăsat-o domniilor voastre.

Se duce puiesrul la tatăsău, se sfătuie și nu tîrzie vreme iacă numai ce apare cu un cogeamite săcan în spate, că trei oameni voinici de-ai noștri nu s-ar fi încumetat să-l tăbîrcească, el însă îl zvîrli ca pe o pană în trăsură, înșfăcă cucoana și-au mîntuit tîrgul. Ilies, văzîndu-se scăpat de povară, dă bici cailor își duce mai întîi gălbănașii acasă, apoi vine la boier și-i zice :

— Poftim, cucoane, iacă v-am adus trăsura, că de-acu nu mai am nevoie de ea.

— Da' pe soață unde mi-ai lăsat-o ?

— Am vîndut-o.

— Cum ai vîndut-o, bre ?

— Așa bine, v-amintiți că atunci cînd am făcut prinsoare v-am spus că dacă vi-o fur n-o s-o mai vedeți niciodată ?

— Hai, nu te întrece cu șaga, că atunci poruncesc slugilor să te pună în butuc cu fața în sus, în bătaia soarelui !

— În butuc nu mă puteți pune, fiindcă noi am avut învoială dinainte.

— Ș-acuma cît pretinzi să-ți dau, ca să-mi aduci cucoana înapoi ?

— Nu pot să primesc nimic, întrucît eu am primit plată de la cumpărători !

— Hai nu fi rău, măi băiete, fie-ți milă de mine, că nu mai pot trăi așa !

— Boierule, am să încerc, dar pînă una, alta, dumneata plătește-mi datoria, ca să nu te răzgîndești mai tîrziu și du-mi bănișorii acasă și pe urmă mergem s-o răscumpărăm.

— Cît să-ți plătesc, băiete ?

— Prețu-i gata făcut de cumpărători.

— Cît ?

— Un sac de bani, pe măsura trupului ei.

— Nu-i prea mult, flăcăule ?

— De... dacă așa au găsit de cuviință cumpărătorii s-o prețuiască, dumneata de ce te-ai pune de pricină, că doar o cunoști cîte parale face ?

— Cunosc, dar parcă-i prea din cale afară. Tu ai să mă aduci la sapă de lemn.

— Ce să facem, cucoane, dacă am început o treabă, de-acu hai s-o scoatem la capăt, ca să vedem care pe care ?

De voie, de nevoie, boierul i-a dus bănișorii acasă, apoi se suiră în trăsură și-au pornit spre curțile zmeilor. La poartă iar dau ochii cu un puican și acela iar se propți înaintea lor să le ceară socoteală pentru călcarea hotarului. Văzînd cogeamite matahală, boierului începură să-i dîrdîie dinții, parcă ar fi fost în dricul iernii, în schimb Ilieș coborî nepăsător din trăsură și-i spuse verde în față c-au venit s-o ia pe cucoană de la ei.

— Ați venit dumneavoastre, dar să știți c-ați bătut drumul de pomană.

— De ce crezi treaba asta ? întreabă Ilieș.

— Fiindcă noi am făcut tîrgul, am rupt prețul, v-am dat cît ați cerut, așa că mergeți sănătoși de unde ați venit că cu noi nu mai aveți treabă.

— Plătit, neplătit, vorba-i că eu m-am răzgîndit și vă rog frumos să-mi dați cucoana, că alminteri n-o să ieșiți bine cu mine.

Văzînd puicanul că străinul se aprinde la mînie și-i pornit spre gîlceavă, se mai domoli oleacă și le spuse să mai aștepte, că el se duce să vorbească cu tătucu-su și vine îndată cu răspuns, ori da, ori ba. Aleargă într-un suflet la zmeul cel bătrîn și-i spune c-a venit străinul de la care au cumpărat cucoana și-o cere înapoi, că cică s-a răzgîndit între timp și nu vrea să le-o mai lase.

— Și-a mai spus, adaugă el, că dacă nu i-o dăm de bunăvoie o să i-o dăm de nevoie, și c-atunci nu va fi bine de noi.

— Și cam ce rău ne-ar putea face nouă un pămîntean bicisnic ca el ?

— Nu știu, tătucă, dar după cîte am înțeles, se bizuie pe putere, că alminteri nu s-ar ține așa de bățos și nu ne-ar amenința așa de îndîrjit.

— Dacă socoți tu că se bizuie pe putere, ia pune-te la întrecere cu el, ca să vedem care pe care și cam ce-i poate cureaua. Dacă s-a dovedi într-adevăr așa cum se pretinde, atunci n-avem încotro și va trebui să ne lăsăm păgubași și de cucoană și de bani și ducă-se naibii de unde a venit.

— Bine, tătucă, iaca mă duc să-l încerc și talașmanul de zmeu, care pînă atunci nu văzuse om în viața lui fiindcă abia atunci ieșise pentru a doua oară din ograda curții, vine la Ilieș și face către el : Flăcăule, tătuca a spus să ne încercăm la trîntă și dacă mă dovedești îți dăm cucoana, iar dacă te dovedesc eu atunci rămîneți amîndoi slugă la noi pe toată viața și tu și însoțitorul tău. Te prinzi așa sau ți-i frică ?

— Eu mă prind însă nu știu dacă îți convine ție ?

— Mie de ce să nu-mi convie ?

— Fiindcă s-ar putea întîmpla ca după înecarea asta să nu mai calci iarba pămîntului. Și nu uita că ești încă crudut și-i păcat să-ți pierzi tinerețea pentru o nimica toată. Eu, din milă pentru tine, am să caut să te cruț într-ucîtva, că dacă mi-aș pune mintea cu tine, praf s-ar alege din ciolanele tale. M-am gîndit însă că n-ar fi frumos să fac treaba asta, căci m-am hotărît să te dau pe mîna bunicului meu, un biet bătrîn care abia se ridică de jos în picioare. Cu dînsul vei scăpa ceva, ceva mai ușor și Ilieș, luînd-o înainte, îl duse într-un zmeuriș unde stătea cu burta la soare un cogeamite ursăloi, cît o căpiță de fîn.

— Uite-l. Îl vezi ?

— Da.

— Acesta-i bunicul meu. Din pricina bătrîneților însă e cam fudul și cu văzul și cu auzul, tu însă nu căta la asta, ci repede-te în el și înșfacă-l la trîntă, că după puterea lui ai să-ți dai seama cam la cît s-ar ridica puterea nepotului.

Delimanul de zmeu, puțintel la minte cum era, nu se gîndește mult și nici una, nici două, scuipă în palme și se repede spre urs, îl înșfacă de mijloc și încearcă să-l ridice. Matahala de Moș Martin, văzîndu-se încolțit din bun senin, odată numai ce se ridică în două labe mormăind pe înfundate și cînd mi ți l-a strîns în brațe, măi frate, colo cum știa el, pîrîiau oasele în zmeu ca copacii în cădere.

A mai încercat și cotoșmanul să-l strîngă, să-l sucească, să-l învîrtească, însă degeaba, că moșul parcă nici nu simțea, în schimb zmeul începu să strige de durere ca-n gură de șarpe și să se roage să-l slăbească și să-i dele drumul că nu-i mai trebuie trîntă cît a fi și-a trăi. După ce a scăpat în sfîrșit cu vai nevoie din chingile ursului, a rupt-o la sănătoasa, ținînd-o tot un răcnet pînă la curte.

Cînd l-a văzut tată-su într-o așa stare de jale, sare înaintea lui și-l întreabă că ce i s-a întîmplat ?

— Mare nenorocire s-a abătut asupra noastră, tătucă — și-i povesti pățania, de-a fir a păr. Ți-nchipui dumneata că dacă bunicu-su, care abia se urnea din loc și era cît pe ce să mă scoată din sănătate, atunci ce să mai zicem de flăcău, care zburdă de tinerețe !

— Măi băiete, își dădu cu părerea zmeul cel bătrîn, noi să nu ne lăsăm bătuți chiar cu una cu două, așa că ia mai încearcă-l și la fluierat.

Vine talașmanul, însă de data asta cu mai puțină îndrăzneală, și-i spune lui Ilieș despre ce-i vorba.

— Da. Mă prind, dar mai întîi fluieră tu și pe urmă intru și eu la rînd.

— Bine. Fie și așa — și cînd și-a umflat odată bădrăganul coșul pieptului ș-a fluierat, toate frunzele copacilor din jurul său s-au scuturat.

— Hm, face Ilieș zîmbind a rîde. Numai atîta poți ?

— Da, tu adică te pretinzi că poți mai tare ?

— Ai să vezi acuși că eu, cînd fluier, se scutură nu numai frunzele, ci se dezbină și crengile și mă tem că, Doamne ferește, ți-ar putea scoate și ochii.

— Ș-atunci ce-i de făcut ? întreabă îngrijorat zmeul.

— Nimic altceva decît să-ți leg ochii.

— Hai, leagă-mi-i !

Ilieș, nici una, nici două, se descinge repede de bîrneață, îl leagă la ochi, apoi caută cîteva crengi de măcieș, dintre cele mai spinoase, face un mănunchi colo gospodărește și după ce l-a prins bine în mînă, îl întreabă pe prostanul de zmeu :

— Ești gata ?

— Da.

— Pot să încep ?

— Poți.

— Atunci stai să-mi iau mai întîi oleacă de aer în piept ș-apoi începem — și pehlivanul de Ilieș, zîmbind

a rîde, îi face din ochi boierului și tot atunci prinse a fluiera și a da în puican cît ce putea și unde năpădea de-i făcu fața un lac de sînge. Dădea și dădea nebunul, dar de oprit nici gînd, deși îl trecură zece rînduri de sudori. Tolomacul de zmeu a răbdat cît a răbdat, însă de la o bucată de vreme, răzbindu-l durerea, a început a striga :

— Valeu, voinicule, încetează cu fluieratul, că mă nenorocești !

— Bine. Iaca te dezleg.

Îl dezleagă Ilieș și rîzînd mînzește face către el și-i zice :

— Ei, acuma te-ai încredințat c-am avut dreptate ? Că dacă nu, luăm întrecerea de la început.

— Nu-mi mai trebuie, că-s lămurit și răslămurit de puterea ta. Noroc mare că mi-ai priit și m-ai legat la ochi, că altminteri rămîneam nenorocit pe toată viața. Delimanul alergă tot o fugă la tată-su, așa năclăit de sînge cum se găsea, zgîriat, cu părul răvășit ca după o încăierare în toată legea și cum se văzu ajuns la curte începu a se văita printre gemete și a povesti, cu lacrimi în ochi, cîte a mai tras și de data asta de la acel voinic necunoscut.

Cotorosul cel bătrîn însă, în loc să-i caine, îl pune să se întreacă și la fugă cu Ilieș, că vezi dumneata nu se îndura să-i scape așa ușor din mînă prada boierească.

— Bine, tătucă, iaca fac și încercarea asta — și ducîndu-se din nou la flăcău, îi spune care este dorința tătîni-su și-l cere la întrecere de fugă.

Ilieș, făcînd-o pe nepăsătorul, îi răspunde rîzînd și bătînd din palme plin, chipurile, de bucurie :

— Măi zmeule, la treaba asta mă prind cu mare plăcere, că dacă îi vorba de fugă, aice eu mă simt cel mai mult și mai mult în largul meu. Atîta numai că nu știu cum să facem, fiindcă în clipa cînd am rupt-o din loc am și dispărut din fața ochilor tăi și nu mă mai poți vedea încotro am apucat-o, de aceea cred că cel mai nimerit

ar fi să te iei la întrecere cu feciorașul meu, care împlinește la toamnă doi anișori și pe el cred că ai să-l poți urmări mai ușor.

— Bine. Fie și cu el, se prinse zmeul.

— Atunci, poftim după mine și-l duse la un hat unde stătea ghemuit în culcuș un șoldan de toată frumusețea. Uite-l, îl vezi ? șopti flăcăul arătînd cu degetul spre iepure. Acela-i feciorul meu — și cum spuse acestea, odată numai ce puse două degete în gură și cînd slobozi un fluierat scurt, urecheatul a și rupt-o la sănătoasa. Hai repede după el, întinde-o !

S-a repezit talașmanul într-o doară dar, pînă să pornească, iepurele s-a și pierdut prin păiușul cîmpului, de nu i se vedeau nici măcar urechile.

Se întoarce gîfîind bietul zmeu la tatăl său și-i povestește cum a fost și cu întrecerea din fugă și plin de năduf îi zice cu lacrimi în ochi :

— Tătucă, tătucă, cu asemenea lighioaie de voinic nu-i de șagă. Trebuie numaidecît să ne discotorosim de el, că de mai stă mult pe aici, ne-a face o poznă de ni-om pune mîinile în cap !

— Bine, măi băiete, hai să i-o dăm și ducă-se învîrtindu-se ca ciocîrlia, unde a dus mutul roata și surdul iapa — și luînd-o tot atunci pe cucoană de-o halipă au scos-o pe poartă afară și au și tras zăvorul după ei, de frică să nu se răzgîndească afurisitul și cine știe ce drăcovenii i-a mai trăzni prin minte ?

Bucuroși că au scăpat cu obraz curat, cei trei săriră repede în trăsură și cînd au ajuns la curte, boierul se uită lung la Ilieș și-i zice :

— Măi flăcăule, m-am ținut eu că-s deștept, dar tu, cu istețimea ta, m-ai pus în cofă, așa că rămîi de-acuma la noi și-ți dăm pe fiica noastră de nevastă, că cu un ginere isteț ca tine nu mi-i rușine să ies în lume.

Iliș s-a prins, că vezi dumneata, fata era frumoasă, cuminte și deșteaptă și cică au trîntit o nuntă de s-a dus vestea peste mări și țări și prin alte depărtări și de acolo întîmplarea a ajuns și la urechile noastre și de-aceea m-am gîndit să v-o povestesc și domniilor voastre, ca să știți că bogăția nu face nici două parale dacă nu-i și oleacă de minte care s-o învîrtească.

BASME ȘI POVEȘTI DIN PAMIR

(Depovestite de CIOBEL BAGEACU)

Cămila și măgarul

poveste tadjică

ODATA O CĂMILA și un măgar au rămas în urma caravanei. Și găsiră necuvîntătoarele noastre o poiană înflorită pe care începură să pască.

— Hai, cămilă, să ne împrietenim, zise măgarul. Vom putea astfel să ne scăpăm unul pe celălalt de greutatea încărcăturilor și vom paște în libertate, atîta cît vom pofti.

Și cămila încuviință.

Zi și noapte prietenii păscură în poiană. Nu peste multă vreme însă, măgarul ajunse gras și rotund. Și cu cîtă plăcere se rostogolea acum pe pămînt ! Tot răsturnîndu-se, sărind și alergînd, străbătu întreaga poiană.

— Vai, prietenă cămilă, grăi odată măgarul, mă simt așa, de parcă aș fi beat. Așa poftă am să cînt !

— Dar cum așa ceva, prietene măgar ! se sperie cămila. N-ai voie să cînți acum ! Lasă gîndurile astea. Știi că nu sîntem departe de drum ! Să nu ne audă cei ce mînă caravanele, că vor veni iute aici, ne vor prinde și din nou ne vor obliga să cărăm poveri.

— Inima mi se rupe de dorința de a cînta ! mai zise măgarul. Nu pot răbda și pace. Indiferent ce s-ar întîmpla, eu trebuie să cînt !

Și ridicîndu-și capul, măgarul scoase un răget asurzitor. O mai făcu încă de cîteva ori. Răgetul măgarului rasună pînă departe și ajunse la urechile celor ce mînau o caravană.

— Dar ce caută un măgar pe-aici ? se întrebară oamenii. Se pare că prin apropiere nu e nici o casă

Și ei îl trimiseră pe un om să caute. Acesta găsi repede și măgarul și cămila.

Așa că omul încălecă măgarul, îl îndreptă spre caravană, iar pe cămilă o trăgea după el, ținînd-o de căpăstru.

Cei cu caravana descărcară poverile din spatele cămilelor obosite de un drum lung și le puseră pe spinarea celor doi prieteni odihniți.

— Nu ți-am spus oare că din cauza cîntecului tău vom ajunge la nenorocire ? Așa s-a și întîmplat, zise cămila măgarului, de-abia mișcindu-și picioarele de greutățile din spate.

Dar măgarul tăcea. Nici el nu se mișca mai repede. Dintr-odată se prăbuși în colbul drumului, începu să se tăvălească și își aruncă încărcătura din spate.

Și oamenii începură să-l lovească, dar el se prefăcu bolnav și nu vru să se ridice.

— Se pare că s-a îmbolnăvit, sărmanul măgar, ziseră oamenii. Nu trebuie să întîrziem cu caravana din pricina lui.

Și îl urcară pe măgar pe cocoașa cămilei, deasupra încărcăturii.

Iar măgarul era foarte mulțumit acum.

Tocmai atunci caravana trecea pe o potecă îngustă de munte, pe marginea unei prăpăstii adînci de mii de săbii. Ridicînd capul, cămila zise :

— Hei, măgar ! Acum sînt și eu ca beată. Așa poftă am să joc ! Ce-ai de zis ?

— Oare e timpul să joci ? se sperie măgarul. Lasă gîndurile astea acum.

— Mi-am adus aminte de cîntecul tău și sufletul mi se topește de pofta de a juca, zise cămila și, pornind să joace, se schimbă de pe un picior pe altul, înfocat.

Măgarul se prăbuși de pe cămilă, se izbi de marginea prăpastiei și zbură în gol.

Prinţul şi pasărea Simorgh

basm mungian

A FOST ODATĂ ca niciodată un şah şi acest şah avea un fecior. Crescu feciorul şi într-o zi şahul îi zise :

— Am să te însor !

— Singur am să-mi găsesc nevastă, răspunse feciorul. N-am nevoie de nevastă aleasă de altcineva.

— Atunci du-te şi te însoară cu aceea care îţi va plăcea, îi zise şahul. Am avuţie destulă cu care să vă înzestrez.

— Dar n-am nevoie de avuţie, îi zise feciorul.

— Cum doreşti !

— Binecuvintează-mă şi voi pleca !

Şi şahul îi dădu binecuvîntarea şi feciorul porni la drum. Merse ce merse, ajunse într-un oraş, se învîrti încoace şi încolo, dar nu-şi găsi nicăieri un adăpost.

Se opri într-un loc şi acolo văzu o bătrînă. Tînărul îi zise :

— Băbuţo, adăposteşte-mă şi pe mine !

— N-am unde, îi răspunse bătrîna.

— Atunci dă-mi ceva de mîncare, se rugă el.

— N-am nici eu cu ce trăi.

Şi prinţul îi dădu bani, bătrîna se duse la bazar, cumpără un aşternut, un ceaun, o ceaşcă, ceai, grăsime şi le aduse acasă. Se înseră. Prinţul întrebă :

— De ce în acest oraş jumătate din oameni plînge iar jumătate rîde ?

— Hei, fiule ! răspunse bătrîna. În acest oraş s-a ivit un balaur care a omorît aproape toţi tinerii.

Şi prinţul mai întrebă :

— Dar unde se află acest balaur ?

— Dincolo de oraș e un lac, acolo își are culcușul. Și mîncarea balaurului, pe zi, e o fată și un băiat. Astă seară e rîndul fetei șahului și a feciorului vizirului.

— Băbuțo, îi zise prințul, mă duc să omor balaurul.

— Nimeni nu-l poate omorî.

— Eu plec!

— Cum crezi, îi zise bătrîna.

Și la mijlocul nopții se duse prințul la lac și ce văzu — fiica șahului și feciorul vizirului erau legați și așteptau pe mal. Atunci prințul zise :

— Hei, prințesă, nu-ți fie teamă, cu ajutorul cerului am să omor balaurul.

— Vezi-ți de drum, prințe, îi spuse fata, că poate să se ivească balaurul și să te mănînce.

Dar prințul mai zise :

— Cît ești de neîncrezătoare! Fie ca sufletul să ți se liniștească, numai să ai grijă să reușești!

— Apoi noi stăm aici nu că am fi dorit, ne-au adus cu sila și ne-au legat, îi spuse prințesa.

— Poate dă cerul să te scap! zise el.

— Tu știi cum e mai bine.

Prințul o dezlegă pe prințesă și apoi se așezară unul lîngă altul.

— Prinde-te de mijlocul meu cît poți mai strîns, zise prințul, iar cînd vine balaurul, să nu te miști.

— Prea bine, răspunse ea.

Trecu o vreme și din apă se ivi balaurul. Prințul apucă sabia și o puse de-a lungul piciorului. Balaurul deschise larg gura și îi înghiți pe prinț, pe prințesă și pe feciorul vizirului. Și astfel ei ajunseră în burta balaurului, dar sabia deja îl tăiase în două. Jumătate de balaur căzu spre răsărit, iar cealaltă jumătate spre apus.

Prințul se ridică. Era tot numai sînge. Își aruncă veșmintele de pe el și îmbrăcă altele. Apoi tăie capul balaurului, îl puse în vîrful sabiei și îl aruncă într-un

dud. Din pielea balaurului tăie o bucată ca să-și facă teacă pentru cuțit. După aceea o lasă pe prințesă să plece.

Și prințesa ajunse la porțile palatului împărătesc și începu să bată. Șahul îi zise :

— Nemernico ! De ce ai fugit ?

— N-am fugit, tată, răspunse prințesa. Un om a omorît balaurul.

— Nu minți, îi strigă mîniat șahul.

— E așa cum îți spun. Un om a omorît balaurul.

Atunci șahul ieși și îi grăi prințesei :

— Intră în palat cît mai ești încă vie, pînă nu se ivește balaurul să nimicească totul.

Dar fata ținea una și bună :

— Tată, doar a omorît balaurul.

Și șahul luă armele și se așeză să pîndească balaurul la ușă. Se lumină de ziuă și tot nu veni. Atunci trimise oameni, poruncindu-le :

— Duceți-vă, uitați-vă, ce s-a făcut cu balaurul. Azi noapte a venit prințesa și mi-a spus că cineva l-a omorît.

Oamenii se duseră și ce văzură — balaurul era întins la pămînt, iar capul, tăiat, atîrna într-un copac.

Și îi aduseră șahului vestea :

— Slăvite șah ! Răsplătește-ne pentru vestea bună — cineva a omorît balaurul !

Așa că șahul trimise după crainici și le porunci :

— Vestiți să se adune toată suflarea — de la șapte la șaptezeci de ani ! E sărbătoare !

Și crainicii strigară :

— Adunați-vă cu toții, de la șapte la șaptezeci de ani ! Șahul face sărbătoare !

Oamenii se adunară. În piața mare începu veselia și întrecerile. Atunci șahul grăi :

— Mă bucur pentru voi ! Cineva a omorît balaurul.

Iar oamenii se bucurară nespus.

— Mulțumim cerului că am scăpat de această năpastă !

Dar șahul îi mai vesti pe supușii săi :

— Fie ca acela care a omorît balaurul, să iasă în mijloc, ca să i-o dau de nevastă pe prințesă.

Și din mulțime păși un om.

— Eu l-am omorît ! zise el.

Dar mai zise și un altul :

— Ba eu l-am omorît !

Atunci șahul se mînie :

— Nu, nu pot îngădui așa ceva. Fie ca cel care, cu adevărat l-a răpus, să-mi dovedească !

Și acei bărbați se duseră, își mînjiră săbiile în sîngele balaurului și se întoarseră.

— Doară noi l-am omorît.

Însă șahul, neîncrezător, mai grăi :

— Nu e cu putință. Cel care va izbuti să ridice capul balaurului cu o mînă și să-l azvîrle în dud, acela o va lua de nevastă pe prințesă.

Și nimeni n-avu puterea nici măcar să urnească capul balaurului. Dar atunci prințesa zise :

— Tată, omul care a omorît balaurul are o dovadă.

— Ce fel de dovadă ? întrebă șahul.

— Omul acela, răspunse prințesa, a tăiat din pielea balaurului o bucată ca să-și coasă teacă pentru cuțit.

— Dar unde a plecat el ?

— S-a dus acasă la bătrînă, răspunse prințesa.

Iar șahul trimise oameni.

— Plecați și vedeți este cineva acasă la bătrînă, sau nu ?

Oamenii se duseră și îl găsiră acolo pe prinț. Ei îi ziseră :

— Prințe ! Șahul ne-a trimis după tine.

El se ridică și plecă la șah. Cînd ajunse, dădu binețe. Îl întrebă șahul :

— Omule, de unde ai venit prin aceste locuri ? Încotro ți-e drumul ?

— Colind lumea, răspunse prințul.

— Prințe, îl întrebă șahul, tu ai omorît balaurul ?

— Da, Măria Ta !

— De l-ai omorît tu, dovedește !

Și prințul scoase la lumină acea bucată de piele pe care o tăiase de la balaur.

— Iată dovada ! grăi el.

Atunci șahul spuse în fața tuturor :

— Prințe ! Primește-o pe fiica mea drept nevastă.

Dar în acest oraș prințul avea un frate de cruce. Așa că se duse la acesta și îi zise :

— Fratele meu, am să sădesc aici o salcie plîngătoare și am să plec. Numai ce frunzele se vor îngălbeni și vor începe să cadă, pornește în căutarea mea, să afli ce mi s-a întîmplat.

Sădi prințul salcia plîngătoare și se pregăti de drum. Îi mai zise fratelui de cruce :

— Rămas bun ! Eu plec și nu cumva să uiți !

Și plecă. Undeva, într-o cîmpie, i se făcu foame. Iar acolo era un platan, iar sub platan, un izvor. Se apropie, se așeză lîngă izvor, bău apă. Apoi se culcă la umbră și adormi. Cînd se trezi, ce auzi — dintre frunzele platanului răzbăteau glasuri. Cînd se uită, văzu puii păsării Simorgh. Se miră prințul — de ce se plîngeau ei ? Căzu pe gînduri — ce taină ar putea avea ei ? Cînd se uită pe pămînt, dădu cu ochii de un șarpe pe care îl omorî cu o lovitură de sabie. Iar în acel timp pasărea Simorgh era tocmai pe muntele Kaf. Dar pasărea deja auzise plînsetele puilor, luă de acolo o piatră de moară și se întoarse. Cînd își aținti privirile în jos, văzu că sub platan se află un om. Se gîndi pasărea — „Uite că mi-am găsit dușmanul căutat ! În fiecare an mi-a omorît puii. Arunc piatra de moară și-l omor", însă puii strigară :

— Mamă ! Omul acesta ne-a salvat de la moarte, altfel ne-ar fi omorît șarpele.

Simorgh duse piatra și o aruncă mai departe, se întoarse și văzu șarpele mort. Îl întrebă pe prinț :

— Omule, tu ai omorît șarpele ?

— Da, Simorgh !

— Şi ce ţi-ai dori ?

— Îmi caut nevasta, răspunse prinţul, arată-mi unde este ea. Alte dorinţe nu mai am.

— Nevasta ta se află într-o grădină.

— Dar unde este această grădină ?

— Am să-ţi arăt, îi zise Simorgh.

Şi îi mai zise :

— Ia unul din puii mei şi porniţi, el îţi va da ajutor.

— N-am nevoie de ajutorul lui, se împotrivi prinţul.

Dar Simorgh îl chemă :

— Vino şi urcă-te pe aripile mele.

Prinţul se urcă pe aripile păsării Simorgh, pasărea se înălţă şi zbură pînă ajunse în grădina lui peri. Atunci pasărea îi zise prinţului :

— Aşează-te aici. Peri va ieşi să se plimbe în grădină.

Prinţul se aşeză pe marginea unui pîrîiaş.

Într-adevăr peri ieşi din casă şi ce văzu — un tînăr era aşezat pe marginea pîrîiaşului. Ea se apropie şi întrebă :

— Omule, cum de te-ai ivit aici ? Pleacă, că va veni divul şi te va mînca.

— Dar eu n-am treabă cu divul, răspunse prinţul. Am venit să te văd pe tine. Acum, că te-am văzut, divul mă poate şi mînca. Nici o nenorocire nu va fi.

Iar peri îi mai zise :

— Divul e foarte puternic, n-ai cum să-l birui.

— Dar unde a plecat ?

— S-a dus la vînătoare, se întoarce pe dată, răspunse peri.

— Pe ce drum se întoarce ? întrebă prinţul.

— Pe acesta.

Şi prinţul plecă, apoi se aşeză în calea divului.

Iată că divul sosi, simţi miros de om şi urlă :

— Slavă cerului, şi-aşa am ajuns un slăbănog. Mănînc acum omul şi mai capăt puteri.

Prinţul îl auzi, de aceea îi strigă :

— Hei, div hain ! Oricît ai fi de puternic eu tot mă lupt cu tine !

— Îndrăznește ! urlă iarăși divul.

— Tu ești div, iar eu om, așa că începe tu, lovește ! După aceea va fi rîndul meu și voi lovi și eu.

— Dacă voi lovi eu, se lăudă divul, ai să te prefaci în pulbere.

— Rămîne de văzut, răspunse prințul plin de mîndrie.

Așa se făcu că divul atacă primul, se aruncă asupra prințului, iar acesta îl apucă de încheietura mîinii și îi luă ghioaga. Veni rîndul prințului. Iar acesta îi strigă :

— Div blestemat ! Ți-a trecut rîndul, așa că fii gata.

— Omule, dacă tu mi-ai putut ține piept, cum n-aș putea face și eu același lucru ?

Iar prințul trase sabia din teacă, se aruncă înainte, îl lovi pe div și îi reteză capul. Apoi apucă leșul de un picior, îl tîrî și îl azvîrli hăt departe. Se întoarse mai tîrziu la peri.

— Bravo, prințe ! îi zise peri.

Și ea luă o basmă, șterse cu ea fața prințului și grăi :

— Vino, prințe, și așează-te aici.

După ce se așeză, prințul o rugă :

— Fierbe-mi un ceai.

— Ceaiul e gata, răspunse peri.

Și după ce mai tăifăsuiră bînd ceașca cu ceai, prințul se gîndi : „Slavă cerului că mi-am găsit alcasa". De aceea zise :

— Peri, hai să mergem în țara tatălui meu.

— Cum crezi de cuviință, răspunse peri. Eu am să te însoțesc oriunde te vei îndrepta.

Și prințul aruncă șaua pe cal.

— Încalecă și vom porni, zise el.

Și plecară spre țara tatălui. Ajunseră, se opriră sub platan, acolo ridicară cortul și înnoptară. Dimineața luară un pui de la Simorgh, se așezară pe aripile lui și porniră

mai departe. Ajunseră în cetatea șahului acelei țări, unde prințul omorîse balaurul.

Șahul porunci :

— S-a întors prințul. Aflați dacă dorește să rămînă la noi sau dacă se duce în țara tatălui său.

Dar veni și prințesa și îl întrebă :

— Prințe, rămîi aici sau te duci în țara tatălui tău ? Pe mine mă iei de nevastă ?

— Mă duc în țara mea, răspuns prințul. Iar de nevastă o voi lua pe peri.

— Ne-ai făcut mult bine, mai zise fata șahului. Spune acum, care îți este dorința ?

— N-am nici o dorință, răspunse prințul.

Auzind, prințesa se duse la șah și-i dădu acest răspuns :

— Tată, iată ce-a zis prințul : „Eu mă duc în țara mea, ce să fac aici ?"

Iar șahul îi făcu daruri bogate și grăi :

— Prințe, bucură-te sănătos de darurile ce ți le-am făcut !

— Slăvite șah ! răspunse prințul. Eu n-am nevoie de aceste bogății, eu am făcut doar o faptă bună.

— Atunci aceste bogății sînt doar un mic dar.

— Prea bine, Slăvite, încuviință prințul.

Astfel prințul și peri se urcară pe cai, luară cu ei darurile și împreună porniră spre casă. Așa ajunseră și în țara lui. Dar înainte de a-i atinge fruntariile îl vestiră pe șah :

— Mărite șah ! S-a întors prințul !

— Unde e feciorul meu ? întrebă acesta.

— Așteaptă la porți, răspunseră cei întrebați.

Iar șahul se ridică, ieși la porți, îl conduse în palat și grăi :

— Slavă cerului că am un fecior destoinic și care și-a luat de nevastă o peri vrednică de el.

Și șahul îi făcu feciorului o nuntă atît de bogată, încît nimeni nu-și aduce aminte să mai fi fost alta la fel.

Mirza-Mamud
povește kurdă

ÎN VREMURI TARE îndepărtate trăia un tînăr pe nume Mirza-Mamud. Și pornind el să rătăcească prin lume ajunse într-o pădure unde își făcu o colibă și rămase să stea în ea. În fiecare zi el se ducea la vînătoare, prindea animale sălbatice și cu ele își potolea foamea.

Și iată că, într-o bună zi, întîlni o vulpe. „S-o ochesc, se gîndi Mirza-Mamud, îi jupoi blana, căci îmi va fi de folos — am să-mi șterg picioarele pe ea !"

— Nu mă omorî, Mirza-Mamud, se rugă vulpea, cîndva poate am să-ți fiu de folos. Ia-mă cu tine și-ți voi păzi coliba.

Și Mirza-Mamud n-o omorî — o luă cu el acasă. Iar în acea zi vînă două sălbăticiuni. Una o dădu vulpii, pe cea de a doua o mîncă el. În ziua ce urmă, vulpea porni și ea prin pădure și acolo întîlni un lup.

— Vulpe, hai să te mănînc, îi zise lupul.

— Acum ai să mă înghiți, dar mai tîrziu ce-ai să faci ? îi vorbi vulpea. Că doar ai să flămînzești iarăși. Hai mai bine să mergem la coliba lui Mirza-Mamud. El îți va aduce în fiecare zi o sălbăticiune vînată.

Și lupul se învoi și ajunseră la Mirza-Mamud, care în acea zi vînase trei cerbi. Cînd sosi și el acasă văzu că lupul se aciuase pe lîngă colibă. Îi hrăni pe toți și se culcară. Dimineața, Mirza-Mamud porni după obicei la vînătoare, pe cînd vulpea din nou rătăci prin pădure. Dar cine îi ieși în întîmpinare — un urs. O prinse ursul în labă și îi zise :

— Am să te mănînc !

— Ei și, n-ai decît ! Tot n-ai să te saturi cu mine ! Mai bine hai să mergem la Mirza-Mamud și îți va da el de mîncare destul.

— Bine, să mergem, și dacă ai să mă păcălești, tot am să te mănînc, mai zise ursul.

Iar în acea zi Mirza-Mamud izbuti să vîneze patru cerbi. „Dar ce e asta, se gîndi el, s-au înmulțit cei de-acasă ?“ Cînd sosi la colibă văzu că mai era și un urs. Iarăși le dădu la toți de mîncare. Dimineața, Mirza-Mamud iarăși porni să vîneze, iar vulpea să rătăcească prin pădure. Îi ieși înainte de data asta o panteră și i se aruncă în spate.

— Te voi mînca răcni pantera.

— Mare lucru pentru tine că mă vei mînca, îi zise vulpea, mai bine hai la coliba lui Mirza-Mamud. El ne dă de mîncare și mie și lupului și ursului. Îți va da și ție.

— Așa să fie, se învoi pantera, hai să mergem !

Ajunseră acasă. În acea zi Mirza-Mamud vînă cinci gazele. „Se vede treaba că s-a mai ivit careva la mine acasă“ se gîndi el. Sosi și el și, într-adevăr, înăuntru era și pantera. Le împărți la toți mîncare, se săturară și se culcară.

Dimineața, vulpea iarăși plecă prin pădure. Îi apăru în fața ochilor pasărea Simorgh. Se repezi la vulpe, își înfipse ghearele în ea și zise :

— Vulpe, am să te mănînc !

— Nu mă mînca, se rugă vulpea, mai bine să mergem la Mirza-Mamud. El le dă la toți de mîncare — și mie și lupului și ursului și panterei și se va găsi o bucată și pentru tine !

— Atunci, să mergem, se învoi Simorgh.

Iar în acea zi Mirza-Mamud vînă doi cerbi și patru gazele. „Nu cumva s-a mai ivit cineva la coliba mea ?“ se minună Mirza-Mamud auzind mare zarvă înăuntru. Veni acasă și pasărea Simorgh îi zbură în întîmpinare. Mîncarea ajunse pentru toți, ei se săturară și se culcară. Dimineața, cînd Mirza-Mamud plecă la vînătoare, vulpea zise :

— La urma-urmelor, Mirza-Mamud nu e sluga noastră. De cît timp ne dă el de mîncare ? Trebuie să-l ajutăm şi noi cu ceva.

— Desigur, trebuie, strigară sălbăticiunile, dar nu ştim cum !

— Eu ştiu, le mai zise vulpea, hai să-i găsim o nevastă !

— Da, da, încuviinţară sălbăticiunile. Hai să pornim în ţara Cin-Macin şi s-o luăm pe fata padişahului pentru Mirza-Mamud.

— Desigur, desigur !

Hotărîră că spre Cin-Macin pornesc vulpea, lupul, ursul şi pasărea Simorgh, iar pantera să rămînă să păzească coliba.

Şi porniră. Drumul trecea peste un lac mare. Pasărea Simorgh o luă pe vulpe în gheare şi trecu lacul, iar lupul şi ursul o luară pe mal la fugă. După ce se întîlniră de cealaltă parte a lacului, porniră mai departe. Dar ce văzură — un ţăran ara ogorul. Cînd privirea ţăranului căzu pe sălbăticiuni se cutremură şi o luă la sănătoasă. Şi boii se înspăimîntară, se smulseră din jug şi ia-i de unde nu-i.

— Hai că mă înjug eu, zise vulpea lupului şi ursului, am să ar eu. Lumea se va minuna, toţi se vor grăbi să vină să privească minunea. Atunci printre ei se va afla şi fata padişahului. Cînd se va ivi, pasărea Simorgh o va prinde în gheare şi îşi va lua zborul, iar noi ne întoarcem !

Întocmai şi făcură. Lumea veni în fugă să privească vulpea, lupul şi ursul la arat. Află şi fata padişahului acest lucru. Alergă şi ea şi se grăbi să privească ce minune se întîmplă acolo. Vulpea o văzu şi strigă păsării Simorgh :

— Uite-o ! Înhaţ-o repede !

Pasărea se repezi la fată, o luă în gheare şi se ridică în ceruri. Sălbăticiunile lăsară şi ele plugul şi pe-aici ţi-e drumul ! Ţipătul se înălţă din pieptu'ile celor de faţă. „Au luat-o pe fata padişahului ! Au dus-o !“ Şi se grăbiră să-l vestească pe padişah.

Iar în acea vreme sălbăticiunile o aduseră pe fată la coliba lui Mirza-Mamud. Și tot în acea zi tînărul vînă șapte gazele. „Se vede că din nou a mai venit cineva la mine" se gîndi Mirza-Mamud. Veni acasă, iar sălbăticiunile îi fugiră în întîmpinare, jucară înaintea lui, se bucurară ! Le împărți vînatul și îi mai rămase două gazele.

— Partea cui a mai rămas ? întrebă Mirza-Mamud.

Dar el intră în colibă, iar acolo ședea o fată frumoasă precum luna ! Mirza-Mamud și Golizar — fiindcă așa o chema pe fata padișahului — pe dată se plăcură. Se însurară și trăiră fericiți.

Să-i lăsăm pe ei să se bucure, iar noi să vedem ce face padișahul.

Chemă el toate bătrînele ghicitoare și le porunci să afle unde se găsește fata. Cu toatele cercetară ramalul și nu văzură nimic.

— Oare sînt toate ghicitoarele de față ? se interesă padișahul.

— Nu, îi răspunseră, a mai rămas una, ea locuiește în ținutul în care trăiesc împletitorii de coșuri și țesătorii de site.

— Chemați-o aici ! porunci padișahul.

Veni bătrîna ghicitoare, cercetă ramalul și zise :

— Fata ta e la Mirza-Mamud, într-o pădure îndepărtată !

— Bine, bătrînico, zise padișahul, dacă tu mi-o aduci înapoi, atunci am să-ți dau atîta aur, pe cît ți-e greutatea !

— Întocmai voi face, se învoi bătrîna. Am să încerc.

Și luă bătrîna o oală încăpătoare de lut, așternu înăuntrul ei desene sclipitoare, îi mai legă la gură o bășică de bou, apoi îi dădu drumul pe apă, se așeză deasupra și pluti. În locul lopeților folosi un șarpe uriaș.

Și în acest fel trecu bătrîna lacul, ajunse la malul celălalt, ascunse oala într-un tufiș și se îndreptă spre coliba lui Mirza-Mamud. Iar Golizar, în acel timp, era afară lîngă colibă.

— Nu te apropia de mine, îi strigă Golizar cînd dădu cu ochii de oaspetele nepoftit, mie nu-mi plac bătrînele !

— Fie-ţi milă de mine, se văicări bătrîna, am plecat cu pelerinii — am rămas în urmă fiindcă n-am putut ţine pasul cu ei şi m-am rătăcit. Găzduieşte-mă pînă ce ei se vor întoarce.

— Pleacă, pleacă mai departe, îi tot striga Golizar, am în preajmă sălbăticiuni, te vor sfîşia !

Bătrîna ieşi în drum, se aşeză şi începu să aştepte întoarcerea lui Mirza-Mamud. Iar acesta se întoarse de la vînătoare şi ce văzu — în drum stă şi plînge o bătrînă.

— Ce s-a întîmplat, de ce plîngi ? o întrebă el pe bătrînă.

— Uite că am rămas în urmă de ai mei, m-am rătăcit în pădure, m-am dus la tine acasă, iar nevasta ta m-a alungat ! se văită bătrîna.

— Hai cu mine, nu-ţi fie teamă, îi zise Mirza-Mamud, vei sta la mine atît cît vei dori !

Veniră acasă şi Mirza-Mamud îi zise lui Golizar :

— Să stea la noi bătrîna, n-o să fie nici o pagubă.

— Ne va aduce necazuri, răspunse Golizar, ai grijă să nu-ţi pară mai tîrziu rău ! Dar dacă tu doreşti, n-are decît să rămînă !

Şi bătrîna rămase la Mirza-Mamud. Dis-de-dimineaţă ea se sculă, făcu ordine în colibă, pregăti de mîncare, le împărţi la toţi şi începu să fiarbă oalele pentru prînz. Mirza-Mamud plecă la vînătoare, iar Golizar rămase acasă. Atîtea istorii şi întîmplări îi povesti bătrîna fetei, încît îi subjugă inima. Spălă bătrîna toate rufele, după care îi zise lui Golizar :

— Hai cu mine la marginea lacului să clătim rufele, fata babei, mi-e urît să mă duc singură !

Şi Golizar se duse cu bătrîna. Dar cum ajunseră acolo, bătrîna scoase oala şi-i strigă lui Golizar :

— Vino, fata babei, vino repede ! Aici în groapă stră-

lucește ceva. Nu știu, e aur, e argint ? Tu ești fată de padișah, tu le pricepi mai bine !

Fugi Golizar la bătrînă și văzu că, într-adevăr, pe fund strălucește ceva. Nici ea nu înțelese că nu era o groapă, ci o oală nespus de mare. Se aplecă, vîrî capul înăuntru, iar bătrîna o apucă de picioare și o răsturnă în oală. Ca și la venire, bătrîna legă bășica și dădu oala pe apă, se urcă ea însăși deasupra și pluti spre casă. Ieși la celălalt mal, iar acolo o aștepta padișahul împreună cu ai săi curteni.

— Ți-am adus fata, îi zise bătrîna.

Se bucură padișahul, chemă vistiernicul și îi porunci acestuia să-i dea bătrînei atîta aur pe cît îi e greutatea.

Să-l lăsăm pe padișah să se bucure și să vedem ce face bietul Mirza-Mamud.

În acea zi el vînă șase cerbi. „Se vede că a venit lume la mine acasă" se gîndi Mirza-Mamud simțind ceva. Cînd ajunse la colibă, Golizar nicăieri. Sălbăticiunile stăteau abătute și nu putură povesti nimic. Atunci vulpea îi zise păsării Simorgh :

— Hai s-o aducem înapoi pe Golizar ! Și o să facem astfel — tu mă cobori pe acoperișul palatului ei, te duci la fereastră, fata te va recunoaște și va ieși pe balcon. O înhață, apoi mă iei și pe mine și zbori înapoi.

Pasărea Simorgh se învoi, o luă pe vulpe și zbură în Cin-Macin.

Dar ce să mai lungim povestea...

În chiar aceeași seară o aduseră pe Golizar la Mirza-Mamud. Se bucurară amîndoi, se aruncă unul la pieptul celuilalt.

Iar padișahul bătu toba primejdiei, chemă oastea și porni război împotriva lui Mirza-Mamud.

Dimineața, Mirza-Mamud și toate sălbăticiunile văzură o oaste mare. Oșteni, cît frunză și iarbă, și se apropiau de ei.

– Eu știu ce e de făcut, strigă vulpea. Mergem pe dată în pădure și chemăm aici toate vulpile, toți lupii și urșii, toate panterele și păsările codrului. Atunci vom fi în stare să izgonim oastea padișahului !

Se duseră și chemară toate viețuitoarele pădurii. Stelele de pe cer se pot număra, dar toate sălbăticiunile adunate acolo nu fu cu putință să fie numărate ! Și oștenii le văzură. Spaima lor n-avu margini. Dar încotro să fugă ? Că doar era greu să se bată cu păsările care le ciuguleau ochii, cu urșii, care le rupeau oasele, cu lupii care le sfîșiau măruntaiele. Așa că nici unul nu rămase cu viață.

Află padișahul de această ispravă și hotărî : „N-are rost să te bați cu Mirza-Mamud. Oare merită să-mi prăpădesc oastea fără rost ?" Și încetă să mai poarte război cu sălbăticiunile ce-l slujeau pe Mirza-Mamud cu-atîta credință.

Și astfel Mirza-Mamud și Golizar și-au îndeplinit dorința lor, iar noi am ajuns la capătul poveștii.

Pasărea de aur

poveste tadjică

TRĂIA ODATĂ UN OM sărac care n-avea pe lume decît un singur fiu și pe nimeni altcineva. Iar avuție — doar un cîine și o pisică. Și își duceau cu toții viața de azi pe mîine.

Într-o seară, săracul îi zise fiului :

— Fiule, eu sînt bătrîn și bolnav. Nu peste mult am să mor. Vreau să-ți spun taina mea. Demult, cînd eram tînăr, am săpat în curte un bazin pentru păstrarea apei. Și dintr-odată lopata a dat de ceva tare. Am săpat și mai jos și am găsit un cufăraș de fier. Cufărașul era încuiat, iar cheia atîrna de lacăt. Am smuls cheia, dar n-am desfăcut lacătul. Mă hotărîsem să mai aștept. Mă gîndeam la

ziua cînd, poate, va fi cea mai grea din viață. Și iată că mi-a fost dat să trăiesc pînă la bătrînețe și să nu mă folosesc de comoară. Acum doresc să ți-o dau ție.

Și tatăl cotrobăi sub căpătîi, scoase cheia și i-o dădu fiului.

— Mîine dimineață sapă în curte, la dreapta de bazin, găsește cufărașul și scoate comoara.

Dis-de-dimineață, fiul luă lopata, se duse la bazin și începu să sape. Cîinele și pisica veniră și ele și îi ajutară tînărului, scormonind pămîntul cu labele.

Pînă la urmă tînărul dădu de cufăraș, încercă să-l tragă afară, apucîndu-l de mînerul fixat de capac, dar nu izbuti. Parcă avea rădăcini înfipte în pămînt. Atunci vîrî cheia în lacăt și descuie cufărașul.

Pe dată capacul cufărașului se deschise, de-ai fi zis că fusese împins de arcuri și dinăuntru se ridică un șarpe mare. Dar ridică și tînărul lopata ca să lovească șarpele. Cîinele și pisica erau gata să se arunce și ele asupra șarpelui, ca să-și apere stăpînul, dar șarpele șuieră :

— Liniște ! Pentru că tu m-ai eliberat din robie, am să te răsplătesc cu dărnicie ! Pe fundul cufărașului ai să găsești o pasăre mică de aur. Ia-o, învelește-o în șapte straturi de vată și ascunde-o sub pernă. Cînd vei avea vreo dorință, scoate pasărea, așeaz-o pe palmă și cere-i tot ce poftești. Pasărea va bătea din aripi și pe dată dorința îți va fi împlinită.

Spunînd aceasta, șarpele se tîrî cu repeziciune și dispăru. Tînărul se uită pe fundul cufărașului și, într-adevăr, găsi acolo pasărea de aur. O luă, o așeză pe palmă și grăi :

— Însănătoșește-l pe tatăl meu, iar casa noastră cea veche fă-o nouă !

Pasărea bătu din aripi și străluci orbitor.

Tînărul acoperi repede pasărea cu poala halatului și fugi spre casă. Pe locul casei celei vechi el văzu una nouă, frumoasă și luminoasă, iar tatăl era deja așezat în pridvor, sănătos și vesel.

Și iarăși tînărul își puse pasărea pe palmă și grăi :

— Fă-l pe cîinele meu atît de uite, încît să izbutească să alerge precum vîntul, iar pisicii dă-i o asemenea agerime a vederii încît ea să vadă tot ceea ce e ascuns !

Tînărul intră apoi în casă și îi porunci pisicii să găsească și să aducă niște vată. Cît ai clipi, pisica găsi vata și o aduse stăpînului. Acesta înveli pasărea în șapte straturi de vată și o ascunse sub pernă.

— Tu, cîinele meu, aleargă acum și caută palatul padișahului, îi porunci tînărul.

Și cît se uită prin casa cea nouă, cîinele se și întoarse îndeplinind porunca.

Atunci, îi zise tînărul tatălui :

— Încalecă pe cîine și el te va duce pînă la palatul padișahului. Intri la padișah și o peteștî pe prințesă pentru mine !

— Nu ți-e bine, fiule ? De ce să te însori cu fata padișahului ? se miră tatăl.

Dar feciorul stărui :

— Eu vreau să mă însor cu prințesa ! Du-te la padișah și spune-i : „Fiul meu îți va da în schimb tot ceea ce tu vei pofti !“

Nimic nu era de făcut, tatăl încălecă pe cîine și într-o clipită ajunse la palat.

Iar padișahul avea un astfel de obicei că, oricine venea s-o pețească pe prințesă era nevoit să ia mătura și să mătură la uși. Deci luă și bătrînul mătura.

Pe dată îi dădură de veste padișahului că un sărac, un om oarecare, venise să o pețească pe prințesă.

— Cum ? strigă padișahul. Cum de a avut îndrăzneala ? Pentru această obrăznicie, la streang cu el !

Îl prinseră pe bătrîn, iar el tot striga :

— Spuneți-i padișahului că feciorul meu îi va da pentru fată tot ce va pofti !

Văzînd necazul întîmplat stăpînului, cîinele scoase un urlet și se grăbi spre fecior.

Iar feciorul scoase pasărea de sub pernă, o desfăcu din vată și o puse pe palmă, grăind apoi :

— Adu-l numaidecît pe tata acasă !

Pasărea își întinse aripile, bătu din ele și străluci orbitor.

Cînd gîzii aruncară șreangul pe după gîtul bătrînului, el dispăru dintr-odată și cît ai clipi era deja acasă.

— Vezi, fiule, cum se peteşte fata padișahului ?

— Nu-ți fie teamă, tată, te vei duce și mîine s-o peteşti, îi zise fiul.

A doua zi slugile padișahului văzură că același bătrîn sărac mătură la ușile palatului.

— Ardeți-l pe rug, porunci padișahul, cînd îl vestiră că bătrînul venise a doua oară în petit.

— Spuneți-i padișahului că feciorul meu îi poate da pentru fata lui tot ceea ce va pofti, strigă bătrînul, dar nu fu ascultat, ci numai tîrît spre locul unde urma să se ridice rugul.

Pînă cărară lemnele pentru rug, cîinele se duse fuga acasă să-l vestească pe fecior de nenorocirea ce se putea întîmpla la palat.

Feciorul scoase pasărea, desfăcu vata, o puse pe palmă și grăi :

— Adu-l pe tata acasă !

Pasărea bătu din aripi și străluci orbitor.

Gîzii deja îl puseseră pe bătrîn pe rug și începuseră să pună foc din toate părțile, dar acesta dispăru dintr-odată și se trezi la el acasă.

— Nimic bun n-o să iasă din asta, fiule, renunță la fata padișahului, îl sfătui tatăl.

— Să încercăm și a treia oară, fu de părere feciorul. Mîine, tată, te duci iarăși în petit.

Cînd a treia zi îi vestiră padișahului că același bătrîn mătură la ușile palatului și dorește s-o petească pe prințesă, padișahul zise cu uimire :

— Dar ce fel de om e acesta pe care nici moartea nu-l ia ? Aduceţi-l la mine !

Închinîndu-se padişahului, bătrînul grăi :

— Feciorul meu doreşte s-o peţească pe prinţesă, el poate să dea în schimb tot ceea ce vei pofti.

— Ce-ar putea să dea pentru fata mea feciorul unui ţăran obişnuit ? strigă padişahul cu dispreţ.

— Stăpîne, îi şopti la ureche un vizir, cere-i ceva ce n-a visat în somn măcar şi atunci n-o să mai aibă îndrăzneala să mai apară pe aici.

Şi padişahul ceru :

— Fie ca feciorul tău să ridice pe rîu o cetate, iar în cetate un palat de aur. Lîngă palat să fie o grădină şi toţi copacii din ea să fie de aur. În mijlocul grădinii trebuie să se afle un bazin de aur curat, iar în el să înoate peştişori de aur. În acest palat să se mute fata mea. Iar mie, feciorul tău să-mi aducă o caravană încărcată cu daruri scumpe.

Bătrînul părăsi palatul şi ţinele îl aduse repede acasă.

— Padişahul s-a învoit să-ţi dea fata, dar atîtea a cerut că nimeni nu le-a văzut nici măcar în vis.

Şi el povesti fiului tot ce poftea padişahul.

Seara, tînărul desfăcu pasărea din vată, o aşeză pe palmă şi grăi :

— Ridică pe rîu o cetate, iar în ea un palat de aur. În grădina de lîngă palat fă toţi copacii din aur, iar poamele lor, din rubine şi smaragde. Şi mai fă ca în mijlocul grădinii să se afle un bazin de aur, iar în el să înoate peştişori de aur. Dimineaţă, la palatul padişahului, să se găsească o caravană încărcată cu daruri scumpe.

Şi dimineaţa locuitorii acelui oraş se treziră şi ce văzură — în mijlocul rîului se afla o insulă, pe insulă o cetate, iar în cetate un palat de aur ca din basme, cu turnuri înalte.

Îl vestiră pe padişah de minunea de afară. Ieşi şi el să se uite la palatul cel minunat, dar la porţi îl întîmpinară

fiul și bătrînul — ei mînaseră caravana cu darurile cele scumpe.

— Dorința ta e îndeplinită, îi zise tînărul padișahului, acum trebuie să-mi dai fata de nevastă.

Astfel fu padișahul nevoit să-și dea fata feciorului bătrînului.

După nuntă prințesa și tînărul începură să locuiască în palatul de aur de pe insula din mijlocul rîului.

Dar un vizir, care dorea să-l însoare pe feciorul său cu prințesa, ținea cu tot dinadinsul să-l păgubească pe feciorul bătrînului. El ghicise că cineva îl ajută și hotărî să facă tot ce era cu putință spre a afla taina.

El o cumpără pe o bătrînă slujnică, care era de mulți ani la prințesă. Îi zise acesteia :

— Străduiește-te să afli cine îl ajută pe ginerele padișahului și am să te răsplătesc cu tot ceea ce vei dori. Iar cînd feciorul meu va ajunge ginere de padișah, el te va face mai mare peste toți slujitorii de la palat.

Și bătrîna se străduí din toate puterile să o mulțumească pe prințesă și nu peste mult izbuti să-i cîștige încrederea.

Odată, ca din întîmplare, bătrîna aduse vorba de palatul cel minunat, de grădina splendidă cu copaci de aur și de bazinul de aur cu peștișori tot de aur.

— Spune, de unde are bărbatul tău asemenea minuni ? se interesă bătrîna.

— Nici eu nu știu, răspunse prințesa.

— Dar ce fel de nevastă ești dacă nu știi nimic de treburile bărbatului ! Sau el n-are încredere în tine ? bombăni bătrîna.

Și vorbele vicleanei bătrîne aprinseră curiozitatea prințesei.

Chiar în aceeași zi ea îl întrebă pe bărbat de unde are asemenea bogății.

— De ce să știi ? Nu mă întreba niciodată despre ele, îi zise bărbatul.

Prințesa își încruntă sprîncenele. Cînd veni vremea prînzului ea puse pilaf din ceaun într-un blid, îl așeză în fața bărbatului și se duse și se așeză departe de el și încetă să-i mai vorbească.

Bărbatul se supără pe ea pentru încăpățînarea de care dădea dovadă și o certă. Atunci, ea izbucni în plîns și zise :

— Ce fel de bărbat e acela care are taine față de nevastă ?

Și el gîndi : „Desigur, bărbatul nu trebuie să aibă taine față de nevastă." Așa că se duse la așternutul său, scoase pasărea de aur învelită în șapte straturi de vată. O desfăcu, o așeză pe palmă și grăi :

— Dăruiește-i nevestei mele o casetă cu mărgele, cu inele și cu brățări.

Nu izbuti prințesa să-și șteargă lacrimile, că în palma bărbatului pasărea bătu din aripi și străluci orbitor. Iar într-o clipită se ivi în fața lor caseta, iar în ea mărgele de mărgăritare și coral, brățări de aur cu peruzele, inele cu pietre scumpe.

— Acum ești mulțumită ? întrebă bărbatul.

Și cu multă băgare de seamă înveli pasărea în șapte straturi de vată și o ascunse sub pernă.

În ziua următoare, tînărul își chemă prietenii cei mai buni, pisica și cîinele, și porniră împreună la vînătoare. Iar prințesa porunci să fie chemată bătrîna și i se lăudă acesteia cu pasărea de aur.

După ce ascultă spusele prințesei, bătrîna zise :

— Înseamnă că toată puterea lui e această pasăre. Iar el însuși nu e decît un țăran oarecare și nu merită dragostea unei fete de padișah. Ar fi mai bine să te măriți cu feciorul vizirului. Feciorul vizirului nici nu se poate compara cu țărănoiul tău, el e nobil și frumos și de multă vreme te iubește.

Și timp îndelungat îi tot vorbi bătrîna prințesei despre feciorul vizirului și, în sfîrșit, îl aduse pe acesta la palatul de aur.

Prințesei îi plăcu feciorul vizirului. Ea scoase de sub pernă pasărea de aur și i-o dărui acestuia. El o așeză pe palmă și grăi :

— Toată această insulă, cu cetate, cu grădină, cu palatul de aur și cu tot ce se află în el, du-le departe-departe pe alt rîu, la trei ani de mers pînă acolo.

Pasărea bătu din aripi și străluci orbitor.

Seara, ginerele padișahului se întoarse de la vînătoare. Cînd se uită — nici cetate, nici palat, nici măcar insula de pe rîu nu mai era. Își aminti atunci că în ajun îi destăinuise secretul său nevestei și înțelese că cineva a pus mîna pe pasărea coa fermecată.

Atunci își vîrî pisica în sîn, se urcă pe cîine și zise :

— Și acum, hai, grăbește-te și caută cetatea cu palatul de aur !

Și cîinele alergă ca vîntul.

După cîteva ceasuri de drum tînărul zări cupolele strălucitoare de aur, apoi începu să se vadă și cetatea din mijlocul rîului.

Se opri la mal împreună cu vietuitoarele care îl întovărășeau. Îi grăi pisicii :

— Iar acum, șireato, treaba e a ta. Urcă-te pe cîine și înotați la cetate. Tu, pisico, intră în palat. Găsește sub perna mea pasărea de aur care e învelită în vată, ia-o în dinți, ascunde-te pe undeva și așteaptă pînă vine cîinele să mă ia și pe mine.

După ce cîinele îl trecu și pe tînăr, acesta bătu în porți. Străjile deschiseră și tînărul îl văzu în curte pe tatăl său.

— În sfîrșit, te-am tot așteptat ! se bucură tatăl. Acum a ajuns feciorul vizirului stăpîn aici, iar prințesa îi e nevastă. Bătrîna cea rea, care e mai mare peste slujitori, m-a

gonit din palat, s-a purtat rău cu mine și m-a pus să îndeplinesc cele mai grele munci.

Feciorul își îmbrățișă tatăl și porni să-i istorisească ce i se întîmplase.

Iar pisica, cu pasărea în dinți, deja se bucura la picioarele tînărului.

— Prietenii mei credincioși ! le grăi tînărul, mîngîind cîinele și pisica și ascunzîndu-și în sîn pasărea. Vă mulțumesc, prieteni, că mi-ați înapoiat fericirea !

— Într-adevăr, fiule, bine ai făcut cerînd păsării de aur însușirile neobișnuite pentru cîine și pisică, că altfel nu ne-am mai fi revăzut niciodată, zise bătrînul tată. Eu doar ți-am spus de mult să nu te însori cu o prințesă !

Și tînărul intră în palat, strigă tare ca prințesa să părăsească neîntîrziat acele locuri.

Pe dată ce fata padișahului și feciorul vizirului împreună cu bătrîna cea vicleană ieșiră prin porțile cetății tînărul scoase din sîn pasărea de aur, o așeză pe palmă și grăi :

— Du-mi cetatea cu palatul și cu grădina de pe această insulă în ținuturile mele.

Pasărea bătu din aripi și chiar în acea clipită întreaga cetate, cu palatul de aur și cu grădina, fură mutate în satul îndepărtat, pe locul vechii case a săracului nostru.

Iar fata padișahului cu feciorul vizirului și cu baba cea rea rămaseră singuri pe insula pustie din mijlocul rîului și nimeni nu știe ce s-a mai întîmplat cu ei.

Padișahul a mînat călăreți care s-o caute pe fată și pe feciorul vizirului, dar călăreții nu s-au întors nici pînă azi.

Feciorul săracului, după sfatul tatălui, se însură în curînd cu o fată sărmană din sat. Ea fu o nevastă bună și credincioasă și amîndoi păstrară cu grijă, sub pernă, pasărea de aur pe care o țineau în șapte straturi de vată învelită.

Prințesa Patruzeci-de-Cosițe
basm vahan

ÎN VREMURILE DE DEMULT, trăia un șah care avea patru feciori. Trei dintre ei erau de la aceeași mamă, iar al patrulea, de la o alta. Șahul îi iubea doar pe primii trei. Pe ultimul îl ura.

Și iată că, odată, șahul îi porunci unei slujnice :

— Ia du-te pe acoperișul palatului, la feciorii mei, și trage cu urechea, vezi despre ce vorbesc.

Slujnica se duse și se uită. Cei trei feciori iubiți dormeau liniștiți, iar al patrulea stătea de vorbă cu mamă-sa :

— Dacă tata poftește să ne trimită, noi plecăm și pe muntele Kaf, să-i aducem Mărgăritarul Scînteie-în-Noapte.

Se întoarse slujnica și îi spuse șahului :

— Cei trei feciori iubiți dorm, iar al patrulea stă de vorbă cu mamă-sa și zice : „Nu ne trimite tata, că noi ne-am fi dus numaidecît și i-am fi dobîndit Mărgăritarul Scînteie-în-Noapte".

— El e un om de nimic și atîta tot, grăi șahul. Și mai zise : Am să-i trimit pe feciorii cei iubiți !

Iar a doua zi, dis-de-dimineață, îi chemă șahul la el, apoi le pregăti provizii de drum. Dar cel de al patrulea fecior, pe care șahul îl ura, dori din tot sufletul să plece și el. Dealtfel lui nu-i dădu nici un fel de mîncare. Îi dădu în schimb o mîrțoagă șchioapă, cu care porni și el în urma fraților săi.

Străbătură multe cîmpii și pustiuri și ajunseră la o răspîntie. Iar acolo, pe o piatră, era scris : „De mergi pe un drum, nu te mai întorci, iar de mergi pe alt drum, te întorci".

Cei trei feciori iubiți porniră pe drumul unde era scris că te duci și te întorci, iar pe feciorul neiubit îl trimiseră pe drumul fără de întoarcere.

Străbătu el multe cîmpii și pustiuri și ajunse într-un loc unde păștea o turmă mare. Îl întrebă pe păstor :

— Hei, păstorule, a cui e turma ?

— E a Divului-cel-Negru, răspunse acesta.

— Dă-mi un miel că sînt nespus de înfometat. Îl tai și îl mănînc, zise prințul.

— N-am cutezanța, răspunse păstorul.

Dar prințul luă un miel cu de-a sila și îl tăie. Pe dată îl fierse, îl mîncă și porni mai departe.

Mai străbătu alte multe cîmpii și pustiuri și se trezi într-un loc necunoscut, unde era o cetate. Îi întrebă pe niște oameni :

— A cui e cetatea ?

— A Divului-cel-Negru, îi răspunseră.

Și el intră în cetatea Divului-cel-Negru, iar acolo întîlni o peri. Ea strigă :

— Hei, tinere, mi-e milă de tine, pleacă de-aici !

— Nu plec, îi zise el.

— Dacă vrei să mănînci, îl îmbie peri, intră, că prînzul fierbe acum pe vatră.

El intră, iar acolo erau șapte cazane cu orez fiert. Le mîncă pe toate șapte, apoi se duse din nou la peri.

— Cît ai mîncat ? îl întrebă peri.

— Cît a fost în cele șapte cazane, atîta am mîncat.

— Apoi tu mănînci mai mult decît divul, se minună peri. Ce-am să fac acum cu divul ? se înspăimîntă femeia.

— Dar ce se întîmplă cînd vine divul ? o iscodi prințul.

— Cînd e timpul să sosească întregul pămînt se cutremură, iar împrejur se face întuneric beznă, răspunse peri.

Iar prințul o mai iscodi :

— Cînd intră pe ușă, ce se mai întîmplă ?

— Din gură îi iese foc, un așa foc, că pînă și lumina pălește.

Prințul trase sabia din teacă și se ascunse după ușă. Sosi divul și urlă :

— A, miroase a făptură omenească ! De eşti plămădit din ţărînă, te voi preface iarăşi în ţărînă, de eşti plămădit din aer, te voi preface în vînt !

Dar divul nu izbuti să facă decît un pas şi prinţul îl lovi cu sabia şi-l omorî. Imediat tînărul se duse la peri. Aceasta îi zise :

— Prinţe, tu eşti foarte nechibzuit ! Ţi-am zis doar să pleci, tu n-ai plecat şi uite că acum vine divul.

— Dar eu l-am omorît, îi spuse prinţul.

— Nu glumi !

— Du-te şi vezi, o îndemnă el.

— Bine, se învoi peri.

Şi ea ieşi, văzu că divul e mort şi zise :

— Hei, fecior de şah, divul îmi dădea să mănînc, iar acum ce-am să mă fac ? Va trebui să rămîi cu mine !

Auzind spusele lui peri, prinţul răspunse :

— Nu pot, eu trebuie să îndeplinesc porunca tatălui.

— Ce fel de poruncă ai ? se interesă peri.

— Mă duc la Vulturul-cel-Alb după Mărgăritarul Scînteie-în-Noapte.

— Vai, dar tu eşti cu totul nesocotit. Acolo nici măcar leşul nu-ţi mai rămîne, îi zise peri.

— Eu am încredere şi mă duc !

Dar peri stărui :

— N-am să te las !

— De acolo mă voi întoarce ! făgădui prinţul.

Şi porni la drum, străbătu multe cîmpii şi pustiuri şi ajunse într-un loc unde păştea o turmă. Îi ceru păstorului :

— Dă-mi şi mie un miel !

— Oare tu nu ştii că această turmă este a Divului-cel-Alb ? întrebă păstorul.

Dar prinţul strigă :

— Dă-mi măcar unul să-l tai, căci mie nu mi-e teamă de Divul-cel-Alb.

Păstorul nu se învoi. Atunci prinţul îi legă mîinile şi picioarele şi tăie mielul. Îl fripse şi îl mîncă. După ce

termină, îi desfăcu mîinile și picioarele păstorului și porni iarăși la drum. Intră în cetatea Divului-cel-Alb și acolo văzu din nou o peri. Ea îi strigă :

— Hei, tinere, în zadar te-ai furișat în această cetate, fiindcă în curînd va apare Divul-cel-Alb.

— Dar ce treabă am eu cu Divul-cel-Alb ? Dă-mi ceva de mîncare, ceru prințul.

— Intră, îi zise ea, eu am pus de mult la fiert mîncarea divului. Mănîncă cît poftești !

Intră și văzu că pe vatră erau șapte cazane. Mîncă tot ce era în ele și se duse iarăși la peri, care îl întrebă :

— Cît ai mîncat ?

— Am mîncat tot ce-a fost acolo, răspunse.

— Apoi tu ești un adevărat căpcăun, atîta ai mîncat ! îi zise peri. Iar acum pleacă de-aici ! Cînd se va ivi Divul-cel-Alb, te va mînca și pe tine, mă va mînca și pe mine.

— Dar ce va fi cînd va veni ? o iscodi prințul.

— Cînd vine, totul dispare sub un strat de colb, răspunse peri.

Iar prințul nu plecă, săpă o groapă lîngă prag și se ascunse în ea.

Se ivi divul și urlă :

— Se simte că aici e făptură omenească !

Vîrî divul capul pe ușă, prințul îl lovi cu sabia, îl omorî și plecă la peri.

— Se dovedește că tu ești un mare neobrăzat ! îi zise ea.

— De ce ?

— Pe dată se ivește divul și atunci și pe tine te mănîncă, și pe mine.

— Dar cînd vine ?

— Imediat.

— Nu mai vine, fiindcă l-am omorît, îi spuse prințul.

— Nu minți !

— Du-te și vezi, o îndemnă prințul.

Și peri ieși și văzu că divul era într-adevăr omorît. Atunci zise :

— Hei, prinţe ! El îmi dădea mîncare, iar acum ce să mă fac ? Rămîi cu mine !

Auzind aceste vorbe, prinţul îi zise :

— Eu mă duc să îndeplinesc porunca tatălui, nu pot rămîne cu tine.

Își luă rămas bun și plecă. Ajunse în acel loc unde păștea turma Divului-cel-Roșu. Se apropie, prinse un miel, îl tăie și îl mîncă. Porni spre cetatea Divului-cel-Roșu, iar acesta stătea tocmai la porţi. Se luară la luptă, prinţul îl omorî și se duse la peri. Aceasta zise :

— Hei, tinere ! Acum se va ivi Divul-cel-Roșu și te va mînca.

— Dar l-am omorît pe Divul-cel-Roșu, îi răspunse prinţul.

— Nu minţi !

— Du-te și vezi cu ochii tăi.

Ieși peri și se uită — cu adevărat prinţul îl omorîse. Pe dată se repezi la tînăr — rămîi, te rog, cu mine. Dar el răspunse :

— Eu nu pot rămîne, mă duc să îndeplinesc porunca tatălui meu.

— Dar care ţi-e drumul ? întrebă ea.

— Mă duc la Vulturul-cel-Alb.

— Vai, prinţe ! Se dovedește că ești un neghiob, îi zise peri. Acolo nici leșul nu rămîne întreg.

Și prinţul stărui — „fie ce-o fi, eu tot mă duc să îndeplinesc porunca tatălui".

Dar peri mai zise :

— De aici încolo mai trăiesc cîţiva divi și ei nu te vor lăsa să treci.

— Dar ce să fac acum ? o iscodi prinţul.

— Pleacă, îi zise ea, și după ce vei străbate mai multe cîmpii și pustiuri, ai să vezi pe-acolo pasărea Simorgh. În ficare an ea scoate puii pe malul unui lac, între crengile

unui platan. Iar balaurul îi mănîncă de fiecare dată. Du-te tu și omoară acel balaur și poate Simorgh te va duce la muntele Kaf.

Prințul porni la drum, străbătu cîteva cîmpii și pustiuri și se opri la marginea acelui lac. Săpă o groapă, puse în ea vreascuri și se ascunse înăuntru. Și iată că seara văzu cum din apă se ivește capul balaurului. El îl lovi cu sabia și îi reteză capul. Dar un alt cap se ivi și zise :

— Capul n-a fost de la trupul meu !

— Nici sabia n-a fost din teaca mea ! răspunse tînărul.

Mai reteză și acel cap. Iar balaurul iarăși zise :

— Capul n-a fost de la trupul meu !

— Nici sabia n-a fost din teaca mea !

Se ivi și al treilea cap, îl reteză și pe acesta. Iar cînd îl reteză, balaurul ieși cu totul din apă. Cît un munte de mare !

Tot atunci se ivi și pasărea Simorgh, care zise :

— Simt miros de făptură omenească ! Dacă găsesc aici un om, îl sfîșii în bucăți !

Dar puii îi strigară :

— Mamă, făptura omenească ne-a scăpat de balaur !

Și pasărea întrebă :

— Dar unde e această făptură omenească ?

— E în groapa asta, răspunseră puii.

Și pasărea îl scoase pe prinț din groapă, îl apucă cu grijă între aripi, îl duse la ea acasă și îl întrebă :

— Hei, prințe ! Ce dorești ?

— Iată dorința mea — eu mă duc după Mărgăritarul Scînteie-în-Noapte, la Vulturul-cel-Alb.

Ascultîndu-l, Simorgh zise :

— Hei, prințe ! Tu mi-ai făcut mult bine, de aceea am să te ajut. Pregătește-mi însă patruzeci de miei fripți, patruzeci de pîini și patruzeci de ulcioare cu apă.

Prințul plecă, adună patruzeci de miei, patruzeci de pîini și patruzeci de ulcioare cu apă, le încărcă pe aripi, se

mai urcă și el. Zburară spre ceruri. Iar cînd mai aveau puțin pînă la muntele Kaf, pasărea întrebă :

— Hei, prințe, cum ți se pare lumea de aici, de sus ?

— Seamănă cu o sită, răspunse prințul.

Merseră mai departe și pasărea iarăși întrebă :

— Cum ți se pare lumea ?

— Ca un vîrf de ac, răspunse prințul.

Și îl rugă pasărea :

— Aruncă-mi carne în gură !

— Dar carnea s-a terminat.

Simorgh coborî iarăși în acel loc de unde își luase zborul și zise :

— Prințe, tu n-ai putut să-mi dai hrana trebuincioasă.

Și din nou prințul pregăti patruzeci de miei, patruzeci de pîini și patruzeci de ulcioare cu apă, din nou le urcă pe aripile păsării și zbură pentru a doua oară.

Iarăși întrebă Simorgh :

— Prințe ! Cum ți se pare lumea de aici ?

— Ca o sită.

Zbură pasărea Simorgh mai departe și iarăși întrebă :

— Cum ți se pare lumea ?

— Ca vîrful acului !

— Dă-mi carne ! ceru Simorgh.

Dar carnea se terminase, așa că el își tăie o bucată din picior și o aruncă păsării și nu peste mult coborîră pe muntele Kaf.

Pasărea întrebă :

— Prințe ! Carnea pe care mi-ai aruncat-o ultima dată a fost foarte gustoasă. Ce fel de carne a fost ?

— Carne de miel, răspunse prințul.

— Nu, n-a fost carne de miel.

Pînă la urmă Simorgh îl făcu să recunoască :

— Mi-am tăiat carne din pulpă.

Atunci pasărea scoase carnea din gușă, o lipi la loc și zise :

— Tu mi-ai făcut mult bine. În fiecare an scoteam pui, iar acei balaur îi mînca. Acum tu ne-ai scăpat de el. Uite că și cu te-am adus pe muntele Kaf.

Și prințul întrebă :

— Dar acum ce să fac ?

— Tu pleacă și în ziua cînd treaba o vei termina, am să vin să te iau jos, îi răspunse pasărea Simorgh. Și îți mai dau un sfat, fiindcă tu nu ești un om încercat ! Uite, ai ajuns pînă aici, dar cum ai să dobîndești tu Mărgăritarul Scînteie-în-Noapte de la Vulturul-cel-Alb ?

— Nu știu.

— Mărgăritarul Scînteie-în-Noapte și Vulturul-cel-Alb sînt la Prințesa cu părul în Patruzeci-de-Cosițe, iar prințesa se află aici pe muntele Kaf. Prințesa Patruzeci-de-Cosițe are tainele ei.

— Ce fel de taine ? se interesă prințul.

Și pasărea îi spuse :

— Alături de palatul ei sînt două grădini — o grădină înflorită și o grădină uscată. Grădinii uscate să-i zici : „Tu ești Grădina-cea-Înflorită", iar grădinii înflorite să-i zici : „Tu ești Grădina-cea-Uscată". Apa din grădina înflorită s-o îndrepți spre grădina uscată. Cînd vei pleca de acolo, ai să vezi un pod. El se cheamă Podul-cel-Strîmb. Cînd treci peste el să-i zici : „Hei, Pod-Drept", și el te va lăsa să treci. Pleci de acolo și vei vedea niște porți. Prințesa Patruzeci-de-Cosițe le zice „Porțile-cele-Strîmbe". Tu să le zici : „Ce porți drepte, dar și bune" și ele te vor lăsa să treci. Cînd vei pleca și de acolo, ai să vezi că prințesa are un cal și un cîine. Și calul și cîinele au culoarea florii de migdal. Înaintea cîinelui e pus fîn, iar înaintea calului oase. Tu să iei fînul și să-l așezi înaintea calului, iar oasele să le așezi înaintea cîinelui. Cînd vei ajunge deja la țel, cînd te vei hotărî să intri în palat, să-ți amintești că Prințesa Patruzeci-de-Cosițe, cînd doarme, are ochii deschiși, iar atunci cînd stă de veghe îi ține închiși. Prințesa are părul lung de patruzeci de coți, iar în palat sînt pa-

truzeci de coloane. Ia-i părul și înnoadă-l de cele patruzeci de coloane. Ea are un mărgăritar la cap și un altul la picioare. Tu ia mărgăritarul de la picioare și pune-l la cap, iar acela de la cap pune-l la picioare. Ia cele patruzeci de chei și du-te să descui patruzeci de camere. Vulturul-cel-Alb este legat cu un lanț de aur, iar Mărgăritarul Scînteie-în-Noapte e alături de el.

Îi spuse pasărea Simorgh aceste lucruri, apoi mai zise :

— Pleacă, îndreaptă-te spre Grădina-cea-Uscată.

Și prințul plecă acolo și grăi :

— Foarte frumoasă grădină. E înflorită ca o grădină din rai !

Iar despre Grădina-cea-Înflorită spuse că parcă ar fi uscată. Stăvili apa care curgea în Grădina-cea-Înflorită și o îndreptă spre Grădina-cea-Uscată, apoi plecă și se duse la Podul-cel-Strîmb. Păși pe el și zise :

— Dar cît e de drept acest pod !

Se duse la Porțile-cele-Strîmbe și zise :

— Ce porți drepte !

Plecă de acolo la calul de culoarea florii de migdal și văzu că înaintea botului avea oase, iar fînul era înaintea cîinelui. Le schimbă locul, intră în palatul Prințesei Patruzeci-de-Cosițe și văzu că ea era cu ochii deschiși. Îi înfășură părul în jurul celor patruzeci de coloane, apoi îl bătu și în patruzeci de cuie, luă mărgăritarul de la picioare și îl puse la căpătîi, iar mărgăritarul de la căpătîi îl așeză la picioare. Îi desfăcu legătura de la brîu cu cele patruzeci de chei. Le luă și descuie cele patruzeci de camere. Intră și luă Vulturul-cel-Alb și Mărgăritarul Scînteie-în-Noapte. Se îndreptă spre ieșire, iar Vulturul-cel-Alb țipă și Prințesa Patruzeci-de-Cosițe se trezi.

Cînd voi să se ridice nu izbuti — părul îi era doar legat de cele patruzeci de coloane. Voi să se întoarcă pe o parte, dar nu izbuti — părul era bătut în cuie și nu putea scăpa din strînsoare. Strigă atunci :

— Hei, Cal Floare-de-Migdal ! Prinde-l !

Dar calul răspunse :

— N-am să-l prind ! Tu nu mi-ai dat fîn, tu mi-ai dat oase, pe cînd prinţul mi-a aruncat în faţă fîn şi a luat oasele !

Şi iarăşi prinţesa strigă :

— Hei, Cîine Floare-de-Migdal ! Prinde-l !

— Tu mi-ai dat fîn, iar el a luat fînul şi mi-a dat oase. N-am să-l prind, răspunse cîinele.

Prinţul se apropie de porţi. Prinţesa Patruzeci-de-Cosiţe strigă din nou :

— Hei, Porţi-Strîmbe, prindeţi-l !

Dar şi porţile răspunseră :

— Tu Prinţesă Patruzeci-de-Cosiţe îmi zici Porţi-Strîmbe, pe cînd prinţul mi-a zis Porţi-Drepte, cum să-l prind ?

Se duse prinţul şi la Podul-cel-Strîmb. Prinţesa Patruzeci-de-Cosiţe iarăşi strigă :

— Hei, Pod-Strîmb, prinde-l pe prinţ !

Iar acesta răspunse :

— Prinţesă Patruzeci-de-Cosiţe, tu îmi zici strîmb, iar prinţul mi-a zis drept. Eu n-am să-l prind !

Ajunse prinţul la Grădina-cea-Uscată. Prinţesa Patruzeci-de-Cosiţe strigă :

— Hei, Grădină-Uscată, prinde-l !

Dar grădina răspunse :

— Prinţesă Patruzeci-de-Cosiţe, tu îmi zici uscată, iar el mi-a zis înfloritâ, aşa că n-am să-l prind !

Ajunse şi la Grădina-cea-Înflorită. Prinţesa strigă :

— Hei, Grădină-Înflorită, prinde-l !

Dar Grădina-cea-Înflorită răspunse :

— Nu-l prind, fiindcă eu sînt o grădină uscată, iar tu m-ai înşelat spunîndu-mi că sînt înflorită.

Şi prinţul porni la drum, străbătu multe cîmpii şi pustiuri, ajunse în acel loc unde îl adusese pasărea Simorgh. Pasărea se ivi, îl urcă pe aripile sale şi coborîră lîngă lac. Acolo şi înnoptă, apoi porni mai departe, străbătu cîmpii şi

pustiuri, ajunse în locul unde fusese Divul-cel-Roşu şi o luă pe peri cu el. Încărcă avuţiile acesteia şi plecă la Divul-cel-Alb. Luă cu el şi pe cea de a doua peri şi porni spre Divul-cel-Negru. Şi pe peri de aici o luă cu el, îi luă şi avuţiile. Ea însă avea şi un cîine de vînătoare pe care prinţul nu se învoi să-l părăsească. Apoi se grăbi. Străbătu multe pustiuri şi cîmpii, ajunse la acea răspîntie şi văzu că fraţii săi nu-i scriseseră nimic pe piatră.

Atunci el lăsă toată avuţia pe care o avea. Le lăsă acolo şi pe peri, într-un cort, şi plecă singur pe drumul de întoarcere, iar în urmă păşea cîinele. Ajunse la un oraş, iar în oraş unul din fraţii săi era saeagiu, altul lucra cu ziua la un bucătar, iar al treilea căra lemne cu spinarea.

Se duse prinţul la bucătar şi întrebă :

— Cît îţi este dator fratele meu ?

— O sută de rupii, răspunse bucătarul.

Îşi răscumpără fratele şi se duse la negustorul de apă. Îl întrebă :

— Cît îţi este dator fratele meu ?

— O sută cincizeci de rupii, fu răspunsul.

Îi plăti prinţul o sută cincizeci de rupii şi se duse la fratele care căra lemne cu spinarea.

Plăti şi stăpînului acestuia o sută de rupii, îşi răscumpără fratele, apoi le cumpără la toţi veşminte şi zise :

— Fraţilor, voi aţi fost feciorii iubiţi ai şahului. Cîţi cai şi cîte provizii pentru drum v-a dat. Ce-aţi făcut cu ele ?

Şi prinţul nostru îi trimise pe cei trei fraţi înainte, iar el merse în urma lor. Ajunseră în locul unde rămăsese avuţiile şi cele trei peri. Şi fiecărui frate îi dădu cîte o peri.

Îşi încărcară avuţiile pe cai şi porniră la drum. Străbătură multe cîmpii şi pustiuri. Ajunseră într-o vale dintr-o ţară necunoscută. Prinţul nostru le zise celorlalţi :

— Hai să vedem ce ţară e aceasta.

Dar fraţii răspunseră :

— Nu, noi rămînem aici şi ridicăm corturi.

Ridicară corturile și înnoptară. La miezul nopții, frații apucară săbiile, îl legară pe prinț de stîlpii cortului și strigară :

— Hei, frate ! Ne-a atacat un tîlhar !

Prințul sări din așternut, iar o sabie îl lovi peste picioare și i le tăie. De spaimă orbi.

Dimineața, frații se sculară, încărcară avuțiile, iar pe prinț îl lăsară acolo. Prințul, trezindu-se, începu să-i roage :

— Fraților ! Toată averea să fie a voastră, numai luați-mă cu voi ! Duceți-mă la mama mea, nimic altceva nu vă cer !

Dar ei nu-l luară. Iar acel cîine rămase cu prințul. Și cîinele se ducea în oraș și îi aducea de acolo mîncare. Sărmanul prinț plîngea în hohote și se jeluia :

— O, Doamne, vindecă-mă ! Dă-mi înfățișarea dinainte !

Și iată că, odată, el avu un vis. Se făcea că un om îi grăia : „Hei, tinere. Apucă coada cîinelui tău și ia cu tine ochii. Într-un loc este un izvor fermecat. Cînd ai să ajungi la acest izvor, spală-ți de trei ori fața cu apa vie și ochii tăi vor vedea iarăși. Spală-ți de trei ori genunchii și te vei vindeca !"

Și prințul apucă coada cîinelui și acesta îl tîrî la izvorul fermecat. Își spălă fața de trei ori cu apa vie și își recăpătă vederea. Își spălă de trei ori genunchii și se vindecă.

Se bucură, își luă cîinele și plecă. Străbătu multe cîmpii și pustiuri, ajunse în împărăția tatălui său, iar acolo îi zise mamă-si :

— Mamă, ascunde-mă și păstrează taina.

Iar cei trei frați aduseră Vulturul-cel-Alb, le aduseră pe cele trei peri și șahul era foarte mulțumit. Dar, odată, șahul întrebă :

— Voi nu l-ați văzut deloc pe fratele acela rău ?

— Nu l-am văzut, răspunseră ei. Cine știe în ce pustiu o fi murit.

Şi iată că, într-o bună zi, înaintea palatului şahului se opri Prinţesa Patruzeci-de-Cosiţe şi, fără să descalece, strigă :

— Hei, şah, ieşi afară !

Şahul ieşi din palat şi întrebă :

— Prinţesă Patruzeci-de-Cosiţe, ce vînt te-a adus pe la noi ?

— Să iasă acel fecior al tău care mi-a luat Vulturul-cel-Alb şi Mărgăritarul Scînteie-în-Noapte ca să-l întreb cum de-a izbutit. Iar de nu va spune, atunci am să fac praf şi pulbere împărăţia ta.

Şahul îşi chemă feciorii. Unul din ei ieşi, se apropie de Prinţesa Patruzeci-de-Cosiţe şi îi dădu bineţe. Prinţesa îl întrebă :

— Cum de-ai luat Vulturul-cel-Alb, cum de-ai luat şi Mărgăritarul Scînteie-în-Noapte ?

— Aşa cum am putut. M-am dus şi l-am luat !

— Nu, nu-i adevărat. Pînă n-ai să-mi spui care sînt tainele mele, n-am să-ţi dau pace.

Iar prinţul acesta nu i le putu spune. Atunci prinţesa îi tăie nasul şi îi zise şahului :

— Cheamă-l pe al doilea fecior, fie ca el să spună tainele mele !

Şahul plecă şi îl aduse pe cel de al doilea prinţ. Prinţesa Patruzeci-de-Cosiţe îl întrebă :

— Cum de-ai luat Vulturul-cel-Alb, cum de-ai luat şi Mărgăritarul Scînteie-în-Noapte ?

Şi prinţul răspunse :

— Aşa şi aşa... M-am dus şi le-am luat.

— Vorbele tale sînt minciuni ! strigă prinţesa şi îi tăie o mînă.

Apoi se adresă şahului :

— Hei, şahule ! Tu nu glumi ! Adu-l aici pe acel fecior care le-a luat !

Şi şahul îl aduse pe al treilea prinţ. Îl întrebă şi pe el :

— Cum ai luat Vulturul-cel-Alb și Mărgăritarul Scînteie-în-Noapte ?

— Uite, m-am dus și, cum-necum, le-am luat.

— Minciuni ! zise prințesa.

De aceea îi tăie tînărului un picior, după care întrebă :

— Tu glumești, șahule. Nu-ți cauți feciorul ?

— Eu am mai avut un fecior, pe care îl uram, dar el s-a prăpădit.

Însă o bătrînă îl văzuse pe acest al patrulea prinț acasă la mamă-sa. De aceea ea îi spuse șahului :

— Plătește-mi și eu am să-l găsesc.

Și șahul o plăti bine pe bătrînă și aceasta mai spuse :

— Slăvite șah, feciorul e la mamă-sa.

Se duse șahul la fecior și grăi :

— Ai să ne faci mult rău ! A venit Prințesa Patruzeci-de-Cosițe și a zis : „Fiul tău mi-a luat Vulturul-cel-Alb împreună cu Mărgăritarul Scînteie-în-Noapte." Toată împărăția mi-o face una cu pămîntul, așa m-a îngrozit.

Dar vorbi și feciorul cel urît de mamă :

— Unde sînt cei trei feciori iubiți, de ce nu răspund ei prințesei ? Cînd ei ți-au adus Vulturul-cel-Alb și Mărgăritarul Scînteie-în-Noapte tu nu i-ai întrebat cum de le-au luat de la Prințesa Patruzeci-de-Cosițe ? Pe ei îi iubeai, le-ai dat cai, le-ai dat arme, cum de nu te scot ei din mîinile prințesei ?

Dar pînă la urmă trebui să se ducă el însuși. Se îmbrăcă în veșminte de prinț, își puse cuțitul, se urcă pe el și se îndreptă spre prințesă. I se închină și zise :

— Ce vînt te-a adus aici, prințesă ?

— Tu ai luat Vulturul-cel-Alb ? întrebă ea.

— Da, eu !

— Cu ajutorul căror vicleșuguri ?

Și el spuse :

— Tu ai două grădini — una uscată, alta înflorită. Grădinii înflorite eu i-am zis uscată, iar celei uscate i-am zis grădină înflorită. Am stăvilit apa din grădina înflorită și

am îndreptat-o spre cea uscată. Tu i-ai zis podul strîmb, eu i-am zis drept. Cînd m-am dus la porțile cărora tu le-ai zis strîmbe, eu le-am zis drepte. Am mers mai departe și ce-am văzut — înaintea Calului Floare-de-Migdal erau oase, în fața Cîinelui Floare-de-Migdal, fîn. Eu am luat oasele de la cal și le-am aruncat cîinelui, iar fînul de la cîine l-am strîns și i l-am dat calului. Am intrat la tine în cetate, iar tu aveai ochii deschiși. Ți-am legat cosițele de patruzeci de coloane. Un mărgăritar îl aveai la căpătîi, un altul la picioare. Pe cel de la căpătîi l-am pus la picioare, iar pe cel de la picioare l-am pus la căpătîi...

Dar prințesa nu mai așteptă și zise :

— De-ajuns, totul este adevărat. Te iau de bărbat.

Și astfel Prințesa Patruzeci-de-Cosițe îl luă de bărbat pe prinț, șahul îl sui pe tronul său și grăi :

— Fii binecuvîntat ca șah al țării !

Așa că el ajunse și la fericire și la tron.

Zolimșo
poveste tazgulemă

TRĂIAU CÎNDVA, DEMULT, un moș și o babă. Și trăiră ei împreună mulți, mulți ani. Ajunseră bătrîni și se gîrboviseră cu totul. Iar cît le fusese viața de lungă nu avuseseră copii niciodată.

De aceea hotărîră moșul și baba.

„Ce folos de la viața noastră dacă tot n-avem copii ? Trebuie să pornim în pelerinaj, să ne rugăm. Poate așa ni se va împlini dorința".

Se pregătiră și porniră la drum. Merseră mult și, odată, ce văzură în fața lor ? Cît cuprindeau ochii, se întindea o cîmpie și chiar acolo unde începea se afla o piatră nespus de mare. Piatra dădea puțină umbră, pe cînd cîmpia era

inundată de dogoarea soarelui. Se apropiară ei de piatră, se odihniră nu mult la umbră și porniră mai departe, să străbată cîmpia.

Merseră mult și, dintr-odată, văzură cum un bătrîn necunoscut le vine în întîmpinare. Se întîlniră și își dădură bineţe. Cel întîlnit întrebă :

— Încotro aţi pornit-o, moșule ?

Iar moșul și baba îi povestiră că ei n-au copii și că porniseră în pelerinaj cu nădejdea că dorinţa lor de a avea urmași va fi astfel îndeplinită. Și cel întîlnit scoase din buzunar un măr. Iar mărul era pe o parte alb, iar pe cealaltă roșu. Dădu mărul moșului și babei și mai zise :

— Întoarceţi-vă acasă și mîncaţi mărul. Jumătatea roșie s-o mănînce baba, iar moșul, pe cea albă. Duceţi-vă, uite, într-acolo, și în curînd veţi vedea o văgăună între munţi. În această văgăună nu este apă. Săpaţi acolo pînă veţi da de apă. Tot acolo ridicaţi-vă și casa. Oamenii din satul ce se află în apropiere vor veni să ia apă de băut sau să-și ude ogoarele. Voi acolo să trăiţi și, peste cîţiva ani, veţi avea un copil.

Se întoarseră moșul și baba din drum și se îndreptară spre văgăună. O găsiră și rămaseră să trăiască acolo. Săpară, săpară și găsiră apă. Își durară casă, iar dedesubt mai făcură o încăpere, de, dacă noi vom avea copil, o să-l ţinem aici.

După trei-patru ani li se născu un copil. Băiat bun și frumos. Și numai ce se născuse că îl și duseră în încăperea de jos. Acolo îi duceau mîncare și nimic ce era din afara camerei nu-i arătară și nu-i povestiră.

Trecură alţi cîţiva ani. Domnea în acea ţară un șah. Și la urechile acestuia ajunse zvonul că un om, undeva, într-o văgăună, are un fecior a cărui faţă soarele încă n-o zărise, a cărui mînă n-o strînsese un alt om — iată ce raritate de om !

Și îi chemă șahul pe trei dintre curteni.

— Duceți-vă și vedeți ce fel de om e acel tînăr, le porunci.

Plecară cei trei, merseră și merseră și pînă la urmă găsiră văgăuna, îi găsiră și pe moș și pe babă. Îi întîmpină moșul ca pe niște oaspeți de seamă. Baba le făcu ceva de mîncare, iar moșul le aduse apă să se spele pe mîini. Oaspeții întrebară :

— Moșule, oare n-ai tu un fecior care să ne toarne apa ? Tu ești deja bătrîn și nouă ni se pare necuviincios, apoi e și păcat să ne torni apă.

— Eu am fecior, dar el încă n-a văzut lumea, nimic nu știe.

Atunci oaspeții ziseră :

— Dacă ai un fecior, atunci să ne toarne el apa, altfel nici nu vom pune în gură mîncarea ta !

Și îi ascultă moșul pe oaspeți, căci oaspetele trebuie respectat, așa că se duse după fecior. Baba se împotrivi, dar el o înduplecă și-l înfățișă pe fecior oaspeților, acesta luă ulciorul și le turnă apă. Oaspeții mîncară și rămaseră acolo să înnopteze. Toți din casă se culcară. Cînd soarele răsări, se treziră.

Iar cînd soarele se mai ridică pe cer, razele lui pătrunseră prin horn în casă. Pînă atunci, feciorul nu mai văzuse așa ceva. Privi raza soarelui și se gîndi : „Pe dată am s-o prind în mîini". Și cît se străduí, nu izbuti să țină raza în mînă. Atunci începu să se plîngă : „Cum să fac să izbutesc ? Ce lucru minunat, ce-aș mai vrea s-o prind, dar nu sînt în stare !" Îl priviră cei trei oaspeți și îi ziseră :

— Fiule, se dovedește că tu, cu adevărat, nimic n-ai văzut pe această lume. Uite, privește, acesta este soarele ! Și numai ce ieși afară din casă, acolo sînt flori și păsări și toate sînt așa de minunate că numai ce ai să le vezi și simțirile te vor părăsi !

Tînărul ascultă vorbele lor, nu pricepu nimic și se miră : „Cum așa ?" Atunci li se adresă moșului și babei, zicînd :

— Iată, înseamnă că asta e starea mea ! Voi m-ați îngropat de viu, m-ați băgat în mormînt, acolo m-ați ascuns și mă țineți în întunerie ! Eu vreau să văd lumea !

Atunci cei trei îi grăiră tînărului :

— Dar tu întreabă-i pe părinți ce e mai bine — să vezi lumea sau s-o trăiești ?

El puse această întrebare moșului și babei. Ei se încurcară — ce s-ar putea răspunde ? Și îi grăiră :

— Fără îndoială că e bine să vezi lumea. Dar ce înseamnă s-o trăiești ? Asta nu are nici o însemnătate. Fără doar și poate că e mai bine să vezi lumea !

Se duse tînărul la cei trei oaspeți și zise :

— Se dovedește că e mai bine să vezi lumea.

Atunci ei grăiră :

— Dacă a vedea lumea e mai bine, hai cu noi. Ți-o vom arăta !

Iar moșul și baba nu se învoiră. Cei trei încercară să-i înduplece. Atunci tînărul începu să plîngă. Plînse, plînse și pînă la urmă bătrînii se învoiră să-l lase. Îi pregătiră provizii pentru drum și porni împreună cu cei trei slujitori ai șahului.

Dar slujitorilor șahului iată ce le trecu prin minte în privința acestui tînăr — șahul avea o fată foarte frumoasă, iar pînă atunci nu se găsise nici un tînăr care să i se fi potrivit. Apoi prințesa mai pusese și o condiție :

„Eu am să mă mărit numai cu acel tînăr care pînă acum n-a văzut nici lumea, pînă acum n-a pășit pe drumurile lumii și al cărui chip, de asemenea, nimeni nu i l-a zărit".

Plecară cei trei curteni ai șahului împreună cu tînărul. Merseră cincisprezece zile. Pînă la urmă, ajunseră la palat. Și tocmai atunci prințesa era sus și stătea pe tronul ei. Îl duseră pe tînăr înăuntru. Am uitat să vă spun că pe tînăr îl chema Zolimșo. Prințesa trimise la el o slujnică — „Du-te să vedem ce fel de om este". Slujnica coborî în

grabă și cînd dădu cu ochii de el se îndrăgosti. Se întoarse la prințesă și îi zise :

— Nu e mare lucru de capul lui, însă ea ce gîndea — „Fie ca prințesa să nu-l dorească, să-l pot lua eu de bărbat."

Dar prințesa n-o crezu, așa că ea însăși coborî. Cînd ajunse, îl privi pe tînăr și îl plăcu pe dată. Apoi află și șahul că îl aduseseră pe tînăr și porunci :

— Aduceți-l la mine !

Îl conduseră pe tînăr la șah și acesta doar îl privi și pe dată porunci din nou :

— Duceți-l sus, la fata mea !

Și le rîndui șahul nunta. O asemenea petrecere făcură, că ea se întinse pe zece-cincisprezece zile. Și șahul îi dădu tronul tînărului.

Iar slujnica prințesei, cînd văzu cum merseseră lucrurile, se hotărî să se răzbune pe Zolimșo, fiindcă acesta n-o băgase în seamă absolut deloc. Și ea se gîndi : „Ce aș putea născoci ca să-l omor sau să-i aduc vreun necaz ?" Și ce născoci. Tînărul și prințesa, cîteodată, noaptea, coborau din palat după apă pînă la pîrîu. Și ea hotărî să sape în acel loc o groapă mare și pe fundul ei să arunce tot felul de lucruri care taie și înțeapă, ca atunci cînd el coboară, să cadă înăuntru și să moară.

Odată, noaptea, slujnica se duse lîngă pîrîu, săpă, săpă și făcu o groapă mare, aruncă în ea fel de fel de ace, de foarfeci, de cuie și alte lucruri ascuțite, după care porni spre casă și se culcă.

Dimineața, tînărul și prințesa se treziră și așteptară ca slujnica să aducă apă. Așteptară și iar așteptară. Doar slujnica le aducea apă în fiecare dimineață. Dar slujnica nicăieri. Atunci însuși Zolimșo se pregăti să coboare. Prințesa îi zise : „Nu, lasă-mă pe mine, cobor eu." Dar el nu se învoi, luă găleata — eu am să aduc apă — și începu să

coboare. Iar cînd să ajungă, mai şi sări, fără să se uite, şi nimeri drept în groapă. Se înfipseră în el toate acele, luciuri tăioase şi ascuţite şi Zolimşo al nostru pieri.

Îl aşteptă prinţesa sus, aşteptă, dar Zolimşo nicăieri. Trecură două ceasuri, trecură trei şi el deloc. Se nelinişti prinţesa şi începu şi ea să coboare, cînd auzi — din groapă răzbătea un suspin. Văzu că mai departe nu era cu putinţă să meargă, atunci îşi luă basmaua, rochia şi ce mai avea cu ea, le legă una de alta într-o frînghie lungă şi o întinse tînărului. Încercă el să se ridice spre a se prinde, încercă o dată, de două ori, nu izbuti, aşa că se prăbuşi mort.

Află şi şahul despre această întîmplare, îşi trimise oamenii. Îl scoaseră din groapă, dar el era deja mort. Atunci prinţesa grăi :

— Fie ca lacrimile mele să-l spele pe bărbatul meu !

Aşa că îi aduseră două găleţi, le aşeză sub un platan, prinţesa veni şi plînse. Plînse şi plînse şi găleţile se umplură. Îl spălară pe sărmanul tînăr cu aceste lacrimi ale prinţesei şi îl duseră să-l îngroape. Veni prinţesa, care îşi pusese acum multe mărgele. Îl aşezară pe Zolimşo în mormînt, îşi apucă atunci prinţesa mărgelele, le rupse şi începu să le arunce oamenilor care se adunaseră la cimitir. Se aruncară oamenii să le prindă, să le strîngă şi ea îşi scoase cuţitul, fiindcă îl luase de la palat cînd plecase la înmormîntare şi îşi luă cu el viaţa. Terminară oamenii de adunat mărgelele, se întoarseră, iar prinţesa era fără suflare, întinsă peste mormînt.

Atunci şahul se mînie :

— Dacă ea aşa a crezut de cuviinţă că e mai bine, atunci să nu-i îngropăm alături. Unul aici, pe celălalt duceţi-l. Îngropaţi-o pe prinţesă acolo.

Şi îi făcură mormîntul prinţesei departe, foarte departe de mormîntul lui Zolimşo. Îi îngropară, iar oamenii se răspîndiră pe la casele lor. A doua zi cînd veniră, vă-

zură că mormintele erau alăturate. O dezgropară pe prințesă și o duseră iarăși în mormîntul cel îndepărtat. Iar în dimineața ce urmă aceeași minune. Și aceasta se întîmplă trei zile și trei nopți la rînd și oamenii nu izbutiră să facă nimic.

Și iată că veni, nu se știe de unde, un bătrîn necunoscut prin acele locuri. Iar acesta era tocmai bătrînul care, demult, dăduse moșului și babei — părinții tînărului — mărul și le zisese să se ducă în acea văgăună și să caute apă.

— Nu e drept ce faceți voi. Ei au fost doar tineri și s-au iubit. Au murit din pricina pizmei și răutății. Ei se mai iubesc și acum și de aceea nu vor să se despartă.

Apoi bătrînul mai zise :

— Dați-mi un bețișor.

Bețișorul i-l dădu însuși șahul. Bătrînul îl luă, apoi lovi cu el mijlocul mormîntului. Numai ce lovi și mormîntul se deschise în două și se uitară cu toții — prințesa și tînărul erau împreună, și-n mîini țineau o floare roșie.

Îi scoase bătrînul de acolo, iar oamenii se uitau la ei uimiți : tinerii erau iarăși vii. Îi duseră la palat, iar șahul făcu din nou o petrecere de cinci sprezece zile.

Trecu un timp. Odată, Zolimșo oftă din toată inima și îi zise prințesei :

— Cît de mulți ani au trecut de cînd sînt departe de părinți. Apoi am murit și am înviat... Tare mult aș dori ca șahul să ne dea încuviințarea să plecăm într-acolo și să-i ajutăm pe bătrîni.

Prințesa se duse la șah și acesta se învoi îndată. Încă porunci să li se dea provizii pentru drum. Le mai dadu și trei călăreți și porniră cu toții spre casa lui Zolimșo.

Astfel ajunse Zolimșo cu nevasta la părinți, iar aceștia îmbătriniseră deja foarte mult, aproape orbiseră de anii mulți ce-i aveau și de durerea despărțirii de fecior. Îl

prinse mamă-sa de o mînecă, tată-său de cealaltă mînecă, își șterseră lacrimile și ochii lor își recăpătară lumina.

Făcură atunci o petrecere și rămaseră acolo să trăiască cu toții.

Asta a fost tot.

Fata păstorului și padișahul

poveste tadjică

TRĂIA ODATĂ UN PĂSTOR care păzea turma padișahului și acest păstor avea o fată neasemuit de frumoasă.

Într-o zi slujitorii padișahului îi ziseră acestuia :

— O altă fată asemeni ei nu-i de găsit pe întregul pămînt.

Aflînd acest lucru, padișahul trimise iute peițitori la păstor.

— Am să mă mărit doar cu omul care va ști o meserie cum se cade. Ce meserie poate să știe padișahul ? întrebă fata.

— Și-a pierdut mințile ! Eu sînt padișah, stăpînul a tot ce se mișcă și nu se mișcă în această țară, stăpînul comorilor și bogățiilor ! Ce-mi trebuie mie meserie ? se mînie padișahul și nu mai dori să audă ceva despre fata de păstor.

Dar, odată i se întîmplă padișahului s-o vadă pe prea-frumoasa fată. Și-atît de mult o plăcu, că de atunci numai la ea îi era gîndul. Își chemă vizirii și îi întrebă care dintre meserii e mai bună decît toate.

— În felul ei fiecare meserie e bună, ziseră vizirii, cumpănind prețul feluritelor meserii.

Pînă la urmă hotărîră că cea mai bună rămîne totuși țesutul covoarelor.

— Găsiți și trimiteți la palat pe cei mai buni țesători de covoare, porunci padișahul.

Și în scurt timp cel mai bun meșter izbuti să-l învețe pe padișah țesutul covoarelor.

În cinci zile reușea să dea gata un covor.

Padișahului îi plăcea să umble cîteodată, seara, cu straie schimbate, pe străzile orașului să vadă cum o mai duce poporul său. Astfel înveșmîntat, într-o seară porni să cutreiere străzile, bazarurile, dar nu descoperi nimic deosebit. Intră într-un han, îi puse în palmă hangiului doi bănuți și-i ceru pilaf.

După ce hangiul îi așeză într-un ungher, plecă să-i aducă mîncarea.

În alt ungher al hanului se aflau însă niște oameni cu cuțite la brîu. Se certau și tot timpul îi aruncau padișahului priviri dușmănoase.

Pe padișah îl cuprinse teama din pricina acestor priviri.

„Cine să mă creadă pe mine, aici, că sînt padișah ? Cine să mă apere pe mine aici ? se gîndea el. Dimpotrivă, de mă vor afla că sînt padișahul, pe dată mă vor omorî și se vor ascunde !"

Hangiul nici nu apucă să-i aducă pilaful că doi tîlhari se și repeziră la padișah și, îngrozindu-l cu cuțitele lor ascuțite, îl împinseră în altă încăpere, iar de aici în a treia. Astfel îl tîrîră pînă în cea mai îndepărtată încăpere de unde nici un strigăt n-ar fi răzbătut pînă în stradă. Aici ei îl aruncară la podea, zicînd :

— Îl vom da pe acest sărac călăilor padișahului în locul tovarășului nostru, zise un tîlhar.

— Nu mă dați călăilor ! se rugă padișahul. Am să vă plătesc bine pentru asta !

Iar pe tîlhari îi bufni rîsul :

— Tu ești doar sărac, cu ce ai să ne plătești ?

Atunci padișahul își aminti de meseria pe care o știa de-acuma bine.

— Pot să vă aduc bani frumoși. Știu o asemenea meserie din care o să vă îmbogățiți toți.

— Ce meserie ? întrebară tîlharii, nerăbdători.

— Mă pricep să țes covoare. Am să vă țes, iar voi veți căpăta pe ele bani mulți.

Și tîlharii se sfătuiră și hotărîră să-i lase țesătorului viața, să-l zăvorească în această încăpere și să-l oblige să țească covoare. De se va dovedi că a mințit, atunci să-l omoare.

În cinci zile padișahul țesu într-adevăr un covor frumos. Tîlharii îl vîndură în bazar pe bani mulți.

Ei însă nu băgaseră de seamă că printre alesătura de flori țesuse într-un colț al covorului chiar pecetea sa de padișah.

Trecură încă cinci zile. Padișahul țesu al doilea covor. Era mai strălucitor și mai frumos decît primul.

— Duceți acest covor la palatul padișahului, le zise țesătorul tîlharilor. La palat este un meșter renumit care trebuie să prețuiască scump acest covor, mergeți la el.

Și tîlharii luară covorul cel nou și-l duseră să-l vîndă la palatul padișahului.

Ajunseră la palat și cerură îngăduința de a arăta covorul padișahului însuși.

Vizirii nu se învoiră să-i lase la padișah, deoarece acesta nu era în palat, dar ei porunciră să fie chemat atunci meșterul care îl învățase pe padișah meșteșugul țesutului și să-i arate lui covorul.

Meșterul sosi și prețui foarte mult covorul. Tîlharii primiră în schimb bani mulți. Așa că ei întăriră paza asupra padișahului și îi porunciră ca zi și noapte să țească alte și alte covoare.

Dar trebuie spus că meșterul, minunîndu-se de covor, descoperi desenul cunoscut și înțelese că e vorba de un lucru făcut de mîinile padișahului. Iar cînd în model găsi și semnul pecetei, el îi chemă pe viziri și le zise îngrijorat :

— După acest covor trebuie căutat padișahul nostru.

Vizirii trimiseră slujitori care să-i găsească pe vînzătorii covorului şi să iscodească unde anume locuiesc.

Oştenii padişahului înconjurară casa şi căutară cu înfrigurare pretutindeni. În încăperea cea mai îndepărtată ei văzură o uşă mică, zăvorîtă.

Deschizînd uşa, oştenii dădură cu ochii de padişahul lor care ţesea la un covor.

Padişahul, eliberat, porunci ca tîlharii să fie prinşi şi aruncaţi în temniţă, iar el se întoarse la palat şi îi chemă pe toţi curtenii, zicîndu-le :

— Vă poruncesc să-i daţi meşterului care m-a învăţat meşteşugul ţesutului cele mai bogate daruri din care să trăiască bine pînă la sfîrşitul zilelor lui. Iar acum duceţi-vă la fata păstorului şi spuneţi-i că ea e nu numai frumoasă, dar şi foarte înţeleaptă. Ea a chibzuit drept — fiecare om trebuie să aibă o meserie, care-i va folosi oricînd în viaţă.

Astfel fata păstorului l-a învăţat pe padişah să muncească.

Prinţul şi peştele

poveste tadjică

ÎN VREMURI foarte îndepărtate trăia un pescar şi în fiecare zi el arunca plasa şi pe cel mai mare dintre peştii prinşi îl ducea la palat. Şahul îi plătea pentru aceasta un dirham.

Într-o bună zi, Nigal, feciorul şahului, porni la vînătoare. Ajunse la malul lacului şi văzu că pescarul aruncase plasa. *Prinse atunci pescarul un peşte mare şi voi să-l* omoare. Puse mîna pe un cîrlig lung cînd auzi :

— Nu face asta ! strigă prinţul. Aruncă peştele în apă !

— Nu pot, stăpînul meu, răspunse pescarul. Eu din asta trăiesc. În fiecare zi duc șahului cel mai mare pește și el îmi plătește un dirham.

— Iar eu îți dau patru dirhami, îi zise prințul, numai aruncă peștele în lac.

Și pescarul dădu drumul peștelui și primi patru dirhami.

În acea seară pescarul nu se duse însă la palat. Șahul fu uimit și trimise slujitori la pescar să-l întrebe :

— De ce nu mi-ai adus azi pește ?

— Stăpîne, răspunse pescarul, eu am prins un pește, dar feciorul tău mi-a poruncit să-l arunc înapoi în lac.

Iar șahul se mînie pe fecior, îl chemă și îi grăi :

— De ce ai poruncit să arunce peștele ? Pleacă din ochii mei !

Și prințul aruncă șaua pe cal, luă cîte ceva de mîncare și porni încotro văzu cu ochii. Merse el, merse și cînd se uită în spate văzu că e urmat de un tînăr ce mîna un cal alb. Cînd tînărul îl ajunse dădu binețe și întrebă :

— Cine ești și încotro ai pornit ?

— Eu sînt feciorul șahului, răspunse prințul, și mă cheamă Nigal. Tata m-a izgonit de acasă și-acum caut de lucru. Dar tu cine ești ?

— Eu sînt tadjic și, la fel ca tine, caut de lucru, răspunse tînărul.

Și hotărîră să meargă împreună. Ajunseră în fața vecină și căutară să intre în slujba cîrmuitorului de acolo. Acesta îi măsură cu privirea și grăi :

— Bine, vă iau să mă slujiți. Voi veți păzi intrarea în palat.

Primul intră de strajă Nigal. Iar nu peste multă vreme băgă de seamă că un bătrîn cu barba albă iese din palat.

— Cine ești ? întrebă Nigal. Eu nu te pot lăsa să ieși așa.

— Sînt Soarta șahului și plec fiindcă astă seară șahul va muri.

— Și care va fi pricina morții lui ? îl iscodi Nigal.

— Îl va mușca șarpele cel negru, răspunse bătrînul.

— Iar dacă cineva va omorî șarpele, întrebă Nigal, și șahul va fi salvat, tu vei mai pleca ?

— Nu, nu voi pleca, răspunse Ursita.

Așa că Nigal pătrunse în palat și își făcu loc sub patul în care dormeau șahul și șahița. Cînd se uită — spre pat se tîra într-adevăr șarpele cel negru. Nigal îl lovi cu sabia și-l omorî. Dar o picătură din sîngele șarpelui o stropi pe șahiță pe obraz.

Nigal se sperie — șahița putea să moară în orice clipă : apucă o săgeată, răsuci la vîrful ei o bucată de cîrpă și, cu băgare de seamă, prinse a-i șterge șahiței picătura de sînge de pe obraz.

Aceasta se trezi, îl văzu pe oșteanul din strajă ieșind din încăpere și se gîndi că numai el o putuse atinge cu mîna pe obraz.

Nigal îl trezi pe tînărul ce urma să-i ia locul în strajă și se culcă, iar despre amănuntul că omorîse șarpele negru nu spuse nici o vorbă.

Dimineața, șahița îl trezi pe șah și îi zise hotărîtă :

— Du-te și omoară-l pe cel care a fost primul de strajă azi noapte.

Se duse șahul la strajă și întrebă cine a fost primul de rînd.

— Prietenul meu, răspunse tadjicul, acum el doarme.

Șahul scoase sabia și strigă furios :

— Am să-l omor !

— Dar ce a făcut ? întrebă tadjicul.

— A intrat azi noapte la mine în cameră și a atins obrazul șahiței, răspunse șahul.

— Stăpîne, mai întîi ascultă ce am să-ți povestesc, zise tadjicul, apoi poți să-l omori.

Șahul se învoi să-l asculte pe tînăr, iar acesta porni a-i istorisi :

„Trăia odată un șah. Se pregăti el într-o zi să plece la vînătoare de căprioare și porunci — urma căprioarei poate să o ia numai acel vînător care a văzut-o primul. Se întîmplă că prima căprioară a văzut-o chiar șahul, așa că porni după ea. Alergă, alergă, dar nu izbuti s-o ajungă. Se opri și se uită — în jur locuri necunoscute. Și șahului i se făcu sete. Își legă calul la umbra unui copac, îl lăsă pe șoim să-și ia zborul și se lungi să se odihnească. Numai ce-l fură somnul, că din copac începu să picure apă. Luă șahul o cupă, o așeză și așteptă. Cînd se strînseseră deja cîteva înghițituri, voi s-o bea, dar în acest timp zbură șoimul și răsturnă cupa din mîinile șahului.

Astfel șahul se mînie, prinse șoimul și îi răsuci gîtul. Nu peste mult sosi vizirul și îi aduse un burduf întreg plin cu apă. Se sătură șahul de apă rece și mînia fu uitată. Iar cînd privi în sus, văzu un șarpe mort care atîrna printre crengi — din gură îi picura otravă. Atunci înțelese șahul că în zadar omorîse șoimul care îi salvase viața.

Așa și tu, stăpîne, nu te grăbi. Mai întîi vezi și pricepe ce a fost și numai după aceea omoară-l pe prietenul meu, dacă el își merită moartea. Altfel te va chinui toată viața remușcarea."

Îl ascultă șahul pe tadjic, se întoarse și plecă. Se duse la șahiță, iar aceasta îl întrebă dacă omorîse sau nu straja.

— Nu, răspunse șahul. Am să-l omor, cînd totul va fi limpede.

— Eu îți cer să-l omori chiar acum, zise șahița.

Se duse iarăși șahul la tadjic, iar acesta îi zise din nou :

— Îngăduie-mi, stăpîne, să-ți mai povestesc o istorie.

Șahul încuviință, așa că straja îi povesti :

„Iar șahul acela, care vîna căprioare, avea un papagal. Așa se întîmplă că papagalii trebuia să aibă nuntă. Papagalul șahului ceru voie stăpînului să se ducă și el.

— Tu ești pasăre și poți să nu te mai întorci, îi zise șahul.

— Nu, stăpîne, îți promit că mă voi întoarce, răspunse papagalul.

Se gîndi șahul și îi dădu voie.

La nuntă, unul din papagali povesti că nu departe crește un măr uimitor — dacă un bătrîn mănîncă din rodul acestui copac, i se reîntoarce tinerețea.

Și papagalul rupse un măr din acest copac și se hotărî să-l ducă stăpînului său.

Se întoarse acasă și îi grăi șahului :

— Stăpîne, ți-am adus un dar scump.

— Ce fel de dar ? întrebă șahul.

— E din roadele copacului vieții. Cel care mănîncă întinerește, răspunse papagalul.

Luă șahul mărul de la papagal, îl chemă pe vizir și îl întrebă :

— Ce să fac cu acest măr ? Să-l mănînc sau nu ?

— De la un măr puțin folos. Trebuie să-l sădești — va crește un copac și atunci roadele vor ajunge pentru toți, răspunse vizirul.

Și sădiră ei mărul și nu peste multă vreme crescu un copac mare, mare. Se coapseră multe mere, iar unul căzu pe pămînt. Se tîrî spre acel măr un șarpe negru care lăsă să-i curgă otravă pe el. Dimineața, grădinarul găsi mărul căzut și îl duse șahului.

Îl chemă șahul pe vizir și îl întrebă dacă e bine să mănînce mărul sau nu. Vizirul îl sfătui să-l dea unui ciine bătrîn și să vadă dacă nu cumva acesta va întineri.

Cîinele mîncă mărul și pe dată muri.

— Asta e otravă ! strigă șahul. Papagalul ne-a adus mărul dinadins ca să-i otrăvească pe toți !

Șahul porunci să fie imediat omorît papagalul, apoi să-l arunce pe fereastră. Și în curînd aflară toți că în grădina șahului crește un copac otrăvitor.

Dar într-o bună zi un bătrîn negustor se ceartă cu nevasta lui. Femeia plecă de acasă și se gîndi : „Mă duc în grădina șahului, rup un măr și mă otrăvesc.“

Rupse ea mărul, îl mîncă și dintr-odată întineri de tot. Ea îi povesti bărbatului cele întîmplate. Mîncă și el și întineri. În curînd vestea ajunse pînă la șah. El chemă negustorul cu nevasta, află despre ce e vorba, se duse în grădină, mîncă mere din copac și într-adevăr întineri.

Atunci șahul înțelese că omorîse papagalul pe nedrept și se căi amarnic. Așa și tu, stăpîne, mai întîi află totul și numai după aceea fă precum ți-i voia."

Șahul căzu pe gînduri și plecă, dar nu trecu mult și iarăși se întoarse ca să-l omoare pe Nigal. În acest timp răsărise soarele și Nigal se trezise. Se duse șahul însuși la el și-i spuse că a hotărît să-l omoare.

— Pentru ce? întrebă Nigal.

— Șahița cere ca eu să te omor și asta am s-o fac! răspunse șahul, pe gînduri.

— Mai întîi ascultă ce-am să-ți povestesc, stăpîne, zise și Nigal, și numai după aceea să mă omori!

Și Nigal îi povesti șahului tot adevărul, ce se întîmplase noaptea și îi mai zise :

— Du-te și vezi sub pat și hotărăște dacă ți-am spus sau nu adevărul.

Se duse șahul imediat în palat, văzu șarpele omorît și săgeata cu vîrful înfășurat în cîrpă, care mai păstra picătura de sînge pe ea.

Se bucură șahul că totul se sfîrșise cu bine și i-o dădu pe fiică-sa de nevastă lui Nigal.

După nuntă, Nigal împreună cu nevasta și cu prietenul plecară la ei acasă. Cînd se apropiau de orașul lor acesta îi zise lui Nigal :

— Din femeia pe care o ducem noi acum spre casă jumătate va fi a ta, jumătate a mea.

— Sînt gata să plătesc pentru jumătatea ta.

— Nu, zise prietenul, eu îmi iau doar jumătatea care mi se cuvine.

— Dar cum vei face asta ? întrebă mirat Nigal.

— Am s-o omor, îl lămuri tadjicul. O jumătate o iei tu, cealaltă, eu. Dă-o imediat jos de pe cal.

Și Nigal o coborî uimit de pe cal. Tadjicul apucă sabia și o ridică. Fata de spaimă țipă și din gură îi ieșiră doi șerpi negri.

— Acum fata e a ta, îi zise tadjicul. Am făcut asta ca să alung din ea șerpii cei negri. Ar fi putut să-ți pricinuiască vreun rău, cîndva... Dar oare tu știi cine sînt eu ? îl întrebă acesta. Eu sînt peștele pentru a cărui libertate ai plătit pescarului cei patru dirhami. Atunci ai făcut pentru mine o faptă bună, acum am făcut și eu una cel puțin la fel de bună pentru tine...

Cu aceste vorbe prietenul acelei călătorii îl părăsi pe Nigal.

Pitpalacul și vulpea
poveste șugnană (Pamir)

ODATĂ UN PITPALAC porni să cutreiere cîmpurile. Și ajunse într-un loc unde o vulpe plîngea, de înfometată ce era. Pitpalacul se apropie și o întrebă :

— De ce plîngi, vulpe ?

Iar vulpea răspunse :

— Hei, pitpalac, eu sînt surdă și nu aud cînd mi se vorbește atît de încet. Vino mai aproape și spune-mi ce dorești.

— Mie mi-e teamă de tine, iar dacă mă apropii prea mult, pui laba pe mine și mă înfuleci, îi zise pitpalacul.

— De patru zile postesc, mai spuse vulpea drept răspuns.

Iar pitpalacul se încrezu și se apropie de vulpe. Și pe dată vulpea îl înhață. Pitpalacul, uimit, mai apucă să zică :

— Vulpe, chiar de ai să mă mănînci, tot n-o să te saturi. Mai bine dă-mi drumul și atunci am să te ghiftuiesc.

— Mă vei înșela ! zise vulpea.

Dar pitpalacul stărui :

— Nicidecum, pînă acum n-am înșelat pe nimeni.

— Atunci jură !

Și pitpalacul se jură :

— În numele creatorului meu, dacă mă cruți, am să-ți dau mîncare pe săturate !

Atunci vulpea porni. Ea păși în față, iar pe urmele ei călca pitpalacul. Și ajunseră într-un loc unde întîlniră o femeie care mergea ținînd pe cap o strachină. În strachină era o lipie unsă cu unt. O ducea bărbatului la cîmp.

Văzînd-o, pitpalacul îi zise vulpii :

— Cumătră, acum mergi mai încet, să o iau eu înainte. Cînd femeia va da cu ochii de mine își va coborî strachina de pe cap și mă va fugări. Și numai după ce vei vedea că pune strachina pe pămînt, grăbește-te și mănîncă. Cîtă vreme mă va fugări pînă, uite, acolo, la grămada aceea de pietre, tu te vei sătura, iar eu am s-o momesc pînă la grămada cealaltă, apoi am să zbor.

— Prea bine, încuviință vulpea.

Pitpalacul o ajunse pe femeie și începu să se învîrtească înaintea ei. Dînd cu ochii de pasăre, femeia stătu și se gîndi : „Se vede că acest pitpalac e beteag, nu poate să zboare". Puse strachina pe pămînt, încercă să prindă pitpalacul, iar acesta fugea tot mai departe. Și femeia după el. Astfel că se îndepărtă destul. Mai tîrziu, pitpalacul zbură.

În acest timp, vulpea înghiți lipia cu unt. Iar cînd femeia se întoarse, vulpea fugi. Găsind strachina goală, femeia se mînie și făcu cale întoarsă. Coapse altă lipie și o duse bărbatului, în cîmp.

Dar să povestim acum și despre vulpe și pitpalac.

Pitpalacul veni la vulpe și întrebă :

— Ei, cum e, cumătră ?

— Prietene, fii binecuvîntat, în viața mea n-am mîncat pe săturate ca acuma, răspunse vulpea. Dar mai zise, mieroasă :

— Pitpalac drag, m-ai ghiftuit, acum hai și stîrnește-mi rîsul.

— Prea bine, se învoi pitpalacul, vino după mine.

Și vulpea porni, iar pitpalacul după ea. Ajunseră într-un loc unde se afla o casă. În casă, un om aţîța focul în vatră, pe cînd femeia lui amesteca niște terci.

Pitpalacul îi zise vulpii :

— Cumătră, să intrăm înăuntru !

— Bine, răspunse vulpea curioasă.

Cînd intrară în prima cameră, pitpalacul mai zise :

— Fii cu luare aminte, vulpe, eu am să intru întîi.

Și zbură pitpalacul înăuntru, zbură pînă în fața acelui om, pe laviță, apoi se întoarse. Văzîndu-l, femeia aruncă cu lingura după el, dar nu-l lovi pe pitpalac : lingura nimeri drept în capul bărbatului și obrazul i se umplu tot de terci. Pe vulpe o bufni rîsul și așa rîdea, că nu se mai putea opri. Era gata-gata să plesnească de atîta rîs. De-abia izbuti să iasă afară din casă.

Pitpalacul se apropie de vulpe și zise :

— Ei, cum e ?

Iar vulpea răspunse :

— Pitpalac drag, niciodată, în viața mea n-am rîs atît de mult ca azi !

Și iarăși vulpea îl rugă pe pitpalac :

— Tu mi-ai dat de mîncare, tu m-ai făcut să rîd, dar acum fă într-un fel ca să plîng !

Iar pitpalacul zise și el :

— Cumătra mea cea bună, e ușor să fac să-ți curgă lacrimile, însă mă tem că ai să te superi, după aceea.

— Nu, în nici un chip n-am să mă supăr, hai să mergem !

Și se duse pitpalacul la palatul padișahului. Ajunși, îi zise vulpii :

— Așteaptă aici. Eu intru și mă întorc curînd.

Vulpea se așeză, iar pitpalacul zbură în curte. Cum ogarii padișahului erau acolo, zăriră iute pasărea și porniră în goană după ea. Pitpalacul îi atrase spre vulpe. Cînd ogarii dădură cu ochii de cumătră îi luară acum ei urma. Iar vulpea o luă la sănătoasa și așa de repede alerga că nici nu se poate povesti. Și cu toate acestea, un ogar al padișahului o ajunse și o apucă de coadă. Cînd trase mai tare, rămase cu coada în dinți. Iar vulpea, cum-necum, reuși să se ascundă în vizuină, unde ogarii n-o mai ajunseau. De-abia atunci cîinii se întoarseră, iar pitpalacul se apropie de vulpe și-o întrebă :

— Ei, cum e, cumătră ?

Dar vulpea nici nu mai dorea să vorbească cu el. Și pitpalacul se apropie și mai mult și văzu că vulpea nu mai avea coadă. Înveselit, o întrebă iar :

— Drăguțo, dar unde ți-e coada ?

Iar vulpea se mînie și îl înhăță. Uite cum, din nou, pitpalacul se află în colții vulpii.

Atunci pitpalacul întrebă :

— Se înțelege, acum te-ai hotărît să mă mănînci, nu ?

— Desigur, răspunse vulpea.

Dar pitpalacul mai zise :

— N-ai decît, însă uite ce e. Eu am îndeplinit tot ce-ai poftit. Acum îndeplinește-mi și tu o dorință măcar !

— Ce dorință ? îl iscodi vulpea.

— Cît de mult am mers împreună, niciodată nu te-am auzit cum cînți. Arată-mi ce glas ai, și asta înainte de a muri...

— Prea bine, se învoi vulpea.

Și cumătra deschise gura mare-mare, iar pitpalacul pe dată își luă zborul.

De atunci vulpea a rămas cu gura căscată.

Asta e tot.

Nara-nashi

TREI FRAȚI, RĂMAȘI de mici fără tată, trăiau împreună cu mama lor. Într-o zi, buna lor mamă căzu grav bolnavă. Deși aduseseră la căpătîiul bolnavei pe cei mai buni și mai scumpi doctori, sănătatea ei se șubrezea cu fiecare clipă. Zilele bătrînei mame păreau numărate.

Într-o zi, cei trei feciori se apropiară de patul muribundei și-o întrebară dacă are vreo dorință.

— Aș vrea să mănînc Nara-nashi, le răspunse bolnava.

Cei trei frați auziseră povestindu-se despre Nara-nashi o delicatețe de pere de Nara, care creșteau tocmai în crierul munților. Numai că erau așa de strașnic păzite de un monstru, încît nimeni dintre cei ce se aventuraseră în căutarea acestor pere nu scăpase cu viață. Cu toate acestea, cei trei băieți, dornici să îndeplinească ultima dorință a mamei lor, se hotărîră să se facă luntre și punte și să-i aducă Nara-nashi.

Așa se face că Taro, cel mai mare dintre frați, luă primul coșul în spinare și porni să-și încerce norocul. Merse el, merse pe o cărăruie de munte și urcă și tot urcă pînă ajunse la o stîncă uriașă. Lîngă ea se odihnea o bătrînă uitată de moarte.

— Încotro ai pornit, tinere ? îl întrebă bătrîna.

— Mă duc să culeg Nara-nashi, răspunse Taro, dar nu știu unde să le caut.

Femeia se ridică în capul oaselor și apropiindu-se de flăcău zise :

— Să știi că un demon fioros trăiește în inima munților. Te va răpune cu siguranță dacă te încumeți să-l înfrunți. Ai face mai bine să te întorci acasă.

— Imposibil ! Trebuie să ajung acolo negreșit. Te rog, arată-mi drumul ! se rugă Taro.

— Bine, răspunse bătrîna. Ascultă cu mare băgare de seamă ce-am să-ți spun. Puțin mai încolo ai să dai de o răscruce de drumuri străjuită de bambuși tineri. Să apuci pe drumul spre care sînt îndreptate de vînt frunzele bambusului.

Taro mulțumi bătrînei și continuă să urce pe cărăruia care ducea spre creierul munților. Întocmai cum îi spusese bătrînica, cărăruia se răsfiră în curînd în trei, începutul fiecărui drum fiind străjuit de cîte un bambus tînăr. Unul dintre ei avea frunzele răsucite spre o potecă ce părea cea mai abruptă, cea mai strîmtă și mai întortocheată dintre toate trei.

Taro își aminti ce-i spusese bătrîna, dar în sinea lui își zise :

„Indiferent ce potecă aleg, rezultatul va fi cu siguranță același. S-o apuc atunci pe drumul cel mai ușor !"

Alese drumul cel mai larg și mai bine nivelat și o porni la mers. N-apucă să facă doi pași că o cioară zbură pe deasupra capului lui zicînd :

— Ai face mai bine dacă n-ai alege acest drum, flăcăule !

Taro n-o luă în seamă și-și continuă drumul. Întîlni curînd un pom încărcat cu tigve, care îl avertiză :

— Ai să te căiești amarnic, dacă-ți continui drumul pe-aici.

Ignorînd și acest avertisment, Taro își văzu mai departe de drum. Ajunse curînd la un lac cu apă liniștită, dincolo de care se vedeau pomi încărcați cu Nara-nashi. Fericit, Taro se aruncă în apă și începu să înoate spre fructele de pe țărm. De îndată ce trupul său atinse argintul lacului, apele liniștite de pînă atunci începură să

clocotească și să mugească înfricoșător, iar monstrul, care nu era altul decît paznicul lacului, răsări din ape și-l înghiți dintr-o răsuflare.

După zile și zile de nerăbdătoare așteptare a lui **Taro**, cei doi frați se sfătuiră și hotărîră ca fratele mijlociu, Jiro, să-și încerce și el norocul. Jiro porni imediat la drum, dar întocmai ca Taro, nesocotind sfatul bătrînei de la stîncă, fu înghițit și el de monstrul lacului.

În sfîrșit, veni rîndul mezinului Saburo să pornească spre munți. Întîlni, de-asemenea, bătrîna femeie și-i spuse că cei doi frați ai săi mai mari, plecați să aducă Naranashi, nu s-au mai întors acasă.

— Pentru că nu mi-au ascultat povața, răspunse bătrîna. Dacă vrei să reușești, urmează-mi sfatul, fătul meu. Spunînd acestea, îi dădu o sabie.

Cînd ajunse la răscruce, Saburo o porni pe cărarea cea mai prăpăstioasă și mai strîmtă, spre care erau îndreptate frunzele bambusului, așa cum îl sfătuise bătrîna. Cum mergea el așa, o cioară zbură pe deasupra capului și-l îndemnă să nu-și piardă timpul prin ascunzișurile muntelui.

Ajunse curînd la un pîrîiaș, în apele căruia văzu o floare de Nara-nashi. Cu inima bătîndu-i de emoție o porni în susul apei și găsi în cele din urmă o plantație de Nara-nashi, înconjurată de apele liniștite ale unui lac.

Cînd Saburo începu să alerge spre pomii de Naranashi, vîntul îi șopti la ureche :

— Dacă te urci în pom dinspre nord, umbra ți se va răsfrînge în apă și vei fi înghițit pe dată de monstrul lacului. Dacă vrei să scapi teafăr, cațără-te în pom din partea sudică.

Saburo se urcă în pom așa cum fusese sfătuit și culese o mulțime de Nara-nashi. Dar la coborîre, din nebăgare de seamă, se așeză pe o creangă crescută viguros spre nord. Pentru cîteva clipe, umbra i se proiectă pe luciul apei. Monstrul apăru din valuri și porni să-l înghită în-

tocmai ca și pe frații lui mai mari, Taro și Jiro. Dar Saburo scoase din teacă sabia primită de la bătrînă și-o înfipse în monstru. O lovitură atît de dibace, încît monstrul se prăvăli ca lovit de fulger. După o scurtă agonie, monstruoasa creatură își dete duhul. O voce îi șopti atunci lui Saburo să despice burta monstrului mort. Oare ce credeți c-a găsit Saburo în pîntecele dihaniei ? Pe frații lui mai mari, Taro și Jiro.

După ce și-a salvat frații, Saburo și-a umplut coșul cu Nara-nashi și s-a întors degrabă acasă. La scurt timp după ce bătrîna lui mamă a mîncat din fructele aduse, s-a însănătoșit tun. Și a trăit apoi ani mulți și fericiți împreună cu cei trei feciori ai săi.

Urashima Taro

A FOST ODATĂ, DEMULT de tot, un tînăr pescar pe care-l chema Urashima Taro. Deși muncea din greu, din zori și pînă-n noapte, abia reușea să-și ducă traiul de azi pe mîine împreună cu bătrîna sa mamă.

Într-o toamnă, vînturile reci de nord începură să bată tot mai puternic, de la o zi la alta, iar marea deveni atît de furioasă încît nici cei mai curajoși oameni nu se încumetau să iasă la pescuit. Urashima era tare nefericit. Ar fi fost în stare să-și dea viața numai să nu-și vadă mama răbdînd de foame.

Într-o bună zi vînturile violente de nord încetară pe neașteptate, iar marea deveni parcă și mai blîndă ca înainte. În culmea bucuriei, Urashima o porni în larg cu noaptea-n cap. Dar ca un făcut, peștii dispăreau în larg de-ndată ce tînărul arunca undițele și plasele, astfel că de la răsăritul soarelui și pînă la amiază nu reuși să prindă decît un singur peștișor. Aproape de asfințit, simți

o smucitură puternică, gata-gata să-i smulgă undița din mînă. Era convins că prinsese un pește foarte mare. Bucuria lui Urashima era fără margini și manevră undița cu atîta dibăcie încît în numai cîteva clipe prada ajunse la suprafața apei. Dar nu era un pește, ci o broască țestoasă uriașă ! Desfăcu cîrligul dezamăgit și aruncă broasca în mare. Cine ar fi cumpărat o broască țestoasă, și încă una atît de mare ?

La căderea nopții, trase barca pe mal și o porni spre casă, pe un drum colbuit și întunecos, cu un singur peștișor în traistă.

A doua zi, vînturile de nord se porniră din nou, parcă și mai aprige ca înainte. Marea clocotea ca un cazan. Nici vorbă să mai poată pescui. Urashima mergea deznădăjduit de-a lungul țărmului, urmărind cu privirea rătăcită apele învolburate ale mării. Deodată, uriașa țestoasă pe care tînărul pescar o aruncase din undiță, cu o zi înainte, își înălță capul printre valuri, spunîndu-i :

— Urashima ! îl strigă ea, îți mulțumesc din suflet că m-ai salvat ieri. În semn de recunoștință, te duc la Palatul Dragonului, dacă vrei. Aș fi tare fericită să te răsplătesc pentru binele ce mi-ai făcut. Te rog, urcă în spinarea mea.

Deși puternic atras de invitația broaștei țestoase, Urashima ezita, gîndindu-se la mama lui.

— Nu fi îngrijorat, îl îmbărbătă broasca, ghicindu-i parcă gîndurile, n-o să lipsim decît două sau trei zile.

Urashima își învinse nehotărîrea și urcă vioi pe carapacea uriașei broaște țestoase. Cu Urashima în cîrcă, broasca porni în adîncurile mării. Merseră ei ce merseră, printr-o zonă mohorîtă și tulbure, pînă ajunseră la poarta strălucitorului Palat al Dragonului. De îndată, prințesa palatului, întovărășită de domnișoare de onoare frumos îmbrăcate și de o mulțime de pești, ieșiră în întîmpinarea lui Urashima în sunetele unei muzici fermecătoare.

Odată intrat în palat, Urashima fu cinstit cu cele mai înalte onoruri. Banchetele se ţinură lanţ, iar bucatele servite de încîntătoarele domnişoare de onoare erau atît de gustoase, încît nu se mai sătura mîncînd. Minunate erau şi dansurile peştilor şi muzica divină ce părea să vină din măruntaiele mării. Urashima era fascinat şi nu-i mai venea să plece. Cele trei zile trecură repede şi Urashima îşi amîna mereu plecarea pînă ce, iată, se împliniră trei ani de la sosirea lui în Palatul Dragonului.

Se hotărî, în sfîrşit, să plece. Cînd îşi anunţă hotărîrea, prinţesa îi înmînă o casetă triplă, Tamatebako, spunîndu-i :

— Umblă sănătos, Urashima, iar această casetă să n-o deschizi decît la mare necaz.

Cu frumoasa casetă sub braţ, tînărul pescar încăleca pe carapacea broaştei şi o porni spre casă.

Cînd ajunse în satul natal constată cu surprindere că munţii şi riurile nu mai arătau ca altădată, iar locul arborilor semeţi pe care-i ştia pe dealuri fusese luat de pomi tineri. Nu-i venea să-şi creadă ochilor ce schimbări uriaşe se petrecuseră în acest răstimp cît lipsise.

Întîlni curînd un bătrîn, pe care nu-l cunoştea, lucrînd într-o fermă.

— Spune-mi, te rog, unchieşule, îl cunoşti cumva pe Urashima Taro ? întrebă Urashima.

— Am auzit de un om cu numele de Urashima Taro, răspunse bătrînul. Eram copil cînd bunicul povestea că pe vremea tinereţii lui, Urashima ar fi plecat la Palatul Dragonului, dar nu s-a mai întors.

De prisos să mai spunem că mama lui Urashima murise de mult. Iar cînd a ajuns acolo unde se născuse, urmele casei dispăruseră ca şterse cu buretele. Doar grădina se mai cunoştea, dar o năpădiseră buruienile.

Oamenii şi locurile copilăriei lui se schimbaseră atît de mult încît Urashima nu ştia ce să mai facă şi încotro s-o apuce. Îşi aminti atunci de caseta primită de la prinţesă

și se hotărî s-o deschidă. În prima cutie găsi o pană de cocor. Cînd ridică capacul celei de-a doua cutii, un fum alb îl înconjură ca o adiere parfumată. Odată cu risipirea fumului, Urashima se preschimbă într-un bătrîn cu plete dalbe, uitat de ani.

În cea de-a treia cutie găsi o oglindă. Privind în ea, fu surprins să descopere chipul unui om atît de bătrîn. Înainte să înțeleagă ce s-a întîmplat, fulgul de cocor fu ridicat în văzduh de o pală de vînt. Cînd vîntul slăbi, fulgul căzu pe spatele încovoiat al lui Urashima, care se preschimbă într-un cocor. Astfel, în timp ce Urashima-cocorul își luă zborul spre înaltul cerului, uriașa broască țestoasă apăru din valurile mării și privi spre cocorul ce dispărea în zarea albastră.

Bătrînii spun că broasca țestoasă nu era alta decît prințesa Palatului Dragonului, fiica Zeului mării.

Oyasute-Yama

A FOST ODATĂ un fecior din cale-afară de iubitor și de devotat tatălui său, pe care îl chema Oyasute-Yama. În acele timpuri, se spune că ar fi existat o lege care obliga copiii să ducă în munți bătrînii ce nu mai puteau munci.

Tatăl feciorului cu pricina ajunsese atît de bătrîn încît nu mai putea munci. Sosise timpul abandonării lui și feciorul îl luă în cîrcă și porni cu el spre inima munților. În timp ce-și ducea părintele în spinare, bătrînul tată, care-și iubea și el copilul din tot sufletul, rupea crengi de copaci și le arunca, ba ici, ba colo, ca nu cumva dragul său fiu să rătăcească drumul la întoarcere.

Ajunși în creierul muntelui, fiul strînse un maldăr de frunze uscate și-și așeză tatăl în vîrful lor.

— Şi acum, dragul meu tată, trebuie să ne despărţim.

Bătrînul tată rupse o ramură dintr-un copac şi arătînd-o fiului iubit, zise :

— Cop le drag, ca să nu te rătăceşti, am presărat ramuri ca aceasta pe unde am trecut. Ele îţi vor arăta drumul pînă acasă. Şi acum rămîi cu bine, fiu iubit !

Emoţionat pînă la lacrimi de dragostea tatălui său, fiul nu se îndură să-şi abandoneze părintele. Îl luă din nou în spinare şi se întoarse cu el acasă.

Dacă fapta aceasta ar fi ajuns la urechile seniorului, atît tatăl, cît şi fiul ar fi fost aspru pedepsiţi. Dar fiul săpă o groapă în fundul curţii, şi-si ascunse tatăl acolo. În fiecare zi îi ducea mîncare tatălui său în taină, iar atunci cînd făcea rost de bucate mai alese, nu se atingea de ele pînă ce nu-i ducea mai întîi părintelui său.

Într-o zi, seniorul dădu poruncă în ţară să i se facă o frînghie din cenuşă. Supuşii săi se străduiră zile şi nopţi să facă frînghia comandată, dar în zadar. Cererea seniorului ajungînd şi la urechile bătrînului, acesta îi spuse fiului :

— Încolăceşte o frînghie pe un fund de lemn şi dă-i foc.

Fiul ascultă povaţa tatălui şi obţinu, într-adevăr, o funie de cenuşă. Se prezentă cu ea în faţa seniorului şi fu răsplătit pentru iscusinţa sa.

La scurt timp după aceea, seniorul îl chemă din nou pe tînăr şi-i dădu un ţăruş din lemn, astfel tăiat încît nu se putea bănui care e capul şi care e coada, şi-i ceru să-i arate unde e vîrful şi unde e rădăcina. Fiul luă ţărusul acasă şi ceru părerea bătrînului tată.

— Pune ţărusul în apă, îl sfătui bătrînul. Capătul care va încerca să iasă din apă, va fi vîrful, iar cel ce se va afunda în apă, va fi rădăcina.

Fiul făcu întocmai cum îl învăţă bătrînul său tată şi anunţă rezultatul înaltului senior. Impresionat de felul

deosebit de inteligent de rezolvare a acestei dificile probleme, seniorul îl răsplăti și mai darnic pe tînăr.

Dar seniorul veni curînd cu o a treia problemă și mai dificilă decît celelalte două. El porunci tînărului să construiască o tobă care să scoată sunete fără a fi lovită.

Băiatul își consultă din nou tatăl.

— Nimic mai ușor, fătul meu, zise bătrînul. Du-te și cumpără o piele potrivit de mare. Apoi mergi la munte și fă rost de un stup.

Fiul procedă întocmai cum îl învăță tatăl său, iar bătrînul croi din piele o tobă și în interiorul ei instală roiul de albine.

— Iată toba, fiule. Înfățișează-te cu ea în fața înălțimii sale.

Feciorul luă imediat drumul seniorului. Iar cînd acesta atinse toba, albinele din interior, tulburate fără veste, începură să zumzăie de vibra membrana tobei ca lovită de sute de ciocane. Nu exista nici o îndoială : toba cînta de la sine.

Lăudîndu-l pe băiat pentru soluțiile înțelepte date celor trei dificile întrebări ale lui, seniorul îl întrebă cum de a reușit să se descurce atît de bine.

— Fiind prea tînăr și avînd puțină experiență — răspunse flăcăul — n-am reușit să rezolv nici una dintre probleme. Soluțiile le-am aflat de la tatăl meu, om bătrîn, cu experiență bogată...

Și pentru că spusese destule, tînărul s-a hotărît să fie cinstit pînă la capăt :

— Nu m-am încumetat să-mi abandonez părintele în munți, luminăția-ta. L-am ascuns în fundul grădinii...

Impresionat de povestea fiului iubitor, seniorul zise :

— N-aș fi bănuit că bătrînii sînt atît de înțelepți și de folositori. De acum încolo, nimeni să nu-și mai arunce părinții în munți.

De atunci se spune că vîrstnicii au trăit împreună cu fiii lor pînă la adînci bătrîneți.

SE POVESTEȘTE CĂ ar fi trăit odată un moș și o babă. În fiecare zi, moșul se ducea în munți să adune vreascuri, iar baba, la rîu, să spele rufe.

Într-o zi, pe cînd femeia spăla rufele ca de obicei, văzu o pară uriașă plutind pe apele molcome ale rîului. Femeia prinse para, dar abia-abia reuși s-o scoată din rîu. O apucă cu ambele mîini și se chinui strașnic pînă s-o aducă acasă. La scurt timp după ce moșul ei se întoarse de la munte, baba luă un cuțit de bucătărie cu gîndul să taie para și s-o servească la cină. Deodată para se despică singură în două și un copilaș sări afară chiuind. Moșul și baba rămaseră țintuiți locului de uimire. Cînd își reveniră, se bucurară tare mult, pentru că deși nu aveau copii, iubeau la nebunie pruncii. Botezară copilul Momotaro, pentru că se născuse dintr-o pară. Îl iubeau ca pe ochii din cap și nu știau ce să mai facă să-l crească mare și sănătos.

Momotaro creștea într-o zi cît alți copii în șapte și cu fiecare castron de orez mîncat se făcea mai mare și mai mare. Ajunse curînd un flăcău voinic, cu o forță inegalabilă prin împrejurimi.

Într-o zi, Momotaro se înfățișă dinaintea celor doi bătrîni și le căzu în genunchi :

— Vreau să merg la Onigashima să răpun demonii care terorizează poporul. Dați-mi binecuvîntarea voastră, rogu-vă !

Cererea lui Momotaro i-a surprins și i-a înspăimîntat pe bătrîni așa de tare că minute lungi au rămas fără grai. Dar flăcăul era hotărît să plece și atît a insistat cu ruga lui pînă ce bătrînii au fost de acord. Momotaro și-a aruncat pe umăr traista cu merinde pregătită de bătrîna lui mamă și a plecat fericit. La marginea satului i-a tăiat calea un cîine.

— Te cunosc. Ești Momotaro. Încotro ai pornit, tinere ? întrebă cîinele.

— Mă duc la Onigashima să răpun demonii, răspunse flăcăul.

— Și ce-ai în traistă ? întrebă animalul.

— Cele mai bune găluște de mei din Japonia, răspunse mîndru Momotaro.

Cîinele l-a rugat atunci să-i dea și lui să guste. Momotaro a fost de acord, cu condiția să-l însoțească în lunga și greaua lui călătorie. Nu peste mult timp, cei doi tovarăși au întîlnit un fazan, care s-a alăturat bucuros expediției, în schimbul unei găluște de mei. Următorul membru al echipei a fost un măgar, gata și el să-l ajute pe Momotaro pentru o gălușcă.

Iată-l acum pe Momotaro îndreptîndu-se spre Onigashima însoțit de un cîine, un fazan și un măgar.

Cînd au ajuns la insulă, o poartă uriașă, ferecată pe dinăuntru, le bara drumul. Dar fazanul s-a înălțat în văzduh, a sărit peste poartă și i-a tras zăvoarele. Momotaro și prietenii săi au intrat atunci în cetate, surprinzînd demonii în toiul petrecerii.

— Hei, demoni ! strigă flăcăul. Eu sînt Momotaro și am venit să vă pedepsesc pentru fărădelegile voastre !

La acest semnal, cîinele, fazanul și măgarul au tăbărît pe demonii beți. Momotaro și prietenii săi, animalele, aveau fiecare puterea a o mie de oameni la un loc, deoarece mîncaseră cele mai bune găluști de mei din Japonia. Fazanul lovea demonii peste față cu ciocul și ghearele, măgarul le căra la copite, pe unde nimerea, iar cîinele îi mușca de picioare. Înnebuniți de durere, demonii nu știau ce să-și apere mai întîi. Și, spre a-și găsi scăparea, s-au predat unul cîte unul. Maimarele demonilor a îngenuncheat în fața lui Momotaro și tremurînd de frică l-a rugat cu lacrimi în ochi :

— Te implor, cruță-mi viața ! Și-ți promit că niciodată nu voi mai supăra o ființă omenească. Pe deasupra îți dau și toate comorile adunate aici.

Momotaro a poruncit să fie adunate toate comorile de la palat, furate de la oameni. Le-a încarcat apoi într-o căruță și s-a întors triumfător acasă, împreună cu prietenii săi cîinele, fazanul și măgarul.

Vulpea-ceainic

A FOST ODATĂ, TARE demult, un bătrîn și o bătrînică. Erau atît de săraci că n-aveau după ce bea apă. Moșul se ducea în fiecare zi la pădure, să ia lemne de foc pe care le vindea apoi la oraș, spre a-și cîștiga pîinea cea de toate zilele.

Într-o zi, în timp ce se îndrepta spre cărările dificile ale munților, văzu trei copii schingiuind o vulpe pe care nu se știe cum o prinseseră. Făcîndu-i-se milă, zise copiilor :

— E mare păcat să chinuiți un biet animal ! Nu vreți să mi-l vindeți mie ?

Copiii se învoiră și cînd avură în palmă cîteva monede îi dădură bucuroși vulpea și o zbughiră peste cîmp.

Bătrînul dezlegă frînghia care aproape sugrumase gîtul vulpii și zise :

— Ce nenorocire ! Altă dată să nu te mai aventurezi pe ulițele satului, la lumina zilei, dacă vrei să n-o pați la fel ! Și acum, șterge-o la vizuina ta !

Eliberat, animalul o zbughi în pădure.

Trecură zile, săptămîni, luni. Bătrînul aproape că uitase de vulpe. Sfîrșitul anului era aproape și moșul urca din nou cărările muntelui pentru a aduna lemne ca de obicei, cugetînd cum să facă rost de bani pentru Anul Nou. Deodată o vulpe ieși din pădure și îi spuse :

— Dragă bătrînelule, eu sînt vulpea pe care bunătatea ta a salvat-o de la moarte nu demult. Te văd foarte îngrijorat. Ți s-a întîmplat ceva ?

— Gîndeam că anul e pe sfîrșite și aș avea atîtea de cumpărat de Anul Nou, zise bătrînul.

— Nu-ți face griji, zise vulpea. Mă voi transforma într-un ceainic, pe care te rog să-l duci la templul din sat și să-l vinzi preotului pentru trei ryo.

Bătrînul rămase pe gînduri, nestiind dacă e bine să facă o asemenea faptă. La insistențele animalului, acceptă în cele din urmă.

Atunci, vulpea se dădu peste cap și cît ai clipi din ochi se prefăcu într-un frumos ceainic din bronz. Bătrînul ascunse ceainicul sub cămașă și porni spre templu.

— Am un lucru rar pe care aș vrea să ți-l vînd, părinte. Un ceainic din bronz. Vrei să-l cumperi ? zise moșneagul.

Preotul luă ceainicul, îl examină cu grijă, îl ciocăni cu arătătorul. Suna profund și melodios, impresionîndu-l pe preot. Hotărît să obțină ceainicul, zise bătrînului :

— Cît vrei pe el ?

— Trei ryo, răspunse acesta.

Socotind prețul nu prea ridicat, preotul plăti suma cerută, convins c-a făcut o afacere bună. La rîndul său, bătrînul se grăbi spre casă, fericit să-i poată arăta babei lui trei ryo.

Ei bine, sînteți probabil curioși să aflați ce s-a întîmplat cu ceainicul. De îndată ce a intrat în posesia frumosului ceainic, preotul a fost nerăbdător să vadă cît de bun ceai e în stare să facă și dădu poruncă unei slugi să-l spele bine. Sluga, un băiat cam sărac cu duhul, luă ceainicul în bucătărie, puse nisip în el și începu să-l frece cu o perie. Deodată, ceainicul strigă la băiat :

— Oh, oh ! Neisprăvitule, spală-mă mai cu grijă. Mi se sfîșie inima de durere !

Speriat, băiatul fugi la preot.

— Părinte, părinte, ceainicul vorbește ! Mi-a zis să-l spăl cu grijă că-l doare !

Preotul răspunse calm :

— Fii pe pace, băiete. Ți s-a părut probabil, pentru că ceainicul e într-adevăr foarte frumos și scoate niște sunete minunate, de parcă ar vorbi un om. Termină spălatul și pune apă la fiert.

Băiatul puse apă în ceainic, îl așeză pe plită și aprinse focul.

— Vai, mă arde, mă arde, neisprăvitule ! Lasă focul mai mic că mă ucizi, se auzi din nou vocea ceainicului.

Speriat de-a binelea, băiatul fugi la preot.

— Nu m-am înșelat, părinte ! zise el. Ceainicul vorbește. A zis „Mă arde, mă arde. fă focul mai mic".

Încă neîncrezător, preotul. dornic să bea ceai, socotea că apa este gata fiartă. Spuse băiatului să oprească focul și să-i aducă ceainicul.

— Imediat, sfinția-ta, zise băiatul și dădu fuga în bucătărie. Spre marea lui mirare văzu ceainicul alergînd pe patru picioare, cu coada stufoasă ridicată în sus. Căzu jos de uimire și strigă :

— Părinte, părinte, ce întîmplare nemaipomenită !

Preotul se repezi în bucătărie. În locul ceainicului, văzu o vulpe fugind cît o țineau picioarele.

Cu toată înțelepciunea sa, preotul s-a speriat în toată puterea cuvîntului, uitînd și de pagubă și de tot. Iar vulpea, chelălăind și agitîndu-și coada stufoasă, fugea mîncînd pămîntul spre vizuina ei din munți.

Vrabia cu limba tăiată

UN BĂTRÎN S-A DUS odată la munte, a atîrnat traista cu merinde de o ramură de copac și s-a apucat de treabă. Venind ora mesei, bătrînul desfăcu traista și ce să

vezi ? Era goală. Fiertura de orez dispăruse şi în locul ei o vrabie lenevea cu guşa plină, la adăpost de frig şi vînt Cu ce ochi gingaşi îl privi vrabia ! Uitînd de foame, bătrînul legă traista la gură, iar seara aduse vrabia acasă şi de atunci începu s-o îngrijească cu dragoste părintească.

Cîteva zile mai tîrziu, moşul plecă din nou la munte, lăsînd acasă pe babă împreună cu vrăbiuţa. Bătrîna pregăti amidon pentru apretatul rufelor şi-l lăsă pe verandă, apoi plecă cu rufele să le spele la rîu.

Vrăbiuţa gustă din apret şi-i plăcu. O ciugulitură, încă o ciugulitură. I se părea din ce în ce mai bun şi tot ciugulind şi iar ciugulind, constată îngrozită că mîncase tot apretul.

— Vai, mie, ce-am făcut ! se văicări ea, dar era prea tîrziu.

După ce termină de spălat, femeia se întoarse acasă şi se opri direct pe verandă. Dar ia apretul de unde nu-i ! Castronul era gol-goluţ, de parcă-l spălase cineva. „Măi să fie ! Cine să-l fi luat ? se întrebă femeia nedumerită. Privi în stînga, privi în dreapta prin verandă pînă ce ochi-i căzură pe vrăbiuţă. Stătea spăşită într-un colţ, cu capul uşor plecat, ca şi cînd şi-ar fi cerut iertare. Femeia luă vrabia în mînă şi privind-o cu atenţie descoperi apret în jurul ciocului. Îi căscă ciocul şi din nou urme de apret şi pe limbă.

— Tu eşti hoaţa, deci ! zise femeia şi furia ei crescu brusc, mai ales că zile întregi se străduise să-i facă toate poftele, să nu-i lipsească nimic. Oarbă de mînie, luă o foarfecă şi tăie limba bietei vrăbiuţe.

Înnebunită de durere, vrabia zbură din mîna bătrînei încotro văzu cu ochii.

Moşul veni şi el curînd acasă.

— Spune, draga mea, ce face păsărica ? îşi întrebă el soţia de cum trecu pragul.

Baba povesti toate cele întîmplate, iar moşul se întristă foarte tare.

— Mare păcat zise el în cele din urmă. Am să mă duc după ea.

Și moșul o porni spre munți.

— Unde este casa vrăbiuței ? Unde locuiește vrăbiuța cu limba tăiată ? întreba el în stînga și-n dreapta. Și tot repetînd ca un cîntec întrebarea, ajunse în munți. Întîlni un om care păștea vaca și-l întrebă dacă nu cumva știe unde e casa vrăbiuței. Întîlni mai apoi un om păscînd caii și-i puse aceeași întrebare. Dar nimeni nu știa unde locuiește sărmana păsărică.

Auzi, într-un tîrziu, că vrăbiuța își are cuibul într-un crîng de bambus. Pătrunse în crîng cu inima plină de speranță. Ajunse la casa vrăbiuței și o găsi în războiul de țesut.

— Îmi pare așa de rău c-ai rămas fără limbă ! o întîmpină bătrînul.

— Bine-ai venit, moșneagule drag ! îi spuse vrabia și toți membrii din familia ei îi ieșiră în întîmpinare. Îl omeniră cu o masă somptuoasă, și-l distrară cu dansuri și cîntece păsărești. La căderea nopții bătrînul zise :

— Trebuie să plec. Femeia mea o fi îngrijorată.

— Ce păcat că trebuie să pleci, spuseră vrăbiuțele. Primește de la noi în dar, moșule, unul dintre aceste cadouri, la alegere, mai ziseră la despărțire. Și așezară în fața bătrînului două cufere, unul mai mare și unul mai mic.

— Sînt bătrîn, știți bine, se plînse moșneagul. Așa că, dacă nu vă e cu supărare, am să aleg cufărul acesta mic.

Zicînd acestea, ridică lada pe umeri și o porni pe drumul întoarcerii. Cînd ajunse acasă, îi spuse soției :

— Am întîlnit vrăbiuța și m-am ales cu un dar. Avînd de ales între un cufăr mare și unul mic, l-am preferat pe ăsta mititel. Și zicînd acestea, deschise lădița. Ei bine, oameni buni, ce credeți că era înăuntru ? Numai monede de aur, lingouri de aur și argint și cîte și mai cîte alte bijuterii de preț !

Surpriza de început a femeii se transformă curînd într-o furie lacomă :

— Dacă aș fi fost eu în locul tău, aș fi luat cufărul cel mare, zise ea cu reproș.

Ziua următoare plecă la munte să-i facă o vizită vrăbiuței, după ce află din fir-a-păr locul unde își avea cuibușul.

— Unde e casa vrăbiuței ? Unde e casa vrăbiuței ? Tot repetînd întrebarea, deși știa bine răspunsul, ajunse în crîngul de bambus.

— Draga mea, vrăbiuță ! Iată, am venit și eu să te văd, zise baba mieroasă de cum ajunse la casa vrăbiuței.

— Bine ai venit, bătrînico ! îi ură vrăbiuța.

Familia vrăbiuței o primi cu o masă îmbelșugată, cu dansuri și muzică, întocmai cum făcuseră și cu moșul ei. Cînd veni vremea plecării, îi aduseră și ei dinainte două cufere, unul mare și unul mic, și-i spuseră să aleagă după pofta inimii.

— Dacă e așa, zise baba, am să-l aleg pe cel mai mare.

Cu ajutorul vrăbiuțelor, săltă cufărul pe umeri și o porni la vale. Pe drumul de întoarcere o rodea cumplit întrebarea : ce anume o fi în cufăr de e așa greu. În cele din urmă învinse curiozitatea. Se opri în drum, lăsă cufărul jos și deschise capacul. Înăuntru numai șerpi încolăciți, balauri și fantome ! Trînti capacul peste arătările gata s-o înghită și, înfricoșată de moarte, o rupse la fugă spre casă cît o țineau picioarele.

Gombei — păsărarul

ÎN NORDUL ÎNDEPĂRTAT al Japoniei, în insula Hokaido, în satul Inaghi trăia un țăran pe nume Gombei. Nu avea nici tată, nici mamă, nici copii. Trăia de unul singur la marginea satului, într-o cocioabă, îndeletnicindu-se cu vînatul rațelor sălbatice.

În fiecare zi, Gombei se trezea pînă-n zori, mergea la un lac mare, ce se afla nu departe de sat, așeza lațuri de salcie și multă vreme pîndea rațele lîngă apă. Într-o zi izbutea să prindă cînd trei, cînd două rațe, dar se-ntîmpla ca în laț să nu cadă decît o rață, iar uneori nici una.

O dată, într-o primăvară timpurie, Gombei trei zile în șir a venit acasă numai cu cîte o rață. În cea de a treia seară, întorcîndu-se de la vînătoare, începu să chibzuiască :

„În fiecare zi pun trei lațuri, veghez lîngă lac din zori și pînă în noapte, dar prind o singură rață pe zi. Mîine, din nou va trebui să mă scol cu noaptea în cap, apoi toată ziua voi îngheța pe mal. Ce-ar fi să pun pe lac o sută de lațuri. Aș prinde dintr-un foc atîtea rațe, încît aș putea să stau o lună întreagă acasă și să mă-ncălzesc la sobă".

În dimineața următoare, Gombei n-a mai plecat de acasă, ci a-nceput să împletească lațuri noi din nuiele de salcie. A împletit el o sută de lațuri, le-a așezat pe lac și abia tîrziu de tot s-a dus să se culce. Toată noaptea n-a visat decît un lucru : că veneau în zbor o mulțime de rațe și toate se așezau în lațurile lui. Gombei se trezi în puterea nopții, se îmbrăcă repede și alergă spre lac. Dar, pe lac nu

era nici o rață. Laturile arătau așa cum le lăsase seara. Toate erau legate de o funie, iar capătul funiei era înfășurat de un copac. Gombei își cercetă din nou laturile și se așeză la pîndă lîngă copac. Treptat se lumină de ziuă. Deodată începură să vină în zbor o mulțime de rațe. Se-nvîrtiră în stoluri deasupra lacului, apoi o rață, după ea a doua, a treia, a patra se așezară pe apă. Și de-abia se așeza rața pe apă, că și nimerea în latul lui Gombei. Curînd, în fiecare lat era cîte o rață. Numai un singur lat era gol, iar deasupra lacului zbura ultima rață. Atunci Gombei dezlegă capătul funiei de pe copac și începu s-o înfășoare ușor pe mînă. Îi părea rău să scoată laturile, atîta vreme cît mai rămăsese unul gol.

„O singură rață de-aș mai prinde, aș face suta. Atunci aș strînge laturile. Mai repede, mai repede !" își șoptea Gombei.

În curînd se lumină de-a binelea și răsări soarele. De după crestele munților, razele luminoase ale soarelui căzdeau pe lac, iar apa strălucea. Pe apă, rațele se agitară, bătură din aripi și toate cele nouăzeci și nouă, cu laturile la picioare, se ridicară deasupra lacului. Gombei trase cu putere de funie, dar rațele erau mai puternice decît el : doar erau nouăzeci și nouă !

Acum nu Gombei trăgea de funie, ci funia îl trăgea pe el. Și iată că se desprinse de pămînt și se ridică în aer. Cu cît zburau rațele mai sus, cu atît se ridica și Gombei. El atîrna de capătul funiei și se ținea tare de ea cu ambele mîini. Lacul rămăsese departe. Gombei își mijea ochii dar îi era frică să privească în jos. Rațele zburau tot mai sus, tot mai departe, trecînd pe deasupra lacului, pe deasupra satului, pe deasupra copacilor, pe deasupra pădurii, se înălțau deasupra munților. Deodată funia de care atîrna Gombei se rupse. Rațele zburară mai departe, iar Gombei rămase atîrnat în aer. Inima îi îngheță de frică. Ar fi putut să cadă, dar nu se întîmplă nimic. Gombei se miră și, cu teamă, deschise ochii. Ce se întîmplase ? Văzu că zboară

prin aer. Îl luase vîntul. Un vînt puternic îl purta pe Gombei deasupra pămîntului, deasupra pădurilor, deasupra munților, deasupra văilor, deasupra mării, departe-departe spre sud. A zburat o zi, a mai zburat una și încă una. În cea de a treia zi vîntul se mai potoli și Gombei încet-încet se apropie de pămînt. Se uită în jos și văzu sub el acoperișuri de case și împrejur numai cîmp. Pe cîmp, țăranii semănau orz. Gombei se lăsă în jos în mijlocul cîmpiei. Țăranii părăsiră lucrul și alergară din toate părțile. Gombei își mișcă picioarele și mîinile — din pricina zborului prea lung, el nu-și simțea nici mîinile, nici picioarele — apoi, politicos, dădu binețe țăranilor și-i întrebă:

— Ce sat e ăsta? Unde am nimerit?

— Acesta este satul Akano, îi răspunseră țăranii.

— Niciodată n-am auzit de un asemenea sat. Voi sînteți japonezi?

— Da, sîntem japonezi. Pesemne că tu ești de departe dacă nu cunoști satul Akano.

— Eu sînt din insula Hokaido, din nordul Japoniei.

— Satul Akano este pe insula Kiusiu, în punctul cel mai de sud al Japoniei. Cum ai nimerit la noi? Și de ce ai coborît din cer? Atunci Gombei le povesti țăranilor cum l-au ridicat în aer rațele și apoi cum l-a purtat trei zile vîntul.

— Acum n-o să mai ajungi acasă, grăiră țăranii, ascultînd povestea lui Gombei. Pentru asta, trebuie să treci multe strîmtori și mări și să străbați pe jos întreaga Japonie de la sud la nord. Îți va fi foarte greu. Mai bine rămîi la noi în sat, ne ajuți la muncă, iar noi te vom hrăni.

Gombei se gîndi puțin și se învoi.

— În insula mea n-am pe nimeni. De ce nu aș rămîne la voi?

Astfel a rămas Gombei pe insula Kiusiu în satul Akano. Îi ajuta pe țărani la muncă, semăna cu ei orzul, smulgea buruienile. Timpul trecea repede, a trecut primăvara, a

trecut și vara. Orzul crescuse mare și era copt, numai bun de secerat.

Într-o zi, țăranii plecară cu secerile pe umăr și începură să secere. Gombei se apucă și el cu rîvnă de muncă, cînd deodată, dădu peste un spic tare gros și înalt. Gombei îl aplecă la pămînt și tocmai cînd voia să-l taie cu secera, spicul se îndreptă și-l lovi pe Gombei cu atîta putere, că-l aruncă în aer. Dar Gombei nu căzu pe pămînt, căci din nou îl înșfăcă vîntul și-l ridică deasupra cîmpului.

Gombei nu se mai miră. Înțelesese dintr-o dată despre ce este vorba.

— Firește, ăsta este același vînt care m-a adus în Kiusiu. Acum vîntul se întoarce și o să mă duc acasă.

De data aceasta se așeză în văzduh bine, ca să nu-i mai amorțească mîinile și picioarele. Vîntul îl purtă pe Gombei deasupra pămîntului : deasupra pădurilor, deasupra munților, deasupra văilor, deasupra mării, departe-departe, spre miazănoapte. O zi întreagă zbură Gombei prin aer, dar spre seară vîntul se mai liniști și Gombei se lăsă încet-încet pe pămînt.

„Astăzi am zburat numai o zi, iar data trecută trei zile Înseamnă că nu am ajuns la Hokaido", își zise Gombei. Se uită de jur împrejur. Într-adevăr locul era necunoscut Cît vedeai cu ochii numai șes pustiu, nici tu casă de oameni, nici copaci, nici tufișuri. Lui Gombei i se făcu teamă Începu să se întunece și din toate părțile se adunau nori întunecoși. Curînd avea să plouă.

„Unde o să mă adăpostesc ?" se gîndi Gombei. Și porni degrabă mai departe. Sperase să ajungă la vreun adăpost.

Deodată se împiedică de-o uriașă ciupercă albă.

„Iată ce ciuperci nemaipomenite cresc în această țară !" își zise Gombei. Dar, aplecîndu-se, văzu că nu era nicidecum o ciupercă, ci o pălărie largă țărănească, împletită din paie de orz.

„Grozav ! se bucură Gombei. Cu o asemenea pălărie n-o să mă ude ploaia".

Ridică pălăria și vru să și-o pună pe cap, dar pălăria era prea mică. O trase mult timp de marginile largi și, în sfîrșit, cu greu izbuti să și-o pună pe cap. Și ca să nu-i scape, o legă sub bărbie cu șireturile și porni mai departe.

Nu făcu nici o sută de pași, că începu să picure. Cerul se acoperise pe de-a-ntregul cu nori. Vîntul încercă să-i smulgă pălăria de pe cap, dar Gombei o înțepenise, iar șireturile erau bine legate. Pînă la urmă însă vîntul o ridică în văzduh și odată cu ea și pe Gombei. Îl ridică așa de sus, că bietul om nu mai văzu sub el pămîntul : nici pădurile, nici munții, nici marea, ci doar norii de sub picioare. Pentru prima dată în viață Gombei vedea norii atît de aproape. Unii erau cîrlionțați, alții erau netezi, unii erau groși și pufoși, iar alții erau turtiți și subțiri. A zburat el așa pe deasupra norilor o zi, apoi alta. În cea de-a treia zi vîntul se potoli și Gombei începu să se apropie de pămînt.

„Acum unde voi mai nimeri ?“ se gîndi Gombei.

Privi în jos și văzu că se apropia de un sat mare. În mijlocul satului se afla o pagodă înaltă, cu cinci caturi. Nici n-apucă s-o privească, așa cum ar fi vrut, că se trezi pe catul cel mai de sus și se prinse cu mîinile de vîrful pagodei. Să stea așa de sus era mai înfricoșător decît să zboare.

Gombei se uită în jos încercînd să vadă dacă nu sînt trepte, dar nu se afla nici o scară. Atunci Gombei începu să strige cît îl ținea gura.

— Ajutor ! Ajutor !

La strigătul lui alergară oamenii din toate casele. Tot satul se adună la pagodă. La început nimeni nu-și dădea seama de unde se auzea chemarea. Deodată un băiețel strigă :

— Pe pagodă e un om !

Oamenii se îngrămădiră în jurul pagodei, ridicîndu-și capetele. De jos, Gombei părea atît de mic, că de-abia putea fi zărit. Dar el privi în jos și strigă :

— Ajutor ! Ajutor !

Deodată, ameţind, Gombei se clătină, îşi desprinse mîinile de pe vîrful pagodei şi căzu peste ţăranii care se adunaseră jos. Ţăranii se îngroziră, porniră iute în toate părţile, se izbiră unii de alţii cap în cap, de văzură stele verzi. De la aceste stele s-a aprins totul în jur. Au ars şi ţăranii şi pagoda şi Gombei.

Chiar şi povestea noastră a ars.

Ficatul maimuţei

ÎN ADÎNCURILE MĂRII, s-a întîmplat o mare nenorocire : fata dragonului a căzut bolnavă. Dragonul era cel mai puternic dintre vieţuitoarele mării : avea o coadă inelată şi înfricoşătoare, iar pe gură arunca flăcări. Toţi se temeau de el : şi rechinii şi peştii şi meduzele.

Iată însă că fiica dragonului mării s-a îmbolnăvit. A strîns dragonul la palatul său pe cei mai buni vraci şi tămăduitori. Au doftoricit-o ei pe fata dragonului cum s-au priceput mai bine — i-au dat fel de fel de leacuri, dar nimic n-o ajuta. Fata slăbea văzînd cu ochii şi se-nvineţea.

Atunci dragonul îşi chemă supuşii şi-i întrebă :

— Ce să fac ?

— Sa ! răspunseră peştii înclinîndu-şi capetele într-o parte. Cînd în Japonia cineva spune „Sa“ asta vrea să însemne că acela n-are nimic de zis.

Dragonul o chemă pe caracatiţă. Caracatiţa înotă îndelung în jurul bolnavei şi grăi :

— Îi trebuie ficat de maimuţă vie.

Dragonul se mînie :

— Ca să faci rost de ficatul ăsta, trebuie mai întîi să găseşti o maimuţă vie ! Dar, de unde s-o iei aici, în fundul mării ?

— Nu te mînia, spuse caracatița. Ea era tare bătrînă și le știa pe toate. Departe, la miazăzi, se afla Insula maimuțelor. Poruncește să meargă cineva acolo și să-ți aducă o maimuță vie.

Pentru o asemenea treabă nu trimiți pe oricine. Chibzuiră pe cine să trimeată.

— Vom trimite rechinul. El are colții mari, zise dragonul.

Caracatița își agită toate cele opt picioare.

— Nu ! Nu ! Cum poți să trimiți rechinul ? o să înghită maimuța cu ficat cu tot.

— Ei, atunci vom trimite peștele-fierăstrău. El este ager.

— Nu ! grăi din nou caracatița. Pe drum, peștele-fierăstrău o să reteze maimuța în două.

— Atunci pe cine să trimitem ?

— Ascultă ! spuse caracatița. Ea era bătrînă și le știa pe toate. Să meargă meduza. Știm cu toții că maimuța trăiește pe uscat. Ca să o poți prinde trebuie să ieși din apă. Ori asta o poate face numai meduza. Ea se laudă că are patru picioare și pentru ea e un fleac să umble pe pămînt. Să aducă maimuța.

— Ai auzit, meduzo ? întrebă dragonul.

— Am auzit, răspunse meduza. Numai că pînă acum niciodată n-am mai prins maimuțe. De fapt, cum arată o maimuță ?

— Maimuța are fața roșie, șezutul roșu și o coadă scurtă. Îi place să se cațere prin copaci și să mănînce castane.

— A-a ! exclamă meduza. Voia să pornească la drum, dar căzu pe gînduri și întrebă din nou : Da' cum se prind maimuțele ?

— Firește, n-o să înhați maimuța cu forța. Tu ești mică, iar ea e mare. Trebuie s-o păcălești !

— A-a ! făcu încă o dată meduza, și dădu să plece, dar se opri iar și întrebă :

— Dar, cum s-o car în spinare, dacă eu sînt mică și ea e mare ? O să-mi fie greu.

— Ce să-i faci ? Trebuie să suporți !

— A-a ! spuse a treia oară meduza, apoi ieși la suprafața mării și o porni pe valuri departe-departe, spre miazăzi.

Pe drum meduza se gîndea tot timpul. Se gîndea, cum o s-o păcălească pe maimuță și drumul i se părea mai scurt. Așa a plutit trei zile în șir.

În sfîrșit, departe-departe, înainte, pe apa albăstrie apăru un punct negru.

„Iată și Insula maimuțelor", își zise meduza. Înotă mai departe, se scutură și păși pe uscat. Numaidecît zări un copac, iar în copac un șezut roșu și o coadă scurtă. „Asta e o maimuță vie !"

— Bună ziua, maimuțo ! grăi meduza. Ce vreme frumoasă !

— Bună ziua, dar nu știu cum te cheamă ! Vremea-i frumoasă, este adevărat, dar tu cine ești și de unde ai apărut ?

— Eu sînt meduza și trăiesc pe fundul mării. Am avut chef să mă încălzesc la soare și am ieșit să mă plimb. Întîmplător, am înotat pînă aici și am ieșit pe mal. Vezi bine, eu am patru picioare. Mi-e totuna, să înot în apă sau să merg pe pămînt. Grozavă e insulița voastră !

— E cea mai bună insulă din lume, zise maimuța. Privește ce copaci înalți, cîți nuci și cîți castani avem de jur-împrejur. Cred că niciodată n-ai văzut un loc atît de minunat !

— Ei, cum să-ți spun ! grăi meduza. Ți-am lăudat insulița pentru că sînt politicoasă. Trebuie să-nțelegi însă că eu am văzut pe lume locuri și mai neasemuite. Vezi bine, eu trăiesc în adîncul mării !

— E cu putință ? ! se miră maimuța și se mută cu o creangă mai jos : de aici o auzea mai bine. Și acolo se poate trăi ?

— Cum, tu nu știi ? Tu nu ai auzit de palatul dragonului mării ? Eu locuiesc chiar lîngă palat.

— De auzit, am auzit, dar n-am avut prilejul să-l văd, recunoscu maimuța. Poate doar în poză !

— Ehei, meleagurile noastre sînt mult mai frumoase decît e zugrăvit în poze, o întrerupse meduza. Nici nu-ți închipui ce minunat e acolo !

— Ce poate fi așa de grozav ? mai întrebă maimuța.

Meduza ar fi vrut să spună că acolo apa e foarte sărată și că sînt multe alge și moluște, ceea ce ei îi plăcea tare mult. Își aminti însă la timp că trebuia s-o păcălească pe maimuță și îi zise :

— Acolo sînt copaci înalți, de două ori mai înalți decît la voi.

— Castane verzi ?

— Cîte vrei ! La noi castanele cresc în toți copacii. Nu numai în castani, chiar și în pini.

— O ! se miră maimuța. Coborî din copac și se apropie de apă. Tare mult aș dori să vin pe la voi !

Meduza se bucură, firește, dar, prefăcîndu-se, îi spuse cu indiferență :

— Dacă vrei atît de mult să vii la noi, pot să-ți arăt drumul.

— Dar eu nu știu să merg pe apă.

— Nu știi ? Păcat. Fiindcă dorești atît de tare, fie, am să te duc eu în spinare !

— Ei, nu se poate. O să-ți fie greu.

— Nu-ți fie teamă, mă descurc eu.

— Mulțumesc pentru bunăvoință ! Hai să mergem !

Meduza se aruncă în apă, iar curioasa maimuță păși cu grijă pe spinarea largă, se așeză pe vine și cu mîinile ei lungi se agăță de coastele meduzei.

— Mai încet spuse ea. Mă tem c-o să cad în apă, spinarea și coastele tale sînt atît de lunecoase !

— Nu-i nimic, ține-te mai bine !

Meduza plutea iute-iute. Treaba era făcută : o maimuță vie se afla pe spinarea ei. Acum nici n-avea la ce să se mai gîndească. Ba chiar începu să se plictisească. Era tare limbută și nu-i plăcea să tacă, mai ales cînd avea cu cine să vorbească.

— Spune-mi, te rog, întrebă nitam-nisam, tu ai ficat ?

Maimuța făcu ochii mari.

— De ce întrebi ?

— O, e foarte important !

— Ce este așa de important ?

— Nu pot să-ți spun.

Maimuța se sperie. Înțelesese numaidecît că ceva se pune la cale împotriva ei.

— Te rog, spune-mi despre ce e vorba. S-ar putea ca ficatul meu să nu fie ăla care-ți trebuie ție.

Acum se sperie de-a binelea meduza. Uitase de sfaturile pe care le primise acasă și îi destăinui maimuței tot adevărul.

— Fata dragonului mării are nevoie de ficatul tău. S-a îmbolnăvit și nimic n-o poate salva. Și, uite, pe mine m-au trimis după tine. Cînd o să ajungem acasă, or să-ți ia ficatul, fata dragonului o să-l mănînce și o să se înzdrăvenească.

Maimuța tremura îngrozită de frică. Era cît pe-aci să sară de pe spinarea meduzei, însă de jur-împrejur era numai apă. Ce să facă ? S-o roage pe meduză s-o ducă înapoi ? Da' meduza n-o s-o asculte. Maimuța se gîndi puțin și spuse cu glasul cel mai liniștit :

— Firește. Îți voi da cu plăcere ficatul meu. Eu am mai mulți. Crezi că o să-mi pară rău după cîțiva din ei, cînd știu cine are nevoie ? Tocmai fata dragonului mării ! Nu sînt eu maimuța care să regrete atîta lucru ! Dar de ce nu mi-ai spus de la început despre ce este vorba ? Că, uite, mai-am lăsat toți ficații acasă.

— Cum i-ai lăsat ?

— Iacă așa, i-am lăsat! Dimineața i-am spălat și i-am atîrnat în copac să se usuce. Ficatul trebuie spălat o dată pe săptămînă, altfel se murdărește.

„Vai, ce păcat !“ își zise meduza. Bine cel puțin, că am întrebat la timp.

— Hei ! Ce să fac eu cu tine fără ficat ? grăi ea către maimuță.

— E adevărat, răspunse maimuța. Hai să ne întoarcem pe insulă să-l luăm.

— Vorbești adevărat ? Atîrnă în copac ?

— O să vezi ! am un ficat foarte bun și gras.

— Atunci ia-l pe cel mai gras. Bine ?

— Fără îndoială. Numai că du-mă mai iute la țărm.

Meduza se întoarse înotînd înapoi spre insulă. Îndată ce atinse malul maimuța sări pe pămînt și din două salturi ajunse la copac și se prinse de întîia creangă cu mîinile și picioarele.

— Hei, de ce zăbovești atît ? strigă meduza. Grăbește-te ! Și așa am pierdut destul timp.

Maimuța însă se cățărase chiar în vîrful copacului și de acolo arătă meduzei limba.

— Neobrăzato ! se mînie meduza. Coboară neîntîrziat !

— Nici nu mă gîndesc ! Mulțumesc pentru plimbare. N-o să mai merg cu tine niciodată.

— Dar ficatul ? Cum să mă-ntorc fără el ? începu meduza să plîngă.

— Nu-mi pasă cum te vei întoarce. Eu fără ficat însă nu vreau să rămîn. Tu chiar crezi că ficații mei atîrnă în copac ? Nu, n-am decît unul singur, aici înăuntru, unde îi este locul.

— Așadar m-ai păcălit ! se supără meduza. E necinstit ! O să mă plîng dragonului mării.

— Eu nu mă tem de dragonul tău. Dacă totuşi doreşti atît de mult ficatul meu, caţără-te pînă la mine în copac. Doar ai patru picioare.

Meduza însă nu ştia să se urce în copaci

— Ascultă, spuse ea, dar, cu palatul dragonului mării cum rămîne ? Doar aveai de gînd să-l vezi. Şi castanele din pini ?

— N-am nevoie de castanele tale din pini. Îmi plac numai castanele din castani, îi răspunse maimuţa.

Şi uite aşa, meduza cea nătîngă fu nevoită să se întoarcă acasă cu mîinile goale. Porni pe valuri departe-departe, spre miazănoapte. Drumul i se păru iarăşi uşor, fiindcă tot timpul se gîndea. Acum se gîndea de ce maimuţa nu mai vrea să vadă împărăţia de sub ape. Acasă, o aşteptau dragonul cu supuşii lui, de trei zile.

— Unde-i maimuţa ? strigară peştii de cum o văzură pe meduză.

— În copac, răspunse cu tristeţe meduza. La început am păcălit-o, dar apoi m-a păcălit ea pe mine. I-am povestit că la noi în pini cresc castane Acest lucru i-a plăcut maimuţei. S-a urcat pe spinarea mea şi am pornit-o încoace. Pe drum însă maimuţa şi-a amintit că şi-a uitat ficatul acasă şi a fost nevoie să ne-ntoarcem pe insulă. La drept vorbind însă maimuţa m-a înşelat : ficatul îl avea la ea. N-a mai vrut să vină în împărăţia noastră de sub apă. Credea că, pesemne, castanele care cresc în pini nu-s dulci.

Dragonul mării ascultă ce ascultă, apoi izbi din coadă şi zbieră :

— Loviţi-o fără milă ! S-o bateţi cît puteţi de tare, pînă o să-i iasă toate oasele. O proastă ca ea o să trăiască şi fără oase !

Şi au bătut meduza, au bătut-o pînă, întradevăr, i-au scos toate oasele.

De atunci a rămas meduza fără oase şi se leagănă pe valuri ca un ghemotoc moale şi alunecos.

Ce să facă prostul cu oasele ?

ERA O ZI CALDĂ de primăvară. Heisaku porni în munți să cosească fînul. Soarele ardea plăcut și leneșului Heisaku îi veni chef să se odihnească și să-și încălzească spinarea. Se așeză pe o buturugă, începu să privească cerul albastru și să asculte ciripitul vrăbiilor. Ascultă el ce ascultă și uită cu totul de treabă. Cînd se sătură de atîta ședere, scoase din buzunar zarurile și începu să se joace. Zarurile cădeau pe o lespede de piatră mare și netedă, care se afla lîngă buturugă. Heisaku spunea întruna :

Zaruri, zaruri !
Așezați-vă, zaruri,
Albe zaruri !

Deodată, din spate, dintr-un pin înalt, se auzi o voce subțirică :

— Heisaku, ce faci aici ?

Heisaku se sperie. Se uită înapoi și, înaintea sa, pe-o creangă de pin, văzu pe dracul cel năsos, Tengu, pe adevăratul Tengu, așa cum apărea el în desene : cu nasul lung, mai lung decît capul, ținînd în mînă un evantai.

Heisaku căzu în genunchi, începu să tremure și să plîngă.

— Fie-ți milă Tengu, nu mă omorî !

— Nu-ți fie teamă, îi spuse Tengu cu blîndețe. N-am de gînd să te ucid. Vreau să știu numai ce arunci tu acolo și de ce bolborosești asemenea vorbe ? Ce ai în mînă ?

— Astea ? Sînt zaruri. Uite vezi, așa cum s-au potrivit acum fac un punct ; așa, fac două, dar pot să se nimerească și trei, și patru, și chiar șase. La zaruri se pot cîștiga mulți bani.

Tengu nu înțelegea nimic, dar își zise totuși că povestea cu zarurile este o treabă amuzantă. Ar fi vrut să aibă și el așa ceva.

— Heisaku, dă-mi mie zarurile tale.

Dar Heisaku nu se învoi.

— Cum să-ți dau zarurile ? E ca și cum ți-aș da capul. Năsosul Tengu dori și mai mult să obțină zarurile.

— Doar nu ți le-am cerut de pomană ! În schimbul lor îți voi da ceva care-ți va plăcea foarte mult, îi spuse el cît se poate de mieros.

— Ce-mi dai ?

— Iată ce !

Și Tengu îi arătă evantaiul pe care-l ținea în mînă.

— Numai atît ? Ce să fac eu cu un evantai vechi și ferfenițit ?

— Cum ? Tu nu știi ce putere are evantaiul lui Tengu ? Îți explic îndată. Dacă ciocănești în partea cu desene a evantaiului și vei spune de trei ori : „Nasule, lungește-te ! Nasule lungește-te !, Nasule lungește-te !“ atunci vîrful nasului, al tău sau al cui vei dori tu, o să se lungească. Dacă vrei ca nasul să crească și mai mult, ciocănești mai tare. Dacă dorești ca nasul să crească mai încet, bați mai încet. Cînd vrei ca nasul să se scurteze, poți s-o faci și pe asta : trebuie doar să ciocănești în fața cealaltă a evantaiului și să spui de trei ori : „Nasule, scurtează-te ! Nasule scurtează-te ! Nasule scurtează-te !“ Și nasul se va micșora. Vezi ce lucru minunat e evantaiul lui Tengu ? Ia spune, crezi sau nu ? Altfel, numaidecît fac să-ți crească nasul tău borcănat pînă dincolo de cap.

Heisaku se sperie și își acoperi nasul cu mîna.

— Te cred, te cred ! Cruță-mă ! Cum aș putea trăi cu un nas așa de lung ?

— Atunci, hai să facem schimbul ! .Poftim evantaiul meu, iar tu îmi dai zarurile.

— Bine, răspunse Heisaku. Era tare bucuros, dar se prefăcea că ascultă numai de frică.

Heisaku îi dădu lui Tengu zarurile sale vechi, crăpate, primind în schimb evantaiul cel fermecat, apoi, mulțumit, plecă spre casă.

Heisaku cel leneș mergea încet pe drum și își zicea : „Pe cine aș putea încerca puterea fermecată a acestui evantai ?"

Deodată, zări un cortegiu solemn: patru servitori purtau o frumusețe de fată într-o lectică de bambus, sub un baldachin, de mătase, iar în față, în spate, la dreapta și la stînga mergea mulțime de slujitori.

Această frumoasă era fiica celui mai bogat prinț din regiune.

„Ia să încerc să-i lungesc nasul ! O să fie amuzant !" își zise Heisaku.

Se strecură pe furiș în gloata servitorilor, ajunse chiar lîngă palanchin, bătu ușurel pe fața desenată a evantaiului și șopti de trei ori :

— Nasule, lungește-te ! Nasule, lungește-te ! Nasule, lungește-te !

Și iată că nasul frumoasei fete se îndoi ușor, apoi începu să se lungească o dată, de două ori, de trei ori, cît era înainte. *Peste două-trei zile se zvoni să fiica prințului s-a îmbolnăvit de o boală neobișnuită : i-a crescut în sus vîrful nasului și acum seamănă cu Tengu. Nici leacurile doctorilor, nici rugăciunile călugărilor, nici descîntecele vrăjitorilor — nimic n-o putea ajuta. Sărmana prințesă s-a închis în palatul său, și-a acoperit fața cu un voal și plîngea întruna. Părinții ei nu știau ce să mai facă de durere.*

În sfîrșit, în fața porților apăru un mare anunț :

Cine o să tămăduiască prințesa de boala sa nemaiauzită, acela o va lua de nevastă.

Cînd Heisaku văzu anunțul, dădu fuga acasă, își luă evantaiul fermecat și se îndreptă degrabă spre palat.

— Eu pot s-o vindec pe prințesă ! spuse Heisaku, îndată ce-i dădură drumul în palat. Slugile îl conduseră în

iatacul prințesei. Heisaku se înclină adînc în fața ei, ciocni cu degetul în cealaltă față a evantaiului și șopti de trei ori :

— Nasule, scurtează-te ! Nasule, scurtează-te! Nasule, scurtează-te !

Numaidecît nasul începu să se micșoreze o dată, de două ori, apoi de trei ori și nasul preafrumoasei deveni tot așa de frumos precum fusese înainte. Iar prințesa deveni mai frumoasă ca înainte.

Acum nu mai era nimic de făcut, trebuia să se mărite cu Heisaku.

Astfel cu ajutorul evantaiului cel fermecat al lui Tengu, leneșul Heisaku deveni omul cel mai bogat din sat. Putea să mănînce țipari prăjiți cu orez alb, cît îi poftea inima, zile în șir putea zăbovi în pat, se putea plimba prin munți și, — mai ales — nu trebuia să facă nimic. Uite așa trăia el. Într-o zi se ghiftuia pînă nu mai putea, în altă zi dormea tot timpul, în cea de a treia zi hai-hui și apoi o lua de la capăt. Curînd însă se sătură să nu facă nimic, era prea plictisitor.

Într-o zi, Heisaku stătea lungit în grădină și căsca plictisit. Și ca să se amuze într-un fel, scoase evantaiul de la cingătoare, se uită la el și își zise : „Oare nasul meu cît s-ar putea lungi ?“ Și dintr-o dată se înveseli, bătu în evantai și rosti de trei ori :

— Nasule, lungește-te ! Nasule, lungește-te ! Nasule, lungește-te !

Numaidecît nasul lui Heisaku se îndreptă în sus și începu să crească. A crescut de trei ori mai mare. Heisaku mai bătu o dată. Nasul se lungi de șase ori, apoi se făcu mai înalt decît casa, mai înalt chiar decît un copac. Crescuse atît de înalt, că chiar Heisaku nu mai putea să-și vadă vîrful nasului.

Heisaku era voios nevoie mare. Începu să lovească în evantai cu toată puterea. Nasul se tot lungi, ajunse mai sus de nori, pînă la cer, și-l străpunse.

Sus, sus se ivi în acest timp Tunetul, care văzu că ceva subțire, roșu și ascuțit străpunge cerul și se cațără tot mai sus. Tunetul se miră. „Seamănă cu un morcov. N-am văzut niciodată morcovi care să crească în cer, ba și cu vîrful în sus !" Apoi trase cu putere de morcov.

— Au ! strigă Heisaku de jos, de pe pămînt. Deși vîrful nasului ajunsese departe, era vîrful propriului său nas și pe sărmanul Heisaku începu să-l doară. Întoarse totuși repede evantaiul, ciocăni în fața opusă, strigînd :

— Nasule, scurtează-te ! Nasule, scurtează-te ! Nasule, scurtează-te !

Și într-adevăr : dintr-o dată nasul începu să se micșoreze : o dată, de două ori, de trei ori. Numai că Tunetul era mai puternic decît Heisaku. Nasul se micșoră treptat, dar vîrful îi rămăsese ca și pînă atunci în cer. Și fiindcă vîrful nasului nu putea să se întoarcă din cer pe pămînt, Heisaku fu nevoit să se ridice pînă acolo. Mai întîi trebui să se desprindă cu totul de pe pămînt. Cu cît scădea nasul, cu atît Heisaku se înălța mai mult. Se ridică mai sus decît casa, mai sus decît copacul cel mai înalt din grădină, mai sus de nori și, în sfîrșit, ajunse pînă la cer. Dar gaura pe care o făcuse cu nasul era atît de mică încît Heisaku nu putea să treacă prin ea. Și astfel a rămas sus pe cer, suspendat de vîrful propriului său nas.

Mai atîrnă acolo și astăzi.

Cele două broaște

DEMULT, TARE DEMULT, pe cînd orașul Kioto mai era capitala Japoniei, trăia în acest oraș o broască. Ea nu locuia cine știe unde, ci lîngă un templu, într-o fîntînă mică din curte. Se simțea bine acolo : fundul fîntînii era moale, lipicios și umed,

Dar, iată că a venit vara cea călduroasă. Era atît de cald, încît totul în jur secase : bălțile, vîlcelele, pîraiele. Fundul fîntînii se întărise și crăpase. Nici nu-ți venea să crezi că e vorba de o fîntînă.

„Trebuie să mă mut ! își zise sărmana broască. Dar unde ? Pe aici totul s-a uscat. Ia să mă duc în orașul Osaka. Se spune că Osaka se află la mare, iar eu n-am văzut niciodată marea. Mă duc să văd cum arată !"

Broasca ieși din fîntînă și o luă încet spre orașul Osaka.

În orașul Osaka trăia o altă broască. Ea huzurea într-un heleșteu mare și rotund. Își vîra capul în nămolul moale sau înota în apa tulbure printre algele unduitoare, iar în zilele însorite se încălzea pe o piatră caldă și netedă.

Dar arșița ajunse și la Osaka. Și aici secară vîlcelele, pîraiele și heleșteiele. Secă și heleșteul rotund, unde trăia broasca. Fundul heleșteului se albise de-a binelea. Broasca trăise toată viața în heleșteu și deodată s-a trezit pe uscat : nici tu apă, nici tu nămol, ci doar praf uscat.

„În Osaka e secetă, — își zise broasca. Trebuie să mă mut altundeva. Mă voi duce în orașul Kioto. Se spune că-i capitala Japoniei. Cu prilejul ăsta o să văd palatele și templele capitalei. Și broasca o porni țopăind fără grabă spre Kioto.

S-a-ntîmplat ca amîndouă broaștele să pornească la drum în aceeași zi, la aceeași oră, dis-de-dimineață. Una țopăia de la Kioto la Osaka, cealaltă de la Osaka la Kioto.

Broaștele țopăiau fără grabă : făceau un salt, apoi mai stăteau, încă o săritură și iar stăteau. Fiindcă plecaseră la drum în același timp și fiecare sărea nici mai repede nici mai încet ca cealaltă, ar fi trebuit să se întîlnească la jumătatea drumului.

La jumătatea drumului dintre Osaka și Kioto se afla însă muntele Tenedzan. Cînd ajunseră la acel munte, broaștele se odihniră puțin și începură să se cațăre încetișor

pe coastă în sus. Urcau, desigur, tare încet, pentru că nu erau obișnuite să umble prin munți.

Gîfîind și umflîndu-se, se cățărau tot mai sus și mai sus. Încă nu se vedeau una pe alta, fiindcă între ele se afla muntele. În sfîrșit, broaștele ajunseră în vîrf. Aci ele se ciocniră cap în cap.

— Ia te uită ! spuse broasca din Kioto.

— Ia te uită ! spuse broasca din Osaka.

— Eu sînt broasca din Kioto și merg la Osaka. Dar tu ? întrebă broasca din Kioto.

— Eu sînt broasca din Osaka și mă duc la Kioto. La noi la Osaka e secetă mare !

— La Osaka e secetă ? La Osaka secetă ? se alarmă broasca din Kioto. Ca la Kioto ? Ca la Kioto ?

— Oare și la Kioto e arșiță ?

— Desigur ! Desigur ! La noi la Kioto au secat nu numai bălțile, dar și fîntînile.

— Înseamnă că n-are rost să mergem mai departe, rosti cu tristețe broasca din Osaka. Dacă și la voi e secetă ca și la noi mai bine să pierim acasă.

Broaștele tăcură, căzînd pe gînduri. E păcat, totuși, să te întorci de la jumătatea drumului. Se gîndiră ele ce se gîndiră și hotărîră să se verifice una pe alta. Cîte nu vorbesc trecătorii !

— Iată, la ce mă gîndesc, zise broasca din Kioto. Dacă tot am ajuns pe acest munte, o să mă uit de aici spre orașul Osaka. De pe munte pesemne că se vede marea.

— Bine te-ai gîndit ! spuse broasca din Osaka. O să mă uit și eu de pe piscul muntelui. Doar de aici se pot vedea palatele și templele orașului Kioto.

Amîndouă broaștele se ridicară pe lăbuțele dinapoi, își lungiră cît putură trupurile lor de broască, deschiseră ochii larg și începură să privească în depărtare. Priviră ce priviră și deodată broasca din Kioto se lungi la pămînt și spuse cu durere :

— Ce-i asta ? Nimic nou, nimic interesant ! Exact ca la Kioto. Toți spun : „Marea, marea !“ Dar eu nu văd nici o mare la Osaka.

Și broasca din Kioto era supărată.

— Ce-i asta ? Ce fel de capitală mai e și asta ? E exact ca Osaka noastră. Credeam c-o să văd palatele și templele capitalei. Dar de fapt, acolo nu-i nimic interesant, totul e ca la noi.

— Ei, dacă-i așa, trebuie să mă întorc la Osaka ! zise și broasca din Osaka. Dacă o să plouă, o să fie și acasă umezeală. Broaștele își luară rămas bun, fiecare se întoarse dincotro venise și începură să coboare de pe munte. După mai multe sărituri se și pierdură din ochi una pe alta, pentru că între ele se ridica piscul ascuțit al muntelui.

Așa s-a terminat totul : broasca din Kioto s-a întors la Kioto, iar cea din Osaka — la Osaka. Și pînă la sfîrșitul vieții s-au gîndit că Osaka și Kioto seamănă ca două picături de apă. Dar nu-i adevărat. Cele două orașe nu seamănă deloc. Atunci ce s-a întîmplat ?

Broasca din Kioto n-a văzut deloc Osaka, ci Kioto, orașul natal, iar broasca din Osaka n-a văzut Kioto, ci Osaka. Fiindcă ochii broaștelor sînt pe creștetul capului. Iată de ce, cînd s-au înălțat pe lăbuțele dinapoi și au ridicat capul, ochii lor priveau în spate. Deci nu se uitau înainte, ci înapoi : fiecare broască se uita acolo de unde venise. Numai că ele nu știau acest lucru.

Broasca din Osaka s-a-ntors în heleșteul ei și plină de supărare le-a spus puilor săi :

— Osaka și Kioto înseamnă de fapt același lucru. De aici și zicala : „Puii de broască tot broaște sînt“.

Iar broasca din Kioto, întorcîndu-se acasă, la vechiul ei lac, s-a aruncat în fîntînă și le-a spus suratelor :

— Nu există nicăieri nici o mare !

De unde și zicala : „Broasca din fîntînă nu cunoaște marea“.

Vulpea și lupul

TRĂIAU ODATĂ un moșneag și-o babă. Și iată că-ntr-o zi moșneagul îi spuse babei :

— Să-mi faci, băbătie, niște plăcinte pe cinste, iar eu în vremea asta oi înhăma calul la sanie și m-oi duce la pescuit.

Zis și făcut. Pescui moșneagul ce pescui, pînă își umplu sania cu pește și porni cale-ntoarsă spre casă. Deodată, cum venea agale pe drum, ce credeți că vede : drept în mijlocul drumului zăcea nemișcată o vulpe.

Se dădu jos moșneagul din sanie, se apropie de ea, dar vulpea nici că sufla : mai moartă ca toți morții părea.

„Ian te uită ce noroc ! se gîndi moșneagul. Să vezi numai ce frumusețe de guler i-oi face babei mele, să-l pună la cojoc !"

Se aplecă moșneagul, ridică vulpea și o așeză în sanie, iar el o porni înainte, ținînd calul de frîu.

Prinzînd o clipă prielnică, vulpea se apucă să arunce din sanie, încetișor-încetișor, cîte un peștișor...

Iar după ce azvîrli tot peștele, o luă și ea la picior.

Vine moșneagul acasă și-și strigă baba :

— Hei, băbuțo, să vezi numai ce frumusețe de guler pentru cojoc ți-am adus !

Se apropie baba bucuroasă de sanie, dar, ce să vadă ? nici tu guler, nici tu pește. Și prinse a-l ocărî cu năduf pe moșneag :

— Ghiuj bătrîn și neobrăzat ce ești, ți-ai pus de gînd să mă prostești, hai ?

Abia atunci se dumiri moșneagul că vulpea ceea nici gînd să fi fost moartă. Se amărî el cît se amărî, dar ce era să facă ?

În vremea asta vulpea își adună peștele grămadă la marginea drumului, se așeză lîngă el și prinse a se ospăta cătinel.

Și numai că se apropie de ea un lup :

— Bun noroc, cumătră, îi zise și poftă bună !...

— De bună e bună, da' nu cu tine împreună ! Tu șezi, jupîne, mai colea, că-i munculița mea...

— Dă-mi și mie vreo doi pești.

— Prinde-ți singur și mănîncă cît poftești !

— D-apoi nu mă pricep la pescuit.

— Ian te uită ! Da' ce, eu mă pricep parcă ? Și uite am prins... Du-te și tu, cumetre, la rîu, vîră-ți coada într-o copcă și zi din gură așa : „Prinde-te pește, și mare, și mic, în coada mea de voinic !" Să vezi ce-or să se mai repeadă peștii singuri la coadă ! Cu cît ai să stai mai mult, cu atît vei prinde mai mult.

Lupul făcu întocmai. Se duse la rîu, își vîrî coada într-o copcă și începu a zice :

— Prinde-te pește, și mare, și mic,
În coada mea de voinic !

În vremea asta, vulpea se tot învîrtea în jurul lupului zicînd :

— Stelelor, sticliți pe cer răzlețe,
Coada lupului în copcă să înghețe !

Auzind-o, lupul o întrebă :

— Da' ce tot mormăi acolo, cumătră ?

— Îmbii peștii să vină grămadă, să se prindă de coadă ! Apoi dă-i din gură mai departe :

— Stelelor, sticliți pe cer răzlețe,
Coada lupului în copcă să înghețe !

Toată noaptea, cîtu-i ea de lungă, șezu lupul cu coada în copcă, pînă cînd o prinse bine înghețul. Iar cînd se crăpă de ziuă și dădu lupul să se ridice — tii, nici pomeneală ! Cearcă, jupîne, de te scoală !

Mirat din cale-afară, lupul își spuse : „Curat minune ! Ce de pește am prins, ce noroc !... De-aș urni numai coada din loc !"

În vremea asta, iată că vine pe cărare o babă cu două vedre pe cobiliță. Zărindu-l pe lup, prinde a striga ca din gură de șarpe :

— Lupul ! Lupul ! Săriți, oameni buni !

Se smulge lupul într-o parte, în alta — geaba ! Și-atuncea baba, luînd cobilița, începe a-i scărmăna blănița. Dă-i, babo, omoară-l pe lup ! Se-azvîrle bietul în stînga, se-azvîrle în dreapta și deodată... zdup ! lăsîndu-și coada zălog în gheață, o zbughi jupînul, bucuros de viață...

„Pentru cît am îndurat ți-oi plăti, surată, cu vîrf și-ndesat", se înverșună lupul în sinea lui.

Între timp, vulpea se furișă în izba acelei babe și prinse a înfuleca din covată aluatul pus la dospit, apoi, după ce se îndestulă bine, se mînji cu el pe cap, ieși fuga în drum, se trînti în omăt și începu să se vaiete-ncet.

Și numai că-l vede pe lup că vine :

— Frumos, cumătră, să-ți fie rușine ! Halal de așa pescuit ! Ian te uită cum m-au cotonogit...

Iar vulpea de colo, oftînd :

— Să fii bucuros, cumătre, c-ai rămas doar cu-atîta sminteală ; o coadă nu-i pricopseală... Eu mai prost m-am ales : mi-au spart capul și, uite, creierii îmi ies ! Abia de mă tîrăsc pe picioare...

— Ai dreptate, pe cît îmi pare, îi spuse lupul îndoioșat. Fiindcă te-au betegit așa, urcă-te-n spinarea mea și-am să te duc acasă !

Se urcă vulpea în spinarea lupului și o porniră astfel la drum.

Și cum mergeau așa, numai că prinde vulpea încetișor a cînta :

— Cel ce a mîncat papară
În spinarea lui mă cară !

— Da' ce tot mormăi acolo, cumătră, se nedumeri lupul.

— Iaca cerc și eu să-ți descînt durerea..., zice vulpea. Și dă-i cu gura înainte :

— Cel ce a mîncat papară
În spinarea lui mă cară !

Vulpea și cocorul

O VULPE ȘI-UN COCOR legară mare prietești.

Într-o zi se gîndi vulpea să-l ospăteze pe cocor și se duse să-l poftească la masă.

— Să vii, cumetre, îi spuse ea, să vezi ce te-oi ospăta !

Cocorul nu se lăsă poftit de două ori și, cu pasu-i semeț, porni la ospăț. Vulpea îi pregătise din ajun niște griș cu lapte și-l întinse subțire-subțire — așa, ca să fie ! — pe-un fund de farfurie. Văzîndu-și musafirul, puse farfuria pe masă și-l îmbie cu-o voce mieroasă :

— Ia și te ospătează, cumetrele drag, singură l-am gătit, cu mîna mea !

Și prinse cocorul a ciocăni în farfurie : cioc și cioc, da-n gușă deloc ! Că prea avea ciocul lung...

Iar vulpea mai linge de ici, apoi de colea, pînă cînd în farfurie n-a rămas urmă de griș. Atunci îi spune ea cocorului :

— Nu te supăra, cumetrele, astea-s bucatele mele ! Altceva n-am...

Cocorul atunci îi răspunde așa :

— Mulțumescu-ți, cumătriță, și pentru atît, că m-am săturat pînă-n gît... Acum rogu-te să vii și la mine-n ospeție.

A doua zi vine vulpea la cocor. Iar cocorul pregătise o ciorbă de potroace, cum știa că vulpii îi place, o turnă într-un ulcior cu gîtul strîmt, puse ulciorul pe masă și-și îmbie musafira cu-o voce la fel de mieroasă :

— Ia de mănîncă, cumătriță, că atîta am pregătit și eu, altceva n-am...

Și începe vulpea a da tîrcoale ulciorului : îl tot măsoară ea, îl mai linge de colea, îl întoarce, îl sucește... mai mare necazul, că-și făcu de rușine obrazul ! Ulciorul cel de pămînt avea gîtul prea strîmt, iar botul vulpii îl cunoașteți și dumneavoastră...

Cocorul atunci, încercînd să-i dea ajutor, vîrî ciocu-n ulcior... Iar cînd isprăvi de mîncat, spuse-ntristat :

— Nu te supăra, cumătriță, astea-s bucatele toate, altele n-am, din păcate...

Tare se mai înciudă vulpea. Își făcuse ea socoteala c-o să mănînce pe săturate și se-ntoarse acasă cu burta lipită de spate... De, e-o zicală ce-o cunoaștem bine :

După faptă și răsplata vine !

De-atunci, se spune, că se cam strică prietășugul dintre vulpe și cocor.

Cocoșelul negru în cioc cu creasta de foc

TRĂIAU ODATĂ UN MOTAN, un struz și un cocoșel negru în cioc, cu creasta de foc. Căsuța în care sălășluiau

ei se afla în mijlocul pădurii. Uneori, cînd motanul și sturzul se duceau în pădure ca să taie lemne, cocoșelul rămînea singur acasă.

Și de fiecare dată, la plecare, cei doi îi dădeau poruncă și-ndrumare :

— Bagă de seamă că plecăm departe, în pădurea deasă. Tu să ai grijă de casă și să nu te-arăți de cumva hîtra vulpe va veni încoa' !... Capul de-l scoți pe fereastră, te-nhață de creastă !

Într-o zi mirosi vulpea că motanul și sturzul sînt plecați de-acasă. Veni fugulița, se piti sub fereastra căsuței și începu a cînta cam așa :

— Cocoșel negru în cioc
Cu creasta de foc,
Cu ochi de mărgele
Ca două stele,
De scoți capul afară
Ți-oi da bob de secară.

Iar cocoșelul hop ! și scoase capul pe fereastră... Vulpii atîta îi trebui : puse gheara pe el și fuga spre vizuina ei !

Începu a striga atunci bietul cocoșel :

— Săi, motanule,
Și tu, sturzule,
Că vulpea cea rea
Mă duce cu ea
Peste munți și stînci,
Peste ape-adînci,
Prin codri fără soare,
Ca să mă omoare !...

Auzind strigarea, motanul și sturzul porniră glonț pe urmele vulpii și îl scăpară pe cocoșel.

Peste cîtăva vreme, cei doi se duseră din nou în pădure ca să taie lemne și, lăsîndu-l pe cocoșel acasă, la plecare îi dădură iar poruncă și-ndrumare :

— Bagă de seamă, cocoșelule, capul să nu-l scoți pe fereastră, că vom fi departe de căsuța noastră și s-ar putea să nu-ți auzim glasul.

Abia de plecară cei doi că vulpea, cît ai bate din palme, iar se ivi sub fereastra căsuței și prinse a cînta tot așa :

— Cocoșel negru în cioc
Cu creasă de foc,
Cu ochi de mărgele
Ca două stele,
De scoți capul afară
Ți-oi da bob de secară.

Dar cocoșelul nici nu vede, nici n-aude. Tace chitic. Atunci vulpea dă-i cu gura altminteri :

— Fugeau niște copii pe drum
Cu-o traistă subsuoară,
Din traistă-n colb curgeau mereu
Tot boabe de secară.
Găinile-au venit buluc
Și-au prins să se îndoape,
Dar pe cocoș nici că-l lăsau
Să vină pe aproape...

Auzind una ca asta, cocoșelul scoate supărat capul afară :

— Co...co...co !... Cum așa, să nu-l lase ? !

Vulpea atîta aștepta : mi-l înhață îndată și fugi, cumătră !

Și iar începe a striga bietul cocoșel cît îl țineau puterile :

— Săi, motanule,
Și tu sturzule,
Că vulpea cea rea
Mă duce cu ea
Peste munți și stînci,
Peste ape-adînci,
Prin codri fără soare,
Ca să mă omoare !...

Auzind strigarea, motanul și sturzul porniră numaidecît pe urmele vulpii. O ajung din urmă și sturzul cu ciocul îi scurmă cojocul, iar motanul cu gheara îi trage papara. Așa i l-au luat vulpii pe cocoșel.

Și iarăși, peste o lună sau peste o zi (că n-avem de unde ști !), s-au socotit motanul și sturzul să se ducă în pădure ca să taie lemne. La plecare îl dăscălira ca de obicei pe cocoșel :

— Să n-asculți de cumătra vicleană și să nu scoți capul pe fereastră, că acum mergem pînă hăt, într-o poiană, și anevoie îți vom auzi glasul.

Și plecară cei doi și mai departe, în pădure, ca să taie lemne. Vulpea nu se lăsă așteptată și veni sub fereastră îndată :

— Cocoșel negru în cioc
Cu creastă de foc,
Cu ochi de mărgele
Ca două stele,
De scoți capul afară
Ți-oi da bob de secară.

Dar cocoșelul nici nu vede, nici n-aude Tace chitic. Atunci vulpea dă-i din gură iar :

— Fugeau niște copii pe drum
Cu-o traistă subsuoară,

Din traistă-n colb curgeau mereu
Tot boabe de secară.
Găinile-au venit buluc
Și-au prins să se îndoape,
Dar pe cocoș nici că-l lăsau
Să vină pe aproape...

Dar cocoșelul parcă luase apă-n plisc — nici pîs! Atunci vulpea dă-i cu gura altminteri :

— *Fugeau niște țărani pe drum*
Cu-o traistă în spinare,
Din traistă-n colb curgeau mereu
Alune gălbioare.
Găinile-au venit buluc
Și-au prins să se îndoape,
Dar pe cocoș nici că-l lăsau
Să vină pe aproape...

Auzind una ca asta, cocoșelul scoate supărat capul afară :

— Co...co...co ! Cum așa, să nu-l lase ? !

Atîta aștepta vulpea : puse gheara pe el și fugi, cumătră, peste munți și stînci, peste ape-adînci, drept spre vizuina ei...

Degeaba strigă cocoșelul, pînă răgușì, că nimeni nu-l mai auzi. Cînd se-ntoarseră motanul și sturzul acasă cocoșelul ia-l de unde nu-i !

Și-au pornit cei doi degrabă prin pădure, tot mirosind urmele vulpii. Motanul fugea, iar sturzul deasupra zbura și tot așa au ajuns ei la vizuina cumătrei. Aici motanul pe loc își struni cobza și prinse a cînta cam așa :

— *Zdrîng, zdrîng, cobzișoară,*
Strună subțirică,

Ia ieși, vulpe-surioară,
Să nu-ți fie frică !...

Ascultă ce ascultă vulpea cîntecul și-și spuse :

„Ia să văd cine-mi cîntă din cobză așa de frumos, cu glas duios."

Și-și scoase capul afară. Atîta așteptau motanul și sturzul : o luară pe cumătră ca din oală și dă-i chelfăneală ! Atîta o jumuliră și-o năuciră, că abia de scăpă cumătra cu fuga.

Apoi îl luară pe cocoșel, îl puseră-ntr-un paneraș și o porniră iavaș-iavaș pînă la căsuța lor.

De-atunci trăiră fără grijă și necaz, și mai trăiesc poate și azi.

Țăranul și ursul

UN ȚĂRAN SE DUSE pe ogorul lui să semene napi. În vreme ce ara el de zor, iată că-i iese înainte o namilă de urs.

— Măi omule, am să-ți frîng oasele ! îi spuse ursul.

— Nu-mi frînge oasele, Martine, că-i păcat, mai bine urează-mi spor la semănat, ca să te alegi și tu cu un cîștig la toamnă. Uite, cînd or crește napii mari, mie mi-oi lua rădăcinile, iar ție ți-oi da vîrfurile.

— Fie precum zici, se învoi ursul. Dar nu cumva să mă păcălești, c-apoi cu mine o pățești. Nici pe departe să nu te-apropii atunci de pădure !

Și spunînd asta se făcu nevăzut în marginea dumbrăvii.

Napii crescură mari ca niciodată anul acela. Cînd le veni sorocul la cules, se duse țăranul pe ogor. Dar, cum veni, pe loc se pomeni că-i iese înainte ursul din dumbravă și-i spune :

— Ei, acum să facem împărțeala, precum ne-a fost învoiala. Dă-mi partea ce mi se cuvine !

— Bine, Martine, să-ți dau vîrfurile și mie să-mi iau rădăcinile, că așa ne-am învoit.

Zis și făcut : îi dădu țăranul ursului toate frunzele napilor, iar rădăcinile le încărcă în căruță și porni cu ele la tîrg, ca să le vîndă.

Și cum cobora așa pe o vale, iarăși că-i iese ursul în cale :

— Da' încotro te-ai pornit, măi, omule ?

— Iaca, mă duc și eu la tîrg să vînd rădăcinile astea.

— Ia poftește de-mi dă și mie o rădăcină, s-o văd cum e la gust.

Țăranul îi dete un nap, iar ursul se-apucă cu labele de cap :

— Care va să zică așa, m-ai tras pe sfoară ? ! Ian te uită ce buni îs la gust... Acu' de te-oi prinde în pădure la mine, s-a isprăvit cu tine ! Nici să nu te mai încumeți a mai da pe-acolo !

În anul următor, în primăvară, semănă țăranul nostru pe același ogor secară. După ce se făcu secara mare, de părea aur curat, se duse omul nostru la secerat. Ursul îl și aștepta în cale :

— De data asta n-ai să mă mai păcălești ! Dă-mi partea ce mi se cuvine !

— Bine, Martine. Ia-ți tu rădăcinile, iar mie lasă-mi vîrfurile.

Zicînd asta, țăranul se-apucă de seceră secara, îi dădu ursului rădăcinile, iar spicele le încărcă în căruță și se întoarse acasă.

Se canoni ce se canoni bietul urs cu rădăcinile, dar pînă la urmă tot nu făcu nimic cu ele.

Amarnic se mai mînie el pe țăran. Și se spune că de-atunci mare vrajbă se iscă între țăranul acela isteț și ursul nătăfleț.

O BUHĂ ZBURA, nici capul n-o durea.

Și cum zbura așa, ici-colo se-așeza, din coadă că dădea, în jur se tot uita și iarăși că-mi zbura ; zbura așa și iar se așeza, din coadă că dădea, în jur se tot uita și apoi iar zbura, zbura, zbura...

Acesta este numai un început de poveste, dar povestea e cu totul alta.

Trăiau odată pe baltă un cocor și o bîtlăniță. Își duraseră amîndoi cîte o căsuță : cocorul, la un capăt al bălții, bîtlănița, la celălalt.

Cocorul se cam plictisise de viața lui de holtei și se gîndi într-o zi să se însoare.

„Ia să mă duc s-o pețesc pe bîtlăniță !“ își spuse el.

Și o porni cătinel, lipa-lipa prin cel smîrc, mîndru ca un cocostîrc, șapte verste lungi, frățe, de ajunse la chindie...

Și cum ajunse, bătu cioca-cioca la ușa căsuței :

— Acasă-i bîtlănița frumoasă ?

— Acasă.

— Ia spune, vrei să mă iei de bărbat ? !

— Ba, cocorule, că prea ești deșirat. Ți-e ia săracă și nici că te-mbracă, greoi ești la zbor și lung de picior, ai mers de gînsac, nu-mi placi nici de leac ! Să mă lași în pace, lunganule !...

Cocorul se întoarse acasă tare amărît.

În vremea asta bîtlănița se răzgîndi și-și zise : „Totuși, decît singurică de urît să mor, mai bine nevastă de cocor...“

Și o porni pe loc spre căsuța cocorului :

— Ia-mă de nevastă, cocorule !

Iar cocorul de colea :

— Nu te mai vreau nevasta mea ! De-acu' nu mă-nsor pînă mor ! Viața de holtei îmi place, să mă lași în pace !

De rușine, bîtlăniţa se puse pe bocit şi se-ntoarse acasă. Dar de-ndată ce plecă, cocorul cugetă : „Rău am făcut că n-am luat-o de nevastă ! Să trăieşti singur pe lume, fără rost, e tare prost !“

Şi iarăşi lipa-lipa spre căsuţa bîtlăniţei :

— Lele bîtlăniţă, iaca-s hotărît să mă-nsor. Ia-l de bărbat pe cocor !

— Nu, cocorule, îi spuse ea, nu te-oi lua, că rău m-ai supărat !

Şi o porni cocorul spre casă tare amărît. Dar de-ndată ce plecă, bîtlăniţa cugetă : „Oare de ce l-am alungat ? Zău că-i păcat ! Decît singurică de alean să mor, mai bine îl iau pe cocor“.

Şi cît ai bate din palme se şi înfăţişă la căsuţa cocorului. Dar acesta, nici s-audă.

De atunci se spune că pînă azi, cînd vine cocorul la bîtlăniţă, cînd bîtlăniţa la cocor... Mereu se peţesc, dar nu se mai hotărăsc.

Vulpea şi sturzul

UN STURZ ÎŞI CLĂDI cuibul pe o creangă de copac, făcu ouă şi cloci cîţiva puişori. Cumătra vulpe nici că se putea să nu afle de treaba asta, că doar ştiţi cum e vulpea... De îndată ce află, veni fuguliţa la acel copac şi, boca-boca, începu a bate cu coada în el.

Mirat, sturzul scoase capul afară din cuib, iar vulpea numai că prinde a zice :

— Am o coadă ascuţită, tai copacu-ntr-o clipită. Sturzule, scăpare nu-i te mănînc cu tot cu pui !

Sturzul se sperie de moarte şi începu să o roage pe loc, cu lacrimi de foc :

— Cumetriță-măiculiță, pomul nu-l tăia, puii nu-mi mînca ! Că te-oi ospăta cu turte rumeioare și miere de floare.

— De mă-i ospăta, poate te-oi ierta ! zise vulpea cea șireată.

— Hai cu mine pe șleau, unde-o să-ți dau și turte rumeioare, și miere de floare.

Și o porniră împreună în lungul șleaului : vulpea alergînd, iar sturzul deasupra zburînd.

Deodată vede sturzul o bătrînică, alături cu-o nepoțică : veneau pe șleau cu un coș mare, plin cu turte și miere de floare.

Vulpea se pîti pe loc, iar sturzul o porni pe drum șontîc-șontîc, ba săltînd un pic, ba iarăși lăsîndu-se-n drum, ca și cum ar fi beteag de-o aripă...

Atunci nepoțica îi spune bunicii în pripă :

— Să prindem păsărica asta, bunicuță !

— Cum să o prindem, drăguță ?

— S-o încolțim cumva. Are o aripă frîntă și-i păcat de ea... Că-i tare frumoasă !

Și bunica împreună cu nepoțica puseră coșnița jos și începură a alerga după sturz.

Iar acesta din urmă, tot sărind și țipînd, le îndepărtă pe amîndouă de coș. Între timp, nici vulpea nu stătu degeaba : veni lîngă turte și miere în grabă și mîncă pe săturate, pînă le isprăvi pe toate.

Atunci sturzul își luă zborul și se întoarse la cuib.

Dar nici n-apucă să se așeze bine în cuib, lîngă pui, că vulpea și veni pe urmele lui și începu a bate boca-boca cu coada-n copac :

— Am o coadă ascuțită, tai copacu-ntr-o clipită. Sturzule, scăpare nu-i, te mănînc cu tot cu pui !

Sturzul se sperie de moarte și începu a se ruga pe loc, cu lacrimi de foc :

— Cumetriță-măiculiță, pomul nu-l tăia, puii nu-mi mînca ! Că ți-oi da să bei bere-berișoară, rece și amară.

— Atunci să mergem degrabă, c-am mîncat numai dulce și mi-i sete de nu te văd cu ochii !

Și-au pornit iar la drum împreună : vulpea alergînd, iar sturzul deasupra zburînd.

Și numai că vede sturzul venind pe drum un țăran cu o căruță. Iar în căruță ducea acel țăran un butoi cu bere pentru chiolhan. Și se repede odată sturzul : ba se-așează pe cal, ba pe butoi, ba pe cal, ba pe butoi, de-l scoate pe bietul țăran din pepeni. Acesta se hotărî să-i vină de hac afurisitului de sturz și puse mîna pe bardă. Dar sturzul tocmai se așezase pe cepul butoiului. Și cînd dă odată țăranul cu barda așa, cu puterea toată, cepul sări de îndată. Iar sturzul... sfîrrr ! Din aripi și mînă ! iar țăranul după el cu barda în mînă.

Între timp, berea curgea șuvoi din butoi. Vulpea bău ca la cramă, apoi o porni cîntînd, tot pe două cărări chiuind.

Iar sturzul se întoarse la cuibul său, lîngă puișori. Dar nu trecu multă vreme că vulpea se și arătă sub copac și iarăși... boca-boca ! cu coada în el :

— Ia zi, sturzule, ce mi-ai dat de mîncare ?

— Ți-am dat turte și miere de floare !

— Da' de băut, sturzule, ce mi-ai dat ?

— Apăi, un butoi de bere ai deșertat...

— Bine, sturzule, acum te poftesc să mă-nveselești, că de nu... Am o coadă ascuțită, tai copacu-ntr-o clipită și, să știi, scăpare nu-i, te mănînc cu tot cu pui !

Și o duse sturzul pe vulpe într-un sat. Se uită ei amîndoi peste gard, într-o ogradă, iar acolo ce să vadă ? O babă vaca mulgea, iar moșneagul ei opinca-și dregea.

Sturzul nici una, nici două, hop ! că se așează pe umărul babei. Atunci moșneagul îi zice acesteia !

— Să nu miști, babo, că-l omor pe sturz !

Baba nici n-apucă să deschidă gura, că se și duse de-a dura... Fiindcă pumnul moșneagului își cam greșise ținta.

Se ridică baba de sub doniță, albă la obraz, și de lapte și de necaz, și cînd îl ia la trei păzește pe moșneag !

Vulpea se ținea cu labele de burtă de-atita rîs...

Iar sturzul se întoarse la cuibul său. Dar n-apucă nici măcar să-și hrănească puișorii, că vulpea se și arătă sub copac și... boca-boca ! cu coada în el :

— Sturzule, ia zi : ce mi-ai dat de mîncare ?

— Ți-am dat turte și miere de floare !

— Da' de băut, sturzule, ce mi-ai dat ?

— Apăi, un butoi de bere ai deșertat !

— Da' de înveselit, m-ai înveselit ?

— Păi n-ai rîs cît ai poftit ?

— Bine sturzule, acum te poftesc să mă sperii !

Aici sturzul se cam supără și din gură așa cuvîntă :

— Atunci, închide ochii bine și ține-te după mine !

Și-și luă zborul. Zboară sturzul ce zboară, strigînd din cînd în cînd ca s-o îndrume, iar vulpea aleargă după el, urechea ciulind și nici că deschide ochii. Și așa o duse sturzul pe vulpe drept în fața unor vînători.

— Ei, cumătră, acum deschide ochii, îi spuse sturzul, să vedem : te-i speria, ori ba ?

Vulpea deschise ochii și ce credeți că văzu ? Niște copoi cumpliți, cu colți ascuțiți, stăteau drept în fața ei... Și o rupse cumătra noastră la fugă de-i sfîrîiau călcîiele, iar copoii, după ea, gata-gata de coadă s-o ia... Abia ajunse în vizuina ei.

Aici, după ce-și trase sufletul și-i mai trecu oleacă spaima, numai că începe vulpea a întreba :

— Ochișorii mei, ochișori, ce-ați păzit voi ?

— Am păzit-o pe vulpe de copoi.

— Urechile mele, urechi, da' voi ce-ați păzit ?

— De copoi te-am ferit, cînd pe drum ai fugit !

— Picioarele mele, picioare, ce-ați făcut voi oare ?

— Pîn-aici te-am purtat, de copoi te-am scăpat.

— Da, tu, coadă năroadă, ce-ai făcut ?

— În tufani mă-ncurcam, de copaci mă loveam și din fugă te-opream.

Se supără vulpea pe coada ei și o scoase afară din vizuină :

— Ia, copoilor, mîncați-mi coada năroada !

Copoii atîta așteptau : o înhățară de coadă și o traseră pe vulpe din vizuină.

Vulpea și iepurele

TRĂIAU ODATĂ O VULPE ȘI UN IEPURE. Avea vulpea o căsuță de gheață fără hogeag, iar iepurele una de fag cu hogeag.

Veni primăvara. Căsuța vulpii se topi numaidecît sub razele de soare, pe cînd a iepurelui rămase în picioare.

Văzînd una ca asta, vulpea se duse la iepure și-l rugă s-o lase să mîie peste noapte la el. Iepurașul o primi, iar cumătra pe ușă afară-l pofti. Ieși bietul iepuraș din casă și porni plîngînd amarnic pe drum. Și cum mergea el așa, numai că-i iese înainte un cîine :

— Hau, hau, hau ! Măi, iepuraș drăgălaș, ia spune-mi și mie de ce plîngi ?

— Păi cum să nu plîng, după cele ce-am pățit ? Am avut și eu o căsuță de fag cu hogeag, iar vulpea una de gheață fără hogeag. Mă rugă să mîie astnoapte în căsuță și cumătra cea rea mă alungă din ea.

— Nu mai plînge, iepuraș, drăgălaș, că te-oi ajuta eu !

Și o porniră napristan amîndoi spre căsuța iepurelui. Ajungînd acolo, cîinele prinse a lătra și a cuvinta :

— Hau, hau, hau ! Să ieși, vulpe, de-ndată din casă !

Dar cumătra, cum ședea pe cuptor, numai cît se răstește la ei :

— De vă prind în colți și-n gheare, numai fulgii din voi or să zboare !

Cîinele se sperie și o rupse de fugă.

Și iarăși o porni iepurașul, plîngînd amarnic pe drum. Și cum mergea el, iată că-i iese înainte un urs :

— Măi, iepuraș drăgălaș, ia spune-mi și mie de ce plîngi ?

— Păi cum să nu plîng, ursule, după cele ce-am pățit ? Am avut și eu o căsuță de fag, cu hogeag, iar vulpea, una de gheață, fără hogeag. Mă rugă s-o las să mîie ast' noapte în căsuță și cumătra cea rea mă alungă din ea...

— Nu mai plînge, iepuraș drăgălaș, că te-oi ajuta eu !

— Of, n-ai să poți să mă ajuți ! A încercat și cîinele, da' degeaba, nici tu n-ai să poți.

— Ba am să pot !

Și o porniră napristan amîndoi spre căsuța iepurelui. Ajungînd acolo, prinde ursul a mormăi :

— Ia ieși, vulpe, de-ndată din casă !

Dar cumătra, cum ședea pe cuptor, numai cît se răstește la ei :

— De vă prind în colți și-n gheare, numai fulgii din voi or să zboare !

Ursul se sperie și-o rupse de fugă.

Și iar o porni iepurașul, plîngînd amarnic pe drum. Și cum mergea el așa, iată că-i iese înainte un taur :

— Măi, iepuraș drăgălaș, ia spune-mi și mie de ce plîngi ?

— Păi cum să nu plîng, păcatele mele, după cele ce-am pățit ? Am avut și eu o căsuță de fag cu hogeag, iar vulpea, una de gheață fără hogeg. Mă rugă s-o las să mîie ast' noapte în căsuță și cumătra cea rea mă alungă din ea.

— Hai cu mine, am să te ajut eu !

— Of, n-ai să poți să mă ajuți ! A încercat cîinele, da' degeaba. A încercat ursul, tot degeaba. Nici tu n-ai să poți !

— Ba am să pot !

Şi-o porniră napristan amîndoi spre căsuţa iepurelui. Ajungînd acolo, prinde taurul a mugi :

— Ia ieşi, vulpe, de-ndată din casă !

Dar cumătra vulpe, cum şedea pe cuptor, numai cît se răsteşte la ei :

— De vă prind în colţi şi-n gheare, numai fulgii din voi or să zboare !

Taurul se sperie şi-o luă la sănătoasa.

Şi iar porni iepuraşul, plîngînd amarnic, pe drum. Şi cum mergea el aşa şi plîngea, iată că-i iese în cale un cocoş cu o coasă pe umăr.

— Cucuriguu !... Iepuraş drăgălaş, ia spune-mi şi mie de ce plîngi ?

— Păi cum să nu plîng, cocoşule, după cele ce-am pătimit ? Am avut şi eu o căsuţă de fag cu hogeag, iar vulpea, una de gheaţă fără hogeag. Mă rugă s-o las să miie ast' noapte în căsuţă şi cumătra cea rea mă alungă din ea.

— Hai cu mine, am să te ajut eu !

— Of, cocoşule, n-ai să poţi să mă ajuţi ! A încercat cîinele, da' degeaba, a încercat ursul, tot degeaba, a încercat taurul, degeaba şi el, că nu s-a putut. Nici tu n-ai să poţi să faci nimic !

— Ba am să pot !

Şi-o porniră napristan amîndoi spre căsuţa iepurelui. Aici, numai că prinde cocoşul a bate din pinteni şi aripi, strigînd :

— Am o coasă ascuţită,
Pentru vulpe pregătită.
De oi prinde-o pe cuptor,
Cucuriguu, o omor !

Auzindu-l vulpea prinse a tremura toată şi răspunse :

— Mă-ncalţ...

Dar cocoşul nici că-i dădu răgaz, ci striga cu necaz :

— Am o coasă ascuțită,
Pentru vulpe pregătită.
De oi prinde-o pe cuptor,
Cucurigu, o omor !

Și iar bîigui vulpea :
— Mă-mbrac...
Dar cocoșul nici gînd să aștepte și răcni și mai și

— Am o coasă ascuțită,
Pentru vulpe pregătită.
De oi prinde-o pe cuptor,
Cucurigu, o omor !

Cuprinsă de spaimă, vulpea o zbughi pe ușă afară. Însă cocoșul, mînios cum era pe surată, o scurtă cu coasa îndată.

Și de-atunci iepurele și cocoșul trăiesc pînă azi în căsuța lor de fag, cu hogeag.

Motanul și vulpea

TRĂIA ODATĂ UN ȚĂRAN și avea țăranul un motan, numai că era motanul acela un încurcă-lume și atît de stricător, că nu mai era chip ! Se sătură țăranul pînă-n gît de motan și, tot gîndindu-se cum să scape de el, îl vîrî într-un sac și-l duse frumușel în pădure. Ajungînd aici, îi dădu drumul, zicîndu-și : „Ducă-se ! Lupii să-l mănînce, dacă or putea !"

Umblă ce umblă motanul prin pădure și, iaca, la o vreme, dădu de-o căsuță părăsită. Fără a sta mult pe gînduri, se cățără în pod, se tolăni acolo și se puse pe hodină.

Dormea cît dormea motanul nostru, apoi, cînd foamea-l răzbea, se dădea jos din pod și o pornea ușurel prin pădure la vînat. Iar după ce punea gheara pe o vrabie sau un șoarece, de se ghiftuia bine, se întorcea în podul lui și nici capul nu-l durea !...

Într-una din zile, se duse motanul să se preumble ca de obicei prin pădure și, deodată, întîlnește o vulpe. Dînd cu ochii de motan, vulpea se minună : „Ian te uită ! De cîți ani trăiesc prin pădurea asta, așa fiară n-am văzut !

Apoi făcu o închinăciune adîncă în fața motanului și-l întrebă :

— Ia spune-mi, voinicule, cine ești ? Cum de-ai ajuns prin părțile noastre și, care ți-e numele ?

Motanul numai că-și zbîrli o dată blana și răspunse așa :

— Mă cheamă Motănilă cel Viteaz și vin tocmai hăt de prin pădurile Siberiei. Am fost trimis la voi să vă fiu voievod și stăpîn !

— Vai, Motănilă, viteazule, spuse vulpea cu glas smerit, nici n-am știut, nici n-am pomenit de așa un nume falnic. Ñ-ai vrea să vii la mine în ospeție ?

Motanul nu se lăsă poftit de două ori și o urmă bucuros pe cumătră. Vulpea îl duse în vizuina ei și prinse a-l ospăța cu tot felul de sălbăticiuni vînate de ea, apoi începu să-l descoasă :

— Motănilă, viteazule, ia spune-mi dacă nu ți-i cu supărare : ești însurat ori holtei ?

— Holtei !

— Iar eu sînt văduvioară sprinteioară... Nu vrei să mă iei de nevastă ?

Motanul se învoi pe loc și începură amîndoi a benchetui și a se veseli, de mai mare dragul.

A doua zi plecă vulpea să aducă de-ale mîncării, iar motanul rămase acasă.

Alergă vulpea de colo-colo prin pădure și prinse în cele din urmă o rață, o înhăță bine în dinți și porni înapoi

spre vizuină. Cum venea ea pe drum, iată că-i lese în cale un lup :

— Ia, cumătră, poftește de-mi dă rața !

— Ba nu ți-o dau !

— De nu mi-o dai, singur ți-o iau !

— Încearcă numai, că de m-oi plînge lui Motănilă cel Viteaz, s-a isprăvit cu tine !

— Da' cine-i, mă rog, Motănilă cel Viteaz ? se nedumeri lupul.

— Cum așa, n-ai auzit de el ? Asta-i bună ! Află atunci că ne-a fost trimis voievod și stăpîn din pădurile Siberiei ! Pînă mai ieri am fost văduvioară sprinteioară, iar acum sînt nevasta voievodului nostru, Motănilă cel Viteaz !

— Păcatele mele, da' n-am auzit de el, surată. Să-ți fie dară cu noroc. Numai spune-mi și mie cum să fac să-l pot vedea la față pe voievod ?

— Arăcan de mine ! Nici să nu te-ncumeți, lupule, a da ochii cu el, că tare-i fioros ! Cum nu-i place careva, pe loc îl sfîșie ! Mai înțelept ar fi să-i pregătești un berbec gras și să i-l aduci plocon. Numai să lași berbecul într-un loc la vedere ca să-l găsească voievodul, iar tu să te ascunzi bine, să nu dea peste tine, că rău o pățești ! I-oi da eu să-nțeleagă cine i-a adus ploconul...

Și porni lupul în căutarea unui berbec, iar vulpea, spre casă.

Cum mergea ea așa prin pădure, iată că-i iese înainte un urs :

— Cui duci rața asta, cumătră ? Ia poftește de mi-o dă mie !

— Mai bine vezi-ți de drum în bună pace, Martine, că de m-oi plînge lui Motănilă cel Viteaz, s-a isprăvit cu tine !

— Da' cine-i, mă rog, Motănilă cel Viteaz ? se nedumeri ursul.

— Cum, nu știi ? ! Ne-a fost trimis voievod și stăpîn din pădurile Siberiei. Pînă mai ieri am fost o văduvioară

sprinteioară, iar acuma sînt nevasta voievodului nostru, Motănilă cel Viteaz !

— Să-ți fie cu noroc. Numai spune-mi și mie, surată, cum aș putea să-l văd la față pe voievod ?

— Arăcan de mine ! Nici să nu te-ncumeți, ursule, a da ochii cu el, că tare-i fioros ! Cum nu-i place careva, pe loc îl sfîșie ! Mai înțelept ar fi să-i pregătești un bou gras și să i-l aduci plocon. Numai să lași boul într-un loc la vedere ca să-l găsească voievodul, iar tu să te ascunzi bine, să nu dea peste tine, că rău o pățești ! I-oi da eu să-nțeleagă cine i-a adus ploconul...

Și porni ursul în căutarea unui bou, iar vulpea spre casă.

Într-un tîrziu, numai că apare lupul cu un berbec gras, îl jupoaie de cojoc, se așază lîngă el și stă de se gîndește. Și cum stătea așa de se gîndea, iată că vine și ursul cu un bou gras în spinare.

— Să trăiești, Martine !

— Să trăiești și tu, jupîne Lupule ! Nu cumva ai văzut-o pe cumătra vulpe cu bărbatul ei, Motănilă cel Viteaz ?

— N-au venit încă, Martine, îi aștept și eu.

— S-a făcut tîrziu, și ai face bine să te duci să-i chemi, măi lupule.

— Nu pot, Martine, că-s cam neîndemînatic din născare și m-am betegit la picioare. Ai face bine să te duci tu.

— Nu pot nici eu, jupîne, că-s mițos și-n ceafă cam gros. N-am să fac nici o ispravă !

Cum stăteau ei de se pofteau așa unul pe altul, iată că văd venind în fuga mare un iepure. Și cînd răcnesc odată amîndoi la el :

— Stai, urechiatule, ia vino-ncoace !

Bietul iepuraș încremeni locului, dîrdîind de-i clămpăneau urechile.

— Ascultă, urechiatule, cum ești iute de picior, trage mintenaș o fugă pînă la cumătra vulpe și spune-i că moș

Martin împreună cu jupînul lup sînt gata de mult și-o așteaptă să vină cu bărbatul ei, Motănilă cel Viteaz, să primească de la ei ploconul!

Iepurilă o porni ca din pușcă să îndeplinească porunca, iar ursul și lupul stătură a se gîndi unde ar putea să se ascundă mai bine, ca să nu fie văzuți cumva de Motănilă cel Viteaz.

Se gîndesc ei ce se gîndesc și iată că ursul îi zice lupului:

— Am să mă urc în pinul de colo.

Iar lupul, cu codeală:

— Dar eu ce mă fac, că doar nu m-oi cățăra-n copac! Știi bine că nu pot... Ascunde-mă tu pe undeva.

Atunci ursul îl ascunse pe lup într-un tufăriș, îl acoperi cu frunze uscate, iar el se cățără tocmai în vîrful unui pin înalt și începu a scruta zările și cărările, să vadă de nu vine Motănilă cel Viteaz cu vulpea.

Între timp, iepurele sosise în fugă la vizuina vulpii și dădu de veste pe nerăsuflate:

— Moș Martin și jupînul lup m-au trimis să-ți spun, coană Vulpe, că te-așteaptă demult să vii cu bărbatul dumitale, Motănilă cel Viteaz, ca să primiți ploconul.

— Bine, bine, urechiatule, venim numaidecît!

Și porniră la drum: motanul înainte, iar vulpea după el. Văzîndu-i de departe cum vin pe cărare, ursul îi zice lupului:

— Frățioare, ia te uită ce mititel îi voievodul Motănilă cel Viteaz, mai mare minunea!

Dar motanul, nici una, nici două, cînd mi se înfoaie odată și se repede cu colții și ghearele la boul adus, și cînd începe a sfîșia din el, mîrîind de te cuprindeau fiorii:

— Mrau! Mrauuu!...

Văzînd treaba asta, ursul îi zice cu teamă lupului:

— Nu-i mare voievodul, da-i fioros și din cale-afară de mîncăcios! Patru de-am fi și n-am dovedi, iar lui îi pare puțin! Te pomenești că ne va mirosi și pe noi!

Atunci îi veni chef și lupului să-l vadă pe Motănilă cel Viteaz. Dar ce putea vedea de el de sub frunzele acelea ? Și iată că începe lupul să dea ușurel frunzele la o parte. Auzind foșnet de frunze uscate și crezînd că o fi vreun șoarece, cînd mi se azvîrle odată motanul asupra lor și... drept cu ghearele în botul lupului !

Sări lupul în picioare, cu inima cît un purice și, tuleo, băiete...

Dar bietul nostru motan, speriat mai tare decît lupul, se cățără cît ai bate din palme în vîrful pinului, unde ședea pitit ursul.

„Văleu, văleu, își zise ursul, m-a dibuit și pe mine !"

De coborît, cearcă de mai coboară, că-i stătea motanu-n cale. Și atunci ursul numai că închide ochii și, ce-o fi, o fi : zdup de sus la pămînt, de-i pîrîiră toate oscioarele... apoi ia-o din loc, Martine, că nu-i a bine !

Și unde nu începe vulpea a striga în urma lor :

— Păzea, fraților, că vă ajunge din urmă voievodul !..

De-atunci toate jivinele din codru prinseră mare frică de motan. Iar acesta împreună cu vulpea își umplură cămara cu carne, ca să aibă ce minca pînă-n primăvară și se puseră pe trai, la gura sobei, de mai mare plăcerea !

Căsuța din pădure

TRĂIAU ODATĂ O BABĂ și un moș și-aveau în bătătură un cocoș, un tăuraș, un berbec, un gînsac și-un godac.

Într-una din zile, moșul îi spune babei :

— Ce zici, babo, tot n-avem nici un folos de la cocoșul nostru, ia să-l tăiem de sărbători !

— Dacă zici tu, moșnege, hai să-l tăiem, eu nu mă pun împotrivă.

Însă cocoșul, auzind ce pun la cale baba și moșul, fugi de acasă în pădurea deasă. A doua zi moșul îl căută prin toată ograda pe cocoș, dar nu-l află nicăieri.

Pe seară, îi spune el babei :

— Auzi, babo, nu l-am găsit pe cocoș, ce să fac ?... M-am gîndit să-l tăiem pe godac !

— Dacă spui tu, moșnege, hai să-l tăiem, eu nu mă pun împotrivă.

Auzind ce pun la cale cei doi, o tuli și godacul de-acasă în pădurea deasă.

Îl căută ce-l căută moșneagul pe godac, dar neaflîndu-l nicăieri, veni din nou la babă :

— Să-l tăiem pe berbec degrabă, că nu-l găsesc pe godac. Parcă l-a înghițit pămîntul !

— Să-l tăiem, moșnege, dacă zici tu.

Berbecul trase cu urechea la cele puse la cale de cei doi și-i spuse gînsacului :

— Să fugim și noi de-acasă în pădurea deasă, pînă nu ne taie moșnegii.

Și o luară amîndoi la sănătoasa.

Ieși moșul în ogradă și ce să vadă ? Nici tu berbec, nici tu gînsac ! Îi căută peste tot, dar negăsindu-i nicăieri, veni iar la babă și-i spune :

— Curat minune ! Toate orătăniile și dobitoacele au pierit, pe nicăieri nu le-am găsit ; ne-a mai rămas tăurașul. Să-l tăiem pe el.

— Să-l tăiem, moșnege, se învoi baba.

Auzind ce-l așteaptă, nici tăurașul nu stătu în loc, ci apucă la fel drumul pădurii.

Vara în pădure e mai mare plăcerea să trăiești, așa încît pe fugarii noștri nici capul nu-i durea. Dar veni iarna cea grea.

Atunci tăurașul se duse la berbec :

— Frățe, vine iarna geroasă. Să ne facem o casă.

Dar berbecul de colo :

— Am cojoc mițos și nu-s friguros. N-are decît să vie...

Atunci tăurașul se duse la godac :

— Măi, godacule, vine iarna geroasă. Să ne facem o casă.

— Cînd mă-ngrop în pămînt, nici că-mi pasă de ger și de vînt. N-are decît să-și scuture iarna cojoacele cît o pofti !

Și se duse atunci tăurașul la gînsac :

— Măi, frățioare, vine iarna cu ger și ninsoare. Să ne facem o casă.

— Nici că-mi pasă ! O aripă dedesubt o pun, iar cealaltă-i în loc de zăbun... Din partea-mi, poate să vie !

Se duse tăurașul și la cocoș :

— Măi, cocoșel cu creastă frumoasă, să ne facem o casă.

— N-am trebuință. Cetina de brad mi-e casă, sub ea nici că-mi pasă !

Văzînd tăurașul că nu-i chip s-o scoată la capăt cu ei, se hotărî să facă toată treaba singur, fără nici un ajutor.

— Nu-i nimic, le spuse el, faceți precum poftiți, da' la mine pe urmă să nu veniți. Mi-oi face casă și fără voi !

Și chiar că-și făcu o căsuță de mai mare dragul. Aprinse apoi focul în vatră, se tolăni lîngă ea și prinse a rumega.

Se nimeri ca iarna aceea să fie tare geroasă, o iarnă cum nu s-a mai pomenit.

Bietul berbec, de frig rebegit, alergă de colo-colo prin pădure ca să se încălzească, dar văzînd că nu e chip, se duse la tăuraș :

— Be-he-he !... Măi, tăuraș, rogu-te să-mi dai sălaș !

— Ba nu ți-oi da, berbecule ! Cînd te-am poftit să facem casa împreună, ziceai că ai cojoc mițos, că nu ești friguros și că nu-ți pasă de iarnă.

— De nu-mi dai drumul, pe loc mi-oi face vînt și-ți dărîm ușa la pămînt. Să-ngheți și tu ca și mine !

Se gîndi tăurașul ce se gîndi și-și zise : „Mai bine să-l las, căci poznașul chiar că-mi strică sălașul și mă lasă să-ngheț de frig...

— Haide, intră, berbecule !

Berbecul intră bucuros și se-ntinse sub laviță, jos, mai pe-aproape de cuptor.

Nu trecu multă vreme și iată că vine fuguța și godacul :

— Guiț !... Guiț !... Măi, tăuraș, rogu-te să-mi dai sălaș, să mă-ncălzesc și eu oleacă !

— Ba nu ți-oi da, godacule ! Cînd te-am chemat să facem casa împreună, ziceai că te-ngropi în pămînt, că nu-ți pasă de ger și de vînt.

— De nu mă lași, măi vere, ți-oi rîma pe sub unghere și-ți surp casa cît ai zice peșteț !

Se gîndește tăurașul ce se gîndește și-și zice : „Mai bine să-l las, căci poznașul chiar că-mi surpă sălașul".

— Haide, intră, godacule !

Acesta intră bucuros și se vîrî în beciul casei, căci știa unde-i prieșteț godacului.

Dar iată că vine în zbor și gînsacul :

— Ga, gaa, gaaa, tăuraș, rogu-te să-mi dai sălaș !

— Ba nu ți-oi da, gînsacule ! Ai uitat ce-mi spuneai ? „O aripă dedesubt o pun, iar cealaltă-i în loc de zăbun..." Încălzește-te acuma cu ele !

— De nu-mi dai drumul în casă, ți-oi ciuguli tot lutul din pereți, de frig să îngheți !

Se gîndi ce se gîndî tăurașul și-l lăsă pe gînsac. Acesta intră în casă și zbură pe prichiciul sobei.

Dar nici n-apucă să se așeze bine, că iată și cocoșul vine :

— Cucuriguu, tăuraș, rogu-te să-mi dai sălaș !

— Ba nu ți-oi da, cocoșule. Cetina deasă spuneai că ți-e casă. Du-te și dormi sub ea.

— De nu mă-i lăsa, în pod m-oi urca, peste tot l-oi scurma. Să te pătrundă frigul pînă la oase !

Ce să facă tăurașul, îl lăsă și pe cocoș. Acesta intră în tindă și se-așeză pe o grindă.

Și-așa au început cei cinci să viețuiască împreună, fără să le pese de nimic. Despre asta aflară lupul și ursul cel voinic.

— Să mergem, hotărîră ei, i-om mînca și-n casă, la cald, ne-om muta.

Și veniră tiptil-tiptil pînă la căsuța cu pricina. Aici lupul îi zice ursului :

— Intră tu, martine, că ești mai voinic decît mine.

— Ba să intri tu, măi lupule, că ești mai sprinteior de picior.

Atunci lupul intră în casă. Dar de-ndată ce intră, tăurașul în coarne-l luă și-l propti de perete. Nici berbecul pe gînduri nu stete : buf, în el o dată, buf și iar buf, de-l lua pe lup cu năduf, iar coastele îi pîrîiră una cîte una... Și chiar atunci prinde godacul din beci a striga și-a cuvînta :

— Guiț, guiț, alelei !... Dați-mi-l mie, voinicii mei, că ascut *topoarele* și cuțitele, să-*i mănînc potroacele* !

Gînsacul cu ciocul îi smulge cojocul, iar cocoșul aleargă pe grindă, din pinteni bătînd și strigînd :

— Cucuriguu, fîrtați ! Încoace mi-l dați ! Că am un cuțit ascuțit și-o frînghie, să-l spînzur de bagdadie !

Auzind aceste strigări cumplite, ursul o luă la sănătoasa. Iar lupul, dînd din colț în colț, o zbughi glonț pe ușă-afară, îl ajunse pe urs din urmă și începu a-i povesti și a se tîngui :

— Văleu, ce-am pățit, în bătaie m-au năucit... A sărit un țăran, în suman, cu o furcă cît toate zilele, m-a proptit în perete, iar un altul mai mititel, în cojocel, s-a repezit cu un mai la mine și buf, și dă-i, și dă-i, și buf !... de mă lua cu năduf, iar coastele îmi pîrîiră una cîte una... Iar un alt țărănaș, în alb sumănaș, cu un clește, de coapse

mă tot ciupește... Iar cel mai țărănaș, în roș sumănaș, tot alerga pe-o grindă și striga din tindă : „Cucuriguu, fîrtați ! Încoace mi-l dați ! Am un cuțit ascuțit și-o frînghie, să-l spînzur de bagdadie !“ Iar din beci, cineva așa cuvînta : „Ascut topoarele și cuțitele să-i mănînc potroacele !“

De atunci, lupul și ursul ocoleau căsuța aceea cale de o poștă, iar tăurașul, cocoșul, berbecul, gînsacul și godacul trăiră în bună pace, așa cum se cuvine și între dobitoace.

Țapul, berbecul și motanul cel poznaș

TRĂIAU ODATĂ în ograda unui țăran un berbec și un țap tare de cap, în bun prieteșug, cum nu s-a mai văzut : o mînă de fîn cînd găseau, pe din două-l împărțeau ! Iar în casă, pentru ponoasele toate, cine credeți că o lua pe spate ? Numai Vaska, motanul, zis hoțomanul ! Căci de rămînea un ulcior pe-afară, începea burta să-l doară...

Și iată că într-una din zile, cum ședeau țapul și berbecul de vorbă despre una-alta, ce să vezi ? Șontîc-șontîc pe cărare, vărsînd lacrimi amare, vine spre ei bietul motan : numai smocuri îi atîrnă din suman...

Țapul și berbecul mirați îl întrebară :

— Măi, cotoiaș, prieten poznaș, de ce verși lacrimi amare și vii în trei picioare ?

— Cum să nu vărs lacrimi amare, prieteni, dacă stăpîna m-a bătut, coastele mi le-a rupt, m-a lăsat șontorog și mi-a spus că, de mă mai prinde în tindă, mă spînzură de coadă pe-o grindă...

— Și pentru care vină zicea să-ți facă una ca asta ?

— Zicea că dintr-o ulcică plină n-a mai rămas un dram de smîntînă !

Și iarăși se puse pe bocit cotoiașul obidit.

— Măi cotoiaș, prieten poznaș, da' de ce mai verși lacrimi ? Ori încă spinarea te doare ?

— Cum să nu vărs lacrimi amare, dacă stăpîna, cînd mă bătea, întruna zicea : „Cumnatul descară-o să-mi vină și nu am un dram de smîntînă ! N-am ce face, atît mi-a mai rămas : tai berbecul și țapul cel gras !"

Ce doi behăiră speriați :

— Măi cotoi hoțoman, cap sec de motan, ne-ai mîncat zilele, ne-ai scurtat viețile ! Te luăm în coarne acuși !

Atunci bietul cotoiaș începu a-i ruga spre a-i îndupleca să-i ierte păcatul, că nu-i el vinovatul. Berbecul și țapu-l iertară, apoi tustrei prinseră a se sfătui între ei : ce-i de făcut ?

— Măi frate, cu coarne-ncovoiate, spuse cotoiul cel isteț berbecului, să nu stăm la vorbă deșartă : ia încearcă-ți coarnele de poartă !

Se ridică berbecul, își făcu vînt și buf ! cu coarnele de poartă ! Nimic... se clătină doar un pic și rămase încuiată.

— Măi, frate, cu coarne rășchirate, îi spuse țapului cotoiul cel isteț, stăpîna, să știi, nu ne iartă : ia încearcă-ți coarnele de poartă !

Se ridică țapul, își făcu vînt și buf ! cu puterea toată... Poarta sări de îndată.

Se-nalță colbul mînat de vînt, iarba se culcă la pămînt, aleargă berbecul și țapul cît pot de tare, iar în urma lor, în trei picioare, bietul cotoi cu coada vîlvoi. Dar simțind că puterile-l lasă, se rugă de cei doi :

— Fraților, opriți un pic, nu-l lăsați pe fratele vostru mai mic !

Atunci țapul se milostivi de el, îl săltă în cîrcă frumușel și-o porniră tustrei, la galop peste dealuri, coline și văi.

Fugiră ei așa, cît fugiră, pînă cînd osteniră.

Și iată, tîrziu, într-al nopții ceas, sub un stei că făcură popas. Iar de sub steiul acela, pînă departe în zare, numai stoguri de fîn în picioare.

Se-oprirră aici să-nnopteze.

Iar noaptea era rece, de toamnă tîrzie. Un foc de-ar găsi, cu toți s-ar putea încălzi. Dar de unde să-l ia ? Se gîndește țapul, se gîndește și berbecul, iar motanul, hoțomanul, a și adunat niște coji de mesteacăn, le-a înfășurat de coarnele țapului și i-a poruncit acestuia să se pălească în coarne cu berbecul.

Cei doi se-ncontrară, da tare de tot, că le sărirră scîntei și din bot ! Iar cojile de mesteacăn se-aprinseră-ndată.

Astfel încinseră focul și se așezară în jurul lui.

Abia se mai dezmorțiră puțin, că vine spre ei moș Martin :

— Lăsați-mă, fraților, să mă încălzesc la foc, că nu mai pot de mijloc ! Oscioarele toate mi-au înghețat...

— Așează-te ici, moș Martine ! Dar ce s-a-ntîmplat, ce-i cu tine ?

— Of, am umblat printr-o prisacă și m-au ciomăgit țăranii oleacă !

Și-ndată cei trei, cu motanul poznaș, împărțiră al nopții sălaș : moș Martin sub un stog, motanul pe stog, iar lîngă foc, la taifas, se-așezară berbecul și țapul cel gras.

Și iată cum ședeau ei așa, șapte lupi suri de prin fund de păduri și un lup alb, ca de omăt, de ei că se-apropie-ncet.

Behăiră berbecul și țapul de frică, dar motanul năzdrăvanul numai cît capu-și ridică și spune :

— O, tu, lupule alb, împărat peste lupii toți, fă precum socoți numai nu-l supăra pe fratele nostru mai mare, că de se supără tare, e vai de voi ! În barbă îi stă puterea toată, și de-o da cu ea o dată, nu mai pupați voi pastramă de oaie —, c-apoi cu coarnele vă jupoaie ! Mai bine duceți-vă colea sub stog unde-i fratele nostru mai mic ; nu e chiar atît de voinic și puteți cu el a vă bate !

Lupii se-nchinară adînc pentru sfat și o porniră spre stog de-ndat'. Numai că acolo dormea moș Martin... Și începură a-l zădări pe jupîn, pînă cînd țandăra-i sare...

Lupule, unde nu-i cap, vai de picioare ! Și chiar că în ele găsiră scăpare...

În vremea asta țapul și berbecul, luîndu-l din nou pe motan în cîrcă, fugiră cu el în pădurea adîncă. Numai că aici iar se-ntîlniră cu lupii.

Atunci motanul năzdrăvanul se cățără iute într-un vîrf de brad, iar berbecul și țapul, luîndu-și avînt, săriră la un stînjen de pămînt și se-agățară cu picioarele de-o cracă...

Stau lupii, din dinți clănțănind, și nici unul nu pleacă.

Aici motanul, văzînd că nu-i de glumă, prinse a arunca în ei cu conuri de brad și să spună :

— Un lup ! Doi lupi ! Trei !... Ne-om răfui îndată cu ei ! Eu să vă spun cinstit : mai ieri, doi lupi am înghițit și mi-a fost destul, că-s încă sătul ! Dar tu, frate mai mare, știu că ești flămînd, că te-am văzut căutînd tot urși din cei grași prin pădure, dar n-ai prins nici unul la mure... Așa că dacă vrei și partea-mi de lupi poți s-o iei !

Abia de-i isprăvi el cuvîntul, că țapul bărbos căzu de pe creangă cu coarnele-n jos... Cotoiul atuncea răcni cu mînie :

— Prinde-i de coadă ! Mănîncă-i, frăție !

Iar lupii, pe bună dreptate, pe gînduri n-au stat. Și-au pus coada pe spate ! Și fugi...

Iar motanul năzdrăvanul, berbecul și țapul cel gras porniră prin codru, alături, la pas...

Rățușca șchioapă

TRĂIAU ODATĂ UN MOȘ și o babă. Într-o zi se duseră ambîndoi în pădure să culeagă ciuperci și găsiră acolo

o rățușcă. Era o rățușcă cum sînt toate rățuștele, doar că era cam șchioapă de-un picior. Bătrînii o aduseră în bătătura lor.

A doua zi, baba și moșul o porniră iar cu coșul la pădure, după ciuperci și mure, nu înainte însă de a-i face rățuștei lor un cuibar, lîngă coșar.

De-ndată ce plecară ei, rățușca se dădu peste cap de se făcu o fetiță-copiliță, frumușică și harnică cum altele nu-s : deretică prin casă, aduse apă de la fîntînă și le făcu bătrînilor niște plăcinte de pomină.

Se-ntoarseră moșul și baba acasă și se cruciră :

— Cine să ne fi făcut toate acestea ?

Iar vecinii de colo :

— Am văzut o fată, cam șchioapă de-un picior, dar harnică din cale-afară : aducea apă în găleată și deretica prin casa toată.

În dimineața următoare moșul și baba se prefăcură numai că pleacă și se ascunseră într-o șură. Rățușca iar se dădu peste cap de se făcu o fetiță-copiliță, puse mîna pe vedre și se duse cu ele la fîntînă. Atunci moșul și baba săriră îndată din șură, strînseră penele împrăștiate și le-aruncară în cuptor pe toate.

Cînd se întoarse fetița-copilița, ia penele de unde nu-s. Și începu a plînge biata, a se văita, rugîndu-i pe moș și pe babă să-i dea o furcă mititică cu fuior, să le facă treabă cu spor. Apoi se așează pe prispă și prinse a toarce. Cum ședea așa și torcea, iată că trece în zbor un stol de gîște sălbatice. Atunci fetița numai că le rugă pe acele gîște :

— Gîștelor, suratelor, dați-mi și mie cîte-o pană !

Iar gîștele de sus :

— Alte surate îndată ne-or urma. Să le ceri, ți-or da.

Iată însă că în curînd fetița noastră zări un gînsac care zbura singur. Gînsacul acela se îndură de fată și-i

dădu penele îndată. Fetița îmbrăcă penele, se prefăcu iar în rățușcă și se ridică în zbor.

Plînseră moșul și baba după rățușca lor, dar ce puteau face ?

Broscuța cea înțeleaptă

ERA ODATĂ UN ÎMPĂRAT, și avea împăratul acela trei feciori. Cînd crescură feciorii de se făcură niște flăcăi nalți ca brazii, împăratul îi chemă înaintea lui și le spuse așa :

— Feciorașii mei dragi, cît nu sînt încă prea bătrîn, îmi tînjește inima să vă văd însurați, să-mi bucur ochii cu vlăstarele voastre, cu nepoțeii mei.

Feciorii îi răspunseră numaidecît :

— Ți-om împlini această dorință, tăicuțule, dă-ne numai binecuvîntarea ta și spune-ne cu ce fete anume ai vrea să ne vezi rostuiți.

— Iată ce vă zic eu, feciorașii mei ; să ia fiecare din voi cîte o săgeată, să iasă în cîmpie și să o sloboadă din arc. Unde or cădea săgețile, acolo să vă căutați ursitele !

Se închinară adînc feciorii în fața părintelui lor, luară cîte-o săgeată, ieșiră în cîmpie, își încordară arcurile și sloboziră în văzduh săgețile.

Și se făcu că săgeata feciorului celui mai mare căzu într-o curte boierească și-o ridică fata acelui boier. Săgeata feciorului mijlociu căzu în ograda unui negustător bogat și-o ridică fata acelui negustător.

Iar săgeata feciorului mezin, a lui Ivan Țarevici adică, se înălță odată în sus, apoi s-a tot dus pînă hăt în zare, către soare-răsare. Se luă Ivan Țarevici în grabă după ea, merse cît merse și ajunse în cele din urmă la malul unei bălți. Aici dădu cu ochii de-o broscuță. Dar, ce să vezi ?

Ţinea acea broscuţă în gură săgeata pe care el o slobozise din arc... Şi prinse a o ruga Ivan Ţarevici :

— Broscuţă, broscuţă, dă-mi săgeata înapoi.

Iar broscuţa de colo :

— Ţi-o dau, de mă iei de nevastă !

— Cum să te iau, broscuţă proastă ?

— Să mă iei, că sînt ursita ta.

Tare se mai întristă bietul Ivan Ţarevici cînd auzi una ca asta, dar ce putea să facă ? Aşadar, luă broscuţa din băltoacă şi o aduse acasă să-i fie mireasă.

Peste cîteva zile împăratul jucă la curtea sa trei nunţi : pe feciorul cel mare îl însură cu fata boierului, pe cel mijlociu cu fata neguţătorului, iar bietului nostru Ivan Ţarevici îi dădu de nevastă broscuţa.

Într-o dimineaţă, numai că-şi cheamă împăratul feciorii înaintea sa şi le spune :

— Aş vrea să văd, feciorii mei, care din soaţele voastre e mai meşteră în mînuirea acului. Poftesc ca pînă mîine dimineaţă fiecare din ele să-mi coasă cîte o cămaşă.

Feciorii se înclinară adînc în faţa tatălui lor şi ieşiră.

Ivan Ţarevici veni acasă tare amărît, se aşeză pe o laviţă şi căzu pe gînduri. Şi cum se gîndea el aşa, iată că vine ţopăind spre el broscuţa şi îl întreabă :

— Soţiorul meu drag, de ce eşti aşa de amărît ? Ori vreun necaz te-a lovit ?

— A dat poruncă tăicuţul să-i coşi pînă mîine o cămaşă.

— Şi pentru atîta lucru te-ai întristat ? Du-te mai bine la culcare, îi spuse broscuţa, că pînă mîine-om vedea. Vom face şi noi ce-om putea.

Ivan Ţarevici se duse la culcare, iar broscuţa sări în tindă, lepădă de pe ea pielea de broască şi se prefăcu în Vasilisa cea înţeleaptă, o fată atît de frumoasă şi de arătoasă, că se făcu lumină în casă, iar de povestit nici că se poate povesti.

Şi de îndată ce se schimbă la înfăţişare, bătu din palme şi strigă :

— Mancelor, dădacelor, veniți în grabă, să vă pun la treabă : vreau să-mi coaseți pînă mîine o cămașă, da' să fie la fel ca acelea pe care le purta pe vremuri țăicuțul meu.

A doua zi dimineața cînd se sculă Ivan Țarevici, ce credeți că văzu înaintea ochilor ? Broscuța țopăia pe podea, iar pe masă îl aștepta o cămașă înfășurată într-un ștergar alb ca de nea. Tare se mai bucură el ! Apoi luă în grabă cămașa și se duse la părintele său. În vremea asta împăratul primea darurile de la feciorii săi mai mari. Feciorul cel mai mare tocmai pusese dinaintea-i cămașa adusă de el. Împăratul o luă în mînă și zise :

— Halal cămașă, măi fecioraș, parc-ar fi de țăran nevoiaș.

Feciorul cel mijlociu desfăcu și el în fața împăratului cămașa adusă, iar acesta grăi :

— Cămașa asta, dragul tatei băiat, pot s-o-mbrac doar cînd merg la-mbăiat !

Atunci desfăcu și Ivan Țarevici cămașa adusă de el, iar cămașa era împodobită numai cu alesături din fir de aur și argint, de-ți lua ochii. Se uită o dată împăratul la cămașă, se mai uită încă o dată și spuse :

— Așa cămașă mai zic și eu, măi feciori, s-o pui numai de sărbători !

Și o porniră tustrei feciorii spre casele lor. Pe drum cei doi feciori mai mari începură a-și da coate :

— Se vede treaba că am rîs degeaba de soața lui Ivan Țarevici. Nu e broască, pe cît se pare, ci curat vrăjitoare !

Peste cîteva zile împăratul își chemă din nou feciorii înaintea sa :

— Poftesc ca pînă mîine dimineață fiecare din soațele voastre să-mi coacă cîte o pîine. Să vedem care din ele e mai gospodină în casă !

Ivan Țarevici se întristă iar, lăsă capul în piept și se întoarse acasă. Broscuța ieși numaidecît în întîmpinarea lui :

— Soţiorul meu drag, de ce eşti aşa de amărît ? Ori vreun necaz te-a lovit ?

Iar Ivan Ţarevici :

— A poruncit împăratul ca pînă mîine să-i coci o pîine.

— Nu te-ntrista, Ivan Ţarevici, ci du-te la culcare. Pînă mîine-om vedea, vom face şi noi ce-om putea.

În vremea asta celelalte nurori, care la început făcuseră haz de broscuţă, trimiseră la ea o băbuţă să tragă cu ochiul şi cu urechea la cele ce va face broscuţa noastră.

Dar aceasta, hîtră cum era, pricepu de îndată despre ce-i vorba. Frămîntă aluatul în covată, ricîi de negreală hogeagul de deasupra cuptorului şi răsturnă apoi în cuptor tot aluatul. Băbuţa, văzînd treaba asta, dete fuga la cele două nurori ale împăratului şi le povesti de-a fir-a-păr totul, sfătuindu-le să facă la fel.

Iar broscuţa sări în tindă, se prefăcu în Vasilisa cea Înţeleaptă, bătu din palme şi strigă :

— Mancelor, dădacelor, ia veniţi în grabă, să vă pun la treabă : vreau ca pînă mîine să-mi coaceţi o pîine, da' să fie la fel ca acelea pe care le mîncam pe vremuri la tăicuţul meu.

A doua zi cînd se deşteptă Ivan Ţarevici, ce credeţi că-i văzură ochii ? Pe masă stătea o pîne cum nu mai pomenise : numai izvoade pe ea minunate, nalte turnuri pe-un zid de cetate.

Tare se mai bucură Ivan Ţarevici ! Înfăşură pîinea într-un ştergar curat şi se duse la părintele tău. În vremea asta împăratul tocmai primea pîinile de la ceilalţi feciori. Soaţele acestora, învăţate de băbuţă, răsturnaseră aluatul în cuptorul plin de funingine şi scoaseră de-acolo nişte pîinişoare negre şi amare, de mai mare rîsul să te uiţi la ele.

Împăratul luă pîinea adusă de cel mai vîrstnic fecior şi o trimise în odăile slugilor. La fel făcu şi cu pîinea adusă de feciorul mijlociu. Dar cînd primi pîinea de la Ivan Ţarevici, spuse bucuros :

— Asta mai zic și eu pîine, măi feciori, s-o mănînci numai de sărbători !

Și le porunci feciorilor săi să vină a doua zi la ospăț împreună cu soațele lor.

Ivan Țarevici se întoarse din nou acasă amărît, cu capul în piept. Iar broscuța, ca de obicei, ieși în întîmpinarea lui :

— Oac, oac, Ivan Țarevici, de ce ești amărît ? Ori tăicuțul cu vorba te-a obidit ?

— Broscuță, broscuță, cum să nu fiu amărît ? Mi-a poruncit tăicuțul să vin împreună cu tine la ospățul de mîine. Cum o să te arăt în ochii oamenilor ?

Atunci broscuța îi răspunde :

— Nu te necăji, Ivan Țarevici, ai să te duci singur la ospăț iar eu am să vin ceva mai tîrziu. De-ai s-auzi bubuit și huruit năprasnic pe-afară, nu te speria și să le spui oaspeților așa : „Îmi vine draga broscuță în cutiuță".

Ivan Țarevici îi ascultă sfatul și se duse singur-singurel la ospăț. Veniră și frații lui mai mari cu nevestele lor sulemenite și gătite ca niște păunițe și prinseră a rîde de Ivan Țarevici :

— Da' unde ți-e frumoasa nevastă ? De ți-a fost rușine cu ea, puteai s-o aduci într-o basma... Ia spune-ne și nouă : pe ce coclauri ai găsit minunăția asta ? Ori ai cutreierat bălțile în lung și-n lat ?

Împăratul cu feciorii și nurorile sale, împreună cu oaspeții ceilalți, se așezară în jurul unor mese mari de stejar cu fețe din fir de borangic și începură ospățul. Dar deodată, numai că se-aude de-afară un bubuit și-un huruit năprasnic de se cutremură întregul palat. Oaspeții săriră spăimîntați în picioare. Ce să fie oare ? Dar Ivan Țarevici îi liniști, spunîndu-le :

— Oaspeți luminați, nu vă spăimîntați, că-mi vine draga broscuță în cutiuță !

Și de-ndată ce le spune el asta, se oprește în fața palatului un rădvan aurit, tras de șase telegari albi ca neaua

și din el iese Vasilisa cea Înțeleaptă, îmbrăcată într-o rochie ca albastrul cerului, purtînd pe cap o cunună din stele și lună. Era așa de frumoasă și de arătoasă că, vorba ceea : la soare te puteai uita, da' la dînsa ba. Și cum ieși din rădvan îl luă de mînă pe Ivan Țarevici și-l duse spre mesele cele bogate, pline cu de toate.

Și începură mesenii a benchetui și a se veseli. Iar Vasilisa cea Înțeleaptă deșertă un pahar cu vin ca chihlimbarul și-și turnă apoi cîțiva stropi de vin în mîneca stîngă. Apoi gustă dintr-o lebădă și aruncă cîteva oscioare în mîneca dreaptă.

Băgînd de seamă asta, soațele celorlalți feciori de împărat făcură la fel.

Iar după ce mîncară și băură cu toții pe săturate, veni rîndul danțului. Vasilisa cea Înțeleaptă se ridică de la masă, îl luă de mînă pe Ivan Țarevici și porni să dănțuiască împreună cu el, da' cum : părea că zbura, nu alta, așa de ușoară era pe cînd dănțuia. Și iată că, în toiul danțului, numai că scuturâ deodată mîneca stînga și se făcu un lac de chihlimbar de toată frumusețea, scuturâ mîneca dreaptă și pe lac apărură cîteva lebede cu gîturi mlădioase, albe și frumoase. Împăratul și oaspeții nici că se puteau sătura, privind uluiți minunea din fața ochilor.

Atunci nurorile celelalte, văzînd o treabă ca asta, se porniră și ele să dănțuiască și minunea s-o făptuiască : scuturară mai întîi mîneca stîngă, da' nu făcură decît să-i stropească pe musafiri, scuturară apoi pe cea dreaptă și oasele se împrăștiară în toate părțile, iar unul din ele îl plesni pe împărat drept în ochi, de i se tăie bietului de el răsuflarea. Atunci împăratul se mînie și pe loc din palat le-alungă.

În vremea asta, Ivan Țarevici se ridică pe nesimțite de la masă și fugi în grabă acasă. Acolo găsi pielea de broască și o aruncă în sobă.

Cînd se întoarse Vasilisa cea Înțeleaptă acasă, ia pielea de unde nu-i ! Tare se mai amărî sărmana de ea. Se așeză

pe marginea laviței și-i spuse cu ochii în lacrimi lui Ivan Țarevici.

— Dragul meu soțior, ce-ai făcut ? Trei zile de-ai fi așteptat, de blestemul ăsta aș fi scăpat și-aș fi rămas pururea alături de tine. Acuma, însă, rămîi cu bine. Să mă cauți, de poți, peste nouă țări și nouă mări în împărăția lui Koșcei cel Fără de Moarte.

Și, cît ai bate din palme, Vasilisa cea Înțeleaptă se prefăcu într-un cuc și zbură pe fereastra deschisă. Amarnic mai plînse bietul Ivan Țarevici, iar după ce-i secară lacrimile de atîta plîns, se închină în cele patru vînturi și o porni încotro vedea cu ochii să-și găsească draga soțioară, pe Vasilisa cea Înțeleaptă. Merse el ce merse, zile și nopți de-a rîndul, prin ploi și ninsoare, prin codri fără soare de-și scîlcie bunătatea de ciubote și-și ponosi caftanul și în cele din urmă întîlni în cale un moș-moșuleț, la vorbă isteț, care-i spuse :

— Bun noroc, voinice ! Da'ncotro te poartă pașii ?

Ivan Țarevici îi povesti de-a fir-a-păr tot necazul său. Atunci moșulețul clatină din cap, zicînd :

— Mare greșeală ai făcut, Ivan Țarevici, că ai aruncat în sobă pielea broscuței. N-aveai dreptul s-o faci, că nu tu ai îmbrăcat-o în pielea aceea. A îmbrăcat-o tătîne-su, care, văzînd că fata s-a născut mai isteață și mai înțeleaptă decît el, a osîndit-o să umble trei ani în șir în piele de broască. Acum n-ai ce-i face. Ține ghemul acesta : încotro se va rostogoli, într-acolo vei porni, căci ghemul te va duce pe drumul de care ai trebuință.

Ivan Țarevici îi mulțumi din toată inima acelui moș-moșuleț, la vorbă isteț, și se luă pe urmele ghemului. Și încotro se rostogolea ghemul, într-acolo mergea și Ivan Țarevici. Și cum mergea el așa după ghem, iată că-i iese înainte un urs. Ivan Țarevici ridică arcul, îl luă la ochi pe urs, dar, cînd să sloboadă săgeata, acesta prinse a-l ruga astfel :

— Nu mă omorî, Ivan Țarevici, că-ți voi fi cîndva de folos.

Lui Ivan Țarevici i se făcu milă de urs, vîrî săgeata în tolbă și o porni mai departe. Merse el ce merse și iată că vede zburînd pe deasupra capului un rățoi sălbatic. Ivan Țarevici ridică arcul, îl luă la ochi, dar, cînd să sloboadă săgeata, acesta prinse a-l ruga astfel :

— Nu mă omorî, Ivan Țarevici, că-ți voi fi cîndva de folos.

Se milostivi Ivan Țarevici de rățoi, vîrî săgeata în tolbă și o porni mai departe. Și cum mergea așa pe-o cărare iată că-i sare înainte un iepure, Ivan Țarevici puse din nou mîna pe arc, dar iepurele, la rîndu-i, prinse a-l ruga astfel :

— Nu mă omorî, Ivan Țarevici, că ți-oi fi cîndva de folos.

Se îndură Ivan Țarevici și de el și-și văzu de drum. Și iată că, mergînd așa, ajunse la malul mării celei albastre. Aici ce să vadă : zăcea pe mal, azvîrlit de val, un pește care abia de-și mai trăgea sufletul. Și-i spuse peștele acela :

— Of, Ivan Țarevici, ai milă și-ndurare. Aruncă-mă în mare.

Ivan Țarevici aruncă peștele în mare și porni mai departe. Și tot mergînd el așa pe urma ghemului, acesta îl aduse în mijlocul unei păduri. Aici, în luminișul pădurii, ce să vadă : o căsuță mititică, pe-un picior de turturică, se tot învîrte singurică-n jurul ei, fără temei.

— Întoarce-te, căsuță, cum te-a pus măicuța : cu fața la mine, să te văd mai bine ! spuse voinicul.

Căsuța se-ntoarse îndată cu fața spre Ivan Țarevici, iar acesta de cum ridică clanța o văzu pe baba Cloanța-Cotoroanța, cu-o falcă în cer și una pe lăicer, cu nas de momîie, crescut în bagdadie, stînd tolănită pe cuptor și sforăind de zor. Dar în clipa în care intră, baba se deșteptă :

— Ia zi, voinicule, ce vînt te-a adus pe la mine ? Ai vreo treabă anume, ori numai te vînturi prin lume ?

Iar Ivan Ţarevici de colo :

— Cotoroanţă bătrînă, cît o prăjină, mai bine m-ai ospăta şi m-ai îmbăia, iar după aceea m-ai întreba : Vezi doar că-s ostenit de la drum !...

Atunci baba îl ospătă, apoi îl îmbăie, în pat îl culcă, iar Ivan Ţarevici îi povesti că a pornit în lume s-o caute pe soaţa lui dragă, pe Vasilisa cea Înţeleaptă.

— Ştiu, ştiu, voinice, zise baba Cloanţa-Cotoroanţa, soţioara ta se află în puterea lui Koşcei cel Fără de Moarte ! Îţi va fi tare greu să o scapi din mîinile lui, iar pe Koşcei să-l răpui. Căci moartea lui s-a aciuat într-un vîrf de ac, acul acela se află într-un ou, oul în raţă, raţa într-un iepure, iar iepurele stă închis într-o ladă de piatră, care-i agăţată într-un stejar înalt, iar stejarul acesta Koşcei cel Fără de Moarte îl păzeşte ca ochii din cap.

Ivan Ţarevici rămase peste noapte la baba Cloanţa-Cotoroanţa, iar spre dimineaţă baba îi spuse unde se află stejarul cu pricina. Şi o porni Ivan Ţarevici la drum şi merse cît îi ziua de mare prin codri fără soare, pînă ajunse în locul acela. Acolo creştea un stejar înalt cu crengi foşnitoare şi tocmai în vîrful lui se afla lada de piatră ce-o căuta. Dar încearcă de ajunge la ea !

Deodată, însă, ca din senin, apăru un urs voinic şi prăvăli stejarul la pămînt. Lada de piatră căzu şi se făcu bucăţi-bucăţele. Din ea sări un iepure ce o luă la picior peste ponor. Dar iată că din urmă îl ajunse un alt iepure, tare-n măsele, de-l făcu bucăţele. Atunci, din iepurele îmbucătăţit, se înălţă spre cer o raţă. Un răţoi, mare cît doi, se năpusti după ea, o ciocăni în cap o dată, de două ori, şi iată că din nori, de unde zbura raţa noastră, căzu în marea albastră un ou...

Amare lăcrimi îl podidiră pe Ivan Ţarevici cînd văzu că oul a căzut în marea albastră. Cine să-l scoată de-a-

colo ? ! Dar cum sătea el așa și lăcrima, iată că vine la mal un pește care ținea un ou în dinți. Ivan Țarevici luă oul, îl sparse, scoase din el acul și se apucă pe loc să-i rupă vîrful. Și pe măsură ce-l rupea, Koșcei amarnic se zvîrcolea și se văita. Pînă la urmă Ivan Țarevici tot reuși să-l rupă, așa că întunecatul Koșcei cel Fără de Moarte văzu moartea în fața ochilor și-i dădu obolul.

Iar Ivan Țarevici se duse numaidecît la palatul acestuia, clădit din piatră de spumă de mare, și numai că-i iese înainte soțioara lui iubitoare, Vasilisa cea Înțeleaptă. Văzîndu-l pe Ivan Țarevici, se aruncă la pieptul lui, îl sărută și lacrimi de bucurie i se rostogoliră pe obraji. Ivan Țarevici o strînse cu putere la pieptul său și o porniră amîndoi spre casa părintească. Acolo au început să viețuiască plini de fericire și voie bună și mai trăiesc și azi împreună.

Privighetoarea începătoare

ÎNTR-O ZI, Hogea intră într-o livadă și începu să mănînce portocale.

— Ce faci, omule ? îl întrebă stăpînul livezii, zărindu-l în copac.

— Păi... sînt privighetoare, zise el scoțînd niște sunete stranii, în încercarea de a imita cîntecul privighetorii.

— Ce fel de cîntat e ăsta ? se miră omul.

— De privighetoare începătoare !

Papucii lui Hogea

CÎȚIVA TINERI din cartier îi propuseră lui Hogea să se urce într-un copac, promițîndu-i, în schimb, orice dorește. De fapt îi pregătiseră o farsă : Voiau să-i ia papucii, de care era nedespărțit, și să-i ascundă.

Nastratin Hogea acceptă oferta dar, pregătindu-se de urcare, își puse papucii sub braț.

— Ce-ți trebuie sus papucii ? protestară ei. Îți și îngreunează urcarea...

— Măi, eu totdeauna gîndesc mai mult decît voi : mi-am dat seama că din vîrful copacului aș putea găsi o altă cale spre casă și e bine să-i am la mine.

Oricum coboram de pe cal

MĂGARUL ÎL TRÎNTI de pămînt pe Hogea, care-l tot îndemna să meargă mai repede.

Copiii se strînseră roată în jurul lui și începură să rîdă, dar el le spuse senin :

— Degeaba rîdeți, tot trebuia să mă dau jos aici, în fața casei mele.

Pedeapsă folositoare

NASTRATIN TRIMISE pe feciorul său după apă la izvor.

— Ai grijă de ulcior — îi spuse el și-i dădu o palmă.

— Măi omule, îl certă vecinul, de ce bați băiatul, că doar n-a făcut nici un rău.

— La ce i-ar folosi — replică Nastratin — dacă l-aș bate după ce sparge ulciorul ? Așa, dacă a primit palma înainte, o să fie mai atent.

Predica auzită de departe

NASTRATIN CITEA fugind o predică. Consătenii, mirați, îl întrebară de ce citește și fuge în același timp.

— Vreau să văd și eu — explică el —pînă unde se aude ceea ce citesc eu.

BĂCANUL ÎL CRITICA pe Hogea, în cartier, pentru că nu-și plătește datoria. Hogea, auzind, se duse înfuriat la el :

— Ce datorie am să-ți dau, de mă vorbești la toată lumea ?

— 53 de lei, răspunse băcanul.

— Bine ; mîine îți voi da 28 de lei, iar poimîine încă 20 de lei. Deci, în total, 48. Mai rămîn 5 lei. Păi bine, hapsînule, nu ți-e rușine să mă bîrfești în toată mahalaua pentru cinci lei ?

Dacă aș fi fost acolo...

ÎN TOIUL NOPȚII Hogea, neputînd dormi, se uita pe geam în grădină. Deodată i se păru că zărește pe cineva și o trezi pe soția sa :

— Dă-mi făcălețul cel mare ! Cred că e un hoț în grădină.

Coborî și începu să-l bată, pînă cînd acesta căzu leșinat.

Dimineața se duse să vadă victima. Își dădu seama că era haina lui, care fusese agățată la uscat și care acum zăcea pe pămînt, zdrențuită.

— Mă nevastă, mare noroc am avut azi noapte ! Ce-ar fi fost dacă eram și eu în haină ? Aș fi fost mort acum.

Sfatul

UNUL DINTRE musulmani vine la Hogea disperat :
— Dragă Hoge, am nevoie de un sfat și de niște bani.
— Eu pot să-ți dau un sfat, la nevoie chiar mai multe. Pentru bani, însă, încearcă la altcineva.

De ce te interesează ?

UN PALAVRAGIU îi spune lui Hogea :
— Știi, am zărit adineauri pe cineva care ducea o cratiță de sarmale.
— Ce mă interesează pe mine ! ? replică Hogea.
— Da, dar intra cu cratița la tine acasă.
— Atunci ce te interesează pe tine ?

Hogea — tămăduitor

PLIMBÎNDU-SE, flămînd, prin sat, Hogea fu oprit de un băiat :
— Hogea, tu ești și vraci, nu-i așa ? Vino, te rog, la bunicul meu, care e grav bolnav.
Ajuns la căpătîiul bolnavului, cere pîine, unt și miere și o pătură cu care se acoperă, în chip de vraci. Sub pătură, însă, începe să mănînce.
La un moment dat, băiatul îl zgîlțîie și-i spune că bunicul a murit.
— Dacă n-aș fi mîncat — răspunde Hogea — ar fi fost doi morți în casă...

Haina face pe om

LA O PETRECERE, îmbrăcat în hainele lui obișnuite, Nastratin nu a fost băgat de nimeni în seamă. După o săptămînă, trebuind să meargă din nou în aceeași casă, s-a îmbrăcat cu haine noi și s-a gătit. Încă de la intrare, a fost tratat cu deosebită atenție și servit cu toate bunătățile.

Atunci Hogea și-a așezat poalele hainei pe masă și le-a înmuiat în fiecare fel de mîncare, explicînd celor din jur, care se arătau mirați :

— Cînd am venit cu hainele mele vechi, nu m-a servit nimeni. Acum, însă, datorită lor, sînt tratat ca un musafir de vază. Merită să fie și ele sătule.

Cazanul care naște

NASTRATIN împrumută de la un vecin un cazan de fiert rufe. Cînd i-l înapoie, îi puse în el o cratiță mică.

— Ce-i cu cratița ? întrebă omul.

— Peste noapte — răspunse Hogea — cazanul a născut o cratiță.

Omul, bucuros, îi dădu crezare, cu toate că nu mai auzise una ca asta.

După cîteva zile, Hogea îi ceru din nou cazanul. Dar, de data aceasta, nu i-l mai duse înapoi și vecinul, văzînd că timpul trece, se duse să i-l ceară. Hogea îl anunță senin :

— Cazanul a murit.

— Cum să moară un cazan ? se miră omul.

Hogea replică :

— Cînd ţi-am spus că a născut, ai crezut. De ce nu crezi că a putut să şi moară ?

Între noi nu e nici o diferenţă

DUPĂ UN DRUM de trei zile şi trei nopţi, Nastratin Hogea ajunse la un ţăran, care-l primi destul de nepoliticos.

Ţăranul (altminteri neştiutor de carte) îi ceru să citească ceva şi, memorînd, „citi" şi el acelaşi text, apoi îl puse să scrie şi copie şi el textul exact.

— Nu te mai făli atîta, Hoge ; acum vezi bine că nu e nici o diferenţă între noi : ce-ai scris tu am scris şi eu, ce-ai citit tu am citit şi eu.

— Ba este, omule, o diferenţă, replică Hogea. Eu, spre deosebire de tine, am făcut un drum de trei zile şi trei nopţi, pînă la dumneata.

Predica

LA MOSCHEE, Hogea îi întrebă într-o zi pe cei adunaţi :

— Ştiţi ce vreau să vă spun ?

— Nu ştim, răspunse adunarea.

— Pentru că nu ştiţi, nu vă mai spun nimic.

Altă dată îi întrebă din nou :

— Ştiţi ce vreau să vă spun ?

— Ştim.

— Pentru că ştiţi, nu vă mai spun nimic.

A treia oară :

— Ştiţi ce vreau să vă spun ?

Jumătate au răspuns că ştiu, ceilalţi, că nu ştiu.

— Atunci cei care știu să le spună și celor care nu știu.

Găina albă

HOGEA DUSE la piață o găină neagră.

— Dacă găina era albă, ți-o cumpăram, îi zise un cumpărător.

— Bine, răspunse Hogea, mîine la aceeași oră voi veni cu o găină albă.

Acasă spălă găina cu apă și două calupuri de săpun, dar, desigur, fără nici un rezultat.

— Bun lustragiu ai avut — îi zise găinii — dacă nici cu două săpunuri nu pot scoate vopseaua de pe tine.

Brînza cere apă

ÎNTR-O DIMINEAȚĂ, Hogea vede că i-a dispărut putina cu brînză de lîngă casă. Atunci se îndreaptă spre cișmeaua din sat.

— Ce cauți la cișmea așa de dimineață ? îl întrebă un trecător însetat.

— Mi s-a furat putina cu brînza, iar hoțul, care a mîncat brînza, nu se poate să nu vină să bea și apă...

Hoțul păcălit

ÎNTR-O NOAPTE, unul din hoții tîrgului îi fură pe rînd lucrurile lui Nastratin Hogea și le cără acasă la el.

Hogea, trezindu-se din somn, se luă după el. Pomenindu-se cu el în casă și neștiind că a fost văzut, hoțul îl întrebă :

— Ce-i cu tine, ce te-a apucat să vii la mine la ora asta ?

— Păi am înțeles că de azi voi locui aici. De vreme ce mi-ai mutat toate lucrurile aici ce rost avea să rămîn într-o casă goală ?

Cum am lăsat să-mi scape ! ?

HOGEA avu un vis ciudat : se făcea că cineva îi dă nouă bănuți de aur. Lui, însă, i se păru că sînt puțini și rugă să i se dea măcar zece.

Cînd se trezi, dîndu-și seama că nu avea nimic în mînă, se grăbi să adoarmă din nou și să accepte chiar și numai nouă bănuți.

Casa fără soare

AHMED se plînse lui Hogea :

— Casa noastră este în umbră ; soarele nu pătrunde niciodată în ea.

— Dar în grădina de lîngă casă se coc legumele și fructele ? întrebă Hogea.

— A, da, păi în grădină soarele strălucește.

— Atunci, replică Hogea, de ce nu muți casa în grădină ?

Pot să te fac să ai patru picioare

PROSTUL satului, Akşehir, îl întîlneşte pe Nastratin Hogea şi-l roagă :

— Ştiu cît eşti de puternic, Hoge. Prin vrăjile tale, fă în aşa fel încît măgarul meu să aibă numai două picioare.

— Eu — răspunse Hogea — nu pot face vrăjitorii la animale, dar cred c-ar fi mai nimerit să te fac pe tine cu patru picioare...

Negustorul de halva

PLIMBÎNDU-SE prin Konya, Hogea se opri la un magazin şi începu să mănînce halva, pretinzînd că doar gustă. Negustorul îl întrebă de ce trebuie să guste de atîtea ori dar, neprimind nici un răspuns, se apropie şi-l luă la bătaie.

Întors în sat, Hogea fu întrebat de consăteni cum e la Konya.

— E foarte bine, răspunse el, numai că halvaua se mănîncă cu bătaie.

Chitara

ÎNTR-UNA din zile, Nastratin Hogea fu întrebat :

— Ştii să cînţi la chitară ?

— Ştiu, răspunse el.

Atunci îi puseră în mînă o chitară și el începu să zdrăngăne, apăsînd fără sens corzile. Oamenii, nedumeriți, spuseră că ceea ce cînta el e o prostie, că ei au mai văzut instrumentiști și acela căutau mai întîi cu degetele fiecare coardă, pentru a realiza melodia.

— Ei căutau notele pe corzi pentru că erau începători, eu apăs direct, fiindcă știu să cînt, replică Hogea sigur de el.

Cadoul lui Hogea

HOGEA trebuia să meargă la beiul Timur și s-a gîndit să-i ducă în dar o tipsie de metal. Un vecin întîlnit pe drum îl sfătui, însă, că acela nu era un cadou potrivit pentru un bei și atunci Hogea, renunțînd la tipsie, cumpără niște castraveți.

Ajuns la bei, îi dărui castraveții, dar acesta îi aruncă, unul cîte unul, în cap.

„Doamne Dumnezeule, îi zise Hogea, m-ai ajutat și de data asta cu sfatul : dacă-i aduceam tipsia, mă alegeam și cu capul spart...

Calul nărăvaș

ÎNTR-O ZI, Nastratin Hogea voia să ia parte la curse ; a nimerit, însă, un cal nărăvaș.

— Încotro o iei, Hoge, cu calul tău, îi ziseră unii uimiți de ce văd.

— Merg încotro vrea calul, răspunse el din fugă, neavînd de ales.

La vie

HOGEA pătrunde într-o zi în via vecinului și începe să fure struguri, pe care îi pune iute într-un sac. Apare, însă, proprietarul viei :

— Hoge, cum ai ajuns tu în via asta ?

— Furtuna din noaptea trecută m-a luat din fața casei și m-a adus în vie.

— Dar cine te-a pus să rupi struguri ?

— Cum îi ating, strugurii mi se lipesc de mînă și atunci, vrînd nevrînd, îi rup.

— Dar în sac cine te-a îndemnat să-i pui ?

— Și cu tot asta mă-ntrebam. Pesemne că tu m-ai îndemnat, că mie nu mi-ar fi venit această idee...

De-ar fi mereu sărbătoare...

NASTRATIN HOGEA ajunse într-un sat necunoscut, unde locuitorii mîncau și beau în piața mare. Invitat și el, Hogea mîncă și bău pe săturate.

— Ce bine se trăiește la voi ! se adresă el celor din jur.

— Măi omule, azi e zi de praznic la noi și fiecare și-a adus mîncarea și băutura, pentru a fi laolaltă.

„De-ar fi praznic în fiecare zi !“ se gîndi Hogea.

Hogea, negustor

— NU TE SUPĂRA, îl acostă pe Hogea un trecător într-o dimineață. Cît e azi, 5 sau 6 ?

— Nu știu, ripostă el, eu vînd legume, nu vînd zile !

La baia comunală

LA BAIE, Nastratin Hogea primi de la îngrijitoare prosoape vechi și murdare. La plecare, totuși, îi lăsă un bacșiș destul de substanțial.

Cînd se duse din nou la baie, îngrijitoarea îi dădu cele mai frumoase prosoape, dar, de data aceasta, Hogea îi lăsă un bacșiș neînsemnat. Ea, revoltată, îi spuse :

— Ți-am făcut așa o onoare, iar mata mă tratezi astfel !

— Bacșișul de azi — precizâ Nastratin — este pentru baia de data trecută, iar cel de-atunci, pentru baia de azi.

Socoteală exactă

COPIL FIIND, Nastratin fu întrebat de un vecin :

— Măi, Nastratine, care din voi e mai mare, tu sau fratele tău ?

— Anul trecut, răspunse el, mama mi-a spus că fratele meu este cu un an mai mare decît mine ; înseamnă că anul ăsta avem amîndoi aceeași vîrstă.

Inelul pierdut

HOGEA LOCUIA într-o cameră la subsol. Într-o zi își pierdu inelul prin casă, însă ieși în stradă să-l caute ; soția, contrariată, îl întrebă :

— Măi omule, de ce cauți inelul în stradă, cînd tu l-ai pierdut în casă ?

— Femeie, în casă este atît de întuneric, încît nu l-aș vedea. Am ieșit în stradă, unde-i lumină, că poate-l găsesc mai repede.

La frizer

HOGEA se duse la frizer și după tuns îi plăti acestuia un bănuț.

După un timp, merse la același frizer. Cînd, însă, omul își ceru plata, Hogea replică :

— Eu am păr doar pe jumătate din cap. Vezi bine că sînt chel, așa că taxa trebuie înjumătățită. Pentru ceea ce ți-am plătit data trecută, trebuie să mă tunzi de două ori.

Pom neroditor

NIȘTE grădinari sădeau pomi fructiferi.

— Săditi-mă și pe mine, să văd ce pot rodi — le ceru Hogea.

Oamenii se uitară mirați unul la altul, dar pînă la urmă acceptară : îl „sădiră" pînă la mijloc.

— Iată-te pom acum. Să vedem ce rod vei da.

Hogea a rămas acolo toată noaptea, dar, spre dimineață, înghețat tun, a ieșit din groapă.

— Ce s-a întîmplat ? îl întrebară grădinarii dimineața.

— Nu sînteți grădinari buni : m-ați sădit într-un pămînt neroditor. Nu m-aș fi prins niciodată...

Măgarul pedepsit

NASTRATIN HOGEA se pomeni într-o zi cu un măgar ce rătăcea prin grădina lui, stricîndu-i brazdele. Îl fugări pînă ce acesta ieşi din grădină, dar nu-l putu prinde.

După vreo săptămînă, în tîrg, Hogea recunoscu măgarul care trăgea o căruţă şi începu să-l bată. Stăpînul măgarului, revoltat, îl întrebă :

— Măi omule, ce-ţi veni să-mi baţi măgarul ?

— De ce te amesteci dumneata în treburile noastre ? E destul că-şi recunoaşte el vina !

Apa de băut

STÎND ÎNTR-UNA din zile pe malul mării, lui Nastratin i se făcu sete ; luă de două ori cu mîna apă din mare şi bău, dar apa sărată îi intră şi pe gură, şi pe nări, făcîndu-l să scuipe şi să strănute.

Plecînd de acolo, Nastratin bău şi nişte apă de la izvor, după care se îndreptă din nou spre mare şi i se adresă :

— Nu te mai îngîmfa şi umfla atîta cu valurile tale. Cînd e vorba de apă, nu apa ta e bună, ci cea de izvor.

Hogea îşi caută băiatul

ODATĂ, Hogea îşi luă băiatul şi plecă să facă o plimbare prin tîrg. Copilul, însă, obosi curînd şi-l rugă pe tatăl său să-l ia pe umeri.

Într-un tîrziu, Hogea își dă seama că nu mai avea copilul de mînă și începu să-l caute. După cîteva ore de căutare, ajuns în fața magazinului, aude glasul copilului, de pe umeri, care-l roagă să-l dea jos, să-i cumpere halva.

— De ce nu mi-ai cerut pînă acum ? îl certă el. Nu te-aș mai fi căutat toată dimineața !

Dacă ești bărbat, nu fugi !

LUI HOGEA, la vînătoare, i-a ieșit în față un iepure și-a început să-l urmărească ; dar degeaba, nu l-a putut prinde.

— Ți-ai dat seama că nu te pot ajunge — îi strigă Nastratin din urmă — de aceea o iei așa la sănătoasa ! Dacă ești bărbat, stai pe loc !

Precauție

NASTRATIN Hogea sădise odată niște pomișori, dar noaptea îi scotea și-i lua în casă.

— Ce treabă e asta, Hoge ? îl întrebară cunoscuții.

— Lumea s-a înrăit, replică el. Mă simt mai liniștit cînd lucrul meu se află aproape de mine.

Logică

ÎNTR-O SEARĂ, un oaspete rămase să doarmă la Nastratin, după ce împreună cinaseră.

În miez de noapte, musafirul se trezi și-l rugă pe Nastratin să-i dea lumînarea din partea stîngă a patului.

— Ai înebunit ? îl apostrofă gazda. Cum vrei să văd parea stîngă în întunericul ăsta ?

Scrisoarea

UN SĂTEAN se adresă lui Nastratin Hogea :

— Trebuie să trimit o scrisoare la Bagdad ; nu vrei să mi-o scrii tu ?

Hogea refuză. La insistențele omului, explică :

— Eu nu pot merge la Bagdad, iar dacă ți-o scriu și-o expediem tot degeaba, fiindcă scrisul meu nu-l pot citi decît eu.

Scrisoarea și fesul

UN OM primise o scrisoare din Iran și-l rugă pe Hogea să i-o citească.

— N-o pot citi — minți el — pentru că nu-i scrisă pe limba noastră.

— Să-ți fie rușine, măcar pentru că porți fesul ăsta de Hoge, replică, enervat, omul. Să nu poți citi o scrisoare ! ?

Atunci Hogea, supărat, își scoase fesul și i-l puse omului pe cap.

— Citește-o acum, dacă tu crezi că avînd un fes pe cap ești mai deștept decît alții.

Străin de sat

HOGEA ajunse într-un sat îndepărtat.

— În ce zi sîntem azi ? îl întrebă un trecător.

— Nu știu, răspunse el. Eu sînt străin de satul vostru și nu pot ști ce zi e astăzi la voi.

De ce stropești ?

ÎNTR-O ZI călduroasă de vară, Hogea venea agale spre casă. Era însetat și, cînd dădu cu ochii de o cișmea, se grăbi s-o deschidă. Aceasta țîșni, însă, și-l udă leoarcă. Nastratin se înfurie atît de tare, încît nici nu mai voi să bea apă și se răsti către cișmea :

— Fiindcă stropești în dreapta și-n stînga ți-au băgat un lemn în gură. Bine ți-au făcut !

Casa cu două intrări

NASTRATIN Hogea se întîlni pe drum cu un necunoscut, pe care-l invită la el. Ajuns în fața casei, îi rugă să aștepte puțin, pentru ca el să-și poată anunța nevasta. Intră apoi în casă și-o trimise pe aceasta să-i spună cunoscutului din stradă că Hogea nu este acasă.

Femeia făcu așa cum i se ceruse, iar omul, surprins, îi explică la rîndul lui că Hogea venise odată cu el și intrase în casă. În toiul discuției, apăru Hogea și-i spuse mustrător omului :

— Ce tot vorbești acolo ? Casa mea are două intrări ; m-ai văzut intrînd pe o ușă, dar nu te-ai gîndit că puteam să ies pe cealaltă ?

După lemne

NASTRATIN Hogea se duse în pădure, își legă măgarul de un copac de pe malul apei și începu să taie tocmai acel copac.

Cînd termină, copacul se rostogoli în apă, trăgînd după el și măgarul.

Întors acasă, nevasta îl întrebă de lemne și măgar.

— Ehei, povești el, măgarul s-a înălțat la ceruri, dispărînd cu lemne cu tot.

Nevasta cea deșteaptă

ÎNTR-O ZI, Hogea o întrebă pe soția lui :

— Cum recunoști un om mort ?

— Cel mai bun lucru ar fi, cred, să-l întrebăm pe mort, răspunse ea după ce se gîndi o vreme.

— Ce nevastă deșteaptă am ! Uite, la asta nu mă gîndisem...

Dacă m-aș fi pierdut și eu ?

HOGEA își pierdu, într-o zi, măgarul.

În timp ce-l căuta, aducea mulțumiri lui Alah.

— Cît sînt de mulțumit — explica el celor ce se arătau mirați — că n-am fost călare pe măgar, că m-aș fi pierdut și eu.

Nedumerire

DIS-DE-DIMINEAȚĂ, un vecin îl opri pe Hogea, întrebîndu-l despre scandalul care se auzise noaptea în casa lui. Hogea recunoscu că se certase cu năzdrăvanul lui de băiat, explicînd că zgomotul îl mai făcuseră bilele acestuia, care se rostogoliseră pe scări.

— Imposibil, ripostă omul stupefiat. Bilele sînt mici și nu puteau face atîta gălăgie.

— Da, recunoscu Hogea, dar odată cu bilele s-a rostogolit și el.

Plapuma lui Hogea

ÎN TOIUL nopții Hogea se trezi într-o mare larmă, chiar în fața porții sale. Dădu să iasă ca să vadă despre ce-i vorba dar, dîndu-și seama că era tare ger, își puse plapuma peste umeri și ieși afară.

Se amestecă în mulțime, privind. Unul dintre scandalagii, mai isteț, îi luă plapuma și fugi.

Larma se termină, iar Hogea, înfrigurat, se întoarse în casă fără plapumă. Nevasta, surprinsă, îl învinui că se amestecase prosteste în ceartă.

— Ei, cearta a fost pentru plapuma noastră, ripostă el. Îndată ce mi-au luat-o, s-a terminat totul, și scandalul și larma.

Vulturul negru

ÎNTR-UNA din zile, nevasta lui Nastratin Hogea spăla rufe pe malul apei. Deodată un vultur se repede și-i fură săpunul. Ea îl strigă disperată pe Nastratin și-i spuse ce s-a întîmplat.

— Vulturul era mult mai murdar decît rufele noastre — o liniști el rîzînd — avea, se vede treaba, mai mare nevoie de săpun decît tine.

Tăietorul de lemne

ÎNTR-O ȚARĂ CU CER albastru, cu ape limpezi precum cristalul, cu păduri dese de abanos, trăia un tăietor de lemne. Avea o căsuță în pădure și o droaie de copii. Din zori și pînă-n noapte muncea. Era însă foarte fericit și abia aștepta să se întoarcă de la lucru, să-și poată vedea copiii.

În ziua aceea muncise mai mult ca de obicei. Mort de oboseală, merse la rîu, își spălă fața, dar într-un moment de neatenție toporișca îi căzu în apă. Tăietorul se așeză pe mal și începu să plîngă. Durerea lui era atît de sfîșietoare încît și pietrele plîngeau de mila lui.

— Omule, ce-i cu tine, de ce plîngi așa de amarnic ? îl întrebă Zîna Pădurii.

— Ce să fie, frumoasă zînă, mi-am pierdut toporișca. Nu știu să înot și nu pot s-o caut.

— N-ai nici o grijă, ți-o aduc eu imediat, îi spuse zîna și dispăru în apă.

Nu peste multă vreme zîna ieși la suprafață și-i aduse un topor de aur, care strălucea de-ți lua ochii.

— Nu, frumoasă zînă, asta nu-i toporișca mea, spuse supărat tăietorul de lemne.

Zîna intră din nou în apă și scoase de data asta o toporișcă de argint.

— Asta e a ta ?

— Nu, frumoasă zînă, răspunse și mai repede tăietorul.

Zîna intră pentru a treia oară în apă și ieși aducînd un topor de bronz.

— Nici asta nu-i toporișca ta ?

— Nu, Zîna Pădurii, pe-a mea nu cred s-o mai găsim. Și începu să plîngă și mai amarnic.

Zîna intră, pentru a patra oară în apă și, cînd ieși, în mînă ținea toporișca tăietorului de lemne. Bucuria acestuia nu cunoștea margini.

— O, Zîna Pădurilor, îți mulțumesc mult că mi-ai găsit toporișca. Mă duc repede să-mi continui lucrul. Am pierdut prea mult timp. Își puse iute toporișca la brîu și dădu să plece.

— Stai, omule, nu te grăbi așa ! Vreau să-ți dăruiesc ceva : toporul de aur, pe cel de argint și pe cel de bronz, le meriți, pentru cinstea ta !

Zîna dispăru atît de iute, că tăietorul de lemne nici n-avu timp să-i mulțumească.

O porni fericit prin pădure. La un moment dat se întîlni cu alt tăietor de lemne.

— Dar de unde ai toporiștile acestea atît de frumoase ? îl întrebă uimit celălalt.

Îi povesti întocmai cele întîmplate. Apoi se despărțiră și-și văzură fiecare de drum. Dar cel de al doilea tăietor de lemne alergă la rîu și-și aruncă toporișca în apă, după care începu să plîngă cu lacrimi de crocodil. Nu după multe vreme apăru și Zîna Pădurii.

— Ce ai, omule, de ce plîngi ?

— O, Zîna Pădurii, mi-am pierdut toporul în apă și nu știu să înot !

Zîna intră repede în apă și peste puțină vreme reveni cu un topor de aur în mînă.

— O frumoasă zînă, ăsta e toporul meu, îți mulțumesc mult.

Zîna se înfurie peste măsură. Aruncă în apă toporul de aur și-i spuse :

— Ești mincinos și necinstit, omule. Du-te și caută-ți singur toporul : cel pe care singur, cu mîna ta, l-ai aruncat în apă și ține minte omule, și spune și celorlalți : pentru un om, în viață, cinstea e mai presus decît aurul.

Pămîntul își ia ce-i al lui

A FOST ODATĂ ca niciodată... o țară minunată, unde oamenii se năsteau, trăiau cît trăiau și-apoi mureau. Tot acolo se născuse un băiețel căruia nu-i plăcea să vadă murind oameni și păsări, animale și flori. Cînd s-a făcut mare, mistuit de această durere, s-a hotărît să plece în căutarea Nemuririi.

A mers el ce-a mers și s-a întîlnit cu un cerb care stătea și se uita prelung spre cer.

— Ei, tinere, i-a zis cerbul. Știu ce vînt te aduce încoace. Rămîi cu mine. Pînă cînd coarnele mele vor ajunge la cer ai să poți să stai liniștit aici cu mine.

Tînărul nostru s-a gîndit multă vreme la cele spuse de cerb. Rămînînd, putea să trăiască foarte mulți ani, dar asta nu însemna Nemurirea.

După ce-i mulțumi cerbului, tînărul își văzu mai departe de drum. Și-ajunse el pe marginea unei prăpăstii. Tot acolo se afla o păsărică. Mult s-a bucurat păsărica cînd l-a văzut și i-a ciripit :

— Rămîi cu mine. Ani mulți o să trăiești, căci departe e sorocul meu : pînă se va umple prăpastia asta cu găinaț mai va !

Cu zîmbetul pe buze, tînărul și-a văzut mai departe de drum, nu înainte de a-i mulțumi și prietenoasei păsărici.

A mers ce-a mers, de nu mai știa nici el cît a mers, pînă a ajuns la un castel, făcut din cristal, de o frumusețe rară și repede l-a înconjurat pînă i-a dat de intrare. Înă-

untru trăia o tînără cum nu mai văzuse el pînă atunci. Fără margini i-a fost uimirea cînd fata, cu o voce dulce, i-a spus :

— Rămîi cu mine și o să devii nemuritor ! Știu că asta îți este dorința.

Nuntă mare au făcut și fericiți au trăit multă vreme, de au uitat și de numărătoarea anilor.

De la o vreme, în sufletul tînărului s-a cuibărit o umbră neagră, care îi alunga somnul. Așa că într-o zi i-a mărturisit soției :

— Te iubesc mult, dar tare mă arde dorul de țara mea, de părinții mei și dacă nu-mi astîmpăr focul revederii simt că am să mor.

În zadar a încercat soția să-i explice că multe secole se scurseseră, că nu va mai întîlni pe nimeni dintre cei cunoscuți, că părinții lui muriseră de-un amar de vreme, dar el nu mai avea urechi s-o asculte. Dorul de-a se întoarce acasă era cu mult mai puternic decît rugămințile preafrumoasei lui soții. Văzînd ea că nu-i chip să-l înduplece, i-a dat, înainte de plecare, trei mere și i-a spus :

— Să le mănînci atunci cînd ai să simți foamea.

Cu lacrimi și mare durere s-au despărțit cei doi soți. Și el a luat-o îndărăt pe drumul pe care pornise în căutarea nemuririi.

Mergînd și iar mergînd, a trecut pe lîngă prăpastia plină de găinați : pasărea de mult murise. A trecut pe unde se întîlnise cu cerbul : acesta nu mai era nici el. Îi rămăseseră coarnele uriașe înfipte în borta cerului.

În sfîrșit, a ajuns și în țara lui. Totul era schimbat. Nimic nu mai era ca atunci cînd plecase. Nici măcar limba nu o mai înțelegea. Cum foamea începu să-l împungă, și-a adus aminte de mere. Mîncă unul. Părul i se albi, iar trupul i se aduse de spate. A mîncat și cel de-al doilea măr și simți cum picioarele nu-l mai ascultă. Parcă și-a pierdut și graiul. Sub povara bătrîneții se așeză jos.

A vrut să ia și cel de-al treilea măr. Dar putere nu mai avea să-l scoată din buzunar. În apropiere se jucau cîțiva copii. Încet, le făcu semn cu degetul și aceștia îi scoaseră din buzunar mărul și abia putu să-l mănînce. Odată cu mărul se sfîrși și bătrînul, pe același pămînt primitor în care se născuse.

Povestea trestiei de zahăr

A FOST ODATĂ ca niciodată o țară care nu cunoștea frigul și unde era veșnic vară. Țara aceasta era înconjurată de ape, cît vedeai cu ochii. În fiecare an însă, asupra locuitorilor acestui ținut se abătea o mare nenorocire : se stîrnea din senin un vînt puternic, așa de puternic încît scotea arborii din rădăcini, dărîma casele acoperite cu frunze de palmier, strica livezile și recoltele, iar oamenii mureau de foame. Tot aici trăia o familie cu doisprezece copii, care o ducea greu de tot cu ale gurii. Fiul cel mare, Pedro, s-a hotărît într-o bună zi să plece departe, să caute ceva cu care să-și poată ajuta familia. Cînd Juan, tatăl său, află de această hotărîre, se întristă nespus de mult.

— De ce vrei să pleci, Pedro ? De ce ? Tocmai acum cînd am mai multă nevoie de tine ? !

— Tată, nu te întrista. Trebuie să plec cu orice preț, să cunosc lumea și să găsesc ceva care să ne ajute să trăim mai bine.

— Bine, fiule, ce pot să mai fac ? Îmi dau seama că nu te pot opri, că nu e cu putință să te întorc din drumul acesta.

Apăru și mama, care între timp auzise totul.

— Fiule, mă bucur de hotărîrea ta. E greu pentru mine s-aud că te încumeți la un asemenea drum, dar voi

îndura mai ușor știind că vei face ceva pentru viața oamenilor.

Mama plîngea și-l îmbrățișa. Îi ură drum bun și Pedro părăsi casa părintească. Cînd ajunse la malul apei porni să-și construiască o barcă. Găsi un lemn rezistent, de guayacan și începu să-l scobească. Lemnul era tare, degetele i se umflaseră, dar el trebuia să termine treaba cît mai repede. Cînd barca a fost gata, el a împins-o ușor pe mare. Arșița soarelui și oboseala îl sleiseră ; curînd se așeză istovit pe marginea bărcii, dar simți că cineva o împinge înainte. Nu mai știu cîtă vreme pluti așa. Deodată simți că cineva îl stropi cu apă. Revenindu-și, văzu țărmul și pe delfinul care îl purtase către uscat, împingînd barca.

— Du-te, Pedro, du-te cît mai repede ! Ai grijă cum treci lacul cu crocodili. La înapoiere te voi aștepta tot aici.

De bucurie și de uimire Pedro nu mai știa cum să-i mulțumească.

— Delfinule, îți mulțumesc pentru ajutorul dat. Voi avea grijă să trec cu bine lacul cu crocodili. Dacă poți să mă aștepți, tare m-aș bucura, eu mă întorc peste șase luni. O zi însă dacă întîrzii să nu mă mai aștepți.

Merse el cît merse și ajunse la o pădure neumblată, pe unde nu călcase picior de om. Înainta cu mare greutate ; trebuia să-și croiască drum printre lianele încîlcite. Deodată auzi răgetul unui leu, care, se rătăcise de mama lui, leoaica. Pedro sări de îndată să-l ajute. Îl luă în brațe și începu să-i caute bîrlogul. L-a căutat multă vreme. Era zgîriat pe față și pe mîini, dar într-un tîrziu dădu peste frățiorii puiului de leu. Se ascunse apoi în tufiș ca să vadă ce se mai întîmplă cu puiul de leu. Fu și mai mulțumit cînd zări pe leoaică venind și mîngîindu-și odraslele.

O porni din nou la drum. După ce străbătu cale lungă, foarte lungă, ajunse într-un sat. Fiind tare prevăzător, aici nu se arătă de îndată oamenilor. Stătu îndărătul unui tufiș și-i urmări. Limba lor el n-o înțelegea. Într-o bună zi se porni și acolo un vînt puternic aidoma celui din țara lui,

care scoase copacii din rădăcini și dărîmă casele. Veniră apoi apele și curățară totul. Trebuie să mai știți că muriseră toți sătenii și rămăsese doar o singură familie pe care Pedro n-o scăpa din ochi. Observă ceva ciudat la ei : se salvaseră de la moartea prin foame sugînd mereu niște crenguțe. Curiozitatea lui Pedro era așa de mare, încît hotărî să afle neapărat ce mîncau ei cu atîta nesaț. De aceea el se strecură într-o noapte în curtea acelor oameni și din grădinița din fața casei smulse o plantă cu rădăcini cu tot, o băgă în sîn și dădu să se furișeze iute afară. Cînd să iasă însă pe poartă simți două brațe zdravene cuprinzîndu-l. Fusese prins. Îl închiseră într-o colibă de bambus. Stătu acolo o zi și o noapte nemîncat și fără apă. Își aminti de planta cea smulsă pe care o ascunsese în sîn. Începu să o sugă și văzu că are un gust minunat : era dulce, foarte dulce. Se hotărî îndată s-o ducă în țara lui, cu orice sacrificiu, fie chiar cu prețul vieții. În noaptea următoare auzi o respirație grea lîngă urechea lui. La început s-a speriat și s-a ridicat drept în sus.

— Nu te speria, Pedro, sînt eu, leul, regele animalelor. Tu mi-ai salvat puiul și vreau să te ajut și eu pe tine.

Pedro nici n-avu răgaz să răspundă că leul se repezi cu toată forța și sparse peretele colibei. Pedro i se urcă iute în spinare și ajunse cu bine în preajma unui lac.

— Rămîi cu bine, Pedro, de aici încolo nu te mai pot ajuta, spuse leul și făcu cale-ntoarsă.

Pedro rămase singur. Gîndurile i se îndreptau spre casă, unde dorea să ajungă cît mai iute, să planteze cît mai degrabă acea plantă miraculoasă în țara lui. Mare îi fu însă durerea cînd văzu că trebuie să treacă lacul acela plin de crocodili. Pe luciul apei se vedeau capetele lor, unul lîngă altul. Cum să treacă oare ? Cine l-ar putea ajuta ? Deodată auzi niște strigăte și văzu o bătrînă care cerea ajutor.

— Băiatule, nu mai pot merge ! Ajută-mă ! Cred că mi-am rupt un picior !

— Vin îndată, mătușico. Așteaptă puțin !

Pedro o ajută pe bătrînică să ajungă acasă. Odată ajunși aici, ea se întoarse spre Pedro și-i spuse :

— Ei, acum, fiindcă am ajuns cu bine la mine acasă și tu m-ai ajutat, du-te în camera de-alături și vei vedea trei lăzi : una plină cu bani de argint, una plină cu bani de aramă și a treia plină cu bani de aur. Pe perete vei vedea o săgeată și o sabie. Alege ce vrei, poți să iei de acolo ce poftești.

Pedro făcu întocmai cum îi spuse bătrînica. Văzînd cele trei lăzi pline cu bani se așeză pe podea și-și aminti cît de greu o duceau ai lui. Se gîndi îndelung cum ar fi mai bine să facă. Se ridică hotărît și luă sabia. Cînd bătrînica îl văzu cu sabia se bucură și-i spuse :

— Bravo, Pedro, ai ales lucrul cel mai de preț, căci sabia aceasta e fermecată. La cea mai mică atingere dușmanul cade răpus, iar la nevoie, sabia te poate ajuta și la muncă, atunci cînd nici nu gîndești.

Pedro mulțumi bătrînei și se întoarse pe țărmul lacului cu crocodili. Își construi iarăși o barcă din lemn de guayacan și purcese curajos la traversarea lacului. Cînd crocodilii au simțit barca pe apă începură să se agite, dar Pedro, cu sabia fermecată în mînă, trecu cu bine lacul și ajunse la locul unde îl aștepta delfinul, căci sorocul de întoarcere tocmai se împlinise.

— Bine ai venit, Pedro ! spuse bucuros delfinul. Poate mă ajuți și tu pe mine : am fost mușcat de un șarpe veninos și am o umflătură care nu mă lasă să mă mișc. Poate știi tu cum să mă ajuți.

Pedro se uită cu atenție la rană apoi, cu sabia, curăță umflătura. Peste cîteva clipe delfinul nu mai avea nimic. Pedro era și mai fericit acum. Sabia își dovedise încă o dată puterile-i miraculoase, salvîndu-l pe delfin din ghearele morții.

Pedro ajunse cu bine acasă. Bucuria părinților și a fraților săi nu cunoștea margini. Mama se mișca fericită în jurul lui, întrebîndu-l :

— Hai să vedem, Pedro, ce ai văzut și ce ai făcut tu pe unde ai cutreierat ?

— Multe am mai văzut și multe am mai auzit, mamă, dar am adus de pe acolo o plantă ciudată și o sabie fermecată. Și le povesti cu de-amănuntul tot. Nimeni însă nu-i dădea crezare. Cum gustară însă din plantă începură să se minuneze, care mai de care. Avea într-adevăr un gust minunat.

Au plantat-o cu multă dragoste, au îngrijit-o cum se cuvine. Se înmulți degrabă și ce să vezi, se dovedi și rezistentă la aprigele vînturi care bîntuiau țara. Oamenii s-au învățat să scoată din cultura ei mari foloase. An de an suprafețe întinse crescură, iar trestia de zahăr a încetat să mai fie o simplă poveste. De ea sînt legate viețile a milioane de oameni latino-americani.

(Repovestire după un motiv folcloric afro-cubanez.)

Darul lui Moș Gerilă

MOȘ GERILĂ dormea toată ziua într-o trecătoare întunecată. Cînd soarele ajunse la asfințit, s-a ridicat, a căscat lung, s-a uitat în depărtare și încet-încet s-a apucat de treabă. Mai întîi și-a întins mîna rece deasupra văilor, așa cum ar fi mîngîiat o pisică. Firele de iarbă nu s-au mai mișcat, au înțepenit. Apoi a coborît spre cîmpie, zbîrlind coada cailor și măgarilor aflați la păscut. Mai apoi a trecut peste vii, iar frunzele pe care le-a găsit în cale le-a chircit de-ndată. După vii a ajuns pe ulițele satului, înroșind

nasurile copiilor aflați la joacă, ba i-a și obligat să intre în casă. În sfîrșit, a ajuns la scocul morii, unde s-a așezat sprijinindu-și capul cu coatele pe genunchi.

Stătea așa Moș Gerilă suflînd în joacă și cîntînd :

La-la-la, la-la-la,
Scaunul de aur din soare l-am luat,
Să-l cobor jos luna m-a ajutat...

Apa începu să înghețe. Mai întîi în cerculețe mici, apoi tot mai mari, care se uneau, în vreme ce gheața creștea.

Moș Gerilă sufla și sufla și apoi iarăși cînta :

La-la-la, la-la-la,
Scaunul de aur din soare l-am luat
Să-l cobor jos luna m-a ajutat...

Deodată a auzit o voce stranie, care nu era a apei. Nu putea fi nici a tulpinilor de trestie. Nici a bătrînelor sălcii plîngătoare — care dormitau precum bătrînii. Vocea aceasta venea de undeva, de jos. Acolo jos, cineva stătea și sufla în mîini.

— Ei, tu, cine ești ? Vreau să văd ce ființă ești ! — a strigat Moș Gerilă, însă fără să primească vreun răspuns. Trestiile tremurau de frig, sălciile bătrîne dormeau de-a binelea.

Atunci s-a sculat Moș Gerilă și uitîndu-se atent a zărit, de partea cealaltă a scocului morii, un băiețel, Ila, care ținea mîinile la gură și sufla de zor ca să le încălzească.

Moș Gerilă avea părerea lui despre copii. „Cu siguranță că n-a venit el pînă aici pentru ceva bun. Nici vorbă că a venit să prindă ciocănitoarea, care își are cuibul în salcia cea bătrînă !" A tușit și cu o voce groasă s-a prefăcut supărat, ba chiar s-a răstit la copil :

— Ei, tu n-auzi cînd te strig ? Tu nu vezi că îngheață apa ? Să pleci imediat de aici, altfel am să te înghet și pe tine !

Ila s-a uitat la el cu ochii lui mari, dar nici de data aceasta nu i-a răspuns. A continuat să-și sufle în mîini.

— Deci nu vrei să mă asculți ! și dădu din cap a amenințare. Stai tu acolo și ai să vezi ce-o să se întîmple cu tine. O să fie vai de tine !

S-a așezat Moș Gerilă din nou, tot așa sprijinindu-și capul cu coatele pe genunchi și s-a pus pe suflat, cît îl țineau puterile, de s-a așternut gheața peste tot, trestiile au început să trosnească de frig, iar sălciile cele bătrîne s-au trezit și s-au pus la sfat.

— Ei, ce s-a întîmplat, de ce s-a supărat Moș Gerilă ?

Ila s-a uitat de data asta cu ochii triști și a început să sufle și mai tare în mîini. Asta l-a înfuriat tare pe Moș Gerilă. „Cum, se încumetă să se măsoare cu mine băiatul ăsta ?" Așa că s-a așezat lîngă Ila, s-a uitat la el cu ironie, după care l-a apucat de nas.

— Va să zică nu ți-e frică de mine ? Chiar nu ți-e frică ?

Ila s-a repezit cu mînuțele lui rotofeie și l-a apucat de nas pe Moș Gerilă, care, nu se lăsă mai prejos și-l trase și el de urechi.

— Deci nu ți-e frică ? zicea Moș Gerilă arătîndu-și dinții lui albaștri. Ila a dat să-și apere urechile, însă Moș Gerilă a început să-i frece nasul cu mîinile lui reci ca sloiul de gheață.

— Ha, ha, ha, deci nu ți-e frică de mine ?

Ila a pus din nou mîinile la nas, Moș Gerilă a ajuns din nou la urechile lui Ila, în vreme ce repeta de zor : „Deci nu ți-e frică de mine ?"

Încă nițel și lui Ila i-ar fi dat lacrimile. Tocmai atunci s-au auzit voci, care veneau pe potecă :

— Nu zău, nu mai spune !

Atît Moș Gerilă cît și Ila s-au uitat într-acolo și au văzut cum veneau patru femei cu vreascuri în spate. Veneau pe poteca înghețată și vorbeau cu glas tare. Cea din față era chiar mama lui Ila.

— Mamă, mamă ! a sărit Ila în sus de bucurie. Pe tine te așteptam. Dă-mi legătura s-o duc eu !

— Vai, fiule, cred că ai înghețat, a spus mama, cuprinsă de teamă, dar Ila, voios, tîra vreascurile după el.

— A vrut Moș Gerilă să mă înghețe, însă n-a putut. Hei, Moș Gerilă, ia uită-te la mine să vezi ce băiat voinic sînt eu !

Femeile s-au uitat uimite una la alta. Ele niciodată nu-l văzuseră pe Moș Gerilă.

— Cum așa, Moș Gerilă ? Despre cine vorbești, băiatul meu ? Ce să-i faci ! Oamenii mari n-ajung niciodată să-l vadă pe Moș Gerilă. Ei simt numai frigul, însă nu-l pot vedea. Moș Gerilă era la numai doi pași, lîngă săleiile bătrîne și se gîndea și tare-i mai părea rău :

„Ila e un băiat bun. Degeaba l-am necăjit eu !“ Genunchii lui bătrîni au început să i se înmoaie. S-a așezat jos și s-a lăsat dus de gînduri. A ieșit o lună imensă, care s-a oprit deasupra capului său și de acolo, de sus, a strigat : — Noroc !

Vocea asta l-a întărit pe Moș Gerilă, i-a dat puteri, așa că își reluă cîntecul :

La-la-la, la-la-la,
Scaunul de aur din soare l-am luat
Să-l cobor jos luna m-a ajutat...

— Noroc, frumoasa mea lună, a strigat el. S-a învîrtit precum vîntul și a pornit drept spre casa lui Ila. S-a apropiat apoi tiptil de geam, a ridicat mîna și, în șoaptă, ca să nu-l trezească din somn pe Ila, a spus :

— Ila, băiatul meu cel voinic și bun ! Vreau să-mi îndrept greșeala. Vreau să-ți dăruiesc ceva. Dar ce oare

poate avea un pictor bătrîn, fără casă, altceva decît meseria lui de zugrav ?

Și cu degetul arătător a desenat pe geam un pom înflorit, din stelute strălucitoare, întocmai ca în basme, așa cum nimeni pe lume nu mai văzuse o asemenea frumusețe.

Tălmăcire de Zaira Samharadze, din Revaz Inanișvili

Pasărea albă

ADESEORI MĂ GÎNDESC cine a făcut pămîntul, pietrele, pădurile, rîurile... Sînt însă sigură că Soarele este tatăl tuturor. Săracul de el, cîte griji n-a avut și mai are el !

Dacă mă gîndesc bine, Pămîntul e ca o masă acoperită cu o față curată verde, mereu înnoită și primenită. Pe Pămînt sînt așezate pietre, bolovani, ca niște scaune. Prin mijloc, trece un rîu mare, plin de pești mici și mari, de toate culorile. Dar cine ia loc la masa întinsă ? Păsările și animalele pădurii. Iau parte și brazii, cu conurile lor strălucitoare.

Pe malul apei se adună toate neamurile de păsări, și mari și mici, vesele și triste, păsări singuratice... căci există și dintr-astea ! Așa, singurică, stătea o pasăre albă. Nemișcată. A întins ciocul numai cînd prin fața ei a trecut un melc mititel, de culoarea pămîntului, care abia se mișca.

— Hei, melcule, unde te duci așa tîrîș-grăpiș ? a strigat pasărea.

— Unde să mă duc ? Unde oi vedea și eu cu ochii ! Cum Soarele s-a dus, acum mă simt în apele mele.

— Cum poți să spui asta ? Toată lumea se bucură cînd apare Soarele, iar tu fugi de el. Ia te uită ce vorbă nesăbuită !

— Nici pînă azi n-ai aflat că mama mea este Ploaia ? Ea mă spală, mă îngrijește. În schimb, Soarele e tare departe de mine. Tu cel puțin poți să zbori și să-l vezi mai de-aproape. Eu sînt așa de mic și pe deasupra mai trebuie să car în spinare și toată căsuța mea. Fiindcă veni vorba, știi cine e bunicuța mea ? Luna argintie ! De-aceea e argintie și dîra pe care o las cînd ies la plimbare noaptea... Cineva mi-a spus că Soarele mi-ar fi un unchi mai îndepărtat, dar cine să mai știe !... Tot ce știu e că într-o zi am scos capul din căsuță și am vrut să mă uit la Soare. Puțin a lipsit să nu pier cu totul de dogoarea lui, să mă prăjesc de viu. Așa că de atunci nici că mă mai interesează acest uriaș.

Așa grăi melcul și apoi își văzu de drum. Nici mai repede și nici mai încet ca pînă atunci.

Din urmă se auzi glasul păsării albe, care-l mai strigă :

— Ei, melcule, dar unde-ai plecat așa grăbit ? Vreau să-ți dăruiesc ceva. Zicînd asta, puse iute în fața melcului o gărgăriță.

— Mulțumesc, dar nu-mi trebuie, zise melcul. Și pînă să-și termine vorba gărgărița zbura fericită spre înaltul cerului. „Dacă-i așa, mîine o să fie iar vreme frumoasă și iarăși ai să te bucuri, pasăre albă și bună", mai zise melcul, înainte de a se ascunde în căsuța albă.

În liniștea serii, pe malul apei, a rămas gînditoare numai pasărea cea albă.

Orașul de bronz

A FOST ODATĂ ca niciodată, că dacă n-ar fi fost nu s-ar fi povestit. A fost un împărat care nu se gîndea decît

cum să facă să-şi întindă mai mult domeniile. Cînd afla că undeva există vreo ţară sau un oraş, fie cît de departat, trimitea oameni în recunoaştere, după care urnea nimaidecît armate spre a le cuceri. Aşa auzise că peste mări şi ţări exista un oraş de bronz. Îşi chemă oamenii şi pe unicul său fiu şi le spuse :

— Am aflat că undeva departe s-a înălţat un oraş de bronz ; ştie cineva ceva despre viaţa acestui oraş ?

— Da, înălţate împărate. Ştim şi noi de acest oraş de bronz, dar nu ştim pe unde vine şi nici ce fel de oameni îl locuiesc, răspunseră într-un glas supuşii săi slujitori.

— Bine, bine, de aceea v-am chemat, să aflaţi încotro se află. Eu vă voi da provizii şi tot ce vă este necesar pentru descoperirea lui.

— Mă duc şi eu, tată, se auzi îndrăzneaţă vocea lui Laşa, unicul său fiu.

Cînd îl auzi, se întristă, căci nu se aşteptase să-l părăsească chiar copilul lui, dar ce putea face ! Ştia că nu-l va putea împiedica din hotărîrea lui. Îl numi atunci în fruntea expediţiei.

Peste o săptămînă porniră la drum. Au mers ei ce-au mers şi într-un tîrziu ajunseră într-un orăşel frumos, cu căsuţe mici, cu oameni veseli, primitori, iar în mijlocul oraşului zăriră un castel în care pătrunseră cu toţii. Nu mică le-a fost uimirea cînd au văzut pereţii de aur bătuţi cu pietre nestemate. Era însă gol, nici un fel de mobilă nu se afla înăuntru, dar într-un colţ Laşa observă o statuie de bronz, care înfăţişa un bărbat avînd o sabie într-o mînă. În cealaltă mînă ţinea ceva strîns. Cu mare greutate, Laşa îi desfăcu pumnul şi scoase un bilet pe care sta scris : „Cel care doreşte să afle unde se găseşte oraşul de bronz, să mă rotească de trei ori şi să apuce încotro îi va arăta spada mea". Toţi chiuiră de bucurie şi o porniră îndată în direcţia arătată de sabie, după ce mişcară de trei ori statuia de bronz.

Au mers ce-au mers și au ajuns la Muntele Verde, unde s-au gîndit să facă un popas. Dar o uimire fără margini puse stăpînire pe ei la vederea unui stîlp de care era legat un uriaș gemînd. Lașa se apropie și-l întrebă :

— Ce-i cu tine, uriașule ? Cine te-a înlănțuit aici ?

— Omule, ajută-mă, salvează-mă ! Te voi ajuta și eu la rîndul meu. Aici m-au adus păcatele săvîrșite ! Rogu-te ajută-mă. Te voi ajuta și pe tine și pe toți ai tăi !

Nu era deloc ușor, dar Lașa și oamenii lui se apucară imediat să-i desfacă lanțurile. Uriașul îi întrebă, îndată ce se văzu liber :

— Dar voi încotro mergeți ?

— Spre orașul de bronz, i se răspunse.

— Pentru ce-l căutați ? întrebă din nou uriașul, nerăbdător.

— Tatăl meu, împăratul, vrea să afle vești despre acest oraș de bronz, răspunse Lașa, pentru început.

— Doar pentru asta mergeți ? Dacă-i așa, vă voi ajuta chiar eu. Dacă ați fi rîvnit la bogățiile de acolo, care s-au irosit în vînt și din pricina mea, nu v-aș fi ajutat cu nimic. Acum că v-am promis, vă pot spune că sînteți pe drumul cel bun. Ba sînteți chiar foarte aproape de el. Cel mai greu ne va fi să găsim portița de intrare, care se află în cel de al patrulea zid, care înconjoară orașul. Voi, care sînteți mai mici, va trebui s-o căutați cu mare grijă și răbdare, dar ce mai atîta vorbă, hai s-o pornim într-acolo !

Au mers ei preț de cîteva zile și ajunseră, în sfîrșit, la primul zid. Părea imposibil de trecut, dar uriașul făcu o scară înaltă și-i ajută pe toți să treacă dincolo. Numai așa putură trece toate cele trei ziduri. Au căutat multă vreme însă portița, dar fără ca să dea de urma ei. La un moment dat, Lașa, care voise să se odihnească puțin, dădu cu mîna de ceva tare și se ridică cu iuțeală, speriat.

— Uriașule, vino repede, cred c-am găsit intrarea !

Într-adevăr descoperise poarta de bronz. După ce-au deschis-o, oamenii începură să coboare treptele de bronz ce străluceau ca soarele și, cu toate că erau alunecoase, mergeau grăbiți să vadă minunățiile orașului de bronz. Înăuntru rămaseră muți de uimire. Căsuțele erau din bronz sculptat ; în fața lor, din fîntînile arteziene țîșnea apă și ea de culoarea bronzului. Dar toată această splendoare era o frumusețe moartă. Nici țipenie de om. Era ceva încremenit, neprimitor, dar, deodată, zăriră un turn care parcă-i îndemna să intre. Toți au pătruns curioși înăuntru. Și ce le-au văzut ochii ! Pe un pat de marmură albă părea că doarme o fecioară frumoasă. După veșminte părea bogată, după coroana cu pietre prețioase se vedea că descindea din neam de regi. Lașa se apropie de pat, unde văzu scris : „Bogățiile n-au nici un preț. Bogățiile nu ne-au fost de nici un folos. Toți am murit". Uimit, Lașa nu știa ce să facă, ce să creadă, nu-i venea să mai părăsească acest loc. Se apropie din nou și atinse coroana prințesei cu mîna. La atingerea ei bolta palatului se cutremură, iar din tavan un vultur imens porni să-l atace. Lașa nu se pierdu cu firea, scoase sabia și începu lupta. Vulturul era puternic și Lașa nu-l putea răpune.

— Scoate coroana de pe capul fetei și azvîrle-o în el ! tună uriașul către feciorul împăratului.

Lașa smulse coroana și o aruncă asupra vulturului. Turnul se cutremură din nou și vulturul se prăbuși mort.

— Bravo, bravo ! strigară supușii împăratului, văzîndu-se salvați. Vrură să-l scoată iute și pe Lașa din palat Dar nu izbutiră. Îngenuncheat în fața patului de marmură, privea uimit de încîntare la preafrumoasa fată O minune păru să se întîmple atunci : fata deschise ochii și rosti.

— Cine ești și ce s-a întîmplat în orășelul meu ?

— Noi sîntem cei care am pornit spre orașul de bronz, vrînd să știm ce se petrece aici. Vrem să cunoaștem și alte ținuturi și alte obiceiuri ale oamenilor...

— Toți au murit de boala adusă de cei care au venit puhoi să ne răpească orașul de bronz. Tatăl meu avea mult aur și argint, dar iubea nespus bronzul ; atunci a construit pentru mine acest orășel. Am trăit ani fericiți, dar nici acum nu înțeleg cum și de ce numai eu am rămas în viață. Pe obraz i se scurgeau lacrimile, iar Lașa îi mîngîia pletele, tot de culoarea bronzului.

S-au scurs cîteva ceasuri bune de cînd vorbeau. După ce vizitară orașul, însoțiți de frumoasa fată, care le arăta și le explica cu bucurie și mîhnire povestea fiecărei case, fiecărui colț, fata suspină :

— Aici pe undeva ar fi trebuit să-i găsim și pe hoții de bogățiii, care au adus atîta rău orașului nostru...

Hotărîră apoi să părăsească orașul. Aveau ce povesti împăratului, la întoarcere. Lașa, înainte de a o porni pe drumul de întoarcere, ceru mîna fetei.

— Sînt fericită că voi avea un soț atît de bun și că voi trăi alături de oameni cinstiți, dar vă rog și eu un singur lucru : vreau ca orașul de bronz să nu piară, doresc ca aici, ca mai înainte, să trăiască oameni. Întîmplarea acestui oraș vreau să dăinuie pentru vremurile viitoare. Cînd vom ajunge la împărat, vă rog să mă ajutați să-i amintesc să aibă grijă de păstrarea acestui orășel în care m-am născut și am crescut printre oameni harnici și păstrători.

Fericit, Lașa îi promise tot ajutorul pentru împlinirea dorinței ei, ca nimeni să nu mai rîvnească asupra acestui oraș deosebit, cum au gîndit și ei la început.

Oamenii împăratului se pregătiră de întoarcere. Aveau de trecut din nou cele patru ziduri. După ce le trecură, cu ajutorul uriașului, pe două dintre ele, observară niște oameni tupilîndu-se, care tîrau saci grei după ei. Uriașul îi lăsă să urce scara, iar la trecerea ultimului zid, cu o singură mînă, scutură scara.

— Iertare, iertare ! Nu vom mai veni niciodată aici ! Lăsaţi-ne să ieşim ! Vă înapoiem tot ce-am luat ! ţipau hoţii, ţinîndu-se de scară cu strășnicie.

Înfuriat peste măsură, uriaşul îi trînti la pămînt cu atîta forţă, încît pămîntul păru că se cutremură. Sacii s-au desfăcut şi din ei curgeau tot felul de bijuterii, care luceau de-ţi luau ochii.

Nimănui nu-i fu milă de pierzania hoţilor. N-aveau ce căuta printre oamenii acestui ţinut deosebit. Şi nimeni nu se întoarse după bijuterii, căci ele n-au adus niciodată fericire, dimpotrivă.

Şi dacă Laşa al nostru a trăit fericit pînă la adînci bătrîneţe, asta nu s-a datorat cîtuşi de puţin comorilor găsite departe de ţara lui, ci mulţumirii că a trăit printre ai lui, împreună cu numeroşii săi fii, nepoţi şi strănepoţi, al căror număr a crescut şi mai creşte şi în zilele noastre.

CUPRINS

I. C. FUNDESCU : Spaima zmeilor 5
ILIE ȘTEFAN DOMAȘNEA : Jumătate de Om . . 17
ITU MARIA : Fală goală, traistă ușoară 29
ALEXANDRU BARDIERU : Ilieș al nimănui, porecлit Haiducul 59

BASME ȘI POVEȘTI DIN PAMIR
(repovestite de Viorel Bageacu)
Cămila și măgarul 71
Prințul și pasărea Simorgh 73
Mirza-Mamud 81
Pasărea de aur 87
Prințesa Patruzeci-de-Cosițe 96
Zolimșo 110
Fata păstorului și padișaul 117
Prințul și peștele 120
Pitpalacul și vulpea 126

VECHI BASME JAPONEZE

(repovestite de George Nicolescu)

Nara-nashi 131
Urashima Taro 134
Oyasute-Yama 137
Momotaro 140
Vulpea-ceainic 142
Vrabia cu limba tăiată 144

POVEȘTI ȘI BASME JAPONEZE

(repovestite de George Sâmpetrean)

Gombei-păsărarul 148
Ficatul maimuței 153
Evantaiul lui Tengu 160
Cele două broaște 164

POVEȘTI POPULARE RUSEȘTI

(repovestite de Mihail Calmâcu)

Vulpea și lupul 168
Vulpea și cocorul 171
Cocoșelul negru în cioc cu creasta de foc . . . 172
Țăranul și ursul 177
Cocorul și bîtlănița 179
Vulpea și sturzul 180
Vulpea și iepurele 184
Motanul și vulpea 187

Căsuța din pădure 192
Țapul, berbecul și motanul cel poznaș 197
Rățușca șchioapă 200
Broscuța cea înțeleaptă 202

FOLCLOR DIN BALCANI
(repovestiri din limba turcă de Adelina Păunovici)

Privighetoarea începătoare 212
Papucii lui Hogea 212
Oricum coboram de pe cal 213
Pedeapsă folositoare 213
Predica auzită de departe 213
Datoria. 214
Dacă aș fi fost acolo... 214
Sfătul 215
De ce te interesează ? 215
Hogea — tămăduitor 215
Haina face pe om 216
Cazanul care naște 216
Între noi nu e nici o diferență 217
Predica 217
Găina albă 218
Brînza cere apă 218
Hoțul păcălit 218
Cum am lăsat să-mi scape ?! 219

Casa fără soare 219
Pot să te fac să ai patru picioare 220
Negustorul de halva 220
Chitara 220
Cadoul lui Hogea 221
Calul nărăvaș 221
La vie 222
De-ar fi mereu sărbătoare... 222
Hogea, negustor 222
La baia comunală 223
Socoteală exactă 223
Inelul pierdut 223
La frizer 224
Pom neroditor 224
Măgarul pedepsit 225
Apa de băut 225
Hogea își caută băiatul 225
Dacă ești bărbat, nu fugi! 226
Precauție 226
Logică 226
Scrisoarea 227
Scrisoarea și fesul 227
Străin de sat 228
De ce stropești? 228
Casa cu două intrări 228

După lemne 229
Nevasta cea deșteaptă 229
Dacă m-aș fi pierdut și eu ? 229
Nedumerire 230
Plapuma lui Hogea 230
Vulturul negru 231

VECHI BASME GEORGIENE
(repovestite de Zaira Samharadze)

Tăietorul de lemne 232
Pământul își ia ce-i a-l lui 234
Povestea trestiei de zahăr 236
Darul lui Moș Gerilă 240
Lăsarea albă 244
Arșul de bronz 245

Lector : GEORGETA PĂSĂRIN
Tehnoredactor : IORDACHE AURICA

Bun de tipar 20.XII.1982. Apărut 1982.
Coli de tipar 8.

Comanda nr. 20 643
Combinatul poligrafic „Casa Scînteii",
Piața Scînteii nr. 1, București,
Republica Socialistă România

Lei 8,25